

**«ԱՐԱՐԱՏ» ՀԱՆԴԵՍԻ ԲՆԱԳՐԱԿԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ**

(1868 – 1919 ԹԹ.)

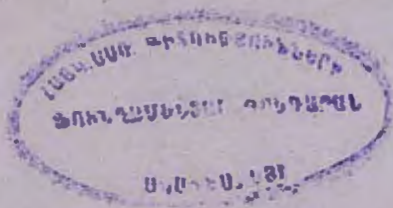
ԵՐԵՎԱՆ 1989

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ՀԱՄԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԻՆՅՈՐՄԱՑԻԱՑԻ
Կ Ե Ն Ց Ր Ո Ն
ԱՐԵՎԵԼԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

Մատենագիտության քառ. ք.

„ԱՐԱՐԱՏ“, ՀԱՎԻՏՄԻ ԲՆԱԳՐԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ /1868-1919 թթ./

A II
79653

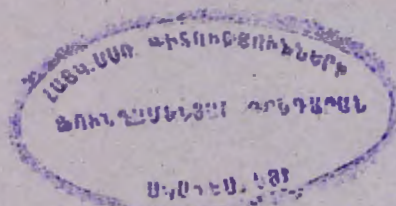

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽԱՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՎՈՒԵՄԻԱ
ՀԱՄԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԻՆՖՈՐՄԱՑԻԱՑԻ
Կ Ե Ն Տ Ր Ո Ն
ԱՐԵՎԵԼԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

Մատենագիտութիւն

„ԱՐԱՐԱՏ,“ ՀԱՎՈՒԵՄԻ ԲՆԱԳՐԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ /1868-1919 թթ./

A II
79653

ԽՐԱԿՐԱԿԱՆ ԿՈՆԵԳՐԱ

ՂԱՐԱՔԱՆՑԱՆ Գ.Բ. /գլխ.խմբագիր/,
ՄՈՒԴՐԹՅԱՆ Կ.Մ., ՍԱՐԳՍՑԱՆ Ս.Ա.

Կազմեց՝ ԱՎԵՏՅԱՆ Կ.Գ.
Գրասխանատու խմբագիր՝ ՄՈՒԴՐԹՅԱՆ Գ.Մ.
ՄտեկագիտակաՆ խմբագիր՝ ՍԱՐԳՍՑԱՆ Մ.Ա.

БИБЛИОГРАФИЯ ПУБЛИКАЦИЙ ТЕКСТОВ
ЖУРНАЛА "АРАРАТ" /1868-1919 гг./

Պետականութեան շարժումներու պայմաններում հայոց եկեղեցին համազգային միակ կազմակերպութեանն էր, որ դարերի ընթացքում իր վրա էր վերցրել պետութեան դերը: Այդ հանգամանքը, որ հայկական եկեղեցու առանձնահատկութեանն է, նկատել է դեռևս 17-18-րդ դարերում, հատկապէս ազատագրական շարժումների ծավալման շրջանում: Արևելյան Հայաստանը Ռուսաստանին միացնելուց հետո հայոց եկեղեցու իշխանութեանը սահմանափակվեց «Պոլոժենիե», -ով /1836 թ./, նրան վերապահելով ազգային, կրթական, մշակութային հարցերի լիակատար սնօրինութեան: «... ժամանակի պահանջներին հասակելով՝ ամսագրիս /, Արարա, -ի - ն.Ա.-/ հոգելոյս հիմնդիր Գեորգ Գ Վեհափառ կաթողիկոսը կամեցաւ մի պաշտօնական բերան /օրգան/ ստեղծել հայ եկեղեցու համար, : : իջմիածնի կաթողիկոսների ջանքերով մինչ այդ արդեն ստեղծըվել էր ապարան, ձեռագրատուն, հիմնդրվել էր ժողովրդագրաց դըպրոցը, : : Ա. իջմիածնի ապարանը վաղուց ի վեր գոյութիւն ունէր, բայց, ինչպէս ամեն ինչ, շատ անսխալման լի վիճակի մէջ: Ոչ յարմարաւոր մամուլ, ապարանական գործիքներ, - ոչ ձուլարան և կամ հարկաւոր տներ.. կաթողիկոսն իւր մտապարհորդութիւնից¹ վերադառնալիս հեռը բերում է ապարանի հարկաւոր տները... : Շուտով ժամանակի կարիքի շփով բարեկարգուում է ապարանը. ձեռք են բերուում մայր տներ, ձուլիչ մեքենաներ, ազգութեան մամուլ, սակայն առանց ծանրանալու վանքի վրայ, որովհետև ամենը լինում են նուէրներ Մկրտիչ Աբնասարեանի և Յովհաննէս Յովհաննէսի,² :

1868 թ. մայիսի 1-ից «ապարանի բարեկարգութիւնը դեռ չվերջացած, սկսվում է «Արարա, -ի հրատարակութեանը՝ իբրև «ամսագիր կրօնական, պատմական, բնասիրական եւ բարոյական գիտելեաց», : : Անդրանիկ պրակի առջաջանի մեջ համառոտ ներկայացվում է հանդեսի ծրագիրը, ըստ որի «կրօնական», բաժնում պետք է լինեն ին կաթողիկոսների կողակներ, հրովարակներ, պատմիչների կենսագրութեաններ, նրանց երկերից հատ-

1 1867 թ. Գեորգ Գ կաթողիկոսը գնացել էր Գեաթերուրգ, կայսեր ներկայանալու և «Արարա, -ի հրատարակութեան թույլատրութեան ստանալու :

2 Մ. Աբեղյան, Գեորգ Գ մեծագործ կաթողիկոս ամենայն Հայոց, Համառոտ կենսագրութիւն, Վաղարշապատ, 1899, էջ 54-55:

վածներ, տեղեկություններ ձեռագրերի մասին, նկարագրություններ, , պատմական, , բաժնուժ Հայաստանի նահանգների, զավառների, քաղաքների ու գյուղերի մասին աշխարհագրական տեղեկություններ, ուսումնասիրություններ զբոսայգու, մշակույթի նախկին օջախների մասին, իսկ , բնաստիքական, , բաժնուժ՝ հողվածներ, մամփորդական նոթեր, նամակներ և այլն: Հետագայում այդ ծրագիրը մասնակի փոփոխություններով ներկայացնում էր մասագիրը մինչև 1919 թ.:

, Արարատ, -ի հիմնադրումով նշմարելով, հոգևոր կենտրոն մատուցելով, սաստիմանաբար վերածվում էր նաև գիտական կենտրոնի, փաստորեն առաջին գիտական կենտրոնը Արևելյան Հայաստանում: , Արարատ, -ը հրատարակվում էր բացառիկ արտոնյալ պայմաններում, այն միակ մասագիրն էր, թերևս ամբողջ կայսրութայնում, որ չէր ենթարկվում նախնական գրաքննության: Ամսագրի հիմնադիր Գևորգ Գ կաթողիկոսի և կայսեր նախնական պայմանավորվածութայնով , Արարատ, -ի գրաքննիչը կաթողիկոսն էր կամ Սինոդի նախագահը, եթե կաթողիկոսական զահը թափուր էր¹: Այդ փաստը շատ էր անհանգստացնում Կովկասի ողուս կառավարիչներին, հատկապես քաղաքացիական մասի նոր նշանակված /1897 թ./ զլխավոր կառավարչապետ² իշխան Գ. Գոլիցինին, որը ներքին գործերի մինիստրին գրում էր. , իր հրատարակութայն սկզբից , Արարատ, , մասագիրը խիստ անհամապատասխան զանվեց նախապես նշված ուղղութայնը: Դեռևս առաջին համարում զետեղված ծրագրից կարելի էր նկատել, որ առանձին ուշադրութայն է դարձվելու մասագրի պատմա-աշխարհագրական բաժնին, որի միջոցով նախատեսվում էր հայերի մեջ արթնացնել հայրենասիրական զգացմունքներ, նկարագրելով , ազգի և հայրենիքի պաշտպան նախնիների մեծ գործոց հիշատակարանները, , և ապագրելով , պատմական ակարկներ, ինչպես Արարատյան մարզի վերաբերյալ, ուր իրենց զահերն են հաստ-

1 Ընորհված արտոնութայն փոխարեն ցարական կառավարութայնը որոշակի ակնակիցներ ուներ, որ կաթողիկոսի իշխանութայնն ու հեղինակութայնը, ինչպես նաև , Արարատ, , մասագիրը ծառայելու են Արևմտյան Հայաստանում և Ռուսաստանի արածքում աչրող հայերի մեջ կայսրութայն սղոցնութայնը արածելուն և ամրապնդելուն:

2 1882 թ. վերացվեց փոխարքայութայնը և տեղեկաց Կովկասի քաղաքացիական մասի զլխավոր կառավարչապետութայն: Տես՝ Հայ ժողովրդի պատմութայն Կ. 6 /Հայաստանը 1870-1917 թթ./, Եր., 1981, էջ 16:

տել հայոց քաղաքները, այսպես էլ Հայաստանի այլ վայրերի մասին: ,,Արարատ,,-ը չկարողացավ օգտագործել հասնելու համար այն նպատակին, որը դրվել էր 1868 թվականին, ... այն է,- հայերի մերձեցումը ողու ժողովրդի հետ: ... Ելնելով վերոհիշյալ մտածումներից, այլ է նկատի ունենալով, որ պրավոսլավ եկեղեցու բոլոր պարբերական հրատարակու-թյունները և նույնիսկ թեմական տեղեկագրերը ենթակա են պատասխանա-տու գրաքննության, ես ոչ մի հիմք չեմ գտնում այդ ուղղությանը քա-ցառությանը թույլ տալու օտար դավանության պատկանող հոգևոր ամսա-գրի նկատմամբ և գտնում եմ, որ նույնպիսի գրաքննության պետք է են-թարկել ,,Արարատ,, ամսագիրը,¹:

Եվ հիմա, 1897 թ. օգոստոս ամսից մինչև 1905 թ. հոկտեմբեր ,,Ա-րարատը,, հրատարակվում էր ,, ДОЗВОЛЕНО ПЕЧАТАТЬ,,/,,արտոնված է գրաքննությանը,,/ ինչպես միանշանակ արտահայտությանը:

Սկզբնական շրջանում ,,Արարատ,,-ը ,,աշխատասիրութիւն միաբանից ս.Քէմիսեանի,, էր, իսկ ավելի ուշ, արդեն 80-90-ական թվականներից աշխատակցելու էին հրավիրվում ,,ճեմարանի ուսուցչական խումբն և ազ-գիս մէջ ամենուրեք գտնուող քանասեր գիտնական և ուսումնական ան-ժինք...,,²: Քանազանի և ձեռագրասան /մասենադարանի/ գանձերն ու-սումնասիրելու նպատակով Գետերբուրգից Էլմիսեան էին այցելում Ն.Մա-ռը³, Ցա.Սմիռնովը, Ն.Աղոնցը, Վ.Բարթալը, Բ.Տուրաևը, Փարիզից՝Ա. Մեյեն ու՝ Ֆ.Մակելերը: Ստեղծվել էր գիտական սերտ համագործակցություն և բարեկամություն միաբանության գիտնականների և ակադեմիական գիտու-թյան ներկայացուցիչների միջև, որի վկայությունն է Ն.Մառի և Գ.Տեր-Մկրտչյանի, Ն.Մառի և Մ.Տեր-Մովսիսյանի, Մառի և Գ.Հովսեփյանի, Բ. Գառնանյանի և Մ.Սմբատյանի նամակազուրկությունը, ինչպես նաև միաբանու-թյան անդամներից շատերի կայսերական ակադեմիայի հնագիտական ընկերու-թյան անդամ լինելը:

Հրատարակության առաջին տարիներին ,,Արարատ,,-ի հարավորություն-ները շատ համեստ էին, աշխատակիցներ գրեթե չուներ, կաթողիկոսի կող-մից նշանակված խմբագիրը համախ ինքն էր ամբողջ համարի նյութերի հե-ղինակը, ,,Արարատ,,-ի հրատարակչները մեծ ուշադրություն էին հատկա-

1 Անցյալի վավերագրեր, ,,Էլմիսեանի,, , 1968, ժԱ-ԺԲ, էջ 104:

2 Ցես՝ ,,Արարատ,, , 1887, էջ 511:

3 Ն.Մառը իր հովհասյան պատմա-հնագիտական ինստիտուտի մասին գը-րություն մեջ է թիվս՝ հայերեն ձեռագրերի հարուստ հավաքածուների նշում է նաև Էլմիսեանի մասենադարանը:

վածներ, սեղեկութիւններ ձեռագրերի մասին, նկարագրութիւններ, , , , Վասական, , Բաժնում՝ Հայաստանի նահանգների, գավառների, քաղաքների ու գյուղերի մասին աշխարհագրական սեղեկութիւններ, ուսումնասիրութիւնները զըշուխան, մշակույթի նախկին օջախների մասին, իսկ , , Բանասիրական, , Բաժնում՝ Գողվածներ, մամփողական նոթեր, նամակներ և այլն: Հետագայում այդ ծրագիրը մասնակի փոփոխութիւններով ներկայացնում էր ամսագիրը մինչև 1919 թ.:

, Արարատ, , -ի հիմնադրումով կըմիածինը, Գողեր կենտրոն մասնով, աստիճանաբար վերածվում էր նաև գիտական կենտրոնի, փաստորեն առաջին գիտական կենտրոնը Արևելյան Հայաստանում: , Արարատ, , -ը հրատարակվում էր ըսցատիկ տրամաշալ պայմաններում, այն միակ ամսագիրն էր, թերևս ամբողջ կայսրութիւնում, որ չէր ենթարկվում նախնական զրաքննութիւն: Ամսագրի հիմնադիր Գևորգ Գ կաթողիկոսի և կայսեր նախնական պայմանավորվածութեամբ , Արարատ, , -ի զրաքննիչը կաթողիկոսն էր կամ Սինոդի նախագահը, եթէ կաթողիկոսական գահը թափուր էր¹: Այդ փաստը շատ էր անհասկացանում նովկասի ուսուցանավորիչներին, Կապադոկի քաղաքացիական մասի նոր նշանակված /1897 թ./ գլխավոր կառավարչապետ² իշխան Գ. Գալիցիսին, որը ներքին գործերի մինիստրին գրում էր. , , Իր հրատարակութիւն սկզբից , Արարատ, , ամսագիրը խիստ անհամապատասխան զանվեց նախապես նշված ուղղութիւնը: Դեռևս առաջին համարում զետեղված ծրագրից կարելի էր նկատել, որ առանձին ուշադրութիւն է դարձվելու ամսագրի պատմա-աշխարհագրական բաժնին, որի միջոցով նախատեսվում էր հայերի մեջ արթնացնել հայրենասիրական զգացմունքներ, նկարագրելով , , սզգի և հայրենիքի պաշտպան նախնիների մեծ գործոց հիշատակարանները, , և սզգրելով , , պատմական սկանդալներ, ինչպես Արարատյան մարզի վերաբերյալ, ուր իրենց զաներն են հաստ-

1 Մտորված արտնութիւն փոխորեն ցարական կառավարութիւնը որդշակի սկսկալիքներ ուներ, որ կաթողիկոսի իշխանութիւնն ու հեղինակութիւնը, ինչպես նաև , Արարատ, , ամսագիրը ծառայելու են Արևմտյան Հայաստանում և Ռուսաստանի տարածքում աչրող հայերի մեջ կայսրութիւն սզրեցութիւնը տարածելուն և ամրապնդելուն:

2 1882 թ. վերացվեց փոխարքայութիւնը և ստեղծվեց Կովկասի քաղաքացիական մասի գլխավոր կառավարչապետութիւն: Տես՝ Հայ ժողովրդի պատմութիւն Գ. 6 /Հայաստանը 1870-1917 թթ./, Եր., 1981, էջ 16:

անլ հայոց թագավորները, այսպես էլ Հայաստանի այլ վայրերի մասին:
,Արարատ,-ը չկարողացավ օժտելուհիլ հասնելու համար այն նպատակին,
որը դրվել էր 1868 թվականին, ... այն է,- հայերի մերժեցումը ողև
ժողովրդի հետ: ... Ելնելով վերոհիշյալ մատենամներից, այլ և նկատի
ուեննալով, որ պրավոսլավ եկեղեցու բոլոր պրբերական հրատարակու-
թյունները և նույնիսկ թեմական տեղեկագրերը ենթակա են պատասխանա-
տու գրաքննության, ես ոչ մի հիմք չեմ գտնում այդ ուղղությամբ բա-
ցահուլթյուն թույլ աալու օտար դավանության պատկանող հոգևոր ամա-
գրի նկատմամբ և գտնում եմ, որ նույնպիսի գրաքննության պետք է են-
թարկել ,Արարատ, ամաագիրը,¹:

Եվ ահա, 1897 թ. օգոստոս ամսից մինչև 1905 թ. հոկտեմբեր ,Ա-
րարատը, հրատարակվում էր ,,ДОЗВОЛЕНО ПЕЧАТАТЬ,,/,,արտոնված է
գրաքննությանը,,/ խիստ միանշանակ արտատպությունը:

Ազգընական շրջանում ,Արարատ,-ը ,աշխատասիրութիւն միաբանից
ս.հշմիածնի,, էր, իսկ ավելի ուշ, արդեն 80-90-ական թվականներից
աշխատակցելու էին հրավիրվում ,ճեմարանի ուսուցչական խումբն և ազ-
գիս մէջ ամենուրեք գտնուող բանասեր գիտնական և ուսումնական ան-
ժինք...²: Թանգարանի և ձեռագրատան /մատենադարանի/ գանձերն ու-
տաւմասիրելու նպատակով Գեաերբուրգից հշմիածին էին այցելում Ն.Մա-
ռը³, Յա.Սմիտնովը, Ն.Աղոնցը, Վ.Բարթալը, Բ.Տուրուբը, Փարիզից՝ Ա.
Մեյեն ու Ֆ.Մակկերը: Ատեղծվել էր գիտական սերտ համագործակցություն
և բարեկամություն միաբանության գիտնականների և ակադեմիական գիտու-
թյան ներկայացուցիչների միջև, որի վկայությունն է Ն.Մառի և Գ.Տեր-
Մկրտչյանի, Ն.Մառի և Մ.Տեր-Մովսիսյանի, Մառի և Գ.Հովսեփյանի, Զ.
Գառնանյանի և Մ.Ամբասյանցի նամակագրությունը, ինչպես նաև միաբանու-
թյան անդամներից շատերի կայսերական ակադեմիայի հնագիտական ընկերու-
թյան անդամ լինելը:

Հրատարակության առաջին ատրիններին ,Արարատ,-ի հարավորութուն-
ները շատ համեստ էին, աշխատակիցներ գրեթե չուներ, կաթողիկոսի կող-
մից նշանակված իմբազիրը համեստ ինքն էր ամբողջ համարի նյութերի հե-
ղինակը: ,Արարատ,-ի հրատարակիչները մեծ ուշադրություն էին հատկա-

1 Անցյալի վավերագրեր, ,հշմիածին,, , 1968, օձ-ժԲ, էջ 104:

2 Տես՝ ,Արարատ,, , 1887, էջ 511:

3 Ն.Մառը իր հովկասյան պատմ-հնագիտական ինստիտուտի մասին գը-
րության մեջ ի թիվս հայերեն ձեռագրերի հարուստ հավաքածուների նշում
է նաև հշմիածնի մատենադարանը:

ցնում բնագրերի /հիշատակարաններ, սեպագիր և վիմագիր արձանագրու-
թյուններ, դավանաբանական, վարժարանական և ուրիշ արձաններ, թղթեր, ուղե-
ագրություններ, կոնդակներ, հրովարտական, անակներ, վիճակագրական
տեղեկություններ, կանոնական նյութեր և այլն/ հրատարակությանը, քա-
նի որ դրանց հրատարակումը առաջ նյութ էր մատակարարում հայագիտու-
թյամբ զբաղվողներին թե մեր երկրում և թե արտասահմանում: Բնագրա-
կան առաջին հրատարակումները՝ առակներ, հանելուկներ, առածներ, կոն-
դակներ, չափածո ստեղծագործություններ, և. Գրքից հավաններ էին:

Մեսրոպ Ամբասյանի անվան հեռ է կապված քանից ավելի սեպագիր
արձանագրությունների հրատարակումը, Գեորգյուրզի համալսարանի պրո-
ֆեսոր Բ.Գառնայանի մասնակի վերանությամբ: Այստեղ են կատարվել՝
Գ.Տեր-Մկրտչյանի՝ Արմավիրյան և Սարգսրապատի, Գ.Բասմաջյանի՝ Զվարթ-
նոցի, ինչպես նաև Հ.Տեր-Մովսիսյանի՝ Դալի-բաբայի, Աղլի դաշի և Ն.
Գորոյանի՝ Բիհիսթունի արձանագրությունների հրատարակումները: Բազ-
մաթիվ են վիմագիր արձանագրությունների հրատարակումները մասնավորա-
պես տեղագրական ուսումնասիրություններում, ինչպես օրինակ՝ ,,Այրի-
վանք կամ Գեղարդայ վանք,, ,,Տեղագրութիւն Այրիվանուց եւ արձանա-
գրութիւնք,, ,,Մաքս վան Բերշեմի ,,Մօսուլի տթաբէկ ևուլուի յիշա-
տակին կանգնած մահարձաններն ու նոցա արձանագրութիւնները,, ,, Խ.
Դասյանի ,,Առան երկիր կամ աշխարհ,, ,, Ռ.Սրգևկյանցի ,,Հնաթօսական
տեղագրութիւն Հաղբասայ աշխարհահռչակ վանից Սրբոյ Նշանի,, ,, Քաջբե-
րունու ,,ճանապարհորդական նկատողութիւնք,, ,, Ա.Միքիթարյանի ,,Տեղա-
գրութիւն Մարմաշինոյ վանացն ի Շիրակ,, ,, ,,Ստորագրութիւն եկեղե-
ցեաց ինչ յոսն Արագածու,, ,, ,,ճանապարհորդութիւն յԵգիպտոս /1853
թ./,, ,, և Գ.Հովսեփյանի, Ն.Մառի, Գ.Տեր-Մկրտչյանի, Հ.Տեր-Մովսիս-
յանի հրատարակումները:

Արձանագրությունների այդ հրատարակությունների մակարդակն, իհար-
կե, հեռու է կատարյալ կոչվելուց, սակայն դրանով կանխվում էր նրանց
կորուստը՝ իբրև սկզբնաղբյուրների: ,,... Անհրաժեշտ է, որ մենք ու-
նենանք մեր արձանագրութիւնների ժողովածուն -Corpus պրոֆեսոր Մա-
ռի այս անգամուայ նովկաս զալը կապ ունի այդ նպատակի հեռ,- գրում է
Մեսրոպ վարդապետը: Գեորգյուրզի կայսերական հնագիտական մասնամիւղը
հետաքրքրուած է հայերէն և վրացերէն արձանագրութիւնների ժողովածու-
ով, մանաւանդ որ այդպիսի ձեռնարկութեան առաջուց էլ նպատակ է հրա-
տարակելով Բրոսսէի, Բագրաժէի և ուրիշների աշխատութիւնները: Ներկա-
յումս գործի ղեկավարը լինելու է պր.Մառը, որի գիտնական ըստմաս-

նութիւնները ամենալաւ գրականն են գործի յաջողութեան...¹,

1895 թ. 4.Տեր-Մկրտչյանը, որ խմբագրական հանձնախմբի անդամ էր, սեղեկացնում է, որ ,Արարտա,, -ը այս /Յ-րդ/ համարից սկսած ,կուեննայ իւր յաւելուածը, ուր կապագրուին հետզհետ հասուկտորներ Մայր Աթոռի ձեռագիրներից՝ առ այժմ որքան կարելի է հնագոյն յիշատակարաններ,²: Սվ իրոք, բազմաթիւ արժեքավոր աղբյուրներ, վաւերագրեր առաջին անգամ ապագրվել են ,Արարտա,, ամսագրում: Դրանցից շատերն այսօր սկզբնաղբյուրի արժեք են ստացել, որովհետև նրանց քննարկները կորած են: Հրատարակիչ-ուսումնասիրողները արևելահայ բանասիրութեան ականավոր ներկայացուցիչներ էին, ինչպես Գ.Տեր-Մկրտչյանը, Կ.Տեր-Մկրտչյանը, Ե.Տեր-Մինասյանը, Կոմիասսը, Հր.Ամառյանը, Մ.Աբեղյանը, Գ.Հովսեփյանը, Մ.Տեր-Մովսիսյանը, Հ.Տեր-Մովսիսյանը և ուրիշներ, որոնք փայլուն կրթութիւն էին ստացել Եվրոպայի ու Ռուսաստանի գիտական կենտրոններում:

Գ.Տեր-Մկրտչյանի հայագիտական գործունեութիւնն սկսվում է ծածկագրերի հրատարակմամբ, 1888 թվականին³, որոնք արդյունք էին ,Դավիթ-Դանիելյան,, պայքարի ժամանակ ստեղծված բարդ իրավիճակի, երբ մեծ տերութիւններից յուրաքանչյուրը կաթողիկոսի ընտրութիւնը պատրվակ դառննելով՝ ցանկանում էր իր գերիշխանութիւնը հաստատել Հայաստանում: ,Կէլմիածինը աւերուեց այդ կոիւնների ժամանակ, կողոպտուեց, միաբանները ցրուեցան, շատերը ձեռուեցան, կաթողիկոսները կըրեցին քանդ և պատիժ, տեսակ-տեսակ ապառուծիւններ պարսկական ժաշակով: Կուսակցութիւնները չէին խնայում ամեն ինչ ու ջանք հակառակորդներին որսալու, թակարդի մեջ ձգելու, լրտեսելու և վնասելու համար,⁴: Այս իրավիճակում ստեղծվեցին ծածկագրերը, որոնց հորինող Միաբանը համարում է ներսես Աշտարակեցուն: Նամակները հասցեագրված են ներսեսին: Գ.Տեր-Մկրտչյանը դրանք վերծանում է և օժտում արժեքավոր ծանոթագրութիւններով: Առաջին իսկ հրատարակումը արժագանք է

1 Տես ,Արարտա,, , 1903, էջ 465:

2 Տես ,Արարտա,, , 1895, էջ 82:

3 Կենսագրութեան մասին մանրամասնութիւններ տես Գ.Հակոբյան, Գ.Տեր-Մկրտչյանի կյանքն ու հայագիտական վաստակը, Գ.Տեր-Մկրտչյան, Հայագիտական ուսումնասիրութիւններ, գիրք Ա, Եր., 1979 զրքի մեջ, էջ 5-18:

4 Գ.Տեր-Մկրտչյան, Ներսիսեան ծածկագիր, ,Արարտա,, , 1888, էջ 35:

1888, էջ 228-236/, ուր հայտնում է այն մասին, որ այդ ծածկագիր նամակներից մի քանիսը վերծանել է Գաբրիել եպիսկոպոս Այվազյանը դեռևս 1862 թ. և որ վերծանության ընթացիկն հայտնի է: Ասկայն Գ. Տեր-Մկրտչյանը վերծանությունը կատարել էր ինքնուրույն, նույն մեթոդով և իսկական գիտնականին վայել անաշուտությամբ ու մեծահոգությամբ խոստովանել, որ իրոք, վերծանության առաջնությունը պատկանում է Գ.եպս.Այվազյանին:

Գ.Տեր-Մկրտչյանի հրատարակությամբ լույս են տեսել աղանդավորական շարժումները լուսաբանող բնագրեր /Վասն հերձուհածողաց բանք և գրոյցք, իբրեւ առասպելաբանութիւնք, Հերձուհածողք երեւելից այսչափ են եւ այսոքիկ, զոր սերմանեաց աստանայ ի մարդիկ/, այն ժամանակ հայագիտությանը քիչ հայտնի հեղինակների երկեր, հիշատակարաններ, վարքեր, որոնցից յուրաքանչյուրը առանձին վերցրած բնագրագիտական-աղբյուրագիտական ուսումնասիրությունն է, քանի որ որոշվում է ընագրի հեղինակը, ժամանակը, տեղը, մշտվում են պատմական իրադարձությունների մանրամասնություններ: 1891-1894 թթ. և 1902 թ. նա էր խմբագրում, ,Արարա, , ամսագիրը և որպէս խմբագիր հարստացնում հանդեսը նաև իր թարգմանություններով ու ծանոթագրություններով /Ալիզե Բեկլյուի , ,Արքայի հովիտը և հայեր, , , ,Լազիստան, Հայաստան եւ Քուրդիստան, , հայերին և հարևան ազգերին վերաբերող հասկանները, Մ.Նիկողոսկու , ,Վանի թագավորների Ռ ուսացտանի սահմաններում զբնուած սեպածեւ արժանագրութիւնները... , , աշխատանքի ծանոթագրությունները և այդ կապակցությամբ զրկած , ,Ուրարտեան քեւեռագրերի լեզուն, , ընդարձակ հոդվածը:

Բնագրերի հրատարակման գործում մեծ վաստակ ունի Կ.Տեր-Մկրտչյանը: Նրա հրատարակումների մեջ քիչ չեն այնպիսիները, որոնց բնագրերը կորած են համարվել և որոնք գիտությանը հայտնի են հայերեն թարգմանությունների շնորհիվ /իրեննեոս եւ նշխարներ նորա զոռածներից, Տիմոթեոս Էլուրոսի նորագիւտ երկը եւ նորա մի քանի նոր հատուածները նախնի հայրերից առած/: Կ.Տեր-Մկրտչյանի այդ ուսումնասիրությունները, կատարված Ե.Տեր-Մինասյանի հետ համատեղ, մեծ ցեաքորություն և աշխուժություն առաջացրին գիտական աշխարհում, իսկ Գերմանիայում հրատարակվեցին և վերահրատարակվեցին հայերեն բնագրերը գերմաներեն թարգմանությամբ, առաջաբանով, ցանկերով: Շատ արժեքավոր են նրա հրատարակած թղթերը՝ Երուսաղեմի Յովաննէս եպիսկոպոսի թուղթը Աղվանից Աբաս կաթողիկոսին, Կոմիտաս կաթողիկոսի թուղթը,

վրթանես Քերթովի գրութունը, Միխայր Գոշի թուղթը, որոնց համեմատութիւնը ,,Գիրք Քղթոց,, ժողովածուի հրատարակութեան հետ ցույց է աւելիս, որ Ա.Տեր-Մկրտչյանի հրատարակումները ավելի լիակատար են, քանի որ կատարված են ձեռագրերի համեմատութեամբ: Դեռևս 1894 թ.

Ա.Տեր-Մկրտչյանը արտասահմանյան ուսումնառութիւնը և ութնուհինգ վերադառնալիս, երբ անցնում էր Վենետիկով և Կոստանդնուպոլսով, ուշադրութիւն է դարձնում Անտոնյան միաբանութեան մասնաճիւղին ուսում պահող ,,Գիրք Քղթոց,, ժողովածուին¹: Քղթերի, ինչպես նաև Տիմոթեոս Կուզի ,,Հակամատութեան,, և Հովհաննես Իմաստասերի ,,Պոստովանութեան...,, ուսումնասիրութիւնը ըստ արդի կարևորութիւն ունեն դարերի ընթացքում հայ եկեղեցու ինքնուրույն, անկախ դիրքը պահանջելու ձգտումը ըստ արժանավայել գնահատելու և հայ եկեղեցու պատմութեան ուսումնասիրութիւնը գիտական հիմքերի վրա դնելու հարցում²:

,,Արարատ,, հանդեսի խմբագիր Ա.Տեր-Մկրտչյանը /1896-1900 թթ. 1901 թ./ միաժամանակ և հրատարակելու էր: Գիտական պատշաճ մակարդակով և պատասխանատվութեամբ զբաղված նրա պատասխանները ,,Արարատ,,-ի գրախոսներին, կարդացվում էին մեծ հետաքրքրութեամբ: Ա.Տեր-Մկրտչյանի գործունեութեան գնահատականը ավել է նրա աշակերտ և գործընկեր Ե.Տեր-Մինասյանը. ,,... Նորա զգուշացնենք ու հրատարակութիւնները աշխատի մնայուն գործեր են, որ հաստատուն տեղ են քննում թէ ընդհանուր եկեղեցական և թէ ժամանակակից հայոց գիտական գրականութեան և մամուլի պատմութեան մէջ: Նրա անունը, իբրև ևերոպական հեղինակի, մտել է արդեն գերմանական մասնագիտական էնցիկլոպեդիայի մէջ: Աւելի կամ պակաս շփով գիտէ նա ասան և մէկ լեզու, որով քրիստոնէական գիտութեան և հայագիտութեան վերաբերեալ ամեն տեսակ ուսումնասիրութիւններ կարող է մասնագիտօրէն կատարել, քաղաքակիրթ աշխարհի հետ հոգևոր հարաբերակցութեան մէջ լինել և խօսքով ու գրով անմիջական

1 ,,Գիրք Քղթոց,,-ի ըստ այդ ձեռագրի կատարված հրատարակութեան մէջ /Քիֆլիս, 1901/, դժբախտաբար, նկատի չեն առնված Կարապետ եղիպատի հրատարակումները:

2 ,,Արարատ,,-ի էջերում թղթեր է հրատարակել նաև Ա.Տեր-Միքայելյանը՝ Կոստանդին կաթողիկոսի թուղթը Հեթում թագավորին, Գրիգոր Տղայի թղթակցութիւնը Գրիգոր Տուսեռորդու հետ, Հոռմի պապի թուղթը Գրիգոր Տղային և այլն:

յարաբերութիւն ունենալ գրեթէ ամենցի հետ զաշտօնական և մասնաւոր
հանգամանքներուով, ¹ :

Հեռաբրբրութիւնը ,,Գիրք Քղթոց,, ժողովածուի նկատմամբ շարեց
վերջինիս հրատարակութիւնից հետո ևս: ժամաբանի ուսանող Հ.Գյուլ-
խանդյանի ավարտական շարադրութիւնի թեման էր ,,Գիրք Քղթոց,,-ի գե-
կասները եւ նրանից դուրս մնացած թղթեր,, , որ հրատարակվեց 1902
թ. ,,Արարտ,,-ում: Նա ապագովածը համեմատում է հիմնի մասնա-
դարանում գտնուող ձեռագրերի հետ և գրում. ,,Հարկաւ շատ դիտի ցե-
ւեինք, որ այդպիսի մի ընտիր գամական աղբիւր թերտ է հասել մեզ,
եթէ բարեբախտաբար այդ գեկասը լրացնել կարելի չլիներ Մայր Աթոռի
ձեռագրասանից: Այսպէս, բացի գեկասն ձեռագրերէնրում ցրուած թղթերից,
գտնում ենք նաև երկու թղթոց ժողովածու...,, ² , որտեղից, որպես լը-
րացում, հրատարակում է Կյուրիոն կաթողիկոսի երրորդ թղթի շարունա-
կութիւնը ի պատասխան հայոց Աբրահամ կաթողիկոսի երրորդ թղթին,
Մաշտոց կաթողիկոսի թուղթն ամբողջութեամբ և ,,Գիրք Քղթոց,, ձեռ-
ագրերի հիշատակարանները:

Հայագիտութեան սարքեր մշակողներն ևս վերաբերում անխնայ գիտնական
Գ.Հովսեփյանի հրատարակումները: Հ.Օշականի մշմարիտ արտահայտութեամբ
,,ձեռագիրն է աշխարհը անոր տեսողութեան,, : Եվ իրոք, նա չէր ցավ-
բարկում միայն որչէ հիշատակարան, քննարկական արժեքավոր հաված կամ
աղ հրատարակելով: Որպես մշակութի գամաբան Գ.Հովսեփյանը ընտում
էր ձեռագիրը թագակողմանիորեն՝ ստեղծման գամութիւնը, հեղինակը,
հիշատակարանները, մանրանկարները, անչլութեանները հարեան ժող-
վուրդների արվեստին, հեռագ մակասագիրը:

1907 թ., երբ ,,Արարտ,,-ի խմբագիրը Գ.Հովսեփյանն էր, մատուցու-
թիւն կար ամսագրի կրօնական մասը շարաբանները դարձնել, իսկ գիտական
մասի համար հրատարակել մի եռամսյա կամ ցտոմսյա հանդես: Կաթողիկո-
սի /Բրիտան շայրիկ/ մահը խանգարեց այդ մատուցութեան իրականացմանը,

1 Ն.Տեր-Մինասյան, Կարպեա եպիսկոպոս Տեր-Մկրտչեան, Կեանքն ու
գործունէութիւնը, Մոսկուա, 1911, էջ 93: Կարպեա եպիսկոպոսի մասին
եսու ևս Sabine Stephan, Karapet Episkopos Ter-Mkrtschjan (1866-

1915). Materialien zu einem Kapitäl armenisch-deutscher wissen-
schaftlicher Zusammenarbeit. Halle, 1983

2 Հ.Գյուլխանդյան, ,,Գիրք Քղթոց,,-ի գեկասները եւ նրանից
դուրս մնացած թղթեր /Մայր Աթոռի Գիրք Քղթոց ձեռագրերէնրի մեջ ամ-
բողջութեամբ անտի մնացած թղթեր/, ,,Արարտ,, , 1902, էջ 566-581:

իսկ կաթողիկոսական տեղապահ Գևորգ արքեպիսկոպոսը 1908 թ. ազատում է Գ.Հովսեփյանին խմբագրի պարտականություններից, պատմադասնելով թե ,,...,, Արարատ,, ամսագիր ընդ Ձերով խմբագրութեամբ ոչ ծառայել նպատակի իւրում որպէս կրօնական թերթ և որպէս պաշտօնական քերթան ս.հիմիածնի, թէև քանիցս արտեալ եմք Ձեզ նկատողութիւն: ...,, Արարատ,, գլով պաշտօնական ամսագիր Կայրապետական Աթոռոյ սրբոյ հիմիածնի՝ ազգրի հրամանաւ վեհափառ Հայրապետի ամենայն Հայոց կամ Տեղակալի նորին և պարտի ըովանդակել յինքեան կրօնական-եկեղեցական, գրական քանասիրական նիւթս, խմբագրեալս ըստ ամենայնի համեմատուոյ Հայաստանեայց սրբոյ եկեղեցւոյ: Ի վերջին ժամանակս ,, Արարատ,, շեղեալ է յիսկական նպատակէ և ի կոչմանէ իւրմէ...,, 1:

Մինչ այդ ևս Գ.Հովսեփյանը խմբագրել էր ,, Արարատ,,-ը 1900 թ. Կուկարից մինչև 1901 թ. մայիս: Այդ ընթացքում Կանդեպի քաժիններին ավելացավ ևս մեկը՝ ,,Մայր Աթոռի Գիւանից,, խորագրով, ուր հրատարակել են 17-19-րդ դարերի պատմութեան վերաբերյալ կոնդակներ, թղթեր, հիշատակարաններ /Լուկաս կաթողիկոսի կյանքի և գործունեութեան մասին պատմող քննադիրը, եպիսկոպոս Սփրեմ-Բարսեղ Արքեպիսկոպոսյանի երկու նամակները ներսես Աշտարակեցուն և այլ քննադիր/ : Հ.Օշականի քննորոշմամբ ,,Գարեգին վարդապետ ամսաթերթը զայն և իր զամբ քարժրութեան վրա: Հոն իր յօդածները, ինչպէս ընկերներունը Կայոց քանասիրութեան ինքնին առաջ մթերքին վրայ թանկագին յաւնչումներ են,, 2:

,, Արարատ,,-ի հրատարակումների մեջ նշանակալի տեղ են զբաղեցնում քանահյուսութիւնները, ուղեգրութիւնները, ժողովրդի ուսումնասիրութիւնը: Իրենց քանահամարչական-քանագիտական աշխատանքի արդյունքը ամսագրի էջերում հրատարակել են Մ.Աբեղյանը, Հ.Ամեմյանը, Հր.Ամեմյանը, Խ.Դաւթյանը, Հ.Ավելյանը, Ա.Հայկունին, Ն.Քարամյանը, Մ.Ջաքարյանը:

Գերմանացի Օտտոպրոպրոպ քարոն Հաքստհուզենի ուղեգրութիւնը, որ կրում է ,,Օտտոպրոպրոպութիւն յայտնայ Գովկասու այն է՝ ի Հայս եւ ի Վիրս,, խորագիրը, պարունակում է մասամբ Կապտական, սակայն

- 1 Տիս՝ ,, Արարատ,, , 1908, էջ 959-960:
- 2 Հ.Օշական, Արևելահայ քանասիրութիւնը եւ հիմիածին, Անթիլիաս, 1948, էջ 40: Գ.Հովսեփյանի մասին տես նաեւ՝ Մ.Ղազարյան, Գարեգին Հովսեփյան, Նյութեր և ուսումնասիրութիւններ Կայ արվեստի պատմութեան, Կ.Ա, Սր., 1983, էջ 5-23:

ուղղութիւնը արահայտվեց նաև ներկա Գաորիարքի /Պրիմյան Հայրիկ/ օրոք, այն բանից հետո, երբ Ձերդ Գերագնացութեան կողմից, 1895 թվականի հոկտեմբերի 31-ի № 17 գրութեամբ առաջարկեց նրան իր սպիտակութիւնը գործադրել ուսումնականի և քառասունամեայի հայերի նկատմամբ՝ նպատակ ունենալով վերջ աւելու քաղաքական խոտովութիւններին Փոքր Ասիայում: Գործեր կանխամտածված ձևով, ի հակասութիւն այդ առաջարկութեան, ,Արարաւ,,-ի միամբողջ շարք համարներում երեսցին ծայրահեղորեն գրգռիչ քննութիւն հողվածներ, ուղղված քոլոր մեծ գետնութիւնների դէմ, որոնք իրենց մասնակցութիւնն են բերում խոտովութիւնների խաղաղեցման գործին: ... Ընդ որում, այս հարցում որեւէ ներգործութիւն երբեք չի կարելի սպասել իշխաններից, որը Գաորիարքի գլխավորութեամբ սովորաբար հայերի համար հանդիսանում է ոչ այնքան կրոնական, որքան քաղաքական միասնութեան կենտրոն և հլու զենք նրանց անշատողական ձգտումների համար, 1:

1914 թ. սմազգի խմբագիր Նշանակվեց Բարգեն վարդապետ Աղավելյանցը: Նա , Հայկական հարց,,-ի բաժին ստեղծեց, ուր հրատարակվում էին սկանառանների հուշեր, օրագրեր, հայ, ռուս, եվրոպացի գործիչների, գրողների, հրապարակախոսների ելույթներ, զեկուլցներ, վիճակագրական ավելներ: Հայ ժողովրդի համար այդ դժվար ասիաներին, երբ ժողովրդի Ֆիզիկական գոյութիւնն էր հարցականի առկ, հոգ էր արվում ձեռագրերի և թանգարանային հավաքածուների պահպանութեան համար: Արշավանքներ էին մեկնում Արեւմտեան Հայաստան և տեղափոխում հավաքված ձեռագրերը, այնուհետեւ իշխաններից էվակուացվում Մոսկվա, հանձնվում հայոց հոգևոր կառավարութեան, եկեղեցական խորհրդի և ժողովրդի ներկայացուցիչներից քաղկացած հանձնաժողովին: ,Արարաւ,,-ը այդ մասին ավագում էր մանրամասն հաշվետվութիւններ:

Ի վերջո, քննադատական հրատարակումների մեջ իրենց տեղն ունեն կաթողիկոսների կոնդակները, կորագործութիւնները, որոնք թե պաշտպանում են հայոց եկեղեցու սկզբունքներն ու իրավունքները ոտնձգութիւններից ու հարձակումներից և թե հրահանգում ազատ քառասունը չըձեռնադրել, ամուսնութիւնների ժամանակ պահանջել սահմանված օրենքները, հաստատում դպրոցական կանոնադրութիւններ և ծրագրեր, տեղեկացնում հայկական դպրոցների վերաբացման և եկեղեցական վերադարձնելու մասին, հորդորում, պահանջում նյութական ու քարոյական օգնութիւն Նդեռնից ֆրկված գողթականներին:

,Արարաւ,,-ը իր կենդանու գոյութեամբ կատարած գերով կարևոր

երևույթ է հայ իրականության մեջ: Եկեղեցու պատմության, մասենագրության, քանասիրական հարցերի քազմակողմանի և խոր ուսումնասիրության մը այն լուրջ ու գիտական, եվրոպական չափանիշով միակ ամսագիրն էր արևելահայության մեջ:

Ներկայացվող մասենագիտությունն ընդգրկում է ,Արարա,,-ում հրատարակված արբեր ժանրերի բոլոր քննադրերը /1868-1919 թթ./՝ հավաններ պատմիչների երկերից, հիշատակարաններ, մանր ժամանակագրություններ, վարքեր, առակներ, արժանագրություններ, թղթեր, քանահյուսություն, կանոնական նյութեր, կոնդակներ: Մասենագիտության մեջ չեն մտնում ժամանակի ասրեական տեղեկագրերը, աշակերտների ցուցակները, բարեգործական ընկերությունների, դպրոցների, ուսումնարանների տարեկան հաշվառությունները, քննությունների արդյունքները, արբեր նպատակներով նվիրատությունների ցուցակները, մասենադարան մուտք գործած գրականության ցանկերը, օրհնության կոնդակներ, ծիսական շքերհարականներ, բաժանորդների ցուցակներ:

1968 թ. ,Արարա,,-ի հրատարակության 100-ամյակի կապակցությամբ հրատարակվել է հանդեսի մասենագիտություն, որ կազմել է Ս.Նո-
նիսյանը: Անվիճելի քազմաթիվ արժանիքների հետ, այն ունի նաև որոշ թերություններ, որ նշել ենք մեր նկարագրության ծանոթագրությունների մեջ: Ներկա մասենագիտությունը քննադատական է, կազմված այբբենական սկզբունքով, քննադրերը հիմնականում ծանոթագրված են, որոշ դեպքերում վերականգնված, մշակված են հեղինակները: Հեղինակների ազգանունները արված են աշխարհաբար ուղղագրությամբ, իսկ վերնագրերը, ենթավերնագրերը, բովանդակությունը՝ ինչպես քննադրերում է:

,Արարա,,-ը սկզբնական շրջանում /1868-1871 թթ./ հրատարակվում էր մայիսից-մայիս, այդ պատճառով էլ այդ ամիսների համար, տարեթվի հետ միասին, նշվում է ամիսը, համարը, որպեսզի շփոթություն չտառջանա: Մասենագիտությանն ունի լրացում և հավելվածներ, ինչպես նաև օժտված է անվանացանկերով:

Հավելված Ա - Հայկական հարց: Նյութի յուրահատկությունից ելնելով՝ ներկայացված է ժամանակագրական և այբբենական սկզբունքով:

Հավելված Բ - Վիճակագրություն:

- Հավելված Գ - Կոնդակներ, հրովարակներ, նամակներ: Այստեղ փոքր ինչ խախտված է այբբենական սկզբունքը, վերնագրի ամբողջականությունը շեփառելու միտումով:
- Հավելված Դ - Կանոններ և կանոնական նյութեր:
- Հավելված Ե - Քարգմանություններ: Ընտրված են այն նյութերը, որոնք հետաքրքրություն են ներկայացնում հայագիտության համար:

Օգտագործված ուղիղ [.../ փակագծերը մեր ծանոթագրությունների, նշումների համար են, անկյունավոր փակագծերը <...> ,,Արարատ,,-ի նախորդ մատենագիտության ուղիղ փակագծերն են, իսկ [.../ փակագծերը՝ և ամսագրինն են և մերը:

Նարինե Ավետյան

Արել արքեպիսկոպոս սեն Միխայիլյան Ա.

1. Արելյան Մ.

ժողովրդական խղեր: Ա. Յօրինուածքը Բ. Ոսանուորը Գ. Աղ-
ժառում եւ վարիանաներ Դ. Բաղդաստուիւն եւ իմաստալից վարեան-
ներ Ս. Թաղեթի զարգացումը Զ. Երզնրի զարգացումը խղերից Է.
ժողովրդական նրգարան եւ ,,Հազար ու մի խող,,:

1904, էլ 172-188, 259-272, 354-357, 467-474, 556-563,
642-648, 772-785, 884-898, 975-988, 1078-1096

Եւն. /Աշխատանքը իմըզգրված տարըներակով վերահրատարակված է առան-
մին գրքույկով /վաղորշապա, 1904/ և ,,Երկեր,,-ի Բ Գտա-
րում /Երե, 1967, էլ 283-383/ :

2. Արելյան Մ.

Ուրուագծեր Գայ զրականութեան պատմութիւնից
Ա.Գրքի եւ նանտի ազդեցութիւնը շարականների վրայ:
1912, էլ 1002-1028

Եւն. /Յ. Հրատարակել է շարականներ:

Յ. Երականների մասին սեն նաև ա. Մ. Արելյան, Ուրուագծեր
Գայ զրականութեան պատմութիւնից, Երականների մասին,
Արարա, 1912, էլ 720-732, 829-836,
բ. մեր նկարագրութեան 294-րդ Գտմարը/:

3. Արովյան Խ.

Նոր վկայութիւն պատրօծեստր Գարրոտի Արարտի զազմը իսկապէս
ըստմանալուն Գտմար
1893, էլ 359-366

Եւն. /Յ. Թարգմանութեան գերմաներեն լեզվով Գտարակվող ,,Տե.

Petersen. Zeitsung,, ,, Լրագրի 1835 թ. 34-րդ Գտմարից:
2. Թարգմանիչը, որի ազանուեը Գայանի շէ, փոքր տաշարան
է կցել Արովյանի Գողվածին, որանդ պատմաաբանում է
Թարգմանութեան անհրամենշտութեանը:

3. Մտանագիտութեան մեշ նկարագրված է վերնագրով, որից շի
երևում, որ Գողվածի Գեղինակը Արովյանն է/:

4. Արքայամ վարդապետ

Ողբ ի վերայ մայրաքաղաքին Կոստանդնուպօլսոյ՝ վասն Խրիստոյն ամակաց. սասցեալ ի յԱրքայամ պարզապետ:

1895, էջ 465-469

Եան. /1. Արքայամ վարդապետի և նրա երկերի մասին տես՝ Հ.Անասյան, ,,Հայկական մասնագիտութիւն,, Ե-ժԸ դղ. Գ.Ա, 1959, էջ 81-88:

2. ,,Ողբ, Կ-ի քննական ընթացիչը տես՝ Հ.Անասյան, ,,Հայկական աղբյուրները Բյուզանդիայի անվան մասին,, , Եր., 1957, էջ 35-55/:

5. Այոնց Ե.

Հայոց առաքելութիւնը Հոնաց աշխարհում /Ձ.դար/:

1902, էջ 262-274:

Եան. /Հնդարձակ Կաթոնի Կրօնաբանութիւն 6-րդ դարի /555 թ./ անտուն ասորի Կեղիսակի երկից, որ շահեկան տեղեկութիւններ է պարունակում Կայերի մասին/:

6. Աղապելյանց Բ. վրդ.

Մտնուել վարդապետը Գրիբօեղովի մասին /1795-1829/

Մտնուան ութսուն եւ Կինգ ամեայ տարեկիցի առթիւ:

1914, էջ 161-162:

Եան. /Հասկած Մտնուել Կյուսուսիանցի վարդապետի շարժական պատմութիւնից՝ ,,Ապտումն զԵսայան՝ Կուսաց,,/:

7. Աղվանեցի Թաշատուր երեց

Յիշատակարան: Ռուսք ընդ պարսիկս ի շրջակայս Նուշույի Գըրեաց Թաշատուր երեց Աղուսանեցի, ի 1828 ամի Քրիստոսի ի սուրբ ուխտն Տաթև:

1876, էջ 177-182

Եան. /Մասնագիտութեան մեջ վրիպակ՝ 1828-ի քրիստոսն 1828 թ. է և Կազմողի ոչ Յիշատակարանութիւնը՝ 62 թ 1816-1828 թթ. իրադարձութիւնների մասին է Կիշատակարանը, այլ առաջապական երկրորդ պատերազմի /1826-1828 թթ./ կարևոր իրադարձութիւններից մեկի՝ Նուշի-քերդի Կերտական պաշտ-

զմուծյան /հուլիսի 25 - սեպտեմբերի 10, իսկ ըստ հիշատակարանի՝ հուլիսի 20 - սեպտեմբերի 5/ և զարսկական գործերի շտիֆտման մանրամասն, ինչպես նաև Շամրորի ու Ալիսավեազուի Ծակասամարաների նկարագրութիւնը/:

8. Աճառյան Հր.

Նմոյշ մը Ղարաբաղի բարբառէն, Քիւնսիւն զըէլին:

1901, էջ 373-375

Կան. /Արուլյըբ Գրասարակած է Հ.Աճառյանի ,,Քննութիւն Ղարաբաղի բարբառի,, /1899, էջ 394-399, 453-459, 1900, էջ 26-28, 73-76 ... 1901, էջ 236-239, 310-312.... / ընդարձակ տողվածի վերջում/:

9. Աճառյան Հր.

Գամուծիւն Աղիա քահանայի 1. Աշխատութեանս զամուծիւնը
2. Ձեռագիրներուն նկարագրութիւնը 3. Աշխատութեանս կազմութեան և ընտրի վերականգնման եղանակը 4. Ասորի ժողովրդին զամուծիւնը 5. Աղիա քահանայի կենսագրութիւնը 6. Ձեռագրին բովանդակութիւնը 7. Նախական վիճակն ու յետին փոփոխութիւնները 8. Ընդարձակ խմբագրութիւնը 9. Հեղինակը 10. Գրութեան ժամանակը:

1908, էջ 812-824, 1909, էջ 48-63, 156-168, 280-283

Կան. /Աւսումնասիրութիւն, ընտրի 1. Հրատարակած է երեք ամբողջական և երկու ֆասկուտոր մեծագրերի ֆամեմատութիւնը: Ըստ Հ.Աճառյանի՝ զամուծյան գրութիւնն թվականը 1675-ից ուշ չի կարող լինել /հազուայն գրչագրի ժամանակը/, իսկ դեպքը կատարվել է մոտավորապես 16-րդ դարի կեսերից մինչև 17-րդ դարի կեսերը:

2. Իր ,,Հայոց անճանաչուների բարբառն,,-ի 3-րդ ֆասկուլում /Մր. 1944, էջ 107/ Աճառյանը գրում է՝ ,,Հրատարակել եմ նախ Արաբա ամառներթի մեջ 1908 թ. և ապա առանձին գրքով, որի առջին կեսը ազված է Վաղարշապատ 1908, երկրորդ կեսը՝ Վիեննա, 1930 թ., սակայն մեզ չհաջողվեց գտնել դրանք, չնայած որ նշված են նաև Հ.Աճառյանի մտածնագիտութիւնն /Մր. 1956/ մեջ/:

10. Ամսույան չը.

Մի քանի սրբագրութիւններ Փաւստոսի եւ Փարպեցու մէջ:
1911, էջ 225-229

1. Վաղարշ Գաղարզեա
2. Ասամ իշխան Գողթան
3. Խարող
4. Գիւտ Վահեւունի
5. Ասրորմիզղ Մարզպան
6. Զանգակ երէց
7. Արտէն Գաբրիէան
8. Գառ Առուեղեան
9. Տէր Նայն

11. Ամսույան չը.

Նորագիւտ բառեր Սեբէոսի մէջ:

1911, էջ 230-231

1. Շագոյր
2. Հաւայ
3. Վերտեւամուտ
4. Արիան
5. Յանկուճի

12. Ամսույան չը.

Հայկականք [Ստուգաբանութիւն]

1. Մի կորսն ազգ,
2. Ինդահարութիւն,
3. աներ,
4. սոխոս,
5. այգողք

1911, էջ 670-673

13. Ամսույան չը.

Հայկականք [Ստուգաբանութիւն]

1. Սղալեւ,
2. Վազգրեւ,
3. Վայալիս,
4. ուլ

1912, էջ 837-839

14. Ամսույան չը.

Մի քանի սրբագրութիւններ Գայ մասնագիրներու մէջ:

1913, էջ 1142-1150

Եան. /Ջենոբ, Օքքելյան, Յովսէպ Արծրունի, Կիրակոս Գանձակեցի, Վարդան, Միքայել Ասորի, Մաթեոս Ռիւֆայեցի/:

15. Ամեմյան չը.

Եղկացոյ Վասուրականի Գայ ժողովրդական ընտփուսութեան:
Մոկաց Միրզա /բուն երզը Մոկայի բարբառով/ Ե Կարոս խաշ /բուն

երզը վանի բարբառով/:

1917, էջ 543-568

Ծան. /Մ. Լուսինասիրություն, բնագրեր/:

16. Ամեմյան Հ.

Հայրենի յիշատակներ: Դեպի Նարեկայ վանքը /ժանապարհորդական նոթեր/:

1918, էջ 134-147

Բովանդ.՝ Ա. Եովու վրայ Բ. Ս. Գրիգոր-Նարեկացու շիրիմին առջև

Գ. Նարեկացու աղօթանդին Դ. Առաքել կղզին Ե. Վերադարձը:

17. Ամատունի Ս.

/, Անձանոթ շարականք,,

,, Կանոն Քաղեսոսի Առաքելոյ,, շարականի ամենամատուցյունը ձեռագիր շարակնոցների Կես և Բնագրի Գրաստարակությունը/:

1897, էջ 234-240

Ծան. /Հմմտ. Ի. Կոստանյանցի Գրաստարակության Կես, սես մեր նըկարագրության 125-րդ համարը:

Տես նաև այս Գրաստարակության ստիժ Կանդիսացան Սահակ վարդապետ Բաղդասարյանի նամակը 1768 թ. Գրաստարակված Շարակնոցի մասին, էջ 233-234/:

18. Ամատունի Ս.

Ս. Լուսաւորիչ եւ Տրդատ եւ նոցա շարականները:

1897, էջ 121-127

Ծան. /Պատմասիրություն, բնագրեր՝ ,,Նարզ սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին. Աւրինութիւն,, ,,Շարք աւր Գրիգոր Լուսաւորչին,, ,,Կանոն Տրդատայ սուրբ Քաղաւորին,,:

Մասնագիտությունը կազմողի կողմից չի նկատվել Կեղիսակի անունը ներածությունից Կեսո, էջ 124/:

19. Ամատունի Ս.

Սուրբ կոյս Սանդուխտ, նրա նոր շարականները եւ նրանց Կեղիսակը:

1898, էջ 93-95, 229-232, 275-280, 325-328, 374-376,
416-424

Էսն. /Ուսումնասիրություն, քննադերձ, Եսրական սրբոյն Սանդղի-
տոյ. Աւրինություն, Մեծացուցեք ծննդեան, Ըստ Սարգիս
երեցի. Մեծն Վարդանի յօրինած, Մեծացուցեք աւագ շաբա-
թու, Մեծացուցեք աւագ շաբթու եւ Զատի. Զատի. Մե-
ծի Գինգշաբթի. Համարժման, Վարագոյ խաչի. Գիււ խաչի.
Վերացման խաչի, Կանոն ութերորդ աւուրն, Աւրինություն,,
Սրբոց թարգմանչաց. Եսրական սրբոյն Սարգիս Զորավարի,
Սրբաւորն Յովաննիսի Գտնեցոյ,,
Տեսնագիտություն մեջ նկարագրված է երեք միավորով, մինչդեռ
զետեք է մեկ նկարագրություն լինի, որովհետեւ նույն աշխատան-
քի շարունակվող մասերն են/:

20. Ամստուների Ս,

Հայոց երեք աղօթից զմեք /ժամանակ/ եւ ինն Աղօթից ժամեր:
Զուարթնոց եկեղեցւոյ Արեգակնային ժամացոյց. Կաթուղիկէ եկեղեցւոյ
յոււնարէն արժանագրություն եւ ինն դաս Զուարթուց:
1902, էջ 785-807

21. Ամստուների Սա

ժամակարգութեան մեկնություն քննարձակ Ստեփաննոսի Իմաստասիրի
Սիւնեաց եպիսկոպոսի:

ժամակարգութեան մեկնություն Գամառո Ստեփաննոսի Իմաստասիրի
Սիւնեաց եպիսկոպոսի:

Հիմնարկություն եկեղեցւոյ եւ օծումն եկեղեցւոյ Ստեփաննոսի Ի-
մաստասիրի Սիւնեաց եպիսկոպոսի:

Ստեփաննոս Իմաստասիրի երկերը:

1915, էջ 225-240, 361-364, 485-496, 634-639, 1916, էջ
129-141, 405-412, 694-703, 1917, էջ 199-204

Էսն. /Ուսումնասիրություն, քննադերձ/ Յառաջադրություն վասնութեանց
եթէ որպէս կարգեալ է աղաւթից մերոց հայցուածք /Սախարու-
թիւն/ /Յառաջադրան/ Հարցումն երրորդ ի նոյն զիշերին վաշա-
մանն. Գասախանիք իմաստուածաւք, Թէ որպէս պարս եւ վաշամ
է իմանալ զՍուրբ Աստուածն եւ զՄանկունսն, Գասժառ աղօթիցն
/Սախարութիւն/, Վասն նախերգանի աղաւթից, որ ի մէջ զիշերի

կառարի, Սեփաննոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի Գառմառ Գիմարկու-
թեան սրբոյ եկեղեցւոյ/:

22. Ամենաբրկիչ մենաստան ի Հայոց Քառ /Հաւուց Քառ/
1871, Գոկեմբեր, № 6, էջ 326-331

Եւն. /Յեղազրական ուսումնասիրութիւն, Գրաարակել է Գրիգոր
Մազիսարոսի 1013 թ. շինարարական արժանագրութիւնը և
Բլով երեք այլ արժանագրութիւն/:

23. Այվազովսկի Գ.

Նիկոլ եպիսկոպոս եւ գառմութիւն դարձին Գայկազանց Լեւոս-
տանի ի կաթողիկոսութիւն

1877, էջ 7-11, 45-50, 84-88, 128-130, 167-173, 203-
208, 244-254

Եւն. /Ուսումնասիրութիւն, ընթացքը՝ 1. Հիշատակարան 1368 թ. Էվո-
վի Գայկազան եկեղեցու շինութեան մասին, 2. Էվովի առջնորդ
Խաչատուր եպիսկոպոսի իրատեսանագիրը /1467 թ./ ժողովրդին,
3. Հատվածներ Էյուլքամիի իշխան Հովսեփի Գրովարակից՝ ուղ-
ղված Ռաշքովի Գայերին, 4. Հատվածներ Գայատա ղփշողերին,
Գայերին Բարգմանութեամբ /էջ 50, 247/, 5. Հատվածներ Առ-
քել Դավրիժեցու Գառմութիւններից, 6. Նամակներ/:

24. Այրիվանք կամ Գեղարդայ վանք Յեղազրութիւն Այրիվանուց եւ
արժանագրութիւնքն:

1871, մայիս, № 1, էջ 17-22, 90-94

Եւն. /Յեղազրական ուսումնասիրութիւն, 13 արժանագրութիւնների
Գրաարակամբ, Գեղիական սեփայլ/:

25. Անտոկ որդին /Պուկան, գլխած, 11-32/

1888, էջ 527-528

Եւն. /Պրոնական բանում՝ Ստեփ քահանա Ստեփանոսի /միտրան Սող-
ունոյ ի Յփիս/ քարոզը այս թեմայով/:

26. Ազաշխարութիւն Ռոզդիսէի վարդապետի Գեղերձ երկամբ եւ ցա-
ւոց ցրտի:

1888, էջ 99-105

Իսկ. /Փորձիկ տաշաբան, բնագիր, որ գտնվել է 14-15-րդ դդ. մի ճառընարում/:

27. Առածք /Աղուեսագիրք՝ ժժԲ, ժՂԹ/:

1870, օգոստ. № 4, էջ 136

28. /Առակներ/ Ա. Բրուսը եւ երկրագործը

Բ. Ուղար եւ աղուեսը

Գ. Աղուեսը եւ իւր շուտքը

Դ. Սափօսի կարասը

Ս. Գողի գառախանը

Ձև Գողի իրասը

Է. Գողի իրասը:

Թարգմ. գարսկ. Ա. Գյուլզաթանց:

1877, էջ 268-270, 311-313

Իսկ. /Մասենագիտութիւն մեջ նկարագրված են առանձին-առանձին, երկու մասով/:

29. /Առակներ Արցախի և Ազուլխի բարբառով/

Առակ ի բարբառ արցախեցւոյ - Չուլըցին հուլ մահը:

Թարգմանութիւն ի ուսուսաց լեզուէ ի բարբառ արցախեցւոյ -

Մեծիս:

Առակ ի բարբառ ազուլեցւոց - Գիւլը նեան դուռնան:

1877, էջ 460-462

Իսկ. /1. Առաջին երկու տառակները Արցախի բարբառով գրի է առել Ս. Հախումյանը, իսկ երրորդը՝ Ա. Զարգարյանը, երկուսն էլ այն ժամանակ մեմարանի ուսանողներ:

-2. Մասենագիտութիւն մեջ նկարագրված են երեք միավորով՝ տառիկնը և երրորդը հեղինակային, իսկ երկրորդը՝ վերնագրով/:

30. Առակք /Աղուեսագիրք/:

1869, հուլիս, № 3, էջ 72

31. Առաքել վարդապետ

Ձուարմալիք: Տաղ վասն մահրամայի

32. Աւանդութիւն ի Գրեիցն. Առնել ողորմութիւն եւ գանձել գողորմութիւն յԱստուծոյ:
1902, էջ 1023-1024

33. Առաջնորդ Շամաբու վիճակի 1863 թ.
Այցելութիւն գիւղօրէից վիճակին հայոց Շամաբույ
1871, փետրվար, № 10, էջ 318-323, Մարտ, № 11, էջ 350-353
1870, դեկտեմբեր, № 8, էջ 257-263

Եան. /Ս.Յանգալուստա Նախավայի վանքի վիճակը, տեղեկութիւններ գյուղերի բնակչութեան թվի մասին, տեղանուններ, ազգանուններ /յուսներ/:

34. Աւետից պարտիարք

Նենսագրութիւն Աւետից Գարտիարքի Հայոց: Փարիզի արաքին գործոց դիւաններէն հանուած:
1874, էջ 71-75, 112-116, 150-156, 192-195

Եան. /1. Բնագիր՝, , Գամութիւն Աւետից վարդապետին Քոխաթեցույ Մուղուլ Կոստանդնուպօլսոյ Գարտիարքութեանն և սուրբ Սրուսաղէմայ յառաջնորդութենէն,, : Բնագիրը ծանոթագրութիւններով, առաջաբանը, ինչպես նաև նդ. Դյուլորիէի նամակը ,, Մասիս,, -ի խմբագիր Իւթիւմեանին /Արարատ, էջ 35-36/ արտագրութիւն է ,, Մասիս,, -ից /թիւ 1488/:

2. Ավետից պարտիարքի մասին տես նաև Սուրբ վարդապետ, Երկաթէ դիմակը, Արարատ, 1902, էջ 292-313, բ. Հ. Տեղ-Մովսիսյան, Անցեալ դարերի յիշատակ, Արարատ, 1902, էջ 49-53 գ. Հ. Անասյան, Հայկական մասնագիտութիւն, Գ. Բ. Մրտ, 1976, էջ 980-1009 ,, Աւետից Եւղոկիացի,, /1/ /:

35. Ավլյան Հ.

Նիսա ու կաց խոյնցւոց /Հայթաղ գիւղի բարբառով/:
Գլ. Ա. Դաշտային աշխատանքի եւ մայրական կորովակից զբաղմունք:
Գլ. Բ. Նալ եւ կարգադրութիւն:
1909, էջ 650-662

36. Առոմ երեց

Գանձ Եղգակաթին յԱռոմ երեցէ սասցեալ

[Հրատ. Գ.Մ-Յ.]

1902, էջ 447-451

37. Արմաւիրեան բնւեազոց վերայ

1874, էջ 70-71

Եւն. /Հրատարակած է անգլիական գաղութնաւի անդամ Ա.Քինսերտի /A. Kinaird / նամակը /անգլերեն բնագիրը հայերեն թարգմանութեամբ/ հայոց կաթողիկոսին, որի մեջ՝ Հենրի Ռոպինսոնի /որին հանձնարարված էր սեպագրերի վերծանութիւնը/ գասասխանը սեպագրերի շվերծանվելու մասին/:

38. Արքեպիսկոպոսյան Մփրեմ Բարսեղ

[Նամակներ Ներսես Աշտարակեցուն/ Բարձր գերագանց պայծառ-շուք Ներսես վեհաօս սրբազան արքեպիսկոպոս, Ողորմած և բարերար տէր իմ: Բարձր գերագանց Ներսես սրբազան արքեպիսկոպոս: Ողորմած Հայր մեր [1822 թ.]:

1901, էջ 158-163

39. Բասմաշյան Կ.

Ջուարթնոց եկեղեցու բնւեաձեւ արձանագրութիւնը:

1901, էջ 225-226

Եւն. /Վերծանութիւն Արարատի 1900 թ. 380-րդ էջում հրատարակված արձանագրութեան/:

40. Բասմաշյան Վ. /Թարգմ./

Արզաթի նամակը առ Յիսուս Քրիստոս եւ նորա գասասխանը առ Արզաթ

1877, էջ 201-203, 286-293, 325-330

Յիսուսի Քրիստոսի այլեայլ գառկերների մասին, որք, ինչպես կարծում են, նկարուած են իւր իսկ դէմքից: 1. Յիսուսի Քրիստոսի գառկերի մասին, որը նկարեց ինքն:

Եւն. /1. Թարգմանութիւն Ֆրանս. Recherches historiques sur la

personne de Jésus Christ, sur celle de Marie, sur les deux généalogies du Sauveur, et sur sa famille, avec des notes philologiques, des tableaux synoptiques et une ample fable des matières, par un ancien Bibliothécaire, MDCGCCXXIX (1829)

զոցից՝ հեղինակի և թարգմանչի ծանոթագրութիւններով, Խորենացուց բերված համապատասխան համվածներով, ինչպես նաև Աբգարի նամակի լատիներեն տեքստը և հայերեն թարգմանութիւնը:

2. Մատենագիտութեան մեջ նկարագրված են որպես առանձին միավորներ/:

41. Բաստամյան Վ.

Քէ ինչպէս կազմուեցաւ հայոց ազգը
1872, էջ 197-203, 249-251, 312-319

Ծան. 1. Հայ ժողովրդի կազմավորման պրոցեսը ներկայացնելու փորձ ըստ հայկական աղբյուրների:

2. Քաղվածքներ Փավստոսից, Խորենացուց, Սեբեոսից, Արծրունուց, Օրբելյանից:

3. Այդ կապակցութեամբ տես՝ Սդիա վրդ. Գալալյանցի հոդվածը՝ ,,Կազմուիլ կամ բողկանալ,, , Արարատ, 1872, էջ 478-480/:

42. Բաստամյան Վ.

Ս. Ղազարու վանք:

Վենետիկ, Հայոց եկեղեցի, Ռաֆայէլեան ուսումնարան [Նամակ]:
1877, էջ 388-395:

43. [Բաստամյան Վ.]

Մանչեսթերացուկ հայք
1877, էջ 464-468

Ծան. /Մուլն հարցի մասին տես՝ ,,Հայք ի Մանչեսթեր,, , Արարատ, 1876, էջ 79-80, ինչպես նաև № 188 նկարագրութիւնը/:

44. Բ[աստամյան] Վ.

Ի Վիեննայէ: Վիեննայի հայեր: Եկեղեցւոյ խնդիր: Հայերէն

զորքը եւ գիտնական Վ.Միլլերը հայագետ: Միխայիլեան վանք: [Նամակ]:
1878, էջ 112-116

45. [Բարթոլդ Վ.]

[Արու-Ստիդի զարսկերեն հրովարտակը /եռուիկ/]:
1911, էջ 666-669

Եան. /1. Մասնագիտութեան մեջ առանձին չի նկարագրված, այլ միայն որպէս Հ.Օրբելու հողածի /Անիի սվերակները/ հավելված:
2. Վերահրատարակութիւնը և ուսումնասիրութիւնը տես՝ В.В. Бартольд Сочинения, т. IV, М., 1966, էջ 313-338, նոր հրատ. տես Գ.Մ.Մուրադյան, Հայաստանի վրացերեն արձանագրութիւնները, Եր., 1974, էջ 57-59]:

46. Բելք Վուղեմար

ժանապարհորդութիւն Հայաստանում եւ Քուրդիստանում: Բարգմ.
գերմ. Ֆ:

1893, էջ 428-447, 524-551

Բովանդ.՝ Երեւանից մինչեւ Իզդիր-Իզդիրից մինչեւ Յամկական սահմանը: - Յամկական սահմանից մինչեւ Բայազետ: - Բայազետից մինչեւ Դիաղին:

Եան. /Հեղինակի անունը հաւան է Բարգմանչի ժանոթութիւնից/:

47. Բերշեմ Մարս վան

Մոսուլի սքաբեկ նուրուի յիշատակին կանգնած մատրձաններն ու նոցա արձանագրութիւնները / Monuments et inscriptions de l'atabek Ildû de Mossoul.

Բարգմ. ֆրանս. Տիրայր վարդապետ

1915, էջ 616-623

Եան. /Հրատարակված է 8 արձանագրութիւնը Բարգմանաբար, իսկ մեկի՝ նաև արաբերեն բնագիրը և 18-րդ դարի մի մանապարհորդի ուղեգրութիւնից Մոսուլի նկարագրութեան մի հատված/:

48. Բէլենկի Յ.

Հայագն զաղթականների հետքեր եւ իրական յիշատակարաններ նա-

մենեց-Գօղօլսկում
1878, էջ 439-443

Եան. /Տեղեկություններ հաղորդում է հիշողությամբ, առանց զրավոր
աղբյուրներ ունենալու և խոստանում է առ աջին գտնել առիթի
դեպքում լրացնել այդ բացը/:

49. Բժշկյանց Մ.

Յէրանաքնակ հայք եւ մամեապան վրացիք /Նամակ/
1877, էջ 359-360:

50. Բուրկարդուս դե Անաս Մոնսե

ԺԳ դարի մի ուղեւորի վկայութիւնը հայոց մասին: /Բնագրի
Քարգմանությունը լատիներենից, ծանոթագրությունները և հրատարակ-
ութիւնը՝ Ա.Է.Պ

1914, էջ 1013-1016

Եան. /Տեղեկությունները վերաբերում են Եիլիկյան Հայաստանին, ու-
շաղրություն է դարձվում հակապես հոգևոր հարցերին/:

51. Գ.Վ.

Մի հատուտ Ռուսամ-ձու վեպից /Մոկսի բարբառով/
1899, էջ 91-94

52. Գալեմցեարյան Գ.

Ռուսմանիոյ հայութիւնը: Սիլիսարե, Տօպրիշ /Բազարճըք/, Գալ-
շիկ:

1914, էջ 628-632

Եան. /Նկեղեցիների և դպրոցների մասին/:

53. Գյուլիանդանյան Հ.

„Գիրք Քղթոց, -ի պակասները եւ նրանից դուրս մնացած թղթեր:
/Մայր Արուսի Գիրք Քղթոց ճեռագիրների մեջ ամբողջութեամբ անտիպ
մնացած թղթեր/:

1902, էջ 560-569, 748-753

Եան. /Հրատարակված է որպես լրացում /ըստ ներկու ձեռագրի/, վրաց նյութի ու կաթողիկոսի նրբորդ թղթի շարունակութեամբ ի պատասխան հայոց Աբրահամ կաթողիկոսի նրբորդ թղթին և Մաշտոց կաթողիկոսի թուղթն ամբողջութեամբ՝, թուղթ նրանելոյն Մաշտոցի, նաև ցան զկաթողիկոսութիւն, առ Տէր Գեորգ Հայոց կաթողիկոս վասն Սիւնեաց իաշին, թէ է՞ր աղագու առաւ: Գառասխանի՞:

/Առաջին նիկիական ժողովն, նրկորդ Կոստանդնուպօլսի ժողովն, նրբորդ Եփեսոսի ժողովն/:

Բացի թղթերից հրատարակված են ,,Գիրք թղթոց,, ձեռագրերի հիշատակարանները/:

54. Գյուլա Ե. վարդապետ

Յովհաննէս և Կարբեցի կաթողիկոս /Կենսագրական տեղեկութիւններ/:

1919, էջ 59-64

Եան. /Ուսումնասիրութիւն, քննարկ/:

Տես և հմմտ. Հ. Տեր-Մովսիսյան, Յովհաննէս և Կարբեցի կաթողիկոսի ազգաբանութիւն, Արարատ, 1901, էջ 47-55/:

55. Գորոյան Ե.

Բիսուֆուսի քնննագիր արժանագրութիւնները, որոնց մէկ մասը հայերի պատմութեանը կվերաբերի:

1879, էջ 296-306, 339-349:

Եան. /Արժանագրութիւնների թարգմանութիւնը պարսկերենից և մասամբ անգլերենից/:

56. Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի նորագիւտ կենսագրութիւնը:

1900, էջ 621-622

Եան. /Հայանաբերված է հունարեն լեզվով գրված մագաղաթյա մի կըրկնագիր ձեռագրում, որն այս կենսագրութիւնից բացի բովանդակում է նաև Գողթի գողթի նվիրված մի ներքող, Հովհան Ռակեբերանի և վախոսի վկայաբանութիւնը և Քովմա տաքյալի ,,Գործք,,-ը: Ձեռագիրը գտնվում է Բրյուսելի արքայական մատենադարանում: Հայանաբերված է Բիդեյի կողմից/:

Անրադասարկված է Academie royale de Belgique Bulletin de la classe des lettres et des sciences morales et politiques et la classe de beaux-arts, 1900, №7) և արևմտահայերէն համալսարանի և Գրիգորի Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին հայտնի եղածներէն/:

57. Գրիգոր Լուսավորիչ

Հանգիստ սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին:
1903, էջ 108-109

Ծան. /Այս համալսարանը /որը կիսատ է/, Վատմութիւն սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին, վերնագրով գրուածքի վերջաբանն է: Ազգաբնակչոս, ՎՊԺԲ, էջ 73, ծանօթագրութիւն/:

58. Գրիգոր Նարեկացի

Նարեկայ վանից վանականին Գրիգորի առջ քաց ի ազելոցն՝ արասցոյ ի գանձագիրս:

Տաղ քառասնորեայ զալստեան Տեառն, ի Գրիգորէ Նարեկացւոյ Այլ առ զալստեան տեառն առ Նազար, ի ժայն Կեղանատունին մասն, այլ եղանակ, ի Գրիգոր Նարեկացւոյ:

Այլ առ յարութեան ի Նարեկացւոյ:
1874, էջ 136-141

Ծան. /Քննական քննարկ տես Գրիգոր Նարեկացի, Տաղեր և Գանձեր: Երկրորդ հատոր, Արշակունիքի, Եր., 1981, էջ 75-77, 87-88, 91-93, 94-96, 110/:

59. Գրիգորի արքեպիսկոպոս ի Գիրմանստան:

Գրիգորի արքեպիսկոպոս ի Դաք
1876, էջ 224-227, 309-310

Ծան. /Գրիգորի արքեպիսկոպոսի ուղեկիցներից մեկի ժամգորդական նոթերը/:

60. Գրիգորի արքեպիսկոպոս

Ուղեւորութիւն շինարակ և հողկարակ հայոց մէջ
1877, էջ 234-238

Ծան. /ժամգորդական նոթեր/

61. Դատյան Խ.

Հայն ու իւր հարեւան ռազմերը՝ սմուշներ ժողովրդական բան-
հիւսուքիւնից: Հաւաքեց՝ Դ.Վ. - (Դատյան Խաչիկ վարդապետ):
1895, էջ 305

Բովանդ.՝ Զրդի հաշիւը: - Քուրքի հաշիւը:

տես՝ Մասնագիտութիւն, էջ 97, № 3280

62. Դատյան Խ.

Մովսէս Կաղանկատուացույ Աղուանից պատմութեան Մայր Աթոռ
Մասնադարանում գտնուած ձեռագիր օրիւնակները

1895, էջ 235-238, 333-338, 378-380, 417-419

1896, էջ 22-26, 67-71, 125-128, 176-179,

1897, էջ 67-70, 161-163

Յան. (Նիւթեր ճւտումնասիրութեան Աղուանից պատմութեան, Համեմա-
տական ախտակ. Պատմութիւն Աղուանից Մ.Պաղ., Գիրք թղթոց
Անանիայի կաթողիկոսի. Նիւթեր Աղուանից պատմութեան ու-
սումնասիրութեան համար: Մովսէս Կաղանկատուացու Աղուանից
պատմութեան քննարկ վերայ եղած փոփոխութիւնները: Մովսէս
Կաղանկատուացու Աղուանից Պատմութեան երկաթագիր /Ա խումբ/
օրիւնակից մի պակաս հատուած):

1. Հրատարակած հիշատակարանների մեջ հետաքրքիր տեղեկու-
թիւն վրաց Դեմետրե Քազավորի մահան թվականի մասին
/1289 թ./:

2. Ամսագրի էջերը 335-ից սկսած սխալ են համարակալված:

3. Գրախոսութիւն տես՝ Մ.Յեք-Մովսիսյան, ,Ընդդիմաբո-
սութիւն Արարատի խմբագրութեան,, Արարատ, 1895, էջ
317-318 :

4. Այդ ձեռագրերի մասին տես Ա.Հակոբյանի ուսումնասիրու-
թիւնը, Բանբեր Մասնադարանի, № 15, Եր., 1986, էջ
110-144]:

63. [Դատյան Խ.], [Զարման] և.

Ժողովրդական գրականութիւն. Սասունցի Դաւիթ: Տղայ Դաւիթ
եւ աղջիկ Խանդութի հերթաթը:

64. Դասյան Խ.

Ղարաբաղի ժողովրդական շրջանաց երգերից:
1895, էջ 462-464

Բովանդ.՝ Վարսնդա գաւառի Աւետադանաց գիւղի շրջակայքում: Վարսնդա գաւառի ժարաբ գիւղի շրջակայքում: Խաչն գաւառի Առաւմտոբ գիւղի շրջակայքում: Դիզակ գաւառի Հաղուիթ գիւղի շրջակայքում: Դիզակում հայերը թուրքերի գիւղերում, թուրքերը՝ հայերի:

65. Դասյան Խ.

Համառոտ տեղեկագիր Արցախի /Ղարաբաղի/ թեմի վանքերի. Դանշիբի վանքերը, Շուշու գաւառի վանքերը, Դաքոբայէլի վանքերը: Յուլցակ Արցախի թեմի վանքերի եւ նրանց կալուածների:
1896, էջ 42-45:

66. Դասյան Խ. [գրափոստութ.]

Արցախ. երկասիրեց Մակար եպ. Բարթուղարեանց, Բագու, 1895
1896, էջ 80-81

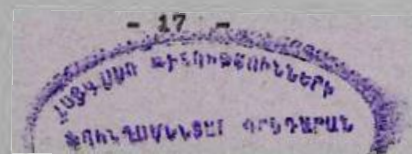
Եան. [Հրատարակել է երկու արձանագրութիւն՝ 1216 թ. և 1229 թ.]:

67. Դասյան Խ.

Առան երկիր կամ աշխարհ
1896, էջ 233-234

Եան. [Յեղագրական, նկարագրական, երեք արձանագրութիւնների հրատարակմամբ: Նույն հարցի կազակցութեամբ տես նաև Խ. Դասյանի գրափոստութիւնը /տես № 66/ Մ. Բարթուղարեանցի ,,Արցախ,, աշխատութեան մասին, Արարատ, 1896, էջ 80-81 և վերջինիս նամակը՝ ,,Բացատրութիւն,, , Արարատ, 1896, էջ 250-251]:

A II 79653

68. Դատյան Խ.

Համառոտ նկարագիր Եււերշան-Արտագ գաւառի ս.Քաղէոս տա-
քելոյ վանքի

1898, էջ 33-40, 89-91 [Անավարտ]

Բովանդ.՝ Արժանագրութիւնք հին տաճարի: Արժանագրութիւնք նոր
տաճարի [Հրատարակել է արժանագրություններ, տապանագրեր,
թվով 17]:

69. Դատյան Խ. [հրատ.]

Յիշատակարան գրոցս պատմագրաբար, զոր շինեալ է քաջ քարտու-
ղարն՝ տաքելական եպիսկոպոսն եւ. աստուածաբան վարդապետն Տէր
Աստուածատուր, ցուեր որդի մեծ րաբունազեանի Յակոբայ Ովասանց:
1898, էջ 44-48:

Ինն. Հիշատակարանը գրված է 1668 թ. հիշմանում՝ Հակոբ կաթո-
ղիկոսի ժամանակ, կցված է ,,Յաղագս մարդկային ոգւոյն,,
վերնագիրը կրող ձեռագրին, որ լատիներենից հայերեն է թարգ-
մանել Ստեփանոս վարդապետ Լվովցին]:

[Քանի որ հիշատակարանը Մկրտիչ Նաղաշի մասին է, տես նաև
Կ.Ա.-ի ողվածը, որտեղ կան բավականին իրապարակումներ Մը-
կըրտիչ Նաղաշի սանդղագործություններից ,Մկրտիչ Նաղաշ,,
Արարատ, 1898, էջ 20-23, 66-74]:

70. Դատյան Խ.

Քարըխուլ արքայ կամ Երեմ Նամա
Տրդերի պատմութիւն կամ Յառաց մատեն
1899, էջ 536-539

Ինն. [Եանթություն ձեռագիրը գտնելու մասին, ձեռագրի նկարա-
գրությունն է հասկանների իրապարակում Հ.Ամառյանի թարգմա-
նութեամբ]:

71. Դատյան Խ.

Նրկու վաւերագրեր Յ.Խաչիկ վարդապետի ձեռագիրների ժողովա-
ծուից:

1900, էջ 317-320:

Ծան. /Հաղորդում՝ հեղինակի 1878-1898 թթ. ընթացքում հավաքած ձեռագրերի և հուլիսյանների ցուցակը Հ.Քոփժյանի աշխատասիրությամբ հրատարակելու մասին: Իբրև նախազգուշացում է երկու վավերագիր/:

Վավերագրերից մեկը Աղվանից Սիմեոն կաթողիկոսի թուղթն է /1677 թ./՝ ուղղված Գանձասարի իր հակառակորդ կաթողիկոս Երեմիային, իսկ մյուսը՝ զրված մելիքների, առաջնորդների, վաճառականների, քահանաների և գյուղացիների կողմից /1691/, որով ընդունվում է Երեմիայի կաթողիկոսությունը և մերժվում Սիմեոնինը: Այս կապակցությամբ տես Մ.Խոստիկյանի ,,Վերածնունթեան շրջան: Ժն դարու վերանորոգիչ կաթողիկոսները,, իողվածի /Արարատ, 1902, էջ 430-446, 607-629... / 780-781 էջերը/:

72. Ծ.....եանց

ժանապարհորդութիւն դէպ յԱնի /ժանապարհորդական նոթեր/: 1881, էջ 484-487:

Ծան. /Մասնագիտության մեջ վրիպակ՝ նկարագրված է 1881-ի ասկ, բայց նկարագրության մեջ նշված է 1882/:

73. Եզնիկ վարդապետ

,,Արարատ,,-ի խմբագրութեան: 1896, էջ 279-280:

Ծան. /Հրատարակել է 19-րդ դարի սկզբներին վերաբերող փաստաթղթերի /նամակներ, կոնդակներ/ մի ցուցակ, բուն փաստաթղթերի հրատարակումը թողնելով ավելի հարմար ժամանակի/:

74. Եզնիկ /Կողբացի/

Եզնիկ վարդապետի իրաւները: Քարգմ. գրաքարից Գ.Տեր-Մկրտչյան: 1902, էջ 9-16:

75. Եզնիկ Կողբացի

Առածք:

1868, Կուլիս, № 3, էջ 38:

76. Եղիշե վարդապետ

Արքայն Եղիշեի վարդապետի ասացեալ յաղագս Քաբօր Լերին:
1869, Իռնվար, № 9, էջ 123-125:

77. Երզնկյանց Ռուսամ բեկ

Հախօսական սեղագրութիւն Հաղբասայ աշխարհահոշակ վանից
Արքայ Նշանի:
1886, էջ 444-455, 493-499, 526-540, 1887, էջ 27-37,
68-76, 168-174, 219-226, 256-273, 300-315,
349-364

Բովանդ. Յօղուան Ա. Տեղագրութիւն: Հաղբաս: Յօղուան Բ. Անցք
Իսրուանոց Հաղբասայ: Յօղուան Գ. Վանք Հաղբասայ Աւագ
սուրբ Նշանի կամ կաթողիկէ եկեղեցի: Արժանագրութիւնք:
Արեւային ժամացոյց: Յօղուան Գ. Ժամատուն Մեծի Յամարին:
Յօղուան Ե. Սուրբ Գրիգոր: Յօղուան Զ. Սուրբ Աստուածա-
ծին: Յօղուան Է. Համազասպ Գաւիթ: Յօղուան Ը. Գողթա-
ձեւ գաւիթ արևելեան: Յարեւելից մեծի աամարին: Յօղուան
Թ. Ամենափրկիչ: Արժանագրութիւնք: Յօղուան Ժ. Գրատուն:
Յօղուան ԺԱ. Զանգակատուն: Յօղուան ԺԲ. Երեք խորանք ի
Իլւսիսակողմն. Գարիսկն: Յօղուան ԺԳ. Վերջաբան /2իթա-
հանք/: Յօղուան ԺԴ. 1. Աղբիւրն: 2. Գերեզմանատունը Յօ-
ղուան ԺԵ. 1. Անապան կուսանաց: 2. Սուրբ գօրավարք:
Յօղուան ԺԶ. 1. Էգրաշէն եկեղեցի, 2. Սուրբ կիւրակէ, 3.
Առաջադէմ եկեղեցի, 4. Հաղբասածոր: Յօղուան ԺԷ. Կայան
բերդ: Յօղուան ԺԸ Վարագայ ս.Խաչ: Յօղուան ԺԹ. Հրաշա-
գործ Աւագ սուրբ Նշանն Հաղբասայ: Յօղուան Ի. Հաստատու-
թիւն թէմին եւ տրասնութիւն վանից Հաղբասայ: Վանահարք
ի 1836 ամէ: Յօղուան ԻԱ. Քարայրք Հաղբասայ: Յօղուան
ԻԲ. 1. Մտի Զարեհ Գայագա իշխանին Հաղբասայ /աւանդու-
թիւն/, 2. Արդար դատաստան Աշոտոյ Հայոց թագաւորի /ա-
ւանդութիւն/: Յօղուան ԻԳ. 1. Աղթանց ֆոս, 2. Խաչի դու-
ռըն, 3. Ժիվանք, 4. Աշիթ, 5. Մոխրաշէն կամ Մոխրաշէն,
6. Կարմաբուռ, 7. Բերդիկ, 8. Նեղոց, 9. Գլիզնածոր,
10. Կարապետածոր, 11. Աթոռիկ, 12. Կրամածոր: Յօղուան
ԻԾ. Տեսութիւն իշխանապետական անցից վերին Հայաստանի:

ԵՄՆ. Հաղթանի արձանագրութիւնների գիտական հրատարակութիւն-
նը, ինչպես նաև Ռ.Սրգսկյանցի այս բովանականին ծավալուն
աշխատութեան զննատութիւնը անս՝ Կ. Դաժաղարյան, Հաղթան,
ժողտարակերական կառուցվածքները և վիճական արձանագրու-
թիւնները, Սր., 1963/:

78. Նրիցակ

Նրեւանի թէմ, Տաթևի վանքը:

1896, էջ 92-93, 139-140:

ԵՄՆ. Վանքի 1000-ամյակը լրանալու կապակցութեամբ նրա անցյալ
և ներկա վիճակի համառոտ նկարագրութիւն: Տես նաև № 378/:

79. Սուլթայ Եսքովիւ Զեռնայ

Քանի մի խօսք Հրէից եւ ուրիշ քանանացի ազգաց զարթակնու-
թեանը եւ բնակութեանը վերայ կովկասեան եւ անդրկովկասեան աշ-
խարհաց մէջ, եւս եւ Կասպից ծովուն քովերը:

1870, Գուլիս, № 3, էջ 85-90:

Բովանդ. Արովր եւ Գովգան զեա, Մեղացւոց կամ Մարաց երկիրները:

ԵՄՆ. Հեղինակը 1867 թվականից ալսած Փարիզի Խորայելյան ընկերու-
թեան հանձնարարութեամբ և Կովկասի փոխարքայի հրամանով Ծա-
նապարհորդում է Կովկասում և անդեկութիւններ հավաքում
հրեաների մասին հնագույն ժամանակներից մինչև 19-րդ դարի
կեսերը: 1869 թ. նաւյն նպատակով եկել է ձեմիածին/:

80. Սփրեմ կաթողիկոս

Սփրեմ հայրապետի հրատարման վերաբերեալ մի քանի նշանաւոր
թղթեան:

1875, էջ 412-419

ԵՄՆ. Հրատարակված է 1830-1831 թթ. շորս փաստաթուղթ/:

81. Սփրեմ վարդապետ, ազա՝ կաթողիկոս

Յիշատակարան: Սիմէոն կաթողիկոս. թէ որպէս զկնի այսորիկ
փոխեցաւ առ ատր երանելի հայրապետն մեր ատր Սիմէոն, և նաաւ
յԱթոռ Հայրապետութեան ատր Դուկաս Արքեպիսկոպոսն: Սւ վասն ան-
ցից որ յաւուրս յայտասիկ՝ համառօտ:

Ծան. /Հիշատակարանը ընդօրինակված է Մեծ Մաշտոցից: Գրված է 1779-1781 թթ.:/:

Նույն փայտերի մասին տես նաև Ա. Մխիթարյանի, Արժանա-
յիշատակ Ղուկաս կաթողիկոս, , Արարատ, 1870, էջ 12-16
և , Գաղամուծիկն ինչ զլիաւոր բանից... , , Արարատ, 1901
էջ 189-190, 326-330 փողաները, հմ 208, 163/:

82. Մգրեմ կաթողիկոս

Անդրանիկ կոնդակ Մգրեմ կաթողիկոսի /1810 թ./:
1877, էջ 365-369:

Ծան. /Կոնդակը ուղղված է Ղրիմի Գայերին, որտեղ պատմում է նաև
Ռուսաստանից իր վերադառնալու և Աբաս Միրզայի կողմից լավ
ընդունելու թյուրև գտնելու մասին/:

83. Մգրեմ կաթողիկոս

Կոնդակ՝ ուղղված Դավիթ խոն Մելիք Շահնազարյան Շահուր-
յանցին /1825//:

1892, էջ 974-977

Ծան. /Մատենադարանի մեջ այս կոնդակը և ներսես Ս-ի նամակը
միասին են նկարագրված, արտագրված են Գևորգ Մելիք Շահնա-
զարյանի անձնական արխիվից/:

84. Մգրեմ կաթողիկոս

Մգրեմ կաթողիկոսի կոնդակը /1821/ Գոլոս պատրիարքի օրով
ձագան միութեան շարժման մասին:

1900, էջ 617-618:

85. Արարիկ կաթողիկոս /Ա Յազեցի/

Ներբողան Արարիկի հայոց կաթողիկոսի՝ սասցեալ ի յա-
րութեանն Յրիստոսի:

1888, էջ 465-470:

Ծան. /Ամսագրի մեջ էջերը 489-ից սկսած սխալ են էջակալված, այդ
պատճառով էլ Մատենադարանի մեջ ևս սխալ են ներկայացված/:

86. Ջաջարյանց Գրիգոր արքեպիսկոպոս

Խոստովանութիւն Գրիգոր եպիսկոպոսի Ջաջարեանց Առաջի Ամենասուրբ Սրբորդութեան, ստոյգ և անկասարուակ խոստովանութիւնս՝ որպէս յայանի է աստուծոյ, յայանի լիցի և առաջի մարդկան:

1888, էջ 175-190:

Ծան. /19-րդ դարի սկզբի հայոց եկեղեցու զամուլթյունը լուսաբանող կարևոր փաստաթուղթ/:

87. [Ջաջարյանց] Գրիգոր արքեպիսկոպոս

Ազգրնաւորութիւն Բալկանեան ազգերի ազասամբական շարժման: Քարժր սրբազն Արքեպիսկոպոսիդ Տովմանու, յարգոյամեծար եղբոր իմոյ սիրեցելոյ ի Տէր ինդուլի

1900, էջ 619-621

Ծան. /1. Նամակ, գրված 1821 թ.: Հուլիսի, ոտմինացիների, սերբերի ազասամբության և թուրքական լուծը թոթափելու և անկախություն ձեռք բերելու մասին:

2. Գրիգոր արքեպիսկոպոսի այս և մյուս նամակները ներածութեամբ և ծանոթագրություններով հրատարակել է Ս. Քոլյանշյանը՝, ,Հայերեն նորահայտ վավերագրեր Բալկանյան ժողովուրդների 1821 թ. ազգային-ազատագրական շարժումների մասին, , , Բանքեր Սրբանի Կամալասրանի, 1971, № 3, էջ 122-140/:

88. Ջաջարյանց Մ.

Սգիդի քրդեր

1914, էջ 927-937, 1017-1032

Ծան. /Հավաստիքների, կենցաղի, ծեսերի նկարագրություն, նմուշներ բանհյուսությունից/:

89. Ձեյթունյան Կ.

Գրիգորիս արքեպիսկոպոս ի Հնդկաստան: , ,Անցք այցելութեան նորին Բ.Սրբազնութեան Տեառն Գրիգորիսի արքեպիսկոպոսի և բարեխնամ Առաջնորդի Հայոց Գարսկաստանի և Հնդկաստանի ի Բուշեռ, ,

1875, էջ 394-396, 434-436:

90. Գուարձնոց եկեղեցու ղեղումները:

1900, էջ 380-381:

Եսն. /Հրատարակված է սեղագիր արժանագրության ընթացիկը: Նույն տեղում նաև՝ Խ.Վ. Դասյան, Ազդեղումների արդյունքների մասին/:

91. Գուարձալիք: Ցաղ վասն շախուհի:

1869, Գուարձներ, № 6, էջ 182-183:

92. Գուարձալիք: Աղուէս եւ խեցգետին:

1869, Գուարձներ, № 6, էջ 183

93. Գուարձալիք: Ազուա եւ Բազէ:

1869, Գուարձներ, № 9, էջ 183

94. Ա. Էջմիածնի գրադարան

1888, էջ 23-35, 79-90, 155-160, 220-223, 290-295,
345-370, 404-422, 485-493, 536-541

Եսն. /1600-1800 թթ. ձեռագիր հիշատակարաններում զտմական արձանագրությունը ներկայացնող նյութերի հրատարակություն/:

1. Զեռագրերի նկարագրության փորձ, հիշատակարանների՝
համար լրիվ, իսկ երբեմն էլ մասնակի հրատարակմամբ և
բովանդակության վերազատումով:
2. Հրատարակված են՝ ա. Ցիշատակարան Հեթում Բագուրի ժա-
շոցի, բ. Սիրեցեալ որդի տէր Ստեփանոս Գամեսազարդ
բախտայ /Ռուսաստանի Գալոց առաջնորդ Հովսեփ Արղու-
թյանի նամակը՝ գրված 1790 թ. Գուարձներին Ստեփանոս
ավագ բախտային, որը 1787 թ. ուղարկված էր Նոր Հու-
ղա և Հնդկաստան՝ Գանգեսակոթյուն կաթարելու Նոր Նա-
խիջևանի Գալ գաղթականության համար/:
3. Մասնագիտության մեջ այս նկարագրությունը, ինչպես
նաև Հովսեփ Արղությանի նամակը գրված է նախ «Ա. Էջ-
միածնի գրադարան...», և ազատաճին ձեռագրերի
նկարագրությամբ:

4. 17-րդ դարի հիշատակարանների մի մասը վերահրատարակված է ,,Հայերեն ձեռագրերի ԺԻ՝ դարի հիշատակարաններ,, շարքի հատրներում՝ ԳԱ, /1601-1620 թթ./, Եր., 1974, էջ 293-295, 129-130, Գ,Բ /1621-1640 թթ./, Եր., 1978, էջ 178-179, 547-548, ԳՄՄԵ Արարատ, 1870, մարտ, № 11, էջ 353-360, ապրիլ, № 12, էջ 382-386/:

95. Ա. ԿՂմիսիսինը Կոյ աշուղների երգերում:
1903, էջ 511-520:

Ծան. /Միսակին Բուրժի, աշուղ Ղազար, Քիչիկ Նովա, Ղալամ-օղլի, Քեանյան, Քեշիշ-օղլի, Իվանի/:

96. Քաղեռայան Հ.

Քուչակ նահապետի երգերի մի նոր հրատարակութեան առթիւ:
1902, էջ 1148-1158:

Ծան. /Ա. Չոբանյանի ,,Նահապետ Քուչակի դիւանը,, զբքի գոտիսու-
թյունն է բնագիր՝ ,,Տող Աղամայ, Գիւլզիւլ վարդապետ սա-
ցեալ,, , էջ 1155-1158/:

97. Քաղիադյան Մ.

/Բունասեղծություններ՝ Խոժոռաղէմ Աթնասա/, Տնտեսական,
Նուագեալ ի սիս Գեորգայ սիրայնոյ՝ յաշխարհին Հնդկաց 1827
ամի, Զուարմախոն արասուլց, Իմաստ, Այս աշխարհ, Այն աշխարհ,
1832 նոր Ժուղու մեծ օրիորդի իւր մօթ զազաղի վերայ ասած ողբն,
Երեկոյ, Մի մոտանար, Խոկումն:
1884, էջ 215-216, 322-324, 363-364

98. Քանդյան Ա.

Լեհախայերի մասին, Նազլուպեց քաղաքի պատմութիւնը:
1902, էջ 282-292

Ծան. /Քաղզմանկան է Ռ. Գարոնչի Լեհերեն երկից, որը Լեհախայերի
պատմությունը շարադրել է ըստ պաշտոնական փաստաթղթերի և
վավերագրերի /եկեղեցական և քաղաքային դիվաններից/ /:

99. Քարգանյան Ա.

Հայք ի Քրոնսիլվանիա եւ ի Հունգարիա վաղ եւ արդի ժամանակաց մէջ

1875, էջ 38-40, 75-78

100. Քլետի Դաւթի իւցեաթ

1909, Գալեւլամ² № 8, էջ 1-16, № 5-6, էջ 17-48, № 7-8,
էջ 49-80, № 9, էջ 81-96, № 10-11, էջ 97-101

Հմմտ. Տղայ Դաւթի եւ աղջիկ Խանդուրի Կերիսթը, № 389
Արարտ, 1895, էջ 422-431, 477-480/:

101. Քղթառւջը:

1859, օգոստոս, № 4, էջ 89-90

Ծան. /Գրությունների խորագրեր, որ գործածվում էին Կիլիկյան
Հայաստանում՝ Քազվորին, Քազվարտորը, Եպարզե-
սին, Քազուրուն դիմելիս/:

102. Քոփէյան Հ.

Մարիբաս: /Ուսումնասիրութիւն, բնագիր՝ Մարիբաս Քաղ-
ղեցի /ժամանակագրութիւն/ - Քարգանութիւն ասորաստ ար-
բերեն բնագրից/:

1903, էջ 526-534, 621-628

Ծան. /Տես նաև Մեսրոպ Տեր-Մովսիսյանի Գողվամը՝ „Մարիբասի
ասորական ժամանակագրութիւնից արբերեն քաղուածներ,,
Արարտ, 1903, էջ 235-241, Իրասարակված Ն.Մառի

“Арабское извлечение из сирийской хроники Марибаса”

(Записки Вост. Отд. Арх. О.-ва, т. XIV, с. 0788091),

Գողվամի կապակցութեամբ, նվիրված Խորենացու Գամուբյան
աղբյուրներին/:

103. Քուղթ Կորնիացացն առ Գողոս: Սրբորդ Քուղթ Կորնիացի:
Գիրք, զոր ունին Գրեայքն ի ծածուկ, այսորիկ են:

♦ Հավելվածի էջերն ընդհանուր էջակալման մեջ չեն մտնում,
տուգանքն են:

1895, էջ 396-398:

Ծան. /Բնագրեր: Երկրորդ բնագրի կազակցությամբ սես՝ Կ.Տեր-
Մկրտչյանի, Պրոֆ. Փետրեի Գրաստակութիւնները,, Առ
Կորնթացիս Երրորդ տարականն թղթի մասին, Արարատ,
1895, էջ 382-384/:

104. Իսախանյ գէնումն /բնագիր/
1901, էջ 133-136

105. Խալսթյանց Գր.

Մի կտրեոր գիւս ա. Կէլմիանի մասնաղարանում. Ա. եւ Բ.
Մնացորդաց գրքերի ստորերնից Գայ թարգմանութիւնը:
1896, էջ 311-317:

Ծան. /1. Ձեռագիր և ազգիր Կապանների Գամեմատություն: Տես
Կ.Տեր-Մկրտչյանի, Մի Եկատողութիւն,, Արարատ,
1896, էջ 459-460 :

2. Մասնագիտության մեջ էջերը սխալ են նշված՝ Գալորդ
Գողվածը /Կ.Տեր-Մկրտչյանի/ ղիսվել է որպես շարու-
նակություն/:

106. Խալսթյանց Գր.

,,Յիշատակարան աղետից,, Գրիգորի Խալսթեցույ. Գտնական
վիպասանութիւն: Յաւելուած Գրիգոր Խալսթեցու Գտնական վիպասա-
նութեան:

1897, էջ 184-192, 411-413:

Ծան. /Ուսումնասիրություն, բնագիր՝ ,,Յիշատակարան աղետից Ի
ժամանակի մերում, զոր սացեալ է Գրիգորի վարդապետի,
որ մականուն ծերենց կոչի Խալսթեցի,,:

1. Ամբողջությամբ Գրաստակութիւն է առաջին անգամը Հրատա-
րակութեամբ՝ 15-րդ դարում գրված /1462 թ./ մի ձեռագրից:

2. Քննական բնագիրը սես՝ ,,ժՅ դարի Գայերեն ձեռագրերի
Գիշատակարաններ,, , Ա /1401-1450 թթ./, կազմեց Է.
Խաչիկյան, Եր., 1955, էջ 272-286-288:

3. Մասնագիտության մեջ նկարագրված է որպես երկու միա-

վոր, այն էլ ոչ Գեղարքալու, արանում սեղ է գտել
, Մովսես Խորենացի եւ իւր աղբիւրները... , /:

107. Խալաթյանց Գր.

Մովսես Խորենացի եւ իւր աղբիւրները. Գրիգոր Աստուածաբան:
1897, էջ 531-539:

Եւն. /1. Բնագրերի Գամեմատութիւն:

2. Այս Գրքի մասին սես Ս.Մուրադյան, Գրիգոր Նազիանզացին
Գայ մտենագի ության մեջ, Եր., 1983, էջ 126-142/:

108. Խաչատուր Կեչտուցի

Ողբ Խաչատուր Կեչտուցույն վասն իշխանացն:
1896, էջ 278

Եւն. /, Ողբ, -ի քննական քննադիրը սես Մ.Ավդալբեգյան, Խաչատուր
Կեչտուցի, 13-14-րդ դդ., Եր., 1958, էջ 129-133, Ողբ
վասն աւերման ասնա արեւելեան՝ վերնագրով/:

109. Խաչիկ Կաթողիկոս

Նամականիք նախնեաց: Խաչիկ Կաթողիկոսի առաջնայ Կոնդակը
փրկչական 976 թուին:

1868, Գուլիս, № 3, էջ 29-33:

Եւն. /1. Առաջաբան, բնագիր

2. Կոնդակի առաջին Գրասարակութիւնը սես՝ Հովհ. Եղս.
Շահխաթունյանց, Ստորագրութիւն Կաթողիկէ Կեչտուցի
ե Գինգ զաւտացն Արարատայ, Գ.Բ, Կեչտուցի, 1842,
էջ 305-307:

3. Վերոգրասարակված է Գ.Հովսեփյանի, «Յիշատակարանը
ճեռագրաց», , Գ.Ա, էջ 129-132, , Գարգեւազի Աշոտ
Քաղաւորի եւ Կոնդակ Խաչիկ Կաթողիկոսի: Ամսագրի է-
ջերը սխալմամբ կրկնվում են/:

110. Խալաթյանց Գր.

Տէր Գաբրիէլ Գառկասեանի ճեռագրերնրի մասին:

1902, էջ 274-281

Բովանդ. Ա. անտիպ 1. բանաստեղծական, գրականական, պատմական,
իրաւաբանական և այլ բովանդակութեամբ

2. գրուածքներ կրօնական բովանդակութեամբ

Բ. ճպագրուած երկեր, որոնց բնագրերը պահպանուել են:

111. Խոջայանց Հ.

Գիւմրի /Նամակ խմբագրութեան Արարատ ամսագրոյ/

1871, Գունավար, № 9, էջ 312-315,

Փետրվար, № 10, էջ 344-347

Իսն. /ժամանակակից տեղեկութիւններ, դիտարկումներ/:

112. Խոջայանց Հ.

Խմբագրութեան Արարատ ամսագրոյ: /Նամակ-կարծիք Մ.Մ.

Միասարյանցի Երզրանի մասին/:

1870, էջ 249

Իսն. /Նույն տեղում Գողվածագրի կազմած առակների Գավառ-
ծուն, սպագրված այբբենական կարգով: էջ 249-250, 283-
284, 309-312/:

112ա. տես լրացում, էջ 195

113. Ծաղկաքաղ ընտիր մտքեր /Հարանց վարքից/:

Կազմ. Ցեր-Աւետիքեան Նիկողայոս քերդայ:

1900, էջ 111-112, 151-152, 280-281.

114. Կ.

Տորք Անգեղ /ազգային առասպել/

1879, էջ 174-175

115. Կ.Կ.

Մկրտիչ Նաղաշ

1898, էջ 20-23, 66-74

Իսն. /Ուսումնասիրութիւն, Գրասարակել է բնագրերն առղեր,
Գանձ ս.Սուրբասյանց/:

116. Կալուածագրական հնութիւն:

1875, էջ 212-215

Եան. 1. Գրիգոր Ժ Կթողիկոսի /1443-1465/ կողմից հշմիածնի
համար յոթ գյուղերի /հշմիածին, Աշտարակ, Փաթրինշ
/Կարբիի մոտ/, Նորազաւիթ, Աղաւնատուն /Կարբիի մոտ/,
Դանիս-Գիրաժլը /Աբրահեան - Ապարանի մոտ/, Մուղնի
/Կարբիի մոտ/ զնման կալվածագիր:

2. Այս փաստաթղթի տեղեկութիւնները օգտագործել են՝

ա. Սիմեոն Երևանցի կթողիկոսը՝ Համբո, Վաղարշապատ,
1873, էջ 100-102, 116-117, 125, 128-129:

բ. Հովհաննես Եպիսկոպոս Շահաթրունյանը՝ Ստորագրու-
թիւն կթողիկէ հշմիածնի եւ հինգ զաւտացն Արա-
րատայ, Կ.Ա /հատուած Ե/, հշմիածին, 1842, էջ
128-134:

117. Կանոնադրութիւն: Յամի ներմարմնութեան Փրկչին 1690 և Հա-
յոց ՌժԼՔ եղև ի ժուրժովու Ամիթլուղն. Խաթ՝ ի փոռս ամե-
նասրբոյ երրորդութեան, երկրորդ՝ ի յիշատակ ազգայից մե-
րզանեաց և երրորդ՝ վասն կառավարութեան եղբայրութեանն Ե-
րիտասարդաց, այսինքն՝ կարծուորացն Գօշանու, Նաշու և Ուր-
մանու: Ի կթողիկոսութեան Հայոց տեան Սղիազարու, ի փոխ-
նորդութեան առջնորդի տեղւոյն Սէշովու վանից տեան Օգսէն-
տիոսի մեկ/անուանեալ/ Վրժրեսզուլլ (քաղաղում՝ Վրժրես գոշ)
վարդապետի եւ յաւագերէցութեան տեան Սղիայի մեկ/անուան-
եալ/ Մարուլին:

1869, էջ 387-405:

Եան. /Կանոնադրութիւնն ստացված է Եսայի վարդապետ Ասովածառը-
յանից, որ երկար տարիներ Լոնդոնում և Մանչեստրում առաջ-
նորդութեան գաշտն էր վարում: Կանոնադրութիւնը Գաստա-
ված է եղել Սղիազար, Ալեքսանդր, ապա Հովսէփ Արղութեանց
Կթողիկոսների /1790 թ./, և ի վերջո՝ Բնասարաբիայի Գրի-
գոր արքեպիսկոպոսի կողմից. գոյութիւնն է ունեցել մինչև
19-րդ դարի վերջին քառորդը/:

Կարապետ վրդ., Կարապետ եզս. տես՝ Տեր-Մկրտչյան Կ.

118. Կարոս խաչ

1902, էջ 507-509:

[Տես նաև Հ.Ամեմյանի հոդվածը ,,Կարոս խաչ,, /վանի բարբառով/, Արարատ, 1917, էջ 557-568/:

119. Կիրակոսյան Գ.

Նոր Հուլյայի մատենադարան

1910, էջ 881-885

Նաև. /Հրատարակել է 11-13-րդ դարերի հիշատակարաններ: Վերջին հիշատակարանի վերահրատարակութունը տես՝ ԺԳ Ղ. Գայերեն ձեռագրերի հիշատակարաններ, Եր., 1984, էջ 99-100, իսկ մյուս երկուսը՝ Զ.Հովսեփյան, Յիշատակարանը ձեռագրաց, էջ 219-220, 597-600/:

120. Կյուևուշխանեցի Մանուել վրդ.

Գաամութիւն անցից անցելոց Սեւանայ վանուց: Արարեալ Մանուէլ վարդապետի Կիւմիւշխանացւոյ ի 1830 ամի, ի Սեւան: 1871, մայիս № 1, էջ 10-17, հունիս, № 2, էջ 81-89, հուլիս № 3, էջ 144-154, օգոստ. № 4, էջ 211-216, սեպտ. № 5, էջ 261-263:

Բովանդ.՝ Յաղագս պաշարելոյ Մրուանայ գկղզին Սեվանու: Առիթը բարեպէս ծաղկեցուցանելոյ զՍեվան կղզին աստուածահաճոյ բարեկրօնութեամբբ: Դիպուածք անապատիս և սքանչելի ազատութիւն նորին: Նև ի նորոգութենէ սուրբ սամարացս և ի սենեկաց նորին: Զգալի պատահումս Բարսեղ վարդապետի Սեվանու: Զկնի Միխիթար եպիսկոպոսին յաշորդողը և ղիպուածք նոցին: Դիպուածք և միաբանք Արզիս վարդապետի: Առաջնորդութիւն Յովհաննէս վարդապետի: Համառօտ ծանօթութիւն պատմաբանիս: Սրբութիւնք և անօթք Սեվանու սուրբ անապատին, թէ ուստի և յորո՞ց շնորհեցեալք իցեն: Վիմագիր արժանագրութիւնք սամարացն ս.անապատին Սեվանու: [Արժանագրությունների տեղը, դիրքը/:

Եան. /Նդիա արեղա մալալանցի ծանոթագրութիւններով, որը, Գա-
վանաբար, նաև ծնողի նրաարակիչն է/:

121. Կյումիշխանացի Մանուէլ Շահինյան

Համառօտութիւն ծննդեան եւ դիպուածոց Մանուէլ Շահինյան
Կիւմիշխանացի պատմաբանիս 1835 ի սուրբ խաչ վանս Դիմոյ:
1915, էջ 741-774, 866-902, 1916, էջ 96-104, 273-277,
390-392, 592-598, 727-729, 1917, էջ 63-67, 148-
153, 507-516, 750-764:

Բովանդ. Տեղից ծնողացն իմոց, յորոց եւ ես: Պատահարց այս ծնո-
ղացս: Եւ դիպուածք Պէկզատ մօր իմոյ: Յաշոգեկ ծննդեան,
անյաշոգ կեանք: Ո՞ւր եւ յորո՞ց դաստիարակեցայ: Յէ ուս-
տի՞ եւ ո՞վ իցէ այս առաջնորդ: Գալն Չերքէզեան Սեբաստացի
Յօհաննէս արքեպիսկոպոսին ի Կիւմիշխանայ եւ աշակերտիլն իմ
նմա: Նախածնօթութիւն Դանիէլ արքեպիսկոպոսի եւ Ներսէս
վարդապետի: Վախճան Համասնցւոյն և գնալն մեր անդ: Ակնի
թողման սորա, եւ իմ ի Կոստանդնուպօլիս գնալոյս: Ի պատ-
րիարզութեան Դանիէլ արքեպիսկոպոսի: Վախճան Դուկաս Կաթո-
ղիկոսի եւ ընտրութիւն փոխնորդի: Գալուստ մօրն իմոյ ի
Գօլիս: Գնալն Դանիէլ պատրիարքին ի Գոմաշատայ: Վերադա-
նալն մեր յարտաբանաց: ժամադրութիւն Դանիէլ Արքազա-
նին ի Գայազիս: Գնալն իմ ի Գօլիս, եւ զալ Ներսէս վարդա-
պետին անդ եւ դարձուածք: Ներգործութիւնք ի Ռուսաստանու:
Առաւարտութիւնք Գրիգոր Պատրիարքին: Բանք Սէհէթի Բարդու-
ղիմեոսին առ իս: Ախարդ առքեցայ ի Գետրուրգ: Արդիւնք
գնալոյն իմոյ ի Գետրուրգ: Հաշուապահանջութիւնք մեր ի
Գրիգոր եպիսկոպոս: Գնալն իմ ի Գրիգորիպօլ: Տես երկուց
աւուրց պատասխանիք Կուպեռնաթին առ իս: Պատճառք ի Գրի-
գոր վարդապետ հաշուապահանջութեանց: Փոխարկութիւնք գրի-
գորիպօլցւոցն: Քօլեան Աբրահամ եպիսկոպոսի զալն ի Գրիգո-
րիպօլ եւ վերադառնալն: Պատճառ կառուցանելոյ ի Գրիգորի-
պօլ վարժարան ի մեր լեզու: Գալն վիճակաւոր Տփրեմ արքե-
պիսկոպոսի ի Գրիգորիպօլ յայցելութիւն մեզ: Գնալն իմ
Տաշ քաղաք եւ ի Սչովայ: Երկրորդ անգամ գնալն իմ ի Ս.Գե-
օրըրուրգ:

1915, էջ 741-774

Դիպլոմաք կենդանի նախակ Գօլսեցի Յօհաննէս արքեպիսկոպոսի: Երևումն Գրիգորիպօլու Առաջնորդարանին: Դրուքիւնք Արիմու նախագի Մերագանց եւ Սուրբ Խաչ վանքի: Գնալն իմ ի Արիմ: Վասն Հոգեւոր Կառավարութեան եւ վարժարանին: Գործառնութիւնք մեր վասն վանքի հողոյն: Երրորդ անգամ գնալն իմ ի Գեարբուրգ: Վերադառնալն մեր ի Գեարբուրգու ի Արիմ:

1915, էջ 866-876

Հասար երկրորդ: Գառնաք ելանելոյն իմոյ ի Արիմու, եւ գնալոյս ի Տփիս: Վասն է՞ր Եփրեմ արքազան հայրապետ թողեալ զաթոռն Քաթառական շրջի ի Հաղբաս եւ ի Տփիս: Ռուսի՞ եւ որքա՞ն էին պարք Յթոռոյն յԵփրեմ Հայրապետ զոյացեալք: Վասն ի Հաղբաս գնալոյ Եփրեմ Հայրապետին: Թէ որպէ՞ս վըմարեցաւ առաջին քածին պարտուցն: Կառնա զալստեան Եփրեմ Հայրապետի ի Հաղբասու ի Տփիս: Առումն Ազգասպասու մերժ Հին նախիջեւանու: Առումն Սարգարապետին եւ գնալն մեր յԷջմիածին: Ամրափակելն միաբանից ի բերդն Երեւանու: Առումն Երեւանու եւ մեր մասնելն յԱթոռն: Ենորհաքաշխութիւնք կայսեր եւ Սահմանադրութիւն Գարսից: Սպանումն դեսպանին ոռուաց: Վերադառնալն իմ յԷջմիածին եւ որպիսութիւնք նորին: Կարգաւորութիւնք Էջմիածնի զըքստանն: Հոգացողութիւնք զաղթականաց: Սերովքէ վարդապետի ծագումն եւ զործողութիւնք նորա: Գնալն Ներսէս արքեպիսկոպոսի ի Գէգարապիայ եւ վերադառնալն Եփրեմ Հայրապետի յԱթոռն: Առաջին շրջագայութիւնք իմ ի Վանորայս եւ ի Սեւան կղզի: Եանթութիւն Սուրբ Գեղարդի վանուցն: Մողնոյ վանքն եւ շրջագայք նորին: Աղբիւր Սրբոյն Յակոբայ:

1915, էջ 876-902:

Խոր Վիրապ վանուց որպիսութիւնք: Բանք դեսպանի Նաոր Տահին: Զառաջին հոգացողութիւն մեր վասն Խոր Վիրապայ: Անհամաձայնութիւնք զահերիցանց առ ժողովական կառավարութիւն Էջմիածնի:

1916, էջ 96-104:

Առաջին հրատարումն իմ յաղամակցութենէ: Անկատն հաշուառութիւնք Սինթական կառավարութեան: Գառնաք ալպիսի ել եւ մաից: Առաջին գնալն Կարբեցի Յօհաննէս արքեպիս

կողմսին ի թիֆլիզ առ Կասկեւիչն:

1916, էջ 273-277:

Վախճանական խնդիրն իմ հրատարման: Գրուծիւն Աւագ
Լուսարարին յետ գնաւոյն մեր ի Խոր Վիրապ: Արգասիք
Սերոպէլ վարդապետի:

1916, էջ 390-393:

Երկրորդ զալն իմ ի Սեւան կղզի: Հրատարումն Եփրեմ
Հայրապետի: Գառժառ ելանելոյն իմոյ ի Սեւանու: Իմ պա-
տասխանիք առ այս հրուէր: Երկրորդ ընտրութիւն նոր
կաթողիկոսի:

1916, էջ 592-598:

Առաջնորդական կառավարութիւնք ի Տփլիս: Գառժառ
գնաւոյն իմոյ ի Տփլիս:

1916, էջ 727-729:

Վկայութիւն Յօաննէս կաթողիկոսի ծառայութեանց ի-
մոց: Հռովմաննես կաթողիկոսի նամակը իայերեն և ռուսե-
րեն/:

1917, էջ 63-67:

Ջուսան եւ զիտրոնՄսուր դարի: Վասն Ալամդարովի ար-
սորանացն: Կայսերական շնորհ իայրապետաց եւ օծութիւն:
Նախընթաց նշանք օծութեան Հայրապետիս: Օրինակ շնորհա-
ւորութեան զոոցս:

1917, էջ 148-155:

Քէ որպիսի ինչ էր Սուրբ Սարգիս ուխտասեղին: Օրհ-
նութիւն Միւռոնի: Վասն Յովակիմ Գաթրիյի: Գառժառք հրա-
ժարելոյ մեր ի կառավարութենէ Սուրբ Սարգիս ուխտասեղ-
ւոյն: Վախճան Եփրեմ կաթողիկոսի: Գառժառ կամեցողու-
թեան իմոյ վերադառնալ ի Ղրիմ: Ազարդիւն պառժառք Յօ-
անն/էս/ Հայրապետի զալսեան ի թիֆլիզ:

1917, էջ 507-516:

Գալսեամբ վեհին շահեցաք զզգասութիւն մեր: Առիթ
Դեղթափ տերակին եւ այլոց: Յեւանելն իմ ի թիֆլիզու:
Եհնութիւն Սուրբ Խաչի վանուց: Ծանօթութիւն շարժի՝
Արարատու եւ կործանման Մեծ Մասիս լեռին: ,,Կառմու-
թիւն անցից գեանշարժին ի Հայաստան աշխարհ ի 1840
ամի: Վերադարձ Դեղթափ թիւրակետի:

1917, էջ 750-764:

- Ծան. 1. [Հրատարակութիւնը ծանոթագրութիւններով Բարզնի վրդ. Աղավելյանցի և Տիրայր Ծ.Վարդապետի]:
2. [Հրատարակութիւնը ինքնագիր օրինակից: Վերահրատարակութիւնը քիչ այլ տարբերակով գրեթէ միաժամանակ տես[՝], Դիւան հայոց պատմութեան, զիրք ԺԲ, Գրաս. ՉԽԼԵ-քաճ. Աղանեսնց, Խիճիխ, 1917]:

122. Կոստանյանց Կ.

Սրբոց վարդապետացն Հայոց Մովսէսի եւ Դաւթի հարցմունք ըստ երկարակացն:

1879, էջ 180-189, 210-217

Ծանօթութիւն ներկայ մեռագրի առթիւ, էջ 217-219

Ծան. [Բնագիր, Գրատարակված անհայտ մեռագրից, Գիշատակարան շուկայի]:

123. Կոստանյանց Կ.

,,ի Մովսէսի պատմութենէն,,:

1895, էջ 118-121, հավելված Բ, էջ 11-12

Ծան. [1. Ուսումնասիրութիւն, 'քնագիր' /պատմութիւն/ Սրբոց Քեովղորոսի ծննդեան եւ սննդեան եւ վարուց նորա: Հավելված Բ, էջ 11-12:

2. Մատենագիտութեան մեջ /էջ 97, № 3271 և էջ 100, № 3380/ սխալմամբ տեղ է գտել նաև մեկ այլ քնագիր՝ ,,Մովսէսի Խորենացոյ ի Հայոց պատմութենէ,, , որ վրաց դարձի պատմութիւնն է և որի Գրատարակչին ու առաջաբանի հեղինակը Կ.Տեր-Մկրտչյանն է՝: Տես՝ Կ. Տեր-Մկրտչյան, վրաց դարձի պատմութիւնն ըստ Մովսէս Խորենացոյ, 1895, էջ 121-123 և Հավելված Գ, էջ 12]:

124. Կոստանյանց Կ.

Համամ Արեւելցի:

1896, էջ 169-176:

+ Ս. Կոնիյանը գրում է. ,,Հողվածագրի ենթագրութեամբ՝ ս. Քեովղորոսի վկայաբանութեան համար Մովսէս Խորենացու Գրատարակչի:

Էան. /Ուսումնասիրություն, քննարկը՝ 1. ,,Շարական Համամայ, 2. Ծաղկաքաղ Սողոմոնի առական մեկնութիւն-ից/:

125. Կոստանյանց Կ.

,,Կանոն Քաղեոսի առքելոյն,,
1897, էջ 6-8:

Էան. /Ուսումնասիրություն, քննարկը /շարական/ /:

126. Կապազիր Հոփսիմէ արքայադասեր յանուն Նախավայի վանու-
ցըն Մաղարոյայ

1875, էջ 260-262

Էան. /1. Մասնագիտութեան նկարագրութեան երկրորդ մասի մեջ առ-
կա է աղբերի շփոթութիւն և դրա Գեանանքով էլ սխալ է
Թվականը. պետք է լինի ,,... Ի Թ.Ն.Ն. առամարին Արամեան
... /տնտեսականութի բառ/ և Արեկ մասոյ ժժ-ին, և Ի
Հոգեւոր Գովութեան Տեառն Խաչկայ Հայոց Կաթողիկոսի
Երևողի, և ըստ մեծի տրութեան արեւելից...:

2. Հիշատակարանից /981 թ./ տեղեկանում ենք, որ արքայա-
դուստր Հոփսիմեն կապը Թղթի վրա գրել աւելով ուղար-
կում է Գորը՝ Աշոտին, որպեսզի վերջինս ապահովութեան
Գամբարաբանագրել առ ս. Հովհաննեսի զանգակատան պատին
ու եթե ձեռագիր-կապագիրը վնասվի, ինչպես ինքն է ա-
սում ,,Ի Գորոյ կամ Ի Հրոյ, սակայն քարեայ արձանն
անջինջ մնասցէ յաւիտեան,,:

3. Հիշատակարանի վերահրատարակություններ՝ ա. Գ. Հովսեփ-
յան, Ցիշատակարանք... , Գ.Ա. Անթիլիաս, 1951, էջ 137-
142:

բ. Ղ. Ալիշան, Սիսական, Տեղագրութիւն Սիւնեաց աշխար-
հի, Վենետիկ, 1893, էջ 517-518:

գ. Մեսրոբ արք. Սմբատեան, Նկարագիր սուրբ Կարապետի
վանից Երնշակայ եւ շրջակայից նորա: Տփլիս, 1904,
էջ 422-424/:

մութեան Գովելյայ մասերից մեկն է,, մինչդեռ Գովսեփագիր Կ. Կոս-
տանյանի կարծիքով, վերոհիշյալ Գամբարը ոչ թէ Գովելյայ, այլ յա-
պաւեալ մասերից մեկն է:

127. Հախումյան Ա.

Նիւթեր ազգային պատուէան:

1914, էջ 371-376, 734-743, 1119-1129,

1915, էջ 640-644:

Եան. /Բնագրեր՝ 1. Քարիկ /ժամանակագրութիւն/, 2. Քղեր ի նորին վեհագնութեան վրաստանյ միւխաթ Տն Պետր Իվանիչ Կաւլինցիէն /գրված 1800 թ./ Սարգիս արքեպիսկոպոսի /Գեազայում Պանժասարի կաթողիկոս/ կողմից, այնուհետե թվով 27 փաստթուղթ՝ նամակներ, րոովարակներ, րամաններ, որ վերաբերում են Աղվանից կաթողիկոսության արքեպիսկոպոսի 16-19-րդ դարերում/:

128. Հակոբ Արմեցի

Արքոյն Յակոբայ Արմոյ եպիսկոպոսի ասացեալ Բան ներբողական ս. Կարապետին Է. Մկրտչին Յովհաննու /Քարոզ/:

1888, էջ 271-283:

129. Հակոբյանց Դ.

Սեպուհ լեռան սրբավայրերը.

1. Ինն սրբոց զերեզմանց ի Քորդան

2. Սերովբեց եւ Քերովբեց

3. Մեծ Լուսաւորիչ

4. Աւագ վանք

5. Կայիփոսի ս. Յակոբ

1901, էջ 362-365:

130. Հակովբ Վնց Հ /քահ./

Ուղեւորութիւն Հարբերդ-Բալու-Նաբին-Ալաշկերտ, Բագրեանդ/:

1885, էջ 28-31, 73-77:

131. Հայերէն նոր արձանագիր ի լեռան Ձիթենեաց:

1876, էջ 195

Եան. /Նրկու տողանոց անթվական արձանագրութիւն/:

132. Հայկական հուժիւնք ի լեռն Զիթենաց:

1872, էջ 493-495:

Եան. /Մրկու ազգանագիր՝ նկարագրությամբ Գանդերձ, արտառական է
, Սիոն, -ից ԿՕրագիր, /տպ. 22, Բ.862/:

133. Հայկունի Ս.

Ալաշկերտի Գայ ժողովրդական քաղաքով քաղուած առանձնք:

Ալաշկերտի Գայոց առանձնքը:

1894, էջ 200, 263-264*:

134. Հայկունի Ս.

Բագրեւանդ

1894, էջ 207-212, 240-246, 278-282

Բովանդ.՝ Լեռնաշղթայք: Նշանաւոր լեռինք: Զրաշառ երկիր: Գետեր:
Գետակներ: Լիժ և լժակներ: Ժանապարհներ: Շահեօլի: ԽՅուղի:
Վանորայք*:

135. Հայկունի Ս.

Նշխարներ - Կորած ու մոռացուած Գայեր /Ձրապիզօսի Գայ-
մամեանական գիւղերն եւ նրանց աւանդութիւնները եւ սովորութիւն-
ները/:

1895, էջ 239-243, 293-297:

Բովանդ.՝ Սեւ զեաացիք: Սեւ զեաացուց Գայ մամեանականներէ առ-
նուած է հետեւեալ պարի երգն, որ աշըղ Վարդան ասած է:

Արագ արագ խաղալու պարի երգ: Համշէն:

/Նշված է շարունակելի, սակայն 1895-ի Գառորի մեջ չի շա-
րունակվում: Ցեա Ս.Հայկունու մյուս Գողվածները՝ № 137,
138, 146/:

*, **, Ս.Հայկունու վերոհիշյալ երկու Գողվածներն էլ շարու-
նակելի են, սակայն չեն շարունակվում:

136. Հայկունի Ա.

Առածներ վառայ բարբառով:

1895, էջ 16, 123, 161-162;

137. Հայկունի Ա.

Առածներ ճրագիզոնի հայ գիւղացւոց բարբառով:

1895, էջ 54, 293:

138. Հայկունի Ա.

ժողովրդական գրականութիւն. Հանելուկներ ճրագիզոնի գիւղացոց բարբառով, երգ, աղօթքներ:

1895, էջ 83-84:

139. Հայկունի Ա.

Տուռա եւ Դովլաթ /ժողովրդական հաւատալիք/:

1895, էջ 210-213

Եան. /Հրատարակչի ծանօթագրութիւններով/:

140. Հայկունի Ա.

Դերսիմ: Միւրացիք, Չարսանմագ:

1896, էջ 84-86, 133-134, 183-185, 238-240, 280-282

Եան. /Դերսիմի աշխարհագրական դիրքը, ընկալութեան ազգային

կազմը, կենցաղը, վիճակագրական տվյալներ, բանհայրուսու-
թեան նմուշներ/:

141. Հայկունի Ա.

ժողովրդական գրականութեան բեկորներ /Բուլանջի բար-
բառով/. Սոյլամագ խանըմ /2ը խօսող տիկին/:

1896, էջ 556-557. 557-560:

142. Հայկունի Ա.

Ձմրութիւն գտաւն, ուր մեկուսար տղան

1896, էջ 320

Եան. /Մանազկերտի Դերիք գյուղի բնակիչ Նազար Տ.Սարգսյանից
գրառված/:

143. Հայկունի Ա.

Օրան օճեւի /ժողովրդական բանփիւսուծիւն: Գամեւ է Եւա-
թայ Փրիուս գիւղից Քրսեցի Արեւշառ-Սարիբէկ/ Գրի է առել Ա.
Հայկունին:

1898, էջ 412-414

144. Հայկունի Ա.

Ձանոն կանոնայ մալ

Մօլլէն ու էրէց

1898, էջ 466-468

Եան. /Մլաթի բարբառով գրի առավ Ա.Հայկունին/:

145. Հայկունի Ա.

Բարակ շահ, անաւշ շահ, եւ տիւլիւն շահ /Մոկաց բարբառով
ժողովրդական վէպ/:

1901, էջ 375-382:

146. Հայկունի Ա.

Յրադիզոնի Գայ գիւղացու կեանքը:

1905, էջ 737-746, 934-942, 1034-1041,

1906, էջ 180-189

Բովանդ. Ա - Հայ գիւղացու առեւը Բ- Գիւղացին նոր առն շուր-
ջը Գ- Հայ գիւղացու մարագն Դ- Կորով /մարագ/ Ե- Գիւ-
ղացուն կաղնուօղ Զ- Ընտանի ծառեր Կ- Վայրենի ծառեր եւ
անտառ:

147. Հարստաուզեն Օ. /քարոն Բեօկենաօրթ/

ժանապարհորդութիւն յայսկոյս Կովկասու այն է՝ ի Հայս եւ
ի Վիրս: Դիտողութիւնք ի վերայ առանին եւ ընկերական կենաց,

քարուց եւ սովորութեանց ազգաց, բնակելոց ընդ Վէլ Սեաւ ծովու
եւ Կասպից: Քարգմ. ոռւսերենից Արիստակես վրդ.Սեղրեկյան:

1872, էջ 394-400, 427-434, 470-478, 1873, էջ 8-15,
45-56, 83-92, 121-133, 164-174, 205-219, 245-
259, 284-293, 324-330

- Բովանդ.՝ Յոռաշարան. զլ. Ա. Մեկնիլն ի Կերչէ.- Անապ.- Սգե-
րացիք.- Յիցցունդա.- Նկեղեցի Հայոց.- Վեց գերի աղջկունք
եզերացոց /չերքեզաց/.- Արեւելեան ազգաց զաղաքս զվաթա-
ռուց կանանց.- 17 ամրոցք Ռուսաց յափունս Սեաւ ծովու.-
Նշանակութիւն նոցա.- Չիզակացութիւն Վեր.- Դաւան իշխան
Մինգրելացի, արդիւնք նորս եւ կենցաղ.- Վասաւք.- Երև-
կանք.- Քութայիս.- Գորի.- Ամրոցն.- Մցիեթ.- Տփիս:
- Գլուխ Բ.- Գաղթականք զերմանացոց.- Գամառ զաղթելոյն.- Յո-
ռաշաղիմութիւն նոցա.- Մասն սոցս ղնէ ի մօր զնալ յՌուսա-
ղէմս.- Քէ աղեցութիւն ունին սոցս ի քնակիչս շրջակայից
Տփիսոյ.- Արովան.- Ձեւ տանց Տփիսոյ.- Բնակորութիւն
եւ արագ զգեստու քնակչաց.- Ընդունելութիւն կուսակալին
Կովկասու.- Դեսպան զարսից.- Ազգայ Կովկասու Քորեայու.-
Քէլ Անգղիացի.- Արսէն աւագակ.- Ազնուականք Վրաց.- Բագրս-
տունիք եւ Օրգելեանք.- Աւանդութիւն զՍ.Գրիգորէ.- Ուխտա-
սեղին Մարկոփի.- Նախամշիկ ուխտասեղւոջն.- Զնաճ Տփի-
սոյ:
- Գլուխ Գ.- ժանապարհորդութիւն ի Կափէթ.- Աւանդութիւն Օձալե-
րին.- Որո՞վ եղանակաւ զարասանն զգինի ի կողմանս.- Դե-
րին աղբիւր.- Աւանդութիւն.- Ամրոց Սուրամայ.- Քնեազ Աբ-
խազով.- Դիտողութիւնք ի վերայ Սվանեթի.- Սրթ ի վասս ս.
Նունեայ.- Աւանդութիւնն.- Նկեղեցին.- Արդիւնք քահանա-
յից.- Դարձ ի Տփիս.- Սրթ ի Հայաստան.- Քարվանսարայ
զիւղ Հայոց.- Դիտողութիւնք զքնակչաց կողմանց Գանձակայ.-
Հայոց մելիք եւ թուրքաց քէկ.- Եով Գեղամայ.- Աւանդութի-
ւնն զձանկթամուրայ.- Արարա.- Սրեւան.- Քէ ուսաթ՞ էտ
զայս անուն.- Վամառանցն Սրեւանայ.- Դրանցք եւ տուրք:
- Գլուխ Դ.- Արովան.- Սրթ ի Քանաքեռ.- Տուն ծնողաց Արովա-
նի.- Կամաութիւն անմի նորս և Քանաքեռայ.- Նկեղեցիք.-
Մելիք Հայոց.- Սարդար զարսից.- Եանր Կարկք.- Հարսասե-
րութիւն ժողովրդոց.- Նահապետական կենցաղավորութիւն Հա-
յոց.- Տիշտակք մանկութեան Արովանի.- Հաւ նորս.- Սրթ

նոցա յուրս յիշմիածին.- Կաթուղիկոսն.- Նուէրք վանիցն և
հոգևորականաց.- Արովեսնն ի վանս.- Մեկնիլ նորա անտի.-
Ընթրիք մեր ի ասն ճնողաց Արովեսնի.- Հայք զո՞ր անդի ու-
նին ի տիեզերքիս զամուսնանս.- Գողթականութիւն Հայոց ի
Կովկաս:

Գլուխ Ե.- Երբ առ եզսիս.- Կամուրջն շինեալ ի Կնոշէ ումեմնէ.-
Մասուռն խասակրոն միանձնուհեաց Հայոցս.- Եզսիք.- Հիւրասի-
րութիւն նոցա.- Քիւ եւ դրութիւնս.- Փիր եւ կրօնն նոցա.-
Դարձ ի նոցանէ.- Աւանդութիւն ի վերայ Արայի.- Ամրոցն Ե-
րեւանայ.- Վերջին սարսարն.- Անցք Կայ աղջկան.- Ոստայանկ
ի Բայազիտ.- Մզկիթն Երեւանայ.- Դարոց թաթարաց.- Կատարու-
մըն աղօթից.- Աւանդութիւն զմահուանէ որդւոյ Ալւոյ եւ
հանդէս ասի յիշատակի նոցա.- Մուլլայք եւ վիճակ նոցա.-
Տէրպիշք.- Մուշտէրդ:

Գլուխ Զ.- Երբ յիշմիածին.- Գիւղորայք իշմիածնի եւ արդիւնք.-
Գարսիկք ո՞րչափ յարգեն զեկեղեցիս Հայոց.- Մայր Աթոռն Հա-
յաստանեայց.- Աթոռն Կաթուղիկոսական ի Հոռովմայ.- Կաթուղի-
կոսարան.- Եւրոպական կահ կարասիք.- Խօսակցութիւն իմ ընդ
Կաթուղիկոսին ներսիս ի Գեաթրուրդ.- Գիր նորա առ իս.-
Տեղեկութիւն զկենաց եւ զընտրութենէ ներսիս, եւս եւ կա-
թուղիկոսացն յիշմիածին.- Կազմութիւն եկեղեցեաց Հայոց.-
Յարաբերութիւն նոցա ընդ Յոյնս եւ Հատինս.- Տարբերութիւն
վարդապետութեան նոցա.- Յարաբերութիւն ընդ Գաղին.- Հոգե-
ւոր անուշք.- Եկամուս կաթուղիկոսի.- Կարգադրութիւն եկա-
մսից.- Արքեպիսկոպոսուսնք.- Վիճակք եւ զարասուորութիւն ծխա-
ւեր քահանայից.- Հոգեւոր դասասան:

Գլուխ Ը.- Հայաստան առ օտարս Արմենի կամ Արմենիս.- Դրութիւն
ազգին ըստ Կաթուղիկոսական մարդկային սեռի.- Յրումն
նոցա.- Կերպիւ իմն Կամեմասին նոցա Երբայական օտմին.-
Յարաբերութիւն նոցա ընդ Ռուսիոյ.- Լազարեան Մեմարան Արե-
ւելեան լեզուաց ի Մոսկուս.- Բնակորութիւն Հայոց.- Լեզու
նոցա.- Տառք Հայկականք զանաւը ի Մեսրոպեայ յամի 406.-
Մուս քրիստոնէութեան ի նոս.- Վիճակք.- Կառավարութիւն
վանուց.- Գրականութիւնն ի Զ. դարու ցԸ. դար ի ժեռս վանա-
կանաց.- Ընդհանրապէս յարգեն նոցա /Հայք/ զուսուսուորու-
թիւն.- Նոր յառաջադասութիւնք ի ժն դարու.- փողովորական
բանաստեղծութիւնք.- Երգք եկեղեցականք.- Խրթին ո՞ն նոցա.-

Քափասկան կոյր երգիչք.- Կեսնք նոցա եւ երգք ի լեզու թաթարաց, դուն ուրեք ի Հայոց:

Գլուխ Ը.- Աւանզութիւնք. ժողովրդական նախապաշարումն ի վերայ ճանապօսին.- Կերպրեսափոխութիւն.- Ծնունդ Մեծին Աղեքսանդրի.- Այր զանձուց առ Երեւանաւ.- Չինեականուանդութիւն զվարժարութենէ հիւրասիրութեան:

Գլուխ Ք.- Վերադարձ ի Տփթիս.- Երթ առ Օսսեթս.- Գաղթականութիւն եւ զամուսնութիւն նոցա.- Քրիստոնէութիւնն ի նոսա.- Նուիրական անաս.- Այր ս.Մարգարէին Նղիայի.- Զոհք.- Սովորութիւնք Օսսեթաց.- Սնոսիապաշտութիւն.- Աղօթք.- Եւեք Կարասնեկանք.- Գսակ անչափափա որդուց եւ ծնունդ նորին անբարոյականութիւն.- Աշխատասիրութիւն կանանց.- Ժողովական արասնութիւն.- Բաժանումն ժողովրդեան.- Ազնուութիւն.- Վրէժ արեան.- Հիւրասիրութիւն.- Յուարասնութիւն.- Գծագրութիւն /Փիգիոնով/ դիմաց.- Դրութիւն մարմնոց.- Նմանութիւն նոցա ընդ Գերմանացիս.- Կերակուր.- Հանդերձք.- Յարգեն սոցա զձնողս եւ նախնիս.- Լեզու.- Երգք.- Աւանդութիւնք նոցա եւ վրաց.- Տարուած ի բանից Դիւբուա զը Մօնպերիօ զնոցանէ:

Եան. /Հեղինակը մտադիր է եղել աշխատանքը հրատարակել 1849 թվականին, բայց ինչ-ինչ զամառներով այն հետաձգել է մինչև 1855 թ.: Ուղեգրութիւնը ունեցել է ասրբեր լեզուներով մի քանի հրատարակութիւն: Հայերէն թարգմանութիւնը կատարվել է 1869 թ.: Այն օժտված է արժեքավոր ծանոթագրութիւններով /սմբագրութեան և թարգմանչի կողմից/, ինչպես նաև ուղեկցվում է բնագրերի հրատարակմամբ /Մփրեմ կաթողիկոսի 1831 թ. կտակը, որով հաստատվում է Օրբելյան առ-մի ծննդաբանութիւնը/:

Այս աշխատութեան կապակցութեամբ անս Գ.Ղազարեանի ,,Բան Կախիրժ առ Արարատ ամազդին,, ակնարկը՝ Արարատ, 1873, էջ 293-295, 274-276/:

148. Հովհաննես Արեւելի

Յետքէս ոտանաւորեալ, յորում զարուեսակի լիակատար զամուսնութիւն Դըվնըկչի նախապացն, որք կատարեցան ի քաղաքս Նարին յամի անտն 1810 և ի մեքս թուռլ Օնթ: /Բնագրեր/:

Բովանդ.՝ Իբր յառաջաբանութիւն. Յաղագս ումեմնէ վառվառ անուն
Արիասիրտ աղջկան, որ դիպեցաւ փորձութեան իմիր յես քազմ-
կերպ ասնջանաց՝ նախասկեցաւ ի սեր Քրիստոսի Աստուծոյ մե-
րոյ: Եւ նախ յաղագս անդեան տեղւոյն եւ ազգի նորին:

Յաղագս գեղի աղայի ընդ այլազգեացն շարութեամբ խորհուրդ
տունելոյն վասն աղջկան. եւ նա լուեալ պարաստեցաւ իոգելորա-
պէս: Յաղագս գալոյ գիւղի այլազգեացն առ փաշայն՝ ծանուցանե-
լոյ նմա զառաքանութիւն իւրեանց վասն Աղջկանոն: Յաղագս ասնե-
լոյ իմամին զաղջիկն ի տուն իւր՝ առ ի համախեցուցանել զմիան
նորա թէ որորանօք եւ թէ սպտոնալեօք: Յաղագս դատախազ այլա-
զգեացն եւ ցասուցանելոյ զփաշայն առ ի սպտոնալեօք ասացուցա-
նել զաղջիկն եւ հաւան տունել քանին: Յաղագս արի աղջկանն քա-
ջարտութեամբ շու տունելոյ ի ասնէ անախ ի գիշերապահո՛ղ:

Յաղագս որանալոյ գիւղի այլազգեացս եւ խորհեալ զի ի գալ
միւսոյ վէճիրին արզաւ տայցեն:

Յաղագս ասնելոյ ի կախել՝ եւ անդ եւս ըստիպեցին յուրանալ.
եւ նորա շտանիոյ յակմն՝ կախել զնա. եւ լոյս էջ ի վերայ նո-
րա:

Յաղագս այլազգի կանանց կարծիս տանելոյ տեղւոյ աղջկանն եւ
իմաց տալոյ ումեմն աղայի եւ նա զպախթին, որք եկեալ կալան
զաղջիկն եւ զնոյն ասն կինն:

Յաղագս փաշային յայլ խորհրդոյ լինելոյն որ զաղջիկն ի տա-
նէ իմամին շուս շուս քերեալ հարցանէր պարանօք՝ առ ի տոնուլ
ի քերանոյ նորա քան ինչ:

Յաղագս ասնելոյ զերջանիկ աղջիկն եւ զխեղճ կինն ի թեղղել՝
եւ զդիս նոցին ի մէջ ժամուն կախել ըստ հրամանի փաշային:

Յաղագս մարտապետին եւ այեանացն մեղադրանս յղելոյ առ փա-
շայն՝ եւ նորա յակամայ հրաման տալոյն՝ վասն իշուցանելոյ ըզ-
մարմին նախասկացն:

Յաղագս հրաշիցն՝ որք Բեզգեաւ եղեն զորոց զմի քանիսն մի-
այն զրեալ եղեւ եւ զայլսն թողեալ՝ զի նրբամասց տայն ամենայն
յայտնի է:

Ներքող եւ ուրախառու քանս մատուցեալ առ կարին քաղաք. առ
ի ցնեալ. յուսնիւն ըստ իւր և զսուրբ մարտիրոս եւ զնախասկան:

Երգս ի վերայ դըւնըկցի նոր նահառակացն ալսինքն՝ արիասիրտ վառ վառ անուն աղջկանն եւ եղբօրն եւ միւս կնոջն: Երգի որդէս իմ անման յոյժ զովելի արայի զոյն՝ Աէն կոտորւըն պէն աղլարըմ պաշր:

Եան. /Քննական բնագիր տես՝ , , Հայոց նոր վկաները, էջ 631-674/:

149. /Հովհաննես քահանա/

, , Յաղ վասն ս. իշմիածնայ նուիրակներու զ լիտամանն, ,

[Բնագիր]

1870, Գուևվար, № 9, էջ 223-225

Եան. /Քննական բնագիր՝ ա. Հայոց նոր վկաներ, էջ 340-345,

, , Յովհաննէս եպիսկոպոս, Սարգիս եպիսկոպոս եւ Գաւիթ արեղայ նուիրակք սուրբ իշմիածնայ, , 1506 թ. վերնագրով:

բ. Ուշ միշնադարի Գայ բանաստեղծութիւնը /16-17-րդ դդ/ Գ.1, աշխատասիրութեամբ Հ. Սահակյանի, Եր., 1986, էջ 42-47/:

150. Հովհաննիսյան Ա.

Նոր նիւթեր Գայ-ուևիտորական պատմագրութիւնից

Ա. Հ. Յակոբ Յիսուսի ժամանակագրութիւնը:

Բ. Հ. Մաթէոս Յովանիսեցու յիշատակարանը:

1914, էջ 1108-1114, 1915, էջ 61-69 .

Եան. /1. Հրատարակել է սեփական ձեռագրից. , , ժն դարու երկու ծանօթ ուևիտորների՝ Գ. Յակոբ Յիսուսի եւ Գ. Մաթէոս Յովանիսեցու թողած պատմական արժեք ուևեցող երկու անձանք գրութիւնները, , :

Ձեռագիրը բովանդակում է՝

ա. Ներսէս Գալիանցի թարգմանած Փրատեր Մարտինոսի ժամանակագրութիւնը:

բ. Թարգմանչի կազմած Գայ թագաւորների եւ կաթողիկոսների զաւանագիրքը .

գ. Մաթէոսի Յովանիսեցու յիշատակարանը պարսկական դեսպանութեան եւ նախիջևանի կաթողիկ վանքերի մասին

դ. Գողոս Գ պապի կոնդակը , , Յաղագս արեւելիսկոպոսաց Հայոց, , :

- ե. Յակովբ Յիսուսիի ժամանակագրութիւնը:
2. Վերահրատարակութիւն տես՝ Հակոբ Հիսուսիին վերագրված ժամանակագրութիւնը /15-17-րդ դդ./, ,,Մանր ժամանակագրութիւններ, 13-18-րդ դդ., Կ.1, Եր., 1951, էջ 189-200:
 3. Հայ միաբարական գրականութեան մասին տես Յ.Վարդանյան, ա. Ներսես Պալիաննցին վերագրվող ժամանակագրական միջակի մասին, ,,Պատմա-քրոնոստիքական հանդես,, , 1980, № 3, էջ 189-202:
 - բ. Նոր տեղեկութիւններ երկու հայ միաբարների մասին Լրագեր, 1980, № 10, էջ 81-88:
 - գ. ,,Հրաշք,, գրույցները Մարտինոս Օզապիացու ,,Գաւազանագրի,, հայերեն թարգմանութեան մեջ, Լրագեր, 1982, № 4, էջ 68-77
 - դ. Լատինական աղբյուրներից քաղված հավելումները Մարտինոս Օզապիացու ,,Գաւազանագրի,, հայերեն թարգմանութեան մեջ, ՊՐՀ, 1982, № 2, էջ 194-207/:

151. Հովհաննիսյան Ա.

Յակոբ Դ. Դուղայեցի կաթողիկոսը եւ սամկահայ նուիրակութեան խնդիրը:

1915, էջ 195-205

Եան. Աւսումնասիրութիւն, 1. Բնագիր՝ Հակոբ Դ. Դուղայեցի կաթողիկոսի մի շրջաբերականի մատցորդները /էջ 201-205/ եւ փոքրիկ հատված /էջ 195/ Լեհաստանի հայերին ուղղված Հակոբ Դուղայեցու 1662 թ. կոնդակից:

2. Հեղինակի կարծիքով շրջաբերականը գրված է 1667 թ. մարտի 22-ին, Ա.Պոլսում եւ ուղղված է կաթողիկ քարոզիչներին:
3. Հրատարակել է իջմիածնի մատենադարանի № 2693 ձեռագրից, որի մեջ վերոհիշյալ շրջաբերականը ծառայել է որպէս պահպանակ, այդ պատճառով էլ թերի է:
4. Մատենագիտութեան կազմողը սխալմամբ կարծել է 1662 թ. լեհահայերին ուղղված կոնդակ եւ դարձյալ սխալմամբ երկու բնագիր է կարծել, մինչդեռ մեկն է, իսկ սկիզբը՝

2. Հովաննիսյան Ա.

Յակոբ Ջուղայեցու մի գրութիւնը ուսւ արքունիքին:

1915, էջ 775-781

1. Հրատարակել է լատիներեն քննադիրը առկից հայերեն թարգմանութեամբ: Հայ-ուսական հարաբերությունները լուսաբանող ֆնզոլյն փաստաթուղթ է. ըստ հրատարակչի գրված պետք է լինի 1655-1678 թթ. ընթացքում:

2. Հովանաբար խիստ զաղտնի պահելու նպատակով նշված չէ ոչ ժամանակը, ոչ էլ ֆացետտեր-կայսեր անունը:

3. Դարձյալ հրատարակչի ենթադրութեամբ լատիներեն թարգմանությունը կցված է եղել հայերեն քննարին:

4. Վերահրատարակությունը անս՝ Армяно-русские отношения

в XVII веке. Сборник документов, т. I, Ереван, 1953, էջ 98, 257-258/:

3. Հովաննիսյան Ա.

Գեորգու Դի Սարգիս Գիլաննեց /Գառմա-կենազրական ակնարկ/
1916, էջ 105-128

Գիլաննեցի գործունեութիւնն սկզբնական շրջանը Է այ տնտեսական վերաբերմունքը դէպի Գարսիաստանի քաղաքական շարժումները: Հետաքննող խմբակ եւ հայկական էսկրադրոն: Ռուս դիւանագիտութիւնը եւ հայերի քաղաքական ազնապը: Գիլաննեցի վերջին շանքերը: Յանելուած Մինաս վարդապետի զեկուցումը Կասարինէ Ա կայսրուհուն Գիլանի հայերի մասին:

Ըրնագիր՝ էջ 125-128: Վերահրատարակություն անս՝ Армяно-русские отношения в XVIII веке. Сборник документов, т. 2, часть 2, Ереван, 1967, էջ 257-259/:

Հովաննիսյան Գ. -/Թաշքերունի/

ժանապարհորդական նկատողութիւնք: Շարունը-Դարալագյազի գ-

1888, էջ 161-175, 295-313, 434-448, 784-805,

1889, էջ 41-59, 93-108, 165-189, 227-229, 279-287,

321-335, 445-466, 521-526, 621-633, 685-690:
1890, էջ 34-47, 265-272, 328-337, 386-406, 683-694
1891, էջ 37-52, 106-111, 129-147: 1892, էջ 200-
217, 511-519:

Աշխատութեան սկիզբը տես՝ ,,Փորձ,, 1877, 1879, 1881:
Բովանդ. ԼԴ - Շատինու վանքի մասնապարհը և երեւոյթները, վանքա-
կան այգի: Շատինու վանքը. նորա արձանագրութիւնները. ե-
կեղեցու նկարագրութիւնը. հոյակապ խցեր և սեղանասներ.
միւս շինութիւններ. տապանաքարեր, զոմ. շրջակայ. գերեզմա-
նատուն. վանքի պատմութիւնը. միաբանութեան թիւը. Շատին-
ուանք /էջ 161-175/:

ԼԵ- Հոստուն գիւղը և նորա եկեղեցին. իրապէս և Հորբաղի
գիւղերը. վերջինի աւերակ եկեղեցին. Ղօշավանք. նորա պատ-
մութիւնը. սուրբ Աստուածածին եկեղեցի. Տէր Աւագի վե-
րասեչութիւնը. Ալագեագի հոյակապ ամրոցը, նորա միջի շի-
նութիւնները, շրջակայ տեսարանը. մասնողութիւն /էջ 295-
313/:

ԼԶ- Ալագեագի աւերակները և գիւղը. Սագաշէն եկեղեցի. գերեզ-
մանատուն. զմբեթաւոր եկեղեցիներ. նահապետի գերեզման.
Տարսայիմ իշխանի և Մինա Խաթունի պատկերները. Եղեգիս
գիւղաքաղաքը. նորա վերայ պատմական տեղեկութիւնք. Գիւնէի
վանք. խորհրդածութիւն. Կաւշուղ Կաթախու գիւղերը. Կաւ
սէր գիւղը /էջ 434-448/:

ԼԷ- Այսասի գիւղը. Արեւեսի վանքի զանազանատունը և եկեղեցի-
ները. նորանց արձանագրութիւնները. Երջակայ յիշատակարան-
ները. վանքի պատմութիւնը. Եկեղեցիների տունները. Եկե-
ղեցապատկան կալուածները. Այսասու այժմեան քակիչները.
նորանց կացարանները, քանդակութիւնը և ոմրագործութիւն-
ները. Գիւլլիղուզ դաշտը. Սէյիդ Սալաֆալի. Կարո-Կայա.
Ջանի և Կողուղ վանք գիւղերը. վերջինիս նութիւնները
/էջ 784-805/:

ԼԸ- Քեշիշքեանդ գիւղը. նորա անտեսութիւնը և խաչագոյները.
շինական դասապարտութիւնը. Օրթօքեանդ գիւղը. նորա նութ-
իւնները. Բաշքեանդ գիւղը. նորա նութիւնները և անգա-
տարանները: Գաթական յիշատակութիւն. մասնապարհ դէպի
սուրբ Աստուածածին վանքը. վանքի ծառասանը. եկեղեցին
արձաններ. զաւիթ. եկեղեցու արձանագրութիւնները /1889,
էջ 41-59/:

- 19- Ուղեկիցներին մասնողութիւնը. Բերդը. Գեղեցիկ տեսարան. Գողշքեաթի. Դարավանք Կամ Քանահատի վանք. Նորա նկարները. Մատուռը. Վանքի պատմութիւնը. Նուէրները. Շոպենի և Բազումէի սիւլմունքը /էջ 93-108/:
- 20 - Սուրբ Խաչ վանքը և եկեղեցին. Ձեռագիր մատեն. Կենաց փայտի մատունքը. ժողովարարութիւն յօգուտ եկեղեցու կառուցման. եկեղեցու օծումն. վանքի վերառեսուչներն և վանահայրերը. անսեսութիւն. ուխտազնացութիւնը հին և նոր ժամանակ. ուխտաւորները սուրբ Խաչ վանքում. նուէրները. Խարազանը Աստուծոյ ասմարում. սուրբ էջմիածնին Գասանելի մուտքը. մորթու և մոմի կապալառուները. Արգեազ գիւղը /էջ 165-189, 227-233/:
- 21- Դալիկ-Քափայ լեռը. նորա եկեղեցին. Քեօթանլի գիւղի տւերակները. Գեօզաբաս գիւղը. Հերհեր գիւղի սուրբ Աստուածածին եկեղեցին. նորա արձանագրութիւնները և պատմութիւնը. Հերհեր գիւղը և նորա տւերակները. Գեօզաշ լեռան ամբողջը. Շաշ միայնակեցի մատուռը. Բուլախար և Ատինջ գիւղերը. Եիրին Սուլթանը և նորա տապասկութիւնը /էջ 279-287, 321-335/:
- 22- Ծայիշի գիւղը. հին Հողոցիմ գիւղի տեղը. Խզանգի անունով լեռնածայրը և նորա այրը. Օււսձոր գիւղը. Քաւարայ Քաթըր. Խաչիկ գիւղը. նորա եկեղեցին. Ռահնի պատմութիւնը. Ազաս գիւղի տեղը. Ընկզարթ ուխտատեղին. Քուռակախաղաց սարը. Հաւուշ գիւղը. Կզաւորը. Զընթըռ աղաշի. Քամաշաղ գիւղի տւերակները. Քարկոփայ վանքի շուրջը /էջ 445-466/:
- 23- Խոտակերաց կամ Քարկոփայ վանքը. նորա արձանագրութիւնը, պատմութիւնը, վերանորոգութիւնը, նաւակատիքը, մշտապաշտան լինելը. Այլ է Խոտակերաց վանքը և այլ է Ահերմոնի վանքը: Խաչիկ կրօնաւորի արձանը: Առնեալ կամ Առտոտամուխ գիւղի տեղը: Սուրբ Յոհաննէսի աղբիւրը: Հրաշկեցեհրը. նորա անցեալը: Ամաղու գիւղը /էջ 521-526, 621-633/:
- 24- Ամաղուի ժորը. Բժշկարար մատուռը և նորա անցեալը: Հիւրադոն. Վանքերի պարիսպը. Տարայիժի դամբարանը. Մինա խաւրով Խաչիկի վանքը, Քամաշաղ վանքը, Փաթրատուլայ. Ատիւծանման Ելիկույը. Ամբաս իշխանի ժամատունը և նորա արձանագրութիւնները: Երկու տկանաւոր միարոպոլիտներ. Զանազան իշխանագունք: Սուրբ Կարապետի եկեղեցին: Մահեսը և Աղթամարը. Բուրթել

իշխանի սամարը /էջ 684-690, 1890, էջ 34-46/:

ԽԵ- Սուրբ Կարապետ և Փոկաս. Յովհաննէս եպիսկոպոս Կապանեցի. Անապատ բերդը. Սեբեփանոս եպիսկոպոս Մեղրեցի. Սարգիս եպիսկոպոս. Նախավայի եկեղեցու կառուցումը. Նորա Գանդիս սաւոր նաւակափքը. Սեբեփանոս եպիսկոպոս. Սարգիս եպիսկոպոս. Նորոզ շինութիւններ. Նուիրաառուիքիւն. Նորավանքի կալուածոց ցուցակը. կալուածների և բնակիչների յարաբերութիւնը մենաստանի հետ /էջ 265-272, 328-337/:

ԽԶ- Սեբեփանոս եպիսկոպոս Օրբելեան. Նորա քահանայանալը, Կիլիկիա գնալը և եպիսկոպոսանալը. Դարձ և Նուիրաառուիքիւնք: Խոռովութիւն նորամոյժ ծեսերի առթիւ. Անաւարգայ Գրիգոր եպիսկոպոսի կաթուղիկոսանալը: Սորան ուղարկած թուղթը Սիւնեաց ժողովի կողմից: Սեբեփանոս եպիսկոպոս Օրբելեանի գրական աշխատութիւնները. նորա շիրիմը. մահուան տարին և հասակը: Յոհաննէս եպիսկոպոս Օրբելեան: Գեարդոս-բէզ Օրբելեանի խնդիրն և Ֆաթալի շահի հրովարտակը: Նորավանքի եկեղեցեաց թշուառ վիճակը: Վասին հողաքածին սեփականացնելու փորձը: Քահանայ վանահայր: Մենաստանի վերջակեալը /էջ 386-406/:

ԽԷ- Օրբելեանց տոհմն և նորանց շնչումն վրասասնում: Լիպարիտ Օրբելեանի Գարսկաստան գնալը: Սորա թոռ Լիպարիտի հաստատուիլը Վայոց ժողով: Սլիկումը և Քաթարաց արշաւանքը: Ամբաս իշխանը. նորա ճանապարհորդութիւնը դէպի Քաթարասան. Քաթարաց մայրաքաղաքի ներկայ վիճակը. Հուլաւու դանի նորակերտ քաղաքը և սորա ուր լինելը: Յարսայիժ Օրբելեան և նորա որդիք: Բուրթել իշխանը. Ամբասի քստորուիլը դէպի Ամրդանդ: Գերգիսէ Օրբելեան: Օրբելեան տոհմի միւլազորութիւնը /էջ 683-694/:

ԽԸ- Չու նորավանքից. Փայա-դարայ. Կնիշիկ գիւղը. Դալի խաչ. Ենգիշայ գիւղը. Կոզլու դարայ. Կուրակուլաղ կամ Յուկերիկ գիւղը և եկեղեցին. Վարդաբլուրի աւերակը. Աէյթայ գիւղը. Վզասակ գիւղը. նորա եկեղեցին և գանուած իրեղէնները. սուրբ Մարինոսի մատուռը. Աշուղները և բացօդեայ պարտանդէս. Լէյլի և Մաշլում աստղերը. Լէբշի. Փոռ գիւղը /1891, էջ 37-52/:

ԽԹ- Փաշալու գիւղը և նորա բանաստեղծները: Մարտիրոս գիւղ. Միքիթարի արձանը. Վիմփոր եկեղեցի. Կացկերոյթ և երգիչ-

ներ: Խաչդարասի. Գեօմուր գիւղը. Նորա մասունն և եկեղեցին. Գեաքուտ գիւղը: Լուլը և Նորա եկեղեցին: Մարաթիւզ և Նորա Գնութիւնները: Դապքիւտը. Չրազլու: Քարֆ և Քերֆ գիւղերը: Քոշազ: Էլէլիկազան: Գիւմիւշխանայ: ժաւապարհորդութեանս վերջակէտը /Էջ 106-111, 129-147/:

Ե - Գարսկա-ուսական հայ գաղթականութեան ուսումնասիրութեան կարեւորութիւնը. Հասրաթ Ատոյմեանի յիշողութիւնները. Խոյի եւ Սալմասի քաղաքական դրութիւնը գաղթականութիւնից առջ. Սուլէյման խանի ապստակութիւնը. Հայ ժողովրդի սագնապը. Գեղեցկուհիների ցուցակագրութիւնը. Քիւրդերի սագնակութիւնը. ուս-պարսկական պատերազմական շարժումը. Փաթալի շահի գայրոյթը հայերի վերայ. Հայերի գլխաբաց դիմաւորումն ուսաց գօրքին եւ զոհաբերութիւնը. Գաղթականութեան քարոզիչները. Գաղթելու պատրաստութիւնը եւ շու. Գաղթողների նիւթական գրկանքը ներկայում եւ ազգայում. Աղաթանեանի յիշողութիւնները. Դարաւազեագի այն ժամանակի դրութիւնը. Գաղթականների գեանդուիլը եւ փոխադարձ յարաբերութիւնը տեղական թուրքերի հետ /1892, էջ 200-217/:

ԵԱ- Դարաւազեագի ազգաբնակ ութեանց թիւը. Հայ և թուրք գիւղերի արտաքին տեսքը. Գիւղատնտեսութեան գլխաւոր ծիւղերը. Լուսաւորութեան փորձերը կառավարութեան և հասարակութեան կողմից. Խաչագողութիւնը և Նորա անբարոյականացնող հետեւանքը. Քրքական և հայկական անունները Հայոց մէջ. Վերջաբան /Էջ 511-519/:

ԵԱՆ. /Հրատարակել է քաղմաթիվ արձանագրութիւններ և տապաւնագրեր, ինչպես նաև սրբագրել Ա.Ջալալյանցի ,,ժաւապարհորդութիւն ի Մեծն Հայաստան,, զտրոււմ եղան արձանագրութիւնների փոփոխութիւնը/:

155. Հովհաննիսյան Գ. /Քաղքերուսի/

Բաղա. գիւղի ակերումը

1910, էջ 226-233, 341-347, 419-428, 528-532, 651-659,
727-734, 857-866, 957-965, 1068-1076, 1162-1172

Բովանդ.՝ Ա. Բաղայ գիւղի դիրքը. Բաղի ժողը. Խօսկան քարը. Բիւս-

տաները. Գիւղական Ծանապարհները. Եկեղեցին. Ժողովրդի կարողութիւնը. Գիւղատնտեսութեան ծիւղեր. Արհեստներ. Լուսաւորութիւն:

- Բ. 1905 յուզիչ թուականը, նախապարտատուութիւնները. Բէտուզ Աղայ Կարաբէգովի այցը Բաղային. Ալլահնար բէգ Ջուլգազարովը եւ նրա հասարակաց դիրքը:
- Գ. Կոտորած Ջազեմ կայարանում. Դեսպանութիւն Ալլահնար բէգի մօտ. Յարձակումն Ջառչի զմեռի վերայ. Հայերի փախուստը բիւսներից դէպի գիւղ. Ալլահնար բէգի զաւուստը բողացոց մօտ:
- Դ. Ալլահնար բէգը հարսանիքում. Բաղայի փրկանքը: Մեսրոբ քահանայի զաղանի դեսպանութիւնը զեներալ նահանգապետի մօտ:
- Ե. Գրիսաւ Եւպիլլօի զեկուցումը Գանձակի զեներալ նահանգապետին: Նոյն Եւպիլլօի նամակը լրագրին. Նորագոյն պատմաշրջանի հերոսներ:
- Զ. Յարձակումն Բաղա գիւղի վերայ: Ցների հրդեհումն: Բնակիչների սարսափահար փախուստը:
- Է. Փոքրիկ Անահիւր: Մանուկների կոտորածը: Ազգակիցների խմբովին կոտորածը Ատաքելի ձեռքով: Մահացած բողացիների թիւը:
- Ը. Բողացիների փախուստը դէպի Չարդախու եւ այլ գիւղեր, դիմումն Գանձակի զեներալ նահանգապետ, զեներալ-լեյտենանտ Ֆլէյշերին եւ Կովկասի փոխարքայ կոմս Վարանցով-Դաշկովին:
- Ս. Հոսանք դէպի Բազիլգ գիւղը եւ կողոպուտի ենթարկուիլը: Կանգ Ջուլգաղարով բէգերի մօտ: Հայերը մէջիղում: Գրիգոր քահանայի հետախուզութիւնը: ոմանց հայերի բնակավայրը Քէշիշքեստում:
- Ժ. Հայերի դրութիւնը Բազիլգում. Ջիւլգաղարովների մտադրութիւնը հայերին քածանելու: Չու դէպի Ղուլալի, Կաղիմ Իբրուլլևա՛ օղլի եւ նրա կողոպտելը հայերին. Բողացիների վիճակը Շամշադինու հայ գիւղերում. Չու դէպի վերին Աղղան գիւղը. Հայերի դրութիւնը Քարվանսարա գիւղում եւ դարձը դէպի Բաղա:
- ՃԱ. Սասյոյ լուրեր. Գագիկ ուսուցչի դարձը. Հայերի շուն

դէպի վերին Այվլու գիւղը, նոր արձակումն Չարդախուի վերայ. Բէգերի գաղանի խորհրդակցութիւնը Կարաբէգովի մօտ եւ նրա որոշումները: Սարգիս Արաքշեանի դեսպանութիւնը. ժանդարմների գետի կարգադրութիւնը եւ Գայերի ճանապարհորդութիւնը դէպի Ջագեամ կայարանը եւ դէպի Քիօլիզ եւ դարձ: ԺԲ. Հաքիմեանի եւ Բասառմեանի սպանութիւնը. Ալլահեար քէզը եւ Գրիգոր քահանա: Վերջինիս նամակը. Ալլահեար քէզի նամակը. Բողայի վնասների հաշուեցուցակը: Ցիուր հանդէս: Վերջաբան:

156. Հովհաննիսյան Գ.

Կոզեն գիւղի ւաւերումը:

1911, էլ 868-878, 954-959, 1037-1043, 1912, էլ 54-62

Ա. Քուրքերի սիրտաւը Գանձակ-Քիօլիզ երկաթուղի զծին: Ազատ կողոպուտ այդ զծի վերայ: Գաշտօնական ֆեոզգրներ: Քուրքերի զահանջն Աղսաթայում: Հայերին մահացնելը Աղսաթա եւ Փոյլի կայարաններում. Դրութիւնը Քիօլիզ-Ալէքսանդրապօլ զծի վերայ:

Բ. Կոզէն գիւղը. նրա անցեալը. Յարձակումները Կոզէնի վերայ. Կոզէնցոց փախուսաը դէպի Մանսուրլի գիւղը եւ կըրկին վերադարձը. Կոզէնցոց զերի զնաւը դէպի Բոզ աղանլի եւ Կարախանլի Քուրք գիւղերը. Կոզէնի կողոպուտը եւ վերջնական ւաւերումը:

Գ. Կրօնափոխութեան փորձերը: Ախունդին Գրաւիդելը: Կրօնափոխ Գայերը մեշիդում: Գաղանի դիսպան դէպի Շամշադին: Կազակների զաւուսաը: Կոզէնցիները Քիօլիզում: Գենեթալ Աեւ/ի/ցկու ֆեոզգիրը Կոզէնցիների մասին:

Դ. Կոզէնցոց դրութիւնը Քիօլիզում, 750 ոտլըի նուէր: Խաղաղութեան վերականգնումը Դազափի զաւուսում: Կոզէնցոց լուս Քիօլիզից, նոր սպանութիւններ կոզէնցիներից:

157. Հովսեփյան Գ.

Կոմիասու կաթողիկոսի մի նոր արձանագրութիւն:

1898, էլ 441-442:

Իման: Ա. Հրասարակել է՝ ա. Կոմիասու կաթողիկոսի շինարարական արձանագրութիւնը:

բ. 1096 Բ. մի արձանագրութիւն, դարձյալ Հոփսիմեի աս-
ճարից:

2. Վերահրատարակութիւն տես՝ Գ.Հովսեփյան, Գրչութեան ար-
ուեստը հին հայոց մէջ, մասն Գ, Քարտէզ հայ հնագրու-
թեան, Վաղարշապատ, 1913, էջ 67:

158. Հովսեփյան Գ.

Եղրութի հին Աւետարանը:

1898, էջ 519

Ցան. շիշասակարան՝ 974 Բ.: Վերահրատարակութիւն՝ Գ.Հովսեփյան,
Նյութեր և ուսումնասիրութիւններ հայ արվեստի պատմութիւն,
Կ. Ա, Եր., 1983, էջ 24-257:

159. Հովսեփյան Գ.

Ժողովրդական բանահիւսութեան հետքեր միջնադարեան աղարան-
ներում:

1898, էջ 544-551,

Ցան. Ուսումնասիրութիւն, բնագրեր: Հրատարակել է 5 աղ՝ 1.Նա-
րեկացու զգոյքը, 2. Տաղ ազնիւ և գեղեցիկ երկնուց և գե-
նուց սասցեալ, 3. Տաղ Սողոմոնի սասցեալ, 4. Ոտանաւորս ի
վերայ կիրակիի սասցեալ Ատաքել վարդապետ և մի ժողովրդա-
կան աղ կիրակիի մասին, որ հրատարակվում է առաջին անգամ/
Տես՝ Իսկոբակ

160. Հովսեփյան Գ.

Ժողովրդական բանահիւսութեան հետքեր միջնադարեան աղարան-
ներում:

1899, էջ 44-47:

Ցան. 1. Բնագիր՝ „Տաղ ուրախութեան ի վերայ ծովուն եւ նաւի:
2. Հրատարակել է նույն աղի երեք տարբերակ՝ առաջինը Մ.
Աթոռի ձեռագրատան № 281 աղարանից, երկրորդը՝ Հուսիկ
վրդ. Տեր-Մովսիսյանի թելադրութիւնով, երրորդը՝ Վահան
վրդ. Տեր-Միսասյանի „Անգիր դպրութիւն և առակք, -ից
արտատպութիւն և կից՝ Ս.Ամատուհու ժայնագրած երաժշ-
տութիւնը /նոտաները/:

3. Մասնագիտութան մեջ երեք տարբերակը դիտված է որպես երեք ինքնուրույն բնագիր/:

161. Հովանքային Գ.

Միիթար Սասնեցի 1260°-1337 /Կերմանեցի/:
1899, էջ 158-167:

Ծան. /Ուսումնասիրություն, բնագիր՝ „Պատմութիւն Կաւաստի եւ Կամառոս Միիթար վարդապետի,՝ զրված իր աշակերտ Մկրտիչ արեղայի կողմից/:

162. Հովանքային Գ.

Խոսրովիկ Քարգմանիչ /Ը դար/:

1899, էջ 211-216, 260-264, 315-320, 408-418, 469-480:

Ծան. /1. Վերահրատարակվել է նաև առանձին զրոյւյկով, նույն 1899 թվականին: Աշխատանքը „Արարատ,՝-ում կիսատ է հրատարակված. առաջաբան-ուսումնասիրությունից հետո ընդհատվել է, զրոյի երկրորդ մասը՝ „Երկասիրութիւնը Խոսրովկայ Քարգմանչի,՝ այստեղ բացակայում է:

2. Ի թիվս բնագրական հասկածների, հրատարակված է Մանազկերտի ժողովում հաստատված մաս նզովքները:

3. Նույն հեղինակի կապակցութայնք սես ի 310 Գ.Յեր-Մկրտչ-յան, „Խոսրովիկ Քարգմանիչ,՝ Արարատ, 1892, էջ 275-282/:

163. Հովանքային Գ. /հրատ./

Պատմութիւն ինչ գլխաւոր բանից հարկաւորաց ի ժամանակա Տեառն Ղուկասու սրբազան կաթուղիկոսինեղելոց, շինարարութեանց եւ մեծագործութեանց նորին ի զաւազանագիրքս եւ ի շարս կաթուղիկոսացն զտելի եւ նախագիծ օրինակ:

Բովանդ.՝ Յաղագս անցից ոմանց, որ զկնի օծման մեծի Հայրապետիս եղել: Յաղագս Գիսցման արժանի շինութեանց եւ նորոգութեանցն սրբոյ Աթոռոյս, զորս արար եւ առնէ օր ըստ օրէ բազմաշէտս եւ սրբազան Հայրապետս մեր ի ժամանակս իւր, զայնս կարգաւ զրեսցուց ի ներքոյ:

Յաղագս ծաղկեցուցմանց եւ Գիսհրաշ շքեղագարդութեանց եւ նկարակերտութեանց եւ զանազան զառկերպարութեանցն քրիս-

առսահիմն մեծի առժաբին սրբոյ իջմիածնի ի նոյնոյ վեհագե-
տէն:

1901, էջ 183-190, 326-330:

Յան. /1. Վրաց Հերակլ Թագավորի 1778-79 թթ. արշավանքի մասին ղե-
զի Հայաստան:

2. Հրատարակված է քնագիրը, որի տեղեկությունների գեղա-
կշռող մասը օգտագործված է Մ.Օրմանյանի ,,Ազգագետուն,,-
ի /4. 2, էջ 3120-3122, 3223-3229/ ա.Սիմեոն Ա. Ե-
րևանցի և ա.Ղուկաս Ա Եսրնեցի գլուխների մեջ:

3. Ղուկաս կաթողիկոսի ժամանակ իջմիածնի Մայր առժաբի վե-
րանորոգման և նկարագորդման մասին Հովնաթան Հովնաթան-
յանի կողմից/:

164. Հովսեփյան Գ.

Պաւլիթ փիլիսոփայի՝ Բան Կաւառոյ ընդդէմ Գերծոււածողաց:

1906, էջ 261-272:

Յան. /1. Բնագրեր ա. Բան Կաւառոյ ընդդէմ Գերծոււածողաց, էջ 261-
268: ք. Նորին Պաւլիթ ի Կրտմանէ Անաստասու Կայոց կաթո-
ղիկոսի, էջ 269-270: գ. Նորին ի ինչոյն Սշոտոյ Գառլիկ
էջ 270-272:

2. Ցես նաև ուսումնասիրութեան մասը՝ ,,Պաւլիթ փիլիսոփա
/Հարքացի/ և դարու մտածագիր,, և ,,Պաւլիթ Հարքացին եւ
Գիտոյից գիրքը,, , Արարատ, 1907, էջ 81-93, 274-289,
1908, էջ 203-216:

3. Մտածագիտութեան մեջ նկարագրված է երեք մասով՝ 1906,
1907, 1908 թթ., ընդ որում չի նկատվել, որ քննարկների
հրատարակողը Գ.Հովսեփյանն է/:

165. Հովսեփյան Գ.

Նախնեաց յիշատակներ. Ա:

1910, էջ 77-78, 245-260:

Յան. /1. Հրատարակել է 1066 թ. գրված մի ավետարանի հիշատակա-
րանները, հավաններ Գրիգոր Նյոււսացու Սրգ երգոցի մեկ-
նութիւնից:

2. Վերահրատարակութիւն՝ Գ.Հովսեփյան, Յիշատակարանք ճե-
ռագրաց, Անթիլիաս, 1952, էջ 247-250, 583:

3. Ձեռագիրը եղել է ներսես Ենորհալու, Գրիգոր Ապիրատի, Գազոտուի տեր Բակուրան մեծ իշխանի սեփականությունը: Հեղինակի կարծիքով մեծ արժեք է ներկայացնում նաև մանրանկարչական արվեստի առումով՝ որպես հայ-բյուզանդական արվեստի լավագույն նմուշներից մեկը/:

166. Հովանքայան Գ.

Ազգայի հաստատությունը հայոց եկեղեցւոյ մէջ
1912, էջ 997-1001

Ծան. /Գրված է Ն.Մատի ,,Следъ дѣла у армян,, հոդվածի կազակցությամբ: Բերում է քազմաթիվ վկայություններ, որոնք ապացուցում են, որ ազգայի հաստատությունը 13-րդ դարում նորություն չէր հայոց եկեղեցու մեջ և կապ չունի քաղկեդոնականության ուժեղանալու հետ, ինչպես կարծում էր Մոռը, և որ այն գոյություն ունի շատ ավելի վաղ շրջանում էս/:

167. Հովանքայան Գ.

Նոր նիւթեր թովմա Մեծոփեցու կենսագրութեան:
1913, էջ 738-767, 1151-1161:
1914, էջ 67-84:

Ծան. /1. Ուսումնասիրություն, քննարկ՝ ,,Պատմություն մեծի քաղաքապետին թումայի, գոր արարեալ է Կիրակոսի բանասեր վարդապետի,, : Հրատարակել է Իննգ՝ ժեռագրի համեմատությամբ և առանձին գրքույկով, Վաղարշապատ, 1914:

2. Ներկայացված են նաև ժեռագրերի փշառակարանները, որոնք վերահրատարակված են՝ ժՅ դարի հայերեն ժեռագրերի փշառակարաններ, Ա, էջ 93-94, 100-105, 359-360, 450-456, 508-509, 521-522/:

168. Հովանքայան Գ.

Հայագիտական այլ ևս այլք:
1914, էջ 919-926

/Ուսումնասիրություն, քննարկեր/

Բովանդ.՝ Երզնկացին օգտվել է Պոստովիկ Թարգմանչից: Յովաննէս Երզնկացու քաղուածքը Անանիայի ,,Ընդդէմ Քոնդրակեցոց,, գրուածքից:

Եան. [Բնագրեր՝ Նորին Յովաննիսի վաղ դպեալի մ զնկայեցոյ բան Կամառօս քաղեալ յԱնանիայի վարդապետին գրոցն, որ ընդդէմ Քոնարակեցոցն, էջ 921-924: Աշուղ եւ Նաղաշ Յովաննեանների մասին: Ա.Ղոպանյանի ,,Նաղաշ Յովաննեան եւ Յովաննեան Յովաննեանն նկարիչը,, /Յարիզ, 1910/ գրքի մասին: Հրատարակել է 1731 թ. մի Կիշասակարան եւ արժանագրութիւն /1750 թ./ Հովաննեանների մասին:]

169. Հովանիւն Գ.

Հայագիտական այլ եւ այլք:

1915, էջ 211-219:

- Եան. /Հրատարակել է՝ 1. Գրիգոր Շղթայակերի մի նամակը Յովաննէս Կոլոսին, էջ 212-217: Գրված է Գրիգոր Շղթայակիր գաղարկարքի հոգևոր որդի Հաննա եպիսկոպոսի մտման առիթով:
2. 14-րդ դարում քահանայների վարժարութիւն մասին մի փաստաթուղթ, էջ 218:
 3. Տրդատի Կոնարենն արժանագրութիւնը /Ապարանի/ Ռոստովցի վերժանութեամբ եւ Կայերեն Թարգմանութիւնը, էջ 219:
 4. Մասնագիտութիւն մեջ 1-ը եւ 3-ը նկարագրված են առանձին-առանձին, իսկ 14-րդ դարի վավերագիրը դուրս է մնացել ուշադրութիւններից:]

170. Հովանիւն Գ.

Մկրտիչ Նաղաշի թուղթը Փլորենտինոյ ժողովի առթիւ:

1916, էջ 419-418-423:

Եան. /Սուշաբան եւ բնագիր՝ ,,Գասասիտի Հատիւնացոց թիտոյն ի Մկրտիչ նկարագրէ, զոր գրեաց հրամանաւ կաթողիկոսին Հայոց եւ մեծ ռաբուլագետին Քումայի,, Ներկայացված է երկու Կիշասակարան, որոնցից մեկը վերահրատարակվել է՝ ,,ժն դարի ձեռագրերի Կիշասակարաններ,, Ա, Եր., 1955, էջ 86:]

171. Հովսեփյան Գ.

Դաւիթ ֆիլիսոֆա /Հարցացի/ և դարու մասնագիր:
1916, էջ 898-911:

Ծան. Հ/Բնագրեր՝ 1. Դաւիթ ֆիլիսոֆայի՝ ի խնդրոյ Աշոտոյ պարկի
2. Նորին աշակերտի Քէոզորիտի Դազոն կոչեցեալ. Առ երկա-
քնական ընդդիմադրութիւն:
Առաջին ընագիրը նախորդ հրատարակութեան մեջ պակասավոր չի-
նելու պատճառով կրկին է հրատարակուամ, այժմ լրիվ/:

172. Հովսեփյան Գ.

Գաամութիւն Յոհաննու Մայրագոմեցւոյ /Օրբէլեանի աղբիւր-
ներից/:
1917, էջ 735-749:

Ծան. Հ/Ուսումնասիրութիւն, ընագիր՝ /Գ/աամութիւն Յոհաննու Մայ-
րագոմեցւոյ, էջ 746-749:
Հրատարակել է նաև գրչի բուն հիշատակարանը /1290 թ./: Վե-
րահրատարակութիւն տես , Հայերեն ճեռագրերի հիշատակարան-
ներ, , ԺԳ դար, Եր., 1984, էջ 661/:

178. Հովսեփյան Գ.

Յովսափ Սեբաստացի <16-րդ դարի աղբերգու/:
1918, էջ 226-280:

Ծան. Հ/Ուսումնասիրութիւն, ընագրեր՝ 1. Գառական ոտնաւորներ,
էջ 261-266, 2. Խրատական-հոգեւոր, էջ 267-269, 3. Կա-
ֆայ, էջ 269-274: 4. Սիրոյ երգեր, էջ 274-279: 5. Բանք
սիրոյ, էջ 279-280/:
Հրատարակել է նաև հիշատակարաններ/:

174. Հովսեփյան Գ.

Գրիգորիս Աղթամարցի /Գրական-կենսագրական նոր նիւթերով/:
1919, էջ 8-40:

Ծան. Հ/Ուսումնասիրութիւն, ընագրեր՝ Գղնճէ քաղաքի կաթաները:
Եւ ասացեալ է զայս որքս Գրիգորիս կաթողիկոսն ի բերանոյ
Դաւիթին/ , էջ 19-37: Յաւելուած, էջ 37-40 Հրատարակված
են ճեռագրի հիշատակարանները/:

175. Հունգարիայի հայ կաթողիկոսները

1911, էջ 108

Հուսիկ եպիսկոպոս, Հուսիկ արքեպիսկոպոս, ասե՛ Տեր-Մովսիսյան Հ.

176. Ղ.Ա.

Սիւթեր հայոց եկեղեցական զամուլիան համար. Սիմեոն կաթողիկոսի կենսագրութիւնը [ընագիր]:

1896, էջ 495-500:

Ծան. [Հրատարակել է 1779 թ. գրված հիշատակարան]:

177. Ղլամյան Ա.

Սիւթեր Դավիթ Բէկի զամուլիան վերաբերեալ:

1905, էջ 382-387:

Ծան. [1. Ուսումնասիրութիւն, ընագիր՝ ,,Պամուլիւն ինչ-ինչ անցից ի Սիւնիսն յետնոց,,:

2. Հրատարակել է նաև ձկմիանի մասնադարանի № 450 ձեռագրի հիշատակարանը Դավիթ բեկի գորավարներից մեկի՝ Տեր Ավետիքի մասին, որ բացակայում է Ա.Գուլամիրյանի /1871 թ./ հրատարակութեան մեջ]:

178. [Ղլամյան Ա.]

[Կանոնք Գորաստի ազգային ժողովի], Կանոնք Սիովնի հայոց կաթողիկոսի:

1905, հավելված, № 11, էջ 1-23:

Ծան. [1. Հրատարակված է քննական ընագիրը 27 ձեռագրերի համեմատութեամբ, փոքր առձեռանով:

2. Նոր հրատարակութիւն անս , Կանոնագիրը Հայոց , , հ.2, Եր., 1971, էջ 3-18:

3. Հավելվածի էջերն առանձին են: Բացակայում է Մասնագիտութեան մեջ]:

179. Ղլամյան Ա.

Կանոնք Ներսիսի կաթողիկոսի եւ Ներշապուհ Մամիկոնէից

Եզրակազմի:

1905, էջ 943-968

Եան. 1. Պետականագրագրություն, ընթացիկ, ,,Այս կետերը եղան յա-
տուրս Ներսեսի կաթողիկոսի եւ Ներշապուհ Մամիկոնեանից
Եզրակազմի,, , էջ 952-968:

2. Քննական ընթացիկ 34 ձեռագրերի համեմատությամբ, որ որ-
ժանացել է Վ.Հակոբյանի բարձր գնահատականին:

Նոր հրատարակություն՝ ,,Կանոնագիրը Հայոց,, , հ.Ա,
Սր., 1964, էջ 475-490:

3. Մասնագիտության մեջ նկարագրված է ,,Ներսես Բ կաթո-
ղիկոս ամեն այն հայոց...,,/:

180. Ժամ կղզու հայերը

1911, էջ 636

181. Մ.

Վանի կոտորածը /Սամակ սկանսեսի/:

1896, էջ 381-384:

Եան. /Արատաված ,, , 212-րդ համարից/:

182. Մ.Ա.

Արդարիւ

1903, էջ 92-95

Եան. 1. Տեղի հայ ընկերության մասին:

2. Հրատարակել է երկու վկայաբանական հաված/:

183. Մ.Վ.Մ.

Համառոտ տեղեկություններ հաւիտոյ Էիփօրնո քաղաքի-գաղթական

Հայոց վերայ

1874, էջ 435-436

Եան. /Արատաված է Սիօն, Յ օգոստ. հաւիտոյի հայերի ազգայ -

նպման և հայկական եկեղեցու /1897 թ./ քոնագրաված մասին/:

184. Մալեցյան Ժ.Յ.

Գեր.Սահակ եպիսկոպոսի և Արժ.Յիմոթեոս վարդապետի Հապէշասան ուղևորութեան դասմութիւնը

1869, Գոկա. №6, էջ 146-149

1870, Գունկ. №10, էջ 293-295

Ծան. Արասագութիւն , Մասիս, , -ից, № 407/:

185. Մանկունի Վ.

Յիշատակագրութիւնք եպիսկոպոսաց առաքելական վիճակիս Արասագու:

1868, դեկտեմբեր № 8, էջ 102-105:

Ծան. 1. Բնագիրը հրատարակել է Վ.Մանկունին իր , Հայոց ազգի դարձը ի քրիստոնէութիւն: Անընդհատ շարունակութիւն առաքելական յաջորդութեան ս.եկեղեցւոյ Հայաստանեայց, Գողգոթի / № 1, էջ 2-5, № 2, էջ 10-18, № 3, էջ 23-25, № 4, էջ 39-42, № 5, էջ 54-56, № 7, էջ 86-89/ վերջում:

2. Հրատարակչի անունը ժշտել ենք ըստ Գ.Հովսեփյանի , Յիշատակարանք ժողովրդաց, , -ի, աստ էջ 1-2, 45-46:

3. Մատենագիտութեան մեջ նկարագրված է Գողգոթի վերնագրով, առանց Գողգոթի, իսկ բնագիրը չի նկատված: Արարատի Կամարներն ու էջերը շփոթված են:

4. Արագի մասին անձ Լ.Քաչիկյան, Արագի Գոյական իշխանութիւնը և Երրճորի դպրոցը, Բանքեր Մատենադարանի, № 11, Յթ., 1978, էջ 225-230/:

186. Մանկունի Վ.

Եպիսկոպոսութիւն եւ եպիսկոպոսուներ:

1877, էջ 161-167:

Ծան. 1. Բնագիրը՝ Մատեններ եպիսկոպոսաների իրավունքների և զարտականութիւնների մասին/:

187. Մանկունի Վ.

Գերոսս և Կաթողիկոս եւ Գեորգիւ Սուրբ Յշտ:

1877. էջ 442-446:

Ծան. /Հասված Գալուստ վարդապետի Սերաստիայից գրած /1818 թ. Իսկանմբեր/ նամակից, ուղղված կարենցի Մինաս վարդապետին/:

188. Մանչեսթրի հայ գողթականութեան վրայ քանի մը խօսք
1875, էջ 357-358, 397-399, 438-440, 467-470

Բովանդ. Ծառն ամուսնութիւն, Նորածնութիւն, Բարեպաշտութիւն,
Վճռողականութիւն, Ընթերցասիրութիւն, Էկզոլ:

Ծան. /Նույն Գործի կապակցութեամբ սես՝ ,, Մանչեսթրէրէ խմբագրութեան Արարատ ամսագրոյ,, նամակը է խմբագրութեան պատասխանը՝ 1875, էջ 466-467/:

189. Մտն Ն.

Սկրտութիւն հայոց, վրաց, արեւազց եւ պլանաց ի սրբոյն Գրիգորէ - Крещение армян, грузин, абхазов и аланов святым Григорием. /Արարական վերսիւ/: Յարգմ. ռուս. Է. արքեպս. Տեր-Մովսիսյան

1910, հովելված, № 5, էջ 1-16, № 6, էջ 17-32, № 7, էջ 33-48, № 8, էջ 49-64, № 9, էջ 65-80, № 10, էջ 81-96, № 11, էջ 97-112,

1911, հովելված, № 1, էջ 113-128, № 2, էջ 129-139

Ծան. 1. Հրատարակութիւնը ըստ Սինայի ս. Եկատերինայի վանքի մատենադարանի № 460 արքեպեան ձեռագրի, որը պակասավոր է, սկսվում է 66-րդ էջից:

2. Բնագիր՝ Նահապետութիւն սրբոցն Գրիգորի, Հովսէփմեայ եւ Գայիաննայ:

3. Հրատարակութիւնը բացի Ն. Մտնի ձեռնարկութիւններից օժտված է նաև Յարգմանչի ձեռնարկութիւններով:

4. Տես՝ գրաբոսութիւն Ա. Կանայան, Սկրտութիւն... , Արարատ, 1911, էջ 411-414

5. Ամբողջական բնագիրը սես Ա. Տեր-Ղևոնդյան, Ազգաբանագիտութիւնը արքեպեան նոր խմբագրութիւնը /Արարատի բնագիրը և ռուսումնասիրութիւն/, Նր., 1968/:

190. [Մտն Ն.]

/Վրաց Տպագրական կաթողիկոսի արձանագրութիւնը / Надписъ -

Մովսիսյան:

1911, էջ 664-666:

Եան. /Մասնագիտության մեջ առանձին շի նկարագրված Ն. Մառի այս
հոդվածը, այլ միայն որպես Հ. Օրբելու, Անիի աւերակները:
Անիի գեղումները, /էջ 325-328, 396-400, 472-483, 568-
579, 658-664/ հոդվածի հավելված, առանց փոփոխվածի:
Նոր վերածնությունն ու թարգմանությունը տես Վ. Մուրադյան
Հայաստանի վրացերեն արձանագրությունները, Աղբյուրագիտա-
կան քննություն, Եր., 1977, էջ 36-47/:

191. Մառիսյանց Կ.

Ցաթեւ

1871, օգոստ. № 4, էջ 226-232

Եան. /Սովորությունների, կենցաղի նկարագրություն/:

192. Մառիսյանց Կ.

Բանաստեղծք եւ հիւսուածք միւսնի

1871, նոյեմբեր, № 7, էջ 414-416, դեկտեմբեր, № 8, էջ
473-474

Եան. /Հրատարակել է 11 երգ/:

193. Հայրենեաց Գնութիւններից:

1873, էջ 389-390:

Եան. /Հրատարակված է Ափալըսլացի Գարալէթ /իմա՝ Բարալեթ՝ Կ. Ա./
գյուղում հայանված Հեթում թագավորի արծաթյա ոսկեզօծ
առկի արձանագրությունը /1396 թ./ և մի ազգանագիր:
Ոսկեզօծ առկի լուսանկարը և արձանագրությունը ավելի լիա-
կատար ընթերցմամբ հրատարակել է Ս. Կալայանը, «Ջաւահիր»,
Ա. Կառոր, արատազ. Ազգ. Կանդ., Քիժիխ, 1897, էջ 41-42/:

194. Մարգարայանց Կ.

Ափալըսլակայ շրջակայ գիւղօրայայ

1874, էջ 223-226

Ծան. /Վիճակագրական տեղեկություններ հայերի կենցաղի և մասամբ էլ Ախալքալաքի սահմաններում ապրող ղուկաբորների մասին/:

195 Մարցըրյանց Կ.

Աւետարան եւ յիշատակարան մի:

1874, էջ 226

Ծան. /Հրատարակած է հիշատակարանը՝ 906 թ./:

196. Մարցուղյան Մ.

Նկարագրութիւն եւ յիշատակարանք ձեռագրաց ս.Քովմայ առաքելոյ վանուց եւ եկեղեցեացն Վերին Ագուլեաց, եկեղեցւոյն Տանակերտ գեղջ եւ անձանց մասնաւորաց: Երկու թուք:

1911, էջ 117-127, 218-224, 314-318, 384-388, 460-465,
562-568, 759-766, 846-854, 1008-1012

1914, էջ 1032-1036, 1114-1118,

1915, էջ 69-78, 381-388

Ծան. /Հրատարակած են 80-ից ավելի հիշատակարաններ /այդ թվում՝ Աբրահամ Աստապատցու հիշատակարանը/, որոնց մեծ մասը վերաբրատարակել է, տես ժՆ դարի հայ. ձեռագրերի հիշատակարաններ, Գ.Բ, Եր., 1958, էջ 418-419, Գ.Ա, Եր., 1955, էջ 207, 382-383: ԺՂ դարի հայ. ձեռագրերի հիշատակարաններ, Եր., 1950, էջ 170, 204-205, 372-373, 537, 577-580: ԺՆ դարի հայ. ձեռագրերի հիշատակարաններ, Գ.Ա, Եր., 1974, էջ 191-192, 454-455, Գ.Բ, Եր., 1978, էջ 754, Գ.Գ, Եր., 1984, էջ 583, 908-909/:

197. Մարցուղյան Մ.

Մի հիւսուուրց չափ:

1916, էջ 688-691:

Ծան. /Բնագիր՝ Յաղ դարիպի Ի Զարարիայ երիցու:

Խոսքը 20-րդ դարի սկզբի բնաստեղծական /եռամանկ/ չափի մասին է, որը հողվածագրի կարծիքով գոյություն է ունեցել դեռևս 15-րդ դարում/:

198. Մեծուղյանց Մ.

Թեւթուբան գիւղ եւ Յուժմանեան-Մամիկոնեանց հայ իշխանագուհի:

1878, էջ 352-356:

Եան. 1. Բնագիր՝ Եփրեմ կաթողիկոս Ամենայն Հայոց եւ Ծայրագոյն պատրիարք Արարածեան Աթոռոյն սրբոյ կէմիաննի, էջ 354-356:

2. Բնագիրը Յուժմանյան տոմի ազգաբնությունն է, կազմը՝ ված 1812 թ.: Ըստ այդ փաստաթղթի, որը կազմվել է Զաքարիա Քոնստանդուլ պատմագրութեան հիման վրա, Կաստանուլում է Յուժմանյան իշխանական տան Ծագումը Մամիկոնյան տոմից:

3. Մասնագիտութեան մեջ հեղինակի ազգանունը պատճէ՝ Մեծաուհեանց, պէտք է լինի Մեծուղյանց/:

Մեսրոպ եպիսկոպոս տես՝ Տեր-Մովսիսյան Մ.

Մեսրոպը եպիսկոպոս տես՝ Ամբաստանց Մ.

Միաբան տես՝ Տեր-Մկրտչյան Գ.

199. Միրաքյանց Ի.

Աքիմ դարաբեր /Ալեշկերաի Խասաուր գիւղի բարբառով/:
1901, էջ 304:

200. Մխիթարյան Ա.

Կենսագրութիւն Զաքարիայ պատմագրի սարկաւազի Յովհաննավանաց:

1870, սեպտ., № 5, էջ 151-155:

Եան. 1. Էջ 153-154 հրատարակված է Զաքարիա Սարկավազի պատմութեան երրորդ գլխի առաջաբանը՝ «, Կողմիկ Յովհաննավանաց, և վերջաբանը, որ նրա տոմի ազգաբնությունն է/:

201. Մխիթարյան Ա.

Տեղագրութիւն Մարմաշինոյ վանացն ի Շիրակ: Ստորագրութիւն Եկեղեցեաց ինչ յոսն Արազածու:

1870, մայիս, № 1, էջ 9-13, Կոնստ., № 2, էջ 45-47,

օգոստ. № 4, էջ 121-124:

Բովանդ. Արժանագիր շինութեան արձանգուստի վերայ հարաւային որմոյն: Մերձ արժանագրին շինութեան ի նոյն հաւասարութեան ի վերայ յիշեալ հարաւային որմոյն յարեմուտն կոյս:

Արժանագիր վեթանորոգութեան Մարմաշինոյ՝ յորմն հիւսիսային արձանգուստ:

Արժանագիր ի Օսկա դրան հիւսիսակողման խորանին:

Տեղագրութիւն Հոգեվանք կոչեցեալ վանաց, որ ի հարաւային եզր գաւառին Շիրակայ:

Տեղագրութիւն Սեօկիւթլու՝ անուանեալ գեղջ, և որ առ նովաւ Քարայրին հոշակելումն ի Շիրակ:

Տեղագրութիւն Մակարայ կոչեցեալ վանացն, առ երի Մամուսուղ սացեալ գեղջն ի հարաւային մասին Շիրակայ:

[Յ արժանագրութիւն]:

Տեղագրութիւն կաթուղիկէ եկեղեցւոյն Քալսայ: Մասառայ:

Տեղագրութիւն եկեղեցւոյն Ասիեաման գեղջն:

Ջորընճի գիւղ. եւ առ նովաւ եկեղեցին հոյակապ:

Մազարշուղ գիւղ:

Տեղագրութիւն Կաթուղիկէ եկեղեցւոյ Արուճ Եւսի:

202. Միիթարյան Ա.

Գամական տեղեկութիւնը գհաստութենէ Հոռոմոսին վանաց ի Շիրակ:

1870, հունվ. № 9, էջ 220-222, փետր. № 10, էջ 244-248, մարտ. № 11, էջ 269-272, ապրիլ, № 12, էջ 297-302:

Բովանդ. Առաջնորդը Հոռոմոսին վանաց հանդերձ ժամանակագրութեամբ: Կալուածք Հոռոմոսին վանաց՝ յիշատակելը ի բարեպաշտից: Տեղագրութիւն Հոռոմոսին վանաց: Եւ ժամատուն սուրբ Յովհաննէս եկեղեցւոյն: Արժանագիրը ժամատուն սուրբ Յովհաննէս եկեղեցւոյն Հոռոմոսին վանաց: Արժանագրութիւնը եղեալք ընդ մէջ շորից կամարացն որ ի ներքոյ լուսամտի տանեացն, յորոյ վերայ է փոքրիկ գմբէթ գանգակաց: Հոռոմոսին վանք, ժամատուն Հոռոմոսին վանաց:

Ծան. [Ճամփորդական նոթեր, հրատարակել է 30 արժանագրութիւն]:

Գամուլիւն ժողովոց Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Գանդերձ կանոնադրութեամբք:

1873, էջ 401-409, 442-452:

1874, էջ 1-13, 37-47, 80-91, 117-124, 157-169, 197-203, 237-241:

Բովանդ. Գլ. Ա. Քաղէոս Առաքեալ Նախալուսաւորիչ Հայաստանի,

առաջին կանոնադիր եկեղեցւոյս մերոյ: [29 հարցերի զատասխաններ Գոգեորականների ձեռնադրման, նրանք վարքի, զատարագի և այլ արարողութիւնների վերաբերյալ]:

Գլ.Բ. Առաջին ժողով ի Վաղարշապատ [325] վասն ընդունելոյ գժողովն և զկանոնս նիկիոյ: [Հրապարակված են նիկիայի ժողովում ընդունված /30/ և ապա Գրիգոր Լուսավորչի կողմից լրացված /11/ կանոնները]: ,, Կանոնք սրբոյն Գրիգորի Գարբեւի,,. դարձեալ հարցումն և զատասխանիք նոցա: ,,Սահմանադրութիւն կարգաց՝ ընկալեալ ի նահապէն Տեառնէ Գրիգորէ՝ թարգմանեցաւ ընդ ձեռն Յզնակայ՝ հրամանաւ Երանելոյն Սահակայ. Յպիսկոպոսապետին Հայոց և նորին Աթոռակցաց թէ որպէ՞ս սահմանեցաւ կարգ ուխտի և որոշումն վանաց,,:

Գլ.Գ. Առաջին ժողով յԱշտիշատ [365] /Քօփրագղալայ/ վասն բարեկարգելոյ գեկեղեցականս և զաշխարհականս:

Գլ.Դ. Երկրորդ ժողով ի Վաղարշապատ [366]: վասն անկախութեան նաթողիկոսաց մերոց՝ յԱթոռոյն Կեսարիոյ:

Գլ.Ե. Երրորդ ժողով ի Վաղարշապատ [402] յաղագս գիւտի Հայկական գրոց:

Գլ.Զ. Չորրորդ ժողով ի Վաղարշապատ [426] վասն բարեկարգութեան եկեղեցականաց ընդ ձեռն սրբոյն Սահակայ:

,, Տեառն Սահակայ նաթողիկոսի սահման Վարդապետութեան՝ թէ որպէ՞ս պարս է Յպիսկոպոսին ինամել զընտանիս սրբոյ եկեղեցւոյ,, /ընագիր/: նորին թէ որպէս պարս է Յպիսկոպոսաց զզուշուրեամբ պահել զգանձս սրբոյ Յկեղեցւոյ և կամ որո՞ց և որպէս մատակարարել: վասն Յպիսկոպոսի ըրրեպիսկոպոսաց /10 կանոն/: վասն քահանայից /23 կանոն/:

Գլ.Ը. Երկրորդ ժողով յԱշտիշատ [435] յաւուրս մեծին Սահակայ և սրբոյն Մեսրոպայ վասն ընդունելոյ գժողովն

Եփեսոսի և Կորնթելոյ զգիրս Քեղոորոսի Մամուեսաացւոյ՝
վարդապետին նեստորի:

ԳԼ.Ը. Առաջին ժողով ի Շահապիվան [447], ուր եղան կանոնք
առկանաց վասն օրինականցից: , , Ասմանք և կանոնք զոր
եղին վարդապետը Հայոց ի լրուօթիւն առքելական և Նիկիա-
կան կանոնաց Կասաաութեան, , : Նախադրուօթիւն: Ասմանք
և կանոնք զոր եղին վարդապետը Հայոց՝ ի նոյն լրուօթիւն
Առքելական և Նիկիական կանոնաց Կասաաութեան [20 կանոն]

ԳԼ.Ք. Երկրորդ ժողով յԱշտիշառ [450], և ի Շահապիվան երկ-
րորդ [450], վասն զաշապանութեան սուրբ Կաւառոյ ընդդէմ
Կալեանաց Գարսից:

ԳԼ.Ճ. Առաջին ժողով ի Դվին [452] վասն ընտրութեան Կաթու-
ղիկոսի, և փոխադրելոյ զԱթոռն Կաթուղիկոսական յԷջմիածնէ
ի Դվին:

ԳԼ.ՃԱ. Յովհան Մանդակունի Կաթուղիկոս Հայոց և կանոնադրու-
թիւնք նորա: Յովհաննու Մանդակունւոյ Հայոց Կաթուղիկոսի
և Թարգմանչի, աշակերտ եղելոյ սրբոյն Ասեկայ Մեծի Հայ-
րապետին Հայոց Կաթուղիկոսի՝ ըան կանոնական [առաջին
գլուխ]:

ԳԼ.ՃԲ. Հինգերորդ ժողով ի Վաղարշապատ [491], ուր Կորնթեան
Բարձուժայ և այլ նեստորականք, և քննեցան Կրօնաբան
Ջենտնի կայսեր և ժողովն Քաղկեդոնի:

ԳԼ.ՃԳ. Երկրորդ ժողով ի Դուին [527], վասն բարեկարգելոյ
զժողովուրդն Քրիստոսի [38 կանոն]:

ԳԼ.ՃԴ. Երրորդ ժողով ի Դուին [551], ուր սահմանեցաւ նոր
Տոմար եւ Թուական Հայոց:

ԳԼ.ՃԵ. Չորրորդ ժողով ի Դուին [596] վասն Կիւրովնի Կաթուղի-
կոսին վրաց: [629]

ԳԼ.ՃԶ. Առաջին ժողով ի Կարին վասն ընտրուոյն Քաղկեդոնի:

ԳԼ.ՃԷ. Հինգերորդ ժողով ի Դուին [645] վասն բարեկարգելոյ
զԵկեղեցականս և զաշխարհականս [12 կանոն]:

ԳԼ.ՃԸ. Վեցերորդ ժողովս ի Դուին [648] վասն քննելոյ զժո-
ղովն Քաղկեդոնի:

ԳԼ.ՃԹ. Առաջին ժողով ի Մանազկերտ [651] Կաւառոյ Քաղկեդոնա-
կանաց:

ԳԼ.Ի. Առաջին ժողով ի Գարաու [709], մերձ ի Գանձակ Աղուանից,

- վասն ընտրութեան Կաթուղիկոսին Աղուանից և Կանոնաց ինչ:
- Գլ. իԱ. Եօթներորդ ժողով ի Դուին [719] վասն բարեկարգութեան Եկեղեցւոյ [32 կանոն]:
- Գլ. իԲ. Երկրորդ ժողով ի Գարսաւ [768], ուր եղան քսան և չորս կանոնք վասն բարեկարգութեան Եկեղեցւոյ:
- Գլ. իԳ. Առաջին ժողով յԵրնջակ [841] յաղագս քննութեան վարուց Յովհաննու Կաթուղիկոսի Օվայեցւոյ:
- Գլ. իԴ. Առաջին ժողով ի Շիրակաւան [854], ուր ընտրեցաւ Զարիա Կաթուղիկոս ի Կոտայից:
- Գլ. իԵ. Երկրորդ ժողով ի Շիրակաւան [862] վասն քննութեան Կաթուղիկոսի Քաղկեդոնի:
- Գլ. իԶ. Առաջին ժողով ի քաղաքն Անի [970], վասն քննելոյ զվարս վահանայ Կաթուղիկոսի:
- Գլ. իԷ. Երկրորդ ժողով յԱնի [972], ուր ընտրեցաւ Բաշիկ ի Կաթողիկոսութիւն Հայոց:
- Գլ. իԸ. Առաջին և Երկրորդ ժողով ի Հարք [1002], ընդդէմ Քոնդրակեցի աղանդաւորաց:
- Գլ. իԹ. Երրորդ ժողով յԱնի [1036] վասն քննութեան վարուց Դեոսկորոս Կաթուղիկոսի:
- Գլ. իՁ. Երկրորդ ժողով ի Հարք [1051] ընդդէմ Քոնդրակեցւոց:
- Գլ. իԱ. Առաջին ժողով ի Սեաւ - լեառն [1072] վասն ընկենելոյ զԳեորգ Կաթուղիկոս:
- Գլ. իԲ. Երկրորդ ժողով ի Սեաւ-լեառն [1114], ուր մերժեցաւ Դուիթ Կաթուղիկոս Աղթամարայ:
- Գլ. իԳ. Առաջին ժողով ի Հոռվմկլայ [1165], ուր ընտրեցաւ Ներսէս Ենտրալի ի Կաթուղիկոս:
- Գլ. իԴ. Երկրորդ և Երրորդ ժողովք ի Հոռվմկլայ [1167-1178] վասն միաքանութեան Հայոց ընդ Յոյնս /բնագիր/:
- Գլ. իԵ. Առաջին ժողով ի Սիս [1204], ուր սահմանեցան ութն եկեղեցական կանոնք: [բնագիր]:
- Գլ. իԶ. Առաջին ժողով ի Հոռի [1205] վասն պահելոյ զուրն կանոնս ժողովոյն Սսոյ:
- Գլ. իԷ. Զորրորդ ժողով յԱնի [1207], վասն ութն կանոնաց ժողովոյն Սսոյ:
- Գլ. իԸ. Երկրորդ ժողով ի Սիս /1245/, ուր եղան քսան և փինգ կանոնք վասն եկեղեցականաց /բնագիր/:

- Գլ. 18. Երրորդ ժողովի Սիս [1251] յաղագս վարդապետութեան
 Կալատայ Հոգևոյն սրբոյ:
- Գլ. 19. Չորրորդ ժողովի Սիս [1292] վասն Եռագակի:
- Գլ. 20. Առաջին ժողովի Սիսնիս [1294], ուր գրեցաւ թուղթ
 առ Գրիգոր Կաթողիկոս Անաւարզեցի վասն անփոփոխ պա-
 ֆելոյ զձեռս Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ:
- Գլ. 21. Հինգերորդ ժողովի Սիս [1307], վասն Կալատայ եւ Ել-
 սից: Կանոնք դաւանութեան թղթոյն Գրիգորի /քնագիր/:
- Գլ. 22. Վեցերորդ ժողովի Սիս [1309] վասն վերստին քննելոյ
 զԿանոն ժողովոյ նորին:
- Գլ. 23. Առաջին ժողով յԱտանայ [1316] վասն ծիսից եւ Կալատայ:
- Գլ. 24. Եօթներորդ ժողովի Սիս [1342] վասն պատասխանելոյ
 նամակի Գալիս:
- Գլ. 25. Ութերորդ ժողովի Սիս [1361] վասն զխառնելոյ զԸՈՐ
 ի սուրբ բաժակն:
- Գլ. 26. Վեցերորդ ժողով յԵղմիածին [1441], ուր փոխադրեցաւ
 Կաթողիկոսութիւնն:
- Գլ. 27. Եօթներորդ ժողով յԵղմիածին [1603] վասն ընտրութեան
 նոր Կաթողիկոսի:
- Գլ. 28. Ութերորդ ժողով յԵղմիածին [1629] վասն ընտրելոյ
 զնոր Կաթողիկոս:
- Գլ. 29. Առաջին ժողով յԵրուսաղէմ [1651], ուր եղան երեքա-
 սան Կանոնք վասն Եկեղեցականաց [քնագիր]:
- Գլ. 30. Իններորդ ժողով յԵղմիածին [1655] վասն ընտրութեան
 նոր Կաթողիկոսի:
- Գլ. 31. Տասներորդ ժողով յԵղմիածին [1707] վասն նոյն իրին:
- Գլ. 32. Առաջին ժողովի Կոստանդնուպօլիս [1726], ուր ընտրե-
 ցաւ Կարապետ Կաթողիկոս:
- Գլ. 33. Երկրորդ ժողովի Կոստանդնուպօլիս [1753] վասն ըն-
 տրելոյ զնոր Կաթողիկոս:
- Գլ. 34. Մտասաներորդ ժողով յԵղմիածին [1763] վասն ընտրե-
 լոյ զնոր Կաթողիկոս:
- Գլ. 35. Երկուսասաներորդ ժողովի Վաղարշապատ [1800], ուր ըն-
 տրեցաւ Դանիէլ Կաթողիկոս ի պատրիարքութենէն Կոստանդ-
 նուպօլսոյ:
- Գլ. 36. Երեքասաներորդ ժողովի Վաղարշապատ յԵղմիածին
 [1810], որով հրաւիրեցաւ ի Կաթողիկոսութիւն Եփրեմ

Արքեպիսկոպոս Հայոց Ռուսաստանի:

Գլ. ԵԸ. Չորեքասաներորդ ժողով ի վաղարշապատ ինժմիանին [1831], ուր ընտրեցաւ ի Կաթողիկոսութիւն Յովհաննէս Եպիսկոպոս Կարբեցի Աւագ Լուսարար սրբոյ Տաճարիս:

Գլ. ԵԹ. Հնգասասաներորդ ժողով ի վաղարշապատ [1843] ի Գայրապետական Աթոռն ինժմիանին, ուր ընտրեցաւ ներսէս Ե-րդ Կաթողիկոս Աշարակեցի:

Գլ. Կ. Վեշասաներորդ ժողով ի յԱթոռս ինժմիանին ի վաղարշապատ [1858], ուր ընտրեցաւ Մաթէոս Արքեպիսկոպոս Կոստանդնուպօլսեցի՝ ի Կաթողիկոսութիւն:

Գլ. ԿԱ. Եօթնասաներորդ ժողով յԱթոռս Հայրապետական ի սուրբ ինժմիանին ի վաղարշապատ [1866], ուր ընտրեցաւ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց Գեորգ Արքեպիսկոպոս Կոստանդնուպօլսեցի յառաջնորդութենէն Գուրսայու, երբեմն վարդապետ Կոստանդնուպօլսոյ:

204. Միիթարյան Ա.

Ժամանակագրութիւնց շինութեանց երևելի վանօրէից Արարատեան նահանգին Հայաստանեայց ի շրջապատս ս. ինժմիանին:
1873, էջ 364-367

Եան. /Սոսկ ժամանակագրությունն՝ Բվականը, անունը/:

205. Միիթարյան Ա.

Եկեղեցիք վաղարշապատ քաղաքի:

1874, էջ 361-365, 410-419, 441-445

1875, էջ 15-19, 54-60, 91-93

Բովանդ. Ա. Կաթողիկէ եկեղեցի սուրբ ինժմիանին:

Բ. Եկեղեցի սրբոյն Հոփսիմեայ:

Գ. Եկեղեցի սրբոյն Գայանեայ:

Դ. Շողակաթ անուանեալ եկեղեցի օկար կուսին:

Ե. Եկեղեցի ս. Գրիգորի ասացեալ՝ յԱռապրին:

Եան. /1. Հասկաններ Առաքել Դավրիժեցի, Սիմեոն կթղ. Ազաթանգեղոս, Խորենացի, Յարպեցի, Մեքեոս, Հովհաննէս Զ-րդ կթղ., Մովսես Կաղանկավազի, Ասողիկ Գեղիմականերից և արժանազորություններ /4 Գաա/:

2. Եկեղեցիների կաթմությունը ըստ պամիչների /հիմնադրումը, կից շինությունները, վերանորոգություն/ փառորդած սեղեկությունների:
3. Նաև հայոց կաթողիկոսների գործունեությունը հիմնադրում՝ ապրանի և թղթի գործարանի շինարարություն, լըճակի և անառի հիմնադրություն, եկեղեցիների վերանորոգություն և ընդարձակում, կից շինությունների շինարարություն և այլն/:

206. Միթարյան Ա.

Գաթմութիւն փաւծից, ուրացողաց, փերձուսեծողաց եւ բաժանելոց յեկեղեցւոյն Հայոց

1875, էջ 5-10, 44-48, 83-87, 121-126, 165-171, 206-210
247-254, 287-294, 323-331, 363-370, 404-408

1876, էջ 6-12, 43-46 /անավարա/

Բովանդ. Հայոց եկեղեցւոյն փաւծիչք, ուրացողք, փերձուսեծողք, բաժանելք բոնաւորք ելի:

Յօդ.Ա. Անանէ և Սանատրուկ թագաւորք փաւծիչք:

Յօդ.Բ. Արաւազդ արքայորդի նախաակիչ Ոսկեանց:

Յօդ.Գ. Բառալա նախաակող Սուքիասեանց:

Յօդ.Դ. Բոսրոզ թագաւոր նախաակող քրիստոնէից:

Յօդ.Ե. Տրդատ թագաւոր փաւծող և նախաակիչ:

Յօդ.Զ. Արևորդի հայք ի ծագմանէ նոցին ցվերջն:

Յօդ.Է. Շապուհ արքայ պարսից փաւծող հայոց զամս 70:

Յօդ.Ը. Մեհրուժան Արծրունի, Վահան Մամիկոնեան և այլ ուրացող փաւծիչք:

Յօդ.Թ. Հակոբակաթոռ կաթուղիկոսք, Սուրմակ, Բրքիշոյ և Տմուել զամս ասն:

Յօդ. Ճ. Յազկերտ Բ. թագաւոր պարսից փաւծող հայոց՝ զամս 17:

Յօդ.ՃԱ. Վասակ Սիւնի, Վարազվաղան, Գաղիշոյ, Գտիհոն Սիւնի և այլ ուրացող փաւծիչք ելն:

Յօդ.ՃԲ. Յուլիանեան հայ աղանջաւորք ի զանազան սեղիս:

Յօդ.ՃԳ. Նեստորական հայք ոմանք՝ որք և զգիրս ինչ թարգմանեն յասորւոց ի հայ:

Յօդ.ՃԴ. Յովհանն Գ. փաւծող կաթուղիկոս զամս 16:

Յօդ.ժԾ. Սարգիս աշակերտ Յովաննու Մայրավանեցւոյ:
Յօդ.ժԿ. Գաւլիկեան Կայ աղանդաւորք ի զանազան տեղիս:
Յօդ.ժԸ. Ստեփաննոս Ա. Կաշառընտիր Կաթուղիկոս ի Դվին:
Յօդ.ժՓ. Ամբաս Բեղիմակ աղանդոյ Քոնդրակեցւոց, յ830
ամէ ց1080:

Յօդ.ի. Բուղայ ոստիկան՝ Կալանդոյ Հայոց զամս 5:
Յօդ.իԱ. Յուսուփ ոստիկան Կալանդոյ Կայոց՝ զամս 25:
Յօդ.իԲ. Յակոբ և Խոսրով Կերձեալ Եպիսկոպոսք Սիւնեաց:
Յօդ.իԳ. Քէոսկորոս Կալառակաթոռ Կաթուղիկոս յԱնի զամս 2:
Յօդ.իԾ. Սարգիս Կալառակաթոռ Կաթուղիկոս ի Հոնի՝ զամս 4
և Քէոզորոս յԵս նորա զամս 14:

Յօդ.իԶ. Գօղոս Կալառակաթոռ Կաթուղիկոս ի Մարաշ՝ զամիսս
վեց:

Յօդ.իԿ. Դաւիթ Կալառակաթոռ Կաթուղիկոս յԱղթամար, որում
յաշորդեն և այլք մինչև ցայսօր:

Յօդ.իԸ. Արևորդի Կայք նուազեալք:

Յօդ. իՓ. Բարսեղ Կալառակաթոռ Կաթուղիկոս յԱնի՝ զամս 23:

Յօդ.Լ. Անանիա Կալառակաթոռ Կաթուղիկոս զամս 4 ի Սեբաս-
տիա:

Յօդ.ԼԱ. Կոստանդին Կատուկեցի՝ Կաթուղիկոս ի Սիս:

Յօդ.ԼԲ. Գրիգոր Կ. Անաւարզեցի, ծիսափոխ և լատինամիտ
Կաթուղիկոս:

Յօդ. ԼԳ. Յակովբ Բ. Սսեցի ծիսափոխ լատինացեալ Կաթուղի-
կոս:

Յօդ.ԼԴ. Լատինայ ունիթոռք ի Հայաստան և այլուր, որ
յեռ իբր 100 ամաց շքացան:

Յօդ.ԼԵ. Հայրոտմք ի զանազան տեղիս բազմացեալք:

Յօդ.ԼԶ. Լանկթամուր Կալանդիչ Կայոց զամս Եօթնևասան:

Յօդ.ԼԿ. Իսկէնաէր բոնաւոր Կալանդոյ Հայոց զամս 20:

Յօդ.ԼԸ. Յակոբ Սսեցի /անարժան/ Կաթուղիկոս:

Յօդ.ԼՓ. Գրիգոր Ք.Մուսաբէկեանց ապստամբ Կաթուղիկոս ի
Սիս:

Յօդ.Խ. Շահբաս Ա. Կալանդոյ Կալառոյ Կայոց զամս 25:

Ծան. Աղարձակ հասկանների հրապարակում՝ ներսես Ենարալի, Մով-
սես Խորենացի, Փապատոս Բուզանդ, Աղիշե, Դազար Փարպեցի,
Հովաննես Կաթուղիկոս, Գրիգոր Մազիսարոս/:

207. Միիթարյան Ա.

ժամանակագրութիւն թագաւորաց իսրայէլի եւ ասնն Յուդայ՝
Յէ ի քանի՞ ամս թագաւորեցին, և յորո՞ւմ տեղւոջ, ո՞ւր օժան
և յորո՞ց մարգարէից, թէ ո՞յք ի նոցանէ յաստուածապաշտութեան
կացին և ո՞յք կոպաշտեցան, զի՞նչ զորեցին և յորո՞ւմ տեղւոջ
Աստուածաշնչին զրեալք, Գնդերձ ծանօթութեամբք: Ընդ որս և բո-
վանդակութիւն Ա և Բ Մացորդաց, և Նզրասայ երից զոցն:

1875, էջ 376-382:

Ծան. /Ուսումնասիրութիւն, առջին մասը աղյուսակի տեսքով/:

208. Միիթարյան Ա.

Արժանայիշատակ Ղուկաս Կաթողիկոս:

1876, էջ 12-16:

Ծան. /1. Ուսումնասիրութիւն, քննարկ: Հրատարակված է Ղուկաս
Կաթողիկոսի տասնամակակից Արքայապետ Աստուածացի վարդա-
պետի հիշ-տակարանը՝ ղեպի Հայաստան ու Վրաստան Աղա-
Մահադ Խանի արշավանքի և այդ կապակցութեամբ նաև
Ղուկաս Կաթողիկոսի ավյալ ժամանակահատվածի զործու-
նեութեան մասին:

2. Բնագիրը տպագրված է ի զատասխան Երուսաղեմի ս. Հակո-
բյանց միաբանութեան վարդապետ Մ. Մուրադյանի կողմից
զրված Ղուկաս Կաթողիկոսի կենսագրութեան սխալ հատ-
վածներին:

3. Մտենագիտութեան մեջ սխալ է ծանոթագրված, Մ. վրդ.
Մուրադյանի սխալը վերագրված է նաև Մ. Չամչյանին:

4. Ցես նաև Գ. Տերմազանյանցի, ,Մըշակայիշատակ Ղուկաս
Կաթողիկոսի վերայ,, /Արարատ, 1875, էջ 60-63, 93-
96/ և Գ. Գառլանյանի, ,Դարձեալ երջանկայիշատակ Ղու-
կաս Կաթողիկոսի վերայ,, /Արարատ, 1875, էջ 173-
175/ հոդվածները:

5. Արքայապետ Աստուածացու հիշատակարանի այս հրատարակու-
թիւնը վրիպել է անվանի մտենագետ Հ. Անասյանի ուշա-
դրութիւններից/:

209. Մխիթարյան Ա.

Տիրան վարդապետ: Անձանօթ մասենազիր Ժ-րդ դարու:
1876, էջ 93-96:

[Բնագիր՝ Հաւատոյ թուղթ անուամբ Տիրանայ վարդապետի, էջ 95-96:
Եան. սես՝ Հ.Ամատյան, Հայոց անձնանունների բառարան, Կ.Ս, Եր.,
1962, էջ 168/:

210. Մխիթարյան Ա.

Յիշատակարան Սեփաննոսի վերնագիր ինքնագրութեան վասն
վարուց երանելւոյն Մաշտոցի:
1876, էջ 17-19:

Եան. [վերահրատարակված է Գ.Հովսեփյանի, Յիշատակարան ճեղագրաց,
Կ.Ա, էջ 87-96: Առաջին տարբերակ՝ էջ 87-92, երկրորդ տար-
բերակ՝ էջ 92-96, Յաղագս վարուց երանելւոյ սեռն Մաշտո-
ցի, /:]

211. Մխիթարյան Ա.

Արմաւիր յԱրագածոտն գաւառի. Գառմական սեղեկութիւնք. Ար-
մաւրայ այժմեան դիրքը եւ ճեւղ:
1876, էջ 47-53, 91-93:

212. Մխիթարյան Ա.

Արշակունս յԱրշարունիս: Գառմական սեղեկութիւնք Արշակ-
ունայ սեղին:
1876, էջ 211-214, 245-247

213. Մխիթարյան Ա.

ժանազարհորդութիւն յԵգիպտոս [1853 թ.]

1876, էջ 128-131, 164-171, 247-251, 326-327, 377-380:

Եան. 1. Եգիպտոսայ գաղութի կազմավորումը և կրօնական հասա-
տությունները ներկայացնելու փորձ:
2. Հրատարակել է արձանագրություններ՝ 1749, 1797, 1828,
1839, 1843 թթ. /:]

214. Մեիթարյան Խ.

Տեղեկութիւնք Բեթլէեմի ազգայնոց վերայ
1875, էջ 280:

215. Մեիթարյան Սա.

Ա. Գրիգոր Տաթեւացւոյ գերեզման [Նամակ]
1875, էջ 71-75:

216. Մովսիսյան Եր.

Նոր ասորի: Պատկեր Եիրակի գիւղական կեանքից:
1896, էջ 18-22:

Եան. [Եիրակի բարբառ]:

217. Մովսիսյան Եր.

Պատկերներ Եիրակի գիւղական կեանքից: Ա. Մամիս ընտանա-
լը: Բ. Քեաղակ:

1896, էջ 410-415, 516-519

218. Մովսիսյան Եր.

Չարչարանքի շարք: /Եիրակի գիւղական կեանքից/:

1899, էջ 146-151

Բովանդ. Ա. Չիք-չորեքշաբթի, Աւագ-հինգշաբթի, Տուրի-ուրբաթ,
Ջապի-շաբթ:

Բ. Աբառի կիրակի, մեռելոցի երկուշաբթի:

219. Մովսիսյան Ե.

Եիրակի գիւղական կեանքից պատկերներ

1900, էջ 406-411, 476-480

Բովանդ. Գուլտյեւց առևնը: Պատգամաբաններ

Եան. [Նրկորդ մատուց Եիրակի բարբառի նմուշ]:

Մովսիսյան Հ. տն Տեր-Մովսիսյան Հ.

220. Մուշե վարդապետ

Պատմական փշրանքներ:

1917, էջ 68-77

Եան. /1. Դրօշակի օրհուլթիւնը, բնագիր՝ Կանոն օրհուլթեան դրօշակի:

2. Հայոց բանակի կազմութիւնը, Գրասարակած է ,,Առաջադրութիւն Հայոց նոր սարքվող զօրքի համար,, վերնագրով կանոնադրութիւնը, որ կազմված է նոյն 1827 թ. Ներսես Աշտարակեցու նախածեոնութիւնով, աշխարհաբար լեզվով՝ խառը թիժլիսի բարբառի հետ:

3. Հայկական դրօշմանիշ /գերբը/, այդ առթիվ Շահան ձըրգետի նամակները /1832-33 թթ./ կաթողիկոսին՝ Հովհաննես Ե Կարբեցուն /1831-1842/ և կաթողիկոսի նամակը ռուս մինիստրին/:

221. Մուսայելյան Հ.

Բելգիայում եւ Հոլլանդիայում: Ժանապարհորդական ազաւոութիւններ:

1911, էջ 251-257, 328-334, 400-405, 483-490, 580-585, 676-682, 766-775

Բովանդ.՝ Նախքան, Լայպցիգ-Աիէն, Բելգիայում, Հոլլանդիայում:

Եան. /Հողվածի վերջում գրված է շարունակելի, բայց չի շարունակվում/:

222. Յ.Աք.

Մեր ժողովրդեան կեանքի ասորերը, նոցա ընդունակութիւնները եւ թերութիւնները այլազգի ուսումնականների հայեցուածքով /Ալէքսանդր Գեացոլդի և Ալգուստ Հացասաուզնի/. ազա մի համառօտ իորհրածութիւն մեզ զարգացնելու և միութեան միջոցի վերայ: 1871, փետրվար, № 10, էջ 323-329, մարտ, № 11, էջ 360-367

Եան. /Ընդարձակ համաձնների Գրապարակում Գեացոլդի /որ ժանապարհորդել է Արեւելեան Հայաստանում/ 1868 թ. Գրասարակած գերմաներեն գրքից և Հացասաուզնի ուղեգրութիւնից/:

223. Յաղագս Օշմարիա ազատութեան,
Յաղագս կաշառառուաց /Ա.Գիրք/

1869, Գոկտ., № 6, էջ 181-182:

224. Յաղագս նուիրակաց սրբոյ կաթուղիկէ հշմիանի:
1888, էջ 328-339

Եան. /Հրահանգ, որ արվում էր նվիրակներին, կազմված 1811 թ.
Եփրեմ կաթողիկոսի օրոք/:

225. Յիշատակարան թագաւորական ժաշոցին կամ Համառոտ զամու-
թիւն Ռուբինեան իշխանաց
1870, Մարտ., № 11, էջ 353-360, ապրիլ, № 12, էջ 382-
386.

Եան. /Ուսումնասիրութիւն, քննադիր

1. Հրատարակված է 1286 թ. ընդօրինակված թագաւորական
ժաշոցի Յիշատակարանը, հրատարակչի ծանոթագրութիւն-
ներով, հշմիանի մասնադարանի ձեռագրական Գովաքա-
ծուից: Գոյութիւն ունի վերանորոգող-կազմողի Յիշա-
տակարանը՝ 1694 թ.:

2. Վերահրատարակված է՝ „Հայերեն ձեռագրերի Յիշատակա-
րաններ, ԺԳ դար,, , Եր., 1984, էջ 582-589:
Հմմտ.՝ Արարատ, 1888, էջ 345-356 /այս հրատարակու-
թիւնը կատարված է նույն ձեռագրից/:

226. Յիշատակարան Մովսէս, Փիլիպպոս եւ Յակոբ Հայրապետ:
1875, էջ 370-376

Եան. /Քննադիր, 1655 թ.: Վերահրատարակութիւնն անշտն կըր-
մատումով սես „Հայերեն ձեռագրերի Յիշատակարաններ,,
/1641-1660 թթ./, Գ.Գ, Եր., 1984, էջ 646-650/:

227. Յիշատակարանք:
1876, էջ 410-416:

Եան. /Ուղարկված է /ուսուցիչ Հովհաննես Ավդալյանի անձնական
Գովաքածուից/ Վալկաթայից, 1293 թ. ընդօրինակված ձեռա-
գիր Ավետարանից/: [Հրատարակված է շորս, այլ ոչ մեկ,
ինչպես կարծում է Մոսկուայի Մատենադատութիւնը կազմողը, Յիշատա-

կարան, որից երեքը /1292 թ./ վերահրատարակված են՝, Հա-
յերեն մեռագրերի հիշատակարաններ, ԺԳ դար,, , էջ 681-
685, իսկ մեկը՝ /1504 թ./ ոչ]:

228. Նագարյանց Առ.

Ստեփան Նագարյանի նամակները, գրուած Վ.Ազուլեցիի Մելքոն
Գապարիչ Փանեանցին:

Հրատ.՝ Հ.Յեր-Հակոբյանի:

1913, էջ 720-737, 913-935, 1914, էջ 356-370, 453-460,
543-547, 651-659, 823-830, 1036-1043, 1131-1134,
1915, էջ 79-81, 389-405, 1916, էջ 587-592, 691-
693, 860-866:

Ծան. [Հրատարակված են 51 նամակներ /1856-1871 թթ./, ինչպես
նաև մի քանի շնորհավորական գրութիւններ և Մոսկվայում
հիմնվելից հայ վաճառականների ընկերութան կանոնադրու-
թյան նախագիծը:

Վերահրատարակութիւն՝ Առ.Նագարյան, նամակների, Ցեքսաը
կազմեց, ծանոթագրեց և առջաքանը գրեց Ռ.Նանուժյան, Եր.
1969, էջ 178-180, 186, 204, 229, 235-236, 237-238,
251-252, 272-273, 276, 279-290, 315, 334-335, 340-
349, 351-353, 367-369, 370-371, 374-383, 385-388,
390-391, 395-398, 401-414, 426, 431-432, 456-467]:

229. Նալբանդյանց Ն.

ժանապարհորդութիւն յԱնի:

1871, Կուլիս, № 3, էջ 182-183

230. [Նավասարդյան 8.]

Հեքեաթների մասին. Հեքեաթներ՝ Արշի ցոթոթը, Գառնիկ աղ-
պեր, Ոսկէ ժուկը, Չուսողի մալը՝ ուսողին հալալ ա, Անշիգետր
մէր, Իրեք աղպրահիք, Սօթալի հեքեաթը:

1881, էջ 626-627, Արարատայ թերթին, № 11, էջ 1-8,

1882, № 1-4, էջ 9-16, 17-24, 25-32, 33-36:

Ծան. [1. Գրուած է Երևանի նահանգում, Վաղարշապատում, անդակն
բարբառով:

2. Գրված է շարունակելի, բայց չի շարունակվում/:

231. Ներսես Ծ Աշտարակեցի

Ներսես արքեպիսկոպոսի նամակը գրված 1818 թ. Քիֆլիզից՝
Խաչատուր բեկ Շահնազարյանցին/:
1892, էջ 978-989:

Ծան. Մասնագիտության մեջ նկարագրված է Ծփրեմ կաթողիկոսի
կոնդակի հետ միասին/:

232. Ներսես Ծ Աշտարակեցի

Ներսես Ծ-ի մի նամակը /1854 թ. մարտի 6/ Իշխան Դմիտրի
Իվանովիչ Դուլգորուկինի/:
1896, էջ 555-556

Ծան. Քարգամանուքյունն ,,Русская старина ,,-ի 1896 թ. սեպ-
տեմբերի ամսաթից/:

233. Նիկողոսյան Ն.Բ.

Շիրակի գիւղական կեանքից:
1904, էջ 689-703, 785-791

Բովանդ. Երկու Ղանլիժանները: Գիւղերի դիրքը: Տների եւ փողոցնե-
րի անյարմարութիւնը: Տների ազդեցութիւնը բնակիչների վրայ,
Բնակիչները: Նրանց բարքերը: Հողի քանակութիւնը: Գարառա-
ցնելու պէտքը: Անասունների քիւր: ժանտախից կոտորուած-
ները: Գիւղական ծախսերը: Վերին Ղանլիժայի եկեղեցին: Գիւ-
ղի քահանան եւ նրա արդիւնքները: Ո՞վ էր տէր սղիան: Ներ-
քին Ղանլիժայի վանքերը: Հոգաբարձութիւնը եւ նրա զործու-
նէութիւնը: Հին ձեռագրեր: Բեւեռագիր արժանագրութիւններ:

234. Նիւթեր Հայոց եկեղեցական դամբուրանի ամար:

Սիմէոն կաթողիկոսի կենսագրութիւնը. ,,Քէ որպէս զկնի այ-
սորիկ փոխեցմւ առ Տէր երանելի Հայրապետն մեր Տէր Սիմէոն,
եւ նստաւ յԱթոռ Գարգաւանութեան Տէր Դուկաս արքեպիսկոպոսն
եւ վասն անցիցն, որ յաւուրս յայտասիկ ամատօս, ,:

Մայր Աթոռի մասնադարձում գտնված № 495 ձեռագիր Մշ-
առցի հիշատակարանը: Ծանոթությունը՝ Ղ.Ա.:
1896, էջ 495-499:

235. Նորին Գրիգորի Արանչելագործի՝ ի սուրբ Աստուծածինն եւ
միշտ կոյսն
1895, էջ 356-358

236. Շահագարյանց Դ.

Յիշատակարան: Ասորագրութիւն հանդիսի Թաղման-հանգուցեալ
ի աէր վեհափառ հայրապետին մերոյ Ժայրագոյն զատրիարզ-կաթուղի-
կոսի Ամենայն հայոց աեառն Ներսիսի հինգերորդի Աշտարակեցւոյ:
յՅ մարտի 1857 թի, ի սուրբ Աշմիածին, ի Դանիէլ արքայէ Շահ-
նագարեանց:

1876, էջ 206-211:

Ծան. Հինչպես երևում է խմբագրի ծանոթագրությունից, հիշատակա-
րանի հեղինակը՝ հեաագոյում Դանիէլ եպիսկոպոս Շամսեցի,
նախկինում Ներսես կաթողիկոսի մոտ փոքրավոր էր, դեպքե-
րին սկանաեսա՛:

237. Եարական սուրբ Աշմիածնի
1895, համար 6-ին կից ներդիր հավելված

238. Շիրակունի Ք.

Չարեկայ Անապատ կամ Մենաստան:

1872, էջ 269-271:

Ծան. Հրատարակել է մի հատված Առաքել Դավրիժեցու Գամությու-
նից, 17-րդ դարի սկզբին Դավիթ արքեպիսկոպոս Ղարմանյան-
ցի կողմից մենաստանը հիմնադրելու մասին և արձանագրու-
թյունները՛:

239. Շիրմազանյանց Գ.

Ժանի մի խօսք Յաթ-Ալի շահի վերայ եւ ցուցակ նրա որդիներ-
րի, դուստրների, քոռների և թէ նրանք ե՞րբ, ի՞նչ մօրէ են ծը-
նած, ո՞ւմ հետ են ամուսնացած և նրանցից ոմանք ի՞նչ միջոցեր և

տիտղոսներ են ունեցած, նոյնպէս նրա կանանց ի՞նչ ցեղէ, ի՞նչ
ազգէ լինելի է ի՞նչ ժիրքեր կամ տիտղոսներ են ունեցել:
1876, էջ 132-139, 182-188, 214-219, 251-257, 301-304:

240. Եիրմագանյանց Գ.

ճանապարհորդութիւն Հայաստանումը: Գ.Ե.-ի յիշատակարանից
հանած: 1842 թիւ 12 օգոստ. Մաղարթու Նախավայի վանքումը:
1877, էջ 17-27, 57-67, 92-102, 134-148, 174-185,
174-185, 208-221, 254-262, 293-308, 331-336,
370-383, 405-419, 447-460,
1878, էջ 17-24, 46-53

- Եան.** 1. Հիշատակարանը պարսից արքունիքում ծառայող ծագումով
հայ քարձրաստիման մի պաշտոնայացի հիշողութիւններն են
պատմական զանազան իրադարձութիւնների /18-րդ դարի
երկրորդ կես/ մասին, որոնց անմիջական վկան, մասնակի-
ցըն է եղել նա՝ Յաղուք խանը:
2. Հրատարակված է երկու արձանագրութիւն և Յաղուք խանի
կողմից թելադրված մի հիշատակարան/:

241. Գ.Ս.

Յամսիպատումի իԳ-րդ մտը. ,,Երասք մզնաւորաց եւ ցոյցք
հանդիսից որ յաւարինութիւն յորդորեն,,:
1898, էջ 244-249:

Եան. /Ուսումնասիրութիւն, բնագրերի համեմատութիւն/:

242. Գալլան 8.

Նախակիլիկեան-Հաթեան նոր արձանագրութիւն մը ի հետարիս:
1900, էջ 298-300:

Եան. /Ուսումնասիրութիւն, արձանագրութեան ընդօրինակութիւն-
նը: Ցես նաև նույն հեղինակի ,,Նախակիլիկեան-հաթեան ար-
ձանագրութեամբ երկու կնիք,, հոդվածը, Հանդես ամսօրյա,
1898, էջ 139/:

**243. Գամութիւն վարուց ներսիսի եզիսկոզոսին՝ երզոցս սղմո-
սիս ցննաւդի:**

1878, էջ 89-100:

Ծան. /Շնչօրինակված Հաղթածի վանքի, Սաղմոսի մեկնութիւն, մե-
ռագրից, գրվել է 1190թ. Ներսես Լամբրոնացու գաովորով/;
/Վերահրատարակութիւն Գ. Հովսեփյան, Յիշատակարանք... էջ
539-542, 542-552/:

244. Գաամութիւն սուրբ Թաշին Հացունեաց, զոր էտո ի Հերակլայ
կայսերէն Բիւրեղ տիկինն Սիւնեաց:
1888, էջ 399-404

245. Գաամութիւն յաղագս գիւտի նշխարաց սրբոյն Գրիգորի Հայոց
Մեծաց Լուսաւորչի:
1902, էջ 1178-1183:

246. Գարգյանց Ա.

Գառուիթակութիւն Սուրբիս եպիսկոպոսի ի Սանկա Գեօրգորւրգ:
Հայոց դպրոցների մասին /1885 թմի/:
1907, էջ 249-258, 340-353, 437-449, 534-546, 678-711

247. Գեորգյան Գ.

Տեղագրութիւն Եիրակայ:

1872, էջ 20-25, 54-57, 100-105, 181-185, 236-244,
273-283, 347-351:

Բովանդ. Աբուրեան գետ, բաժանումն գաւառին Եիրակայ, ա. Արեւել-
եան Եիրակ, Գիւղորայք արեւելեան Եիրակայ, բ. Նրազգաւոր
գաւառակ Եիրակայ, գ. Եիրակ Անուոյ, զիւղորայք Եիրակայ
Անուոյ, Արեւմտեան Եիրակ, զիւղորայք Արեւմտեան Եիրակայ:

248. Գլուզյան Մ.

Արցախի նահանգի Դրաքերդ գաւառը

1871, դեկտեմբեր, № 8, էջ 432-435

Ծան. /Գաամական սկնարկ և ժամանակակցի տեղեկութիւններ/:

249. Լոջանց տուն կամ Սասմա ծոներ /Գեաւաշու քարքա/
Սանասար եւ Բաղասար, Դաւիթ-Մհեր
1909, Կապելվան 10-11, էջ 103-124

Ծան. /Վեպը գրի է առել Հ.Ավլյանը, իսկ ծանոթագրութիւններով
օժտել է Ս.Կանայանը: Տես Ս.Կանայանի ,,Լոջանց տան
Սասմայ ծոներ Դաւիթ եւ Մհեր ազգային ժողովրդական վեպի
գաղափարը, դիցաբանականը եւ կենցաղականը,, Իողվածը,
Արարատ, 1907, էջ 984-1008, 1908, էջ 102-124/:

250. Ս. /հրատ./

Հեթում Բ. Ոսանաւոր քարեպաշտի Թաւաւորին Կայոց Հեթմոյ
Բ.
1869, Կունիս, № 2, էջ 39-42:

Ծան. /1. Բնագիրը հրատարակած է ինքնագիր օրինակից
2. Վերահրատարակութիւն՝ ,,Հայերեն ձեռագրերի հիշատակարաններ,, ԺԳ դար, Եր., 1984, էջ 744-749/:

251. Ս. /հրատ./

Եպիփան եպիսկոպոս եւ նորին մահ: Երանելոյն Եպիփանու
եպիսկոպոսապետի Կիւրացոյ ապացու՝ յազգա սուրբ և նկարա-
զրեալ տէրունական գապերին ի դաստառակի սրբոյ:

1869, ղեկա., № 8, էջ 185-190:
1870, Կունս. № 9, էջ 214-220, փետր.:, № 10, էջ 241-
248:

Ծան. /Ուսումնասիրութիւն, քննարկ: Հրատարակած է Կլմիանի
մատենադարանի երեք ձեռագրերի համեմատութիւնով:
Բնագիր՝ էջ 187-190, 214-220, 241-248/:

252. Ս.Մ.

Դանիական նամակներ, Մշական լոռիքեան տունը /Մի փորձ
դանիերէնից/:
1900, էջ 239-240, 300-302

253. Ս.Մ.

Ս.Գրոց ապագրութեան առթիւ
1902, էջ 1139-1145

Ծան. /Համեմատութիւն երբայրեն քննարկի հետ/:

254. Ա.Յ.

Նդիշէի և Մակարայեցւոց գրքերի յարաբերութեան խնդիրը:
1896, էջ 553-555

Ծան. /Ինագրերի համեմատութիւն՝ Նդիշէ-Փիլոն, Նդիշէ-Մակարայեցւոց գիրք, որի եզրակացութիւնն այն է, որ Նդիշեն և Մակարայեցոց գրքի թարգմանիչը նույն դպրոցի ներկայացուցիչներ են/:

255. Ա.Յ.

Կովկասի պետական դպրոցների հարկերամեայ կէնտց համառոտ
զամուրթիւնը /Քնդուած ,, ОБРАЗОВАНИЕ ,, ամսաթիւերից/:
1897, էջ 317-319

256. Ա.Յ.

Մարգարէից գրքերի հետքերը Նդիշէի զամուրթեան մէջ:
1897, էջ 211-212:

Ծան. /Ուսումնասիրութիւն, բնագրեր: Համեմատութիւն Ասալածաշնչի 11 հասկանների և Նդիշէի բնագրերի/

/Համեմատութեան նպատակը Նդիշէին 5-րդ դարի հեղինակ լինելուն հաստատելն է/:

257. Սասունայ Դաւիթ /Իւթայ ըսքըստով/:

1898, էջ 520-525:

258. Սեղրակյանց Ա.

Հնութիւնք հայրենեաց ի գաւառին Նրնշակու:

1872, էջ 105-112, 146-151, 185-191, 228-238, 264-269,
305-312, 341-347, 387-394

Բովանդ.՝ Յառաջան, Նրնշակ գաւառ, սահմանք, գետ, լեռինք, բերք, հանք, գիւղորոյք, վանք ս. Կարապետին Նրնշակու /ներք հաւարձանագրութիւն/, ս. Կաթանք, մասունք վանիցս, ձեռագիր մատենք վանիցս /Յ ձեռագիր, հրատարակել է Ֆիլիպի Գիշտակարանները, մնացած չորսը շուկան/, կալուածք մենաստանիս, արդիւնք մենաստանիս, շինուածք մենաստանիս, գերեզմանատուն:

Աղրակունիք կամ Աղրակունիս, Քոնս կամ Քոնի, մենաստան Քոնայի, լիժ մենաստանի Քոնայի, գերեզմանք, Իլան աղը, Բուսնիսար /Ապարաներ/, եկեղեցի Ապարաների, Դաբան Քաբասի, Սալթաղ, Բոլուսար, Կորաշէն, Սուրբ Աստուածածին եկեղեցի, սուրբ Յովհաննէս, կամուրջ Նորաշէնի, Դանտի-Մազրայի, Խոշկաշէն, Երնշակաբերդ, Խանազ [գյուղ], Երնշակ քաղաք, ս.Գեորգ, Դազանձի /Շահկերտ/, Ամենափրկիչ եկեղեցի, ս.Յովհաննէս, Քարվանսարայ, Բերդ Դազանչույ, Շահբէկի ճոր, կամուրջ Շահկերտի, Քէյվազ, եկեղեցին Քէյվազի, Վերին Անգուր /Բաշ Անգուր/, եկեղեցի գեղէս, Միջին Անգուր /Օրթայ-Անգուր/, եկեղեցի գեղէն, Ներքին Անգուր /Դիւ Անգուր/, եկեղեցի գեղէս, Շոռութ, ս.Յակոբ եկեղեցի, սուրբ Նշան եկեղեցի, ս.Աստուածածնի անապատ Կուսանայ, ս.Լուսաւորիչ վանք, ս.Սաեֆաննոս, ս.Սդիա Մարգարէ, աղբիւրք գիւղիս, լիժ Շոռութայ, գերեզմանատուն Շոռութայ, [առաջանագրեր], Յորադաշտ, ս.Գեորգ եկեղեցի, ս.Սդիա, վանք ս.Սաեֆաննոսի, գեաւղ, ս.Գրիգոր եկեղեցի, ս.Յովհաննէս, Կահառակ [եկեղեցի], Անապատ [մատուղ], ս.Սդիա, Հին վանքաւեղ, բերդ գիւղիս, Ղուր գիւղիս, Դուղայ /հին/, ս.Գեորգ, կամուրջ Դուղայի, ս.Աստուածածին, Հին գերեզմանատուն Դուղայու [առաջանագրեր], Կուզիկ մամի քար, Ամենափրկիչ, Դամաւղին նոր, Դալճա, Արագիս, Կզնուտ, Խաչափարաք:

259. Սիմեոն կաթողիկոս

Յուցակ ժեռնադրելոցն ի Սիմեոն կաթողիկոսէ:— Յուցակի վերնագիրը ըստ այսմ էր, ի ՌԿՏԲ թուողն և յԱպրիլի ամսոյ ի-ուամն, ի հինգերորդի կիրակէի յինանցն, որ էր տօն երևման սրբոյ խաչին, Կոզկոր հայրն մեր Սիմեոն Արքազանս օծաւ ընդհանուր կաթողիկոս ամենայն Հայոց:

1876, էլ 171-177

Եան. [Յուցակը գտնված է հայրագետական թղթերի միջից: Յուցակի առաջին էջին երկու քանասանդուկներն է գրված. 1. ,,Դա ի ոսոխէ առ Յէր,, 2. ,,Աւաղումն մարդոյ ի մեղս իւր,,: Այս արվում է ցանկը Սիմեոն կաթողիկոսի ժեռնադրած եպիսկոպոսների, քահանաների և այլ աստիճանավորների]:

260. Սմբառայանց Մ.

Յուլակերտի արձանագիրք: Ատորագրութիւն Յուլակերտ, Երուսաղէմ, Երուսաղէմ եւ Բագրատ քաղաքացն Հայաստանի:

1870, փետրվար, № 10, էջ 248-251, մարտ, № 11, էջ 272-274:

Ծան. Համափորդի նոթեր: Հրատարակել է 24 տողանոց սեպագիր արձանագրութեան երկու տողը՝ առաջին և վերջին, ենթադրելով, որ այնտեղ թվական կլինի և հայերեն երեք արձանագրութիւն:

261. Սմբառայանց Մ.

Համակ/ խմբագրութեան Արարատ ամսագրոյ:

1869, հոկտեմբ., № 6, էջ 135-138

Ծան. 1. Քափաղիպի գյուղում սեպագիր արձանագրութիւն գտնելու մասին:

2. Արձանագրութեան տեքստը առանց վերծանութեան:

262. Սմբառայանց Մ.

Համակ/ խմբագրութեան Արարատ ամսագրոյ:

1870, սեպտ., № 5, էջ 174

Ծան. Հիւտ, Աղամխան և Կթանոց գյուղերում սեպագիր արձանագրութիւններ գտնելու մասին:

Հուլիս տեղում՝ Արձանագիր Յուլակերտի (Սեպագիր, բաղկացած 24 տողից): էջ 175-176 (Բնագիրը առանց վերծանութեան):

263. Սմբառայանց Մ.

Բեւեռագիր արձանագրութիւն ի Գանլիմա գեղէ Շիրակայ:

1875, էջ 318-319:

Արձանագրութեան բնագիրը՝ էջ 318

264. Սմբառայանց Մ.

Արմաւիրեան երկրորդ արձանագիր:

1880, էջ 27-28

Եան. Հրատարակված է երեք առդանոց սեպագիր արձանագրությունը
առանց վերծանության/:

265. Սմբառայանց Մ.

Արմաւիր եւ նոր բեւեռագիրներ յԱրմաւիր:

1881, էջ 602-606

Եան. ՀՐ արձանագիր Արմաւրայ զտեալ յայսմ 1881 ամի: Գ արձա-
նագիր Արմաւրայ /զտեալ յայսմ 1881 ամի/: Դ արձանագիր
Արմաւրայ՝ մեծաւ մասամբ եղծեալ /զտեալ ի 1881 ամի/:
Արձանագրությունները առանց վերծանության/:

266. Սմբառայանց Մ.

Բեւեռածեւ արձանագիր Զողալուայ Հայաբնակ գիւղ նոր
Բայագետում/:

1883, էջ 52-53:

267. Սմբառայանց Մ.

Դարձեալ մի նոր գիււ բեւեռագրոց: Բեւեռագիր Օրդակ-
ուայ:

1883, էջ 534-536:

268. Սմբառայանց Մ.

Խմբագրութեան ,,Արարատ,, ամսագրոյ: Արձանագիր Ղուլիշան
գեղջ Եիրակայ:

1884, էջ 18-22

Եան. Նամակ 11 առդանոց բեւեռագիր արձանագրություն զանելու
մասին: Արձանագրության բնագիրը: Հրատարակված է Օրդակ-
լուի և Ղուլիշանի արձանագրությունների վերծանություն-
ները՝ կտատրված Յ.Ղատկանյանի կողմից և վերջինիս նամա-
կը եպս. Մ.Սմբառայանցին, որով, ի միջի այլոց, հայտնում
է, որ նրա զտած արձանագրությունները ուղարկելու է Բել-
գիա՝ հրատարակելու/:

269. Սմբախանց Մ.

Խմբագրութեան ,,Արարատ,, ամսագրոյ: Ի արձանագիր Արմա-
ւրայ:

1885, էջ 416

Ծան. /Արձանագրութեան բնագիրը: Գտնվել է Արշարունյաց գավառի
Փանիկ գյուղում/:

270. Սմբախանց Մ.

Բազմաթիւն Խմբագրութեան Արարատ ամսագրոյ:

1886, էջ 499-503

Ծան. 1. Արմաւիրի Ք և Ժ ու Յոլակերտի Բ բեւեռագիր արձանա-
գրութեան բնագրերը, մասամբ վերծանված Ք.Գառ-
կանյանի կողմից:

2. Մասնագիտութեան մեջ էջերը սխալ են նշված, պետք է
լինի 499-503/:

271. Սմբախանց Մ.

Խմբագրութեան ,,Արարատ,, ամսագրոյ:

Արմաւրայ Հորդ արձանագիրն, օրինակեալ 1885 ամին:

1886, էջ 25-27

Ծան. /Արմավիրում նոր բեւեռագիր արձանագրութեան գտնելու
մասին: Արձանագրութեան բնագիրը/:

272. Սմբախանց Մ.

Նամակ Խմբագրութեան: Արմաւիրի ԺԱ արձանագիրն տղիւսի
վերայ:

<Բնագիր, ծանոթութեան/

1895, էջ 338:

273. Սմբախանց Մ.

Նորագիւտ սեպտեմբեր արձանագրութիւն: Նամակ Խմբագրութեան:

Արդիւնաշատ Խմբագրութեան Արարատ ամսագրոյ: - Նորուանդակերտի
արձանագիրն գտնուած 1895 թուին:

1895, էջ 204-206:

274. Ամբաստանց Մ.

Նամակ խմբագրութեան ,Արարատ,, ամսագրոյ:

1896, էջ 512-513:

Ծան. <Շարիւար գյուղում բնեւագիր արձանագրություն զանելու մասին: Արձանագրության բնագիրը>:

275. Ստեփանյան Ս. վրդ.

Յարիցիսից մինչեւ Իրկուսակ: Այց Աղէքսանդրեան կենդրոնական աստնակիր բանախ Գայ բանաորկեալներին:

1907, էջ 547-566

Ծան. <Ճանապարհորդական ազավորություններ>:

276. Ա/րազյան/ Կ.

Ճանապարհորդութիւն ի նահանգն Կարուց /1878 թ. Գոկա. 19-1879 թ. փետրվ. 8/:

1879, էջ 252-260, 306-313, 355-365, 380-387

Բովանդ. Ա. Միրեւան. Խըրմըզլուեցւոց վիճակը: Արգինայ գիւղաքաղաք: Կաթուղիկուսարան Արգինայի. Ախուրեան գետ. Ախուրեան գետի մի յտակութիւնը. Ռահ գետ. Բերք Շիրակայ-Կարուց գաւառին. Կենդանաբուծութիւն: Կարսեցւոց արուեստը կամ գործը: Հայոց աղքատութեան պատճառն:

Բ. Հնութիւնք Կարուց - Կարս քաղաք. Կարս քաղաքի կոչումն. Հայկական հիշատակարանք <եկեղեցիներ>, Բերդապարսպ քաղաքին: Վանանդ գաւառի գիւղերն - Վանանդայ ստմանն. Կարսի գիւղերն. Ղանի կամ Ղանլի գիւղ. Հնութիւնք. Ազատ աղբիւր. Գենկլի Ամեա. Գերնէ. Գերնէի մօտ աւերեալ վանք. Չերմէլի. Լոյս Աղբիւր. Աղայ-տէվէ: Կարս գաւառի ասմկարնակ գիւղերն. Բասեն գաւառակի գիւղերն. Խորթուրուտի վանք. Խոշայ-Քիլիսէի վանք. Վանք. Իզնոցի վանք. Սուրբ Խաչ. Քիւֆ-Քիլիսէ. Սուսուզի վանք. Քէրլիկի վանք. Ալամայ կամ Ալայ Քիլիսէ. Յոք-Վերէնի եկեղեցիներ. Բասեն գաւառակի ասմկարնակ գիւղերն. Ներքին Բասենի գիւղերն. Գաշ գիւղ. Արմուսլու. Չիւրիւկ:

Ծան. <1. Տես նաև Հ.Տէր-Մուկիսումի ,Իմ նկատողութիւնները Աղէքսանդրապօլից Ղարս,, /Արարատ, 1883, էջ 41-52, 85-

94, 132-142, 177-185/ Իողվածը:

2. Ամսագրի էջերը՝ 245-268 սթալ են համարակալված/:

277. Արվանձայանց Գ.

Տեղագրութիւն ս. Կարապետի վանուց ի Մուշ. ի գրութեանց Գարեգին եպիսկոպոսի Արուանձանաց: Ա.եկեղեցւոյ մէջ թաղուած նահապետներ:

1905, էջ 711-716:

278. Արվանձայանց Գ.

Գամուքիւն աստուածընկալ ս. Նշանին ս. Աղբերկու: - Օրինակ յազաղաթ կողակի սուրբ Աղբեր կայ վանից Մշոյ, օրինակեալ 1882 օգոստոս 30, ի նոյն վանս /ի ձեռն Գարեգին եպիսկոպոսի Արուանձանաց/ ի հաւքածոյից Թ. Յովհ. Թ. Երանայ Մկրեանի գիսակապենէն ընդօրինակեալ իւրով ձեռամբ:

1905, էջ 551-559

Ծան. /1. Հովհաննես ավագ քահանա Մկրյանն իր Կերթին արտագրել է Գ. Արվանձայանցի թղթերից և հանձնել հրատարակութեան ոչ միայն այս, այլ և ս. Կարապետ վանքի մյուս ձեռագիրների հիշատակարանները:

2. Վերահրատարակութիւն տես՝ Գ. Հովսեփյան, Յիշատակարանք...,, էջ 179-190/:

Տես՝ Կաշորդը:

279. Արուանձայանց Գ.

Մշոյ ս. Կարապետի վանից ձեռագիր գրեանք, գրեալ ի Գարեգին եպիսկոպոս Արուանձանաց: /ի հաւքածոյից Տ. Յովհ. Թ. Երանայ Մկրեանի գիսակապենէն ընդօրինակեալ իւրով ձեռամբ/:

1905, էջ 716-737

Բովանդ.՝ Բնագրեր՝ 1. Հրաշագործ ս. Աւետարան Հեթում թագաւորի, բոլորագիր, ընտիր յազաղաթ, պատկերագարդ ոսկեգօծ: Յիշատակարան: /Թերված է ձեռագիրը փրկողի, Կարողանքի և այլոց հիշատակարանները, 15-18-րդ դարեր/ : /Վերջին հիշատակարան հասարակ գրով գրված/, էջ 718-720:

1: Յոցրադիր յազաղաթ Աւետարան բոլորագիր Կիւմիւշխանէ

սուրբ Աստուածածին եկեղեցւոյ: Հիշատակարան՝ 1262 թ.:

2. Մեծադիր Աւետարան թղթեայ բոլորագիր /թօմս Ասւլան տունանեալ/, Հիշատակարաններ՝ 1586, 1807 թթ.:
3. Բազմապատկեր Աւետարան թղթեայ բոլորագիր, Հիշատակարան՝ 1587 թ.:
4. Աւետարան պատկերազարդ, Հիշատակարան՝ 1582 թ.:
- 5, 6, 7, 8, 9՝ Ավետարաններ, Հիշատակարաններ՝ 1539, 1673, 1691, 1672, 1542, 1683 թթ.:

Կիւմիշհանէի ս.Փրկչի վանուց ձեռագիր մասեանք եւ յիշատակարանք, էջ 727-732

1. Աւետարան միջադիր, բազմապատկեր, 49 պատկերօք և բոլոր էջերը ծաղկեալ և ոսկեզօծ, տասն խորանօք. մագաղաթ բոլորագիր: Յիշատակարաններ՝ 1586, 1627 թթ.
2. Աւետարան միջադիր հասարակ պատկերօք և նկարեալ խորանօք, թղթեայ, Յիշատակարաններ՝ 1413, 1576, 1676, 1714 թթ.
3. Աւետարան թղթեայ միջադիր, քայքայեալ, Յիշատակարաններ՝ 1448, 1476, 1669 թթ.:

Մէկ Աւետարան Կիւմիշխանայի եկեղեցւոյն ի ձեռն տէր Մասթիս քահանայի: Յիշատակարան՝ 1627 թ.: էջ 732-733

Փոքրիկ ժամագիրք եւ Պատարագամատոյց, մշտեալ, թղթեայ: Յիշատակարան՝ 1465:

Յայսմաւուրք /Կիւմիշհանէ. Քիւրցմեան Յօհաննէսեանց տանը, մաքուր, բոլորագիր, թղթեայ/, Յիշատակարաններ՝ 1269, 1413 թթ.: էջ 734-735

Նարեկ. թղթեայ, սկիզբէն պակաս, Յիշատակարան՝ 1301 թ., էջ 735-736:

Ըկերշում ոմն Գրիգոր քահանայի հիշատակարանը, հավանաբար 18-րդ դար: Հիշատակարանների մեծ մասը վերադասարակվել է ,,ժԵ՛ դարի հայերեն ձեռագրերի հիշատակարաններ,, մասըն Ա, Եր., 1955, էջ 89, 147-148, 160, 620, մասն Բ., Եր., 1958, էջ 409, 242: ,,Հայերեն ձեռագրերի հիշատակարաններ,, ժԳ դար, Եր., 1984, էջ 374: ,,Հայերեն ձեռագրերի հիշատակարաններ, ժկ դար,, , Գ.Բ, Եր., 1978, էջ 278/:

280. Վահրամ վարդապետ [Բաբունի]

Ի մեծ աւուր Յայնստիւթեան Քրիստոսի վերլուծութիւն քանին
Նսայեայ, յետ որոյ եւ հաւաքմունք սատուածաշունչ քանից թարգման
յաւրինեալ ի խորհուրդ թագաւորաց որ յերկրի, արագ ցուցմամբ եւ
իմաստասիրական սահմանաւ շարադրեալ Վահրամ վարդապետի, յորում
աւուր աւծեալ ծեռնադրեցաւ թագաւորն Հայոց Մեծն Լեւոն: [Բնագիր]
1868, փետրվ., № 10, էջ 137-141, ապրիլ, № 12, էջ 165-169
1869, մայիս, № 1, էջ 8-9, իունիս, № 2, էջ 36-39, իունիս
№ 3, էջ 49-52, օգոստ., № 4, էջ 72-78, սեպտ., № 5,
էջ 97-101:

Ծան. [Ատեղծագործութեան վերջին մասը Թուրքիայն տոմի և քաղա-
քական իշխանութեան, պետականութեան վերականգնման պատմու-
թյունն է]:

281. Վանցյան Գր.

Աւսարիոյ կաթողիկ հայք: Այց Լեմբերգի հայերին:
1900, էջ 291-295

Ծան. [1. Տգալորություններ լեհահայ ուսանողութեան մասին:
2. Լեհահայ գաղութի կապակցութեամբ տես՝ , Լեհաստանի հա-
յերը. Աւսարո-ուսնգարական կայսրութիւնը խօսքով և
պատկերով, , Արարտ, 1900, էջ 346-353]:

282. Վարդան վարդապետ [Արեւելցի]

Վարդան վարդապետի առ շեթում թագաւորն գրեալ է յաւետարա-
նէն: Հարցումն շեթնոյ:
1869, իունիս, № 3, էջ 52-56:

Ծան. [Վարդան Արեւելցու կյանքի և մատենագրական ժառանգութեան
մասին ավելի հանգամանորեն տես՝ Փ. Անթապյան, Վարդան Ա-
րեւելցի, Կյանքն ու գործունեութիւնը, գիրք Ա. Նր.,
1987 թ.]:

283. Վարդան վարդապետ [Արեւելցի]

ժող. ներքողինի՝ պատմագրաբար՝ խորհրդական իմաստիւք յար-
մարեալ հոշակաւոր եւ մեծիմաստ վարդապետին Վարդանայ՝ յերիցս

երանեալ Կարձէն Գրիգորիոս Կուսակորիչ Հայասան աշխարհիս:
1870, ԳուՆիս, № 2, էջ 41-42, ԳուՆիս, № 3, էջ 81-83,
օգոստ., № 4, էջ 113-116, սեպտ., № 5, էջ 149-
151:

284. Վարդան վարդապետ /Արևելցի/

ժող վարդան վարդապետի՝ ի վերայ Յոհան Օճնեցւոյ ըստ
Խնդրոյ Համագաստ եպիսկոպոսի Հողպատայ:

1888, էջ 590-603

Եան. /1. Բնագիր՝ Յայտարարութիւն քանից ի նուստէ Վարդանայ.
ի Խնդրոյ սեռն Համագաստայ Արհի եպիսկոպոսի Մեծի
Աթոռոյն Հողբատայ առ որ սկիզբն նախադրութեան Մառիս
պատասխանի է:

2. Մասնագիտութեան մեջ էջերը սխալ են/:

285. Վարդան վարդապետ Բաղիշեցի

Վարդանայ վարդապետի Բաղիշեցւոյ՝ Յուլեակ գրոց Ամրդօլու
վանուց: Այս են վարդապետական գրեանք ի վանքն Ամիրդօլու՝ Գե-
մարով անշինչ յիշատակ գրեալ իմովս ճեռամբ Վարդանայ վարդապե-
տին: Այժմ գրեմք զկարգ նուրբ գրեանցն՝ թէ ո՞րք են նուրբ
գրեանք: /Բնագիր/

Հրատ.՝ Ա. Տեր-Հակոբյան

1903, էջ 176-189

Եան. /տես՝ Ռ. Իշխանյան, Հայ մասնագիտութեան պատմութիւն, գր.
Ա /5-18-րդ դարեր/, Եր., 1964, էջ 125-134: Վարդան Բա-
ղիշեցին և նրա մասնագիտական աշխատանքը/:

286: Տաթևու վանքի ընդհանուր տեսարանը

1896, ԳուՆիս, № 2, [էջ 1]

Մ. Շափագյանի լուսանկարից

287. Տարօնեցի

Յիշատակարաններ Մշոյ Առաքելոց վանքի

1909, էջ 982-984

Բովանդ. Ա.Սուրբ Խլիճ Աւետարան [Գիշտ. 1925, 1408/]:

Բ. Ընկուզեայ դուռ [1184/

Գ. Զանգակատուն [1791/]:

287 ա. Տեսարանք հայրենեաց .

Կողմնական երևոյթ նոյն ս.Գրիգորիսի վանից /Յուշի/
Տեղագիծ /հասակագիծ/ ս.Գրիգորիսի վանից յամարաս ի
զաւառին Յուշուոյ: 1872, էջ 26:

էջ 58 - Կարս քաղաք ի Շիրակ /ընդհանուր տեսարան/:

էջ 112- Ներքին երևոյթ արդի շինական տանց Հայաստանի:

էջ 159- Հողգատու վանք ի Ձորագետ:

էջ 191- Կովկասեան քնակիչք /զեմակար/:

էջ 239- Գարիսդ և զլիւաւոր դուռն Անուոյ:

էջ 240- Գարիսդք Անուոյ յարեմսից կուսէ:

էջ 242- Յարակագիծ Մայր եկեղեցւոյն Անուոյ:

էջ 244- Ներքին երևոյթ Մայր եկեղեցւոյն Անուոյ:

էջ 271- Զարդ ծակատու Մայր եկեղեցւոյն Անուոյ:

էջ 272- Ծակատ Մայր եկեղեցւոյն Անուոյ:

Խաչածն զարդ Մայր եկեղեցւոյն Անուոյ:

էջ 319- Զարդ Մայր եկեղեցւոյն Անուոյ:

էջ 320- Խաչարար և արծանագիր յԱնի:

Եկեղեցի և զերեզմանք Թագաւորաց յԱնի:

էջ 352- Ներքին երևոյթ եկեղեցւոյ յԱնի առ զեսոմփն:

Կողմնական երևոյթ եկեղեցւոյ յԱնի առ զե-
սեզերեն:

էջ 400- Հոչակաւոր վանքն Ասեմհին մերձ ի Տփլիս:

288. Տեսիլ Մնովքայ Արդարոյն:

1894, էջ 369-373:

Ծան. [Բնագրի փրատարակութիւնը նպատակ ունի լրացնել այն բացը,
որ զոյութիւնն ունեք վեներաբար Միքիթարոյաններ ի, Հին և
Նոր Կապարանի անվավեր գրքեր, -ի արդեն փրատարակութիւն
պարտաս ժողովածուն: Վերոհիշյալ բնագիրը՝ ,,Մնովքի տե-
սիլը,, միաբանութիւն մտենադարանում շլիխնելու պատճառով
չէր մտել ժողովածուի մեջ/]:

289. Տեր-Բարսեղյանց Օ.

Ապուուոյ կործանումը:

1903, էջ 629-634:

Ծան. /1840 թ. երկրաշարժից և հրաբուխից Ալոոի գյուղի կործանման նկարագրութիւնն ականատեսի /մահեսի Օհանես Դազարյան Տեր-Բարսեղյանց զայագեսցի/ կողմից: Գտել է Հմայակ վրդ. Արշարունին և հանձնել ,,Արարատ,,-ի խմբագրութիւն՝ հրատարակելու: Հմմտ. Կյումիշխանեցի Մանուել ,,Համառոտութիւն ծննդեան...,, , Արարատ, 1915, էջ 741-774, 866-902, ... /:

290. Տեր-Իսահակյան Ք.

Արդի վիճակ Հնդկահայոց:

1896, էջ 180-183, 234-238

Ծան. /Հնդկաստան, ժամա կղզի, Բիրմա: 1. Վիճակագրութիւն, 2. Եկեղեցիք, 3. Կրթութիւնք, 4. Ազգասիրութիւն, 5. Կայոց մարդասիրական մեմօրան, 6. Կալկաթայի ս. Նագարէթայ եկեղեցին/:

291. Տեր-Հովհաննիսյանց Ծր.

Ա.Նդիայի վանքը Բուզովնում

1902, էջ 481-487

Ծան. /Հեղինակի կարծիքով Բուզովնա գյուղը նախկինում եղել է հայաշատ կենտրոն, որն ունեցել է իր սրբատեղիները, քահանաները և իր առանձին գերեզմանատունը և որը դարասկզբին արդեն վերածվել է ամառանոցային վայրի/:

292. Տեր-Հովհաննիսյանց Ա.

Ներսէս Ե. կաթողիկոս

Կովկասեան թեմական տեղեկագիր /1885, № 18/ Կեսաքրքիր տեղեկութիւններ է տալիս 1845 թ. Ներսէս Ե-րդ կաթողիկոսի Ասաւրօզու այցելութեան մասին:

Ա. Հաւատոյ դաւանութեան մասին երկու իօսք

Բ. Հեռաքրքիր է գարսից շահի ո՞րդու այցելութիւնը կէմիա-
ծնի սամարին:
1910, էջ 169-172

293. Տեր-Մինասյան Ե.

Հաղթառ եւ Սանահին վանքերը /967-1300/:

1901, էջ 271-277, 338-344 [անավարդ]

Բովանդ. Ա. Հիմնարկութիւն եւ հաստատութիւն առաջնորդութեան:

Բ. Սանահին դպրոց:

Գ. Սանահին հոշակը եւ վայելած հեղինակութիւնը:

Դ. Հաղթառի դպրոց եւ Եոզաննէս սարկաւազ վարդապետ:

Եան. [Բնագրեր՝ 1. Սմբատ Բ Բագրատունի /977-990/ արքայի հրո-
վարաակը /979 թ./ Սանահին ուխտին:

2. Մաթեոս Ուռհայեցի, Կիրակոս Գանձակեցի, Ասանիա Սա-
նահեցի՝

ա. Մեկնութիւն Մաթեոսի աւետարանին /հասկած/

բ. Հակճատութիւն ընդդէմ երկաքնակաց:

4. Գրիգոր Մագիստրոսի մի թուղթը ուղղված Սանահին միա-
բաններին/:

294. Տեր-Միքայելյան Ն.

Հին և նոր շարականներ /Յանկ կէմիածնի մատենադարանի
№ 1586 ձեռագրում գետեղված հին եւ նոր շարականների, որոնք
այժմ անգործածական են, չկան արդի Երականներում/:

1910, էջ 163-169, 234-245, 338-344, 408-413, 523-
527:

Եան. [Ուսումնասիրութիւն, քննադիր:

Տես նաև նույն հեղինակի , , կէմիածնի մատենադարանի հնա-
գոյն ձեռագիր շարականները, , հոդվածը, Արարատ, 1909,
էջ 864-873/:

295. Տեր-Միքելյան Ա.

Նոստանդին Ա կաթողիկոսի մի թուղթն առ Հեթում Թազուոր:
1892, էջ 944-973, 1044-1058:

Բնագիր՝ Քուղթ Տեանն Կոստանդնույ կաթուղիկոսին Հայոց, զոր զոր-
եաց առ Հեթում Բագաւորն ի յասուածապի ղղեակէն Հոռմ-
կլայէ ի մայրաքաղաքս Սիս: Գոսասխանի Բղթին որ ի պապէն
Հոռվմայ բերաւ առ Բագաւորն Հեթում ի ձեռն լիկասին
/ղեսպան/, որ կոչի Տիմանշ ի թուին Հայոց ՈՂն: Գրեցաւ
ի ձեռն արդիւնական վարդապետին վարդանայ յարմար իրս այս:
Եան. [Վերահրատարակութիւն՝ Գիրք Բղթոց, Իժմիխ, 1901, էջ 503-
509]:

296. Տեր-Միքելյան Ա. /հրատ./

Բան պիտանի Գրիգորիսի կաթուղիկոսի: Այլ ինչ Գրիգորի:
1892, էջ 1097-1099:

297. Տեր-Միքելյան Ա.

Ասողկայ պատմութեան ,,կորած,, զլուխները /զլ.Ն, 2/:

/Բնագրեր/:

1892, էջ 748-754/:

Եան. [Այս հրատարակման կապակցութեամբ մի ղիտողութիւնն է հրա-
տարակել Առ.Մալխասյանը ,,Մուրճ,, ամսագրում /1892, էջ 137-80/
,,Մի մասնագիտական նկատողութիւն,, վերնագրով, որից վար-
զըվում է, որ Ա.Տեր-Միքելյանի հրատարակած երկու զլուխնե-
րը /2-րդ գիրք, զլ.Ն-2/ չեն եղել Կ.Շահնազարյանի հրատա-
րակութեան մեջ /Փարիզ, 1859/, իսկ Առ.Մալխասյանի հրատա-
րակութիւնը /Ս.Գեաեբըրգ, 1885/ լիակատար է]:

298. [Տեր-Միքելյան Ա. /հրատ./]

Մինասայ գորովաղէս վարդապետի Մեծի

ա. Մաղթանք առ սուրբ նշմիածինն Մայրն շնորհաց Աթոռն
ասուածեան, 1893, էջ 353-354

բ. Ի վերայ ստորագասականին. Այս է՝ ի վերայ ,,Իսկ մեք
փառաւորեսցուցին,, , էջ 355-356

գ. Հիշատակարան ձեռագրի /1799 թ./, էջ 356-358

դ. Նորին Մինասայ շարուածք ասղից եւ ասղից ի ցոյց իւ-
րումն ըզմից եւ ի փոռս առ այս մասաւոր բանքս:

Յեռք իմ արարին զստղմասրան, էջ 419-422

Ե. Նորին Մինասայ մեծախորհուրդ վարդապետիս Մեծի Գանձ
սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին, էջ 422-424:

Եան. /Մինաս վարդապետի անվամբ այս բոլոր ոտանավորները և Գի-
շատակարանը նրաստրակել է 1799 թ. զրկած մի ձեռագրից,
որ ստացել է Լևոն Հարությունյանից:/
անս՝ Կաշորդը

299. /Տեր-Միքելյան Ա. /նրաս./

/Վարդան արեղայ, Գովեսա կաթուղիկոսի, Վարդ/
1893, էջ 351-352, 425-427

Եան. /Հրաստրակութունը կատարված է նույն՝ /1799 թ./ ձեռա-
գրից/:

300. Տեր-Միքելյան Ա.

Միջին դարերի կաթուղիկոսների ձգտումներն եկեղեցական խ-
ղաղութեան փամբ:

1893, էջ 25-48, 129-145, 236-253, 319-350, 404-411

/Ուսումնասիրութուն, բնագործ /Քուղբ/ թագաւորին Հո-
ռոմոց Մանուէլի, պատասխանի գրեալ ի Գրիգորէ Կաթուղի-
կոսէ Հայոց /որ ի Կլայն Հռոմէական/:

Եան. /Հեղինակի կարծիքով թղթի հեղինակը Գրիգոր Գ-ն էւ քանի
որ մինչ այդ նրաստրակված չի եղել, ինքը նրաստրակում է/:

Առ վեսան վահրամ որդին իւր: Քուղբ որ բերաւ ի Հռոմէ
առ Գրիգորիոս կաթուղիկոս, որ նախ էր ի թուականին 52:

Քուղբ Կայրապետին Հռոմայ /1189 թ. Կղեմես Գ/, զոր
գրեաց ընդ զօրսն և ընդ թագաւորսն, որք եկին յակոյս
ծովու ֆրկել զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ յես երից ամաց
գերութեան առ կաթուղիկոսն Գրիգոր Տղայ: /Ներսես Կամ-
բրոնացու լրացումը վերոհիշյալ նամակին/:

/Գրիգոր Տղայի Քուղբը/ Հարցումն խրատուց, զոր խըն-
դրեալ է կաթուղիկոսն Հայոց Գրիգոր Տղայն կոչեցեալ ի
մեծապատիւ վարդապետն Գրիգորէ որդոյ Տուտեայ. Վասն ամ-
բասանութեան կաթուղիկոսին Աղուանից տեառն Ստեփաննոսի,
զոր գրեալ էին առ նա եպիսկոպոսն Աղուանից: Եւ վասն

Հոռոմոց՝ որ յափշտակեցին զեկեղեցիսն Հայոց. որ յարևմուտս էին յաշխարհն Հոռոմոց:

Վրիժգոր Տղայի երկրորդ թուղթը Գրիգոր Տուսետորուն/՝ Գիր ողջունի և Գարցունմն խրատու տեսոն Գրիգորի Հայոց կաթուղիկոսի՝ Տղայն կոչեցելոյ՝ առ մեծապատիւ վարդապետն Գրիգոր՝ որդի Տուսեայ. Խնդրելով ի նմանէ բան պատասխանոյ թընտին Հոռոմոց, որ էր գրեալ առ նա՝ ցուցանել նոցա գրով ըզկարգս եկեղեցական՝ զխոստովանութիւն Գաւառոց մերոց:

Վրիժգոր Տուսետորուն պատասխանը/՝ Այս երկոցունց թըրթոցս որ յառաջնոյն գրեցան առ մեծ վարդապետն Գրիգոր որդի Տուսեայ: Իսկ նորա ըստ իւրում իմաստիցն խոհեմութեան գրեալ պատասխանի զայս թուղթ:

1. ,,եկեղեցական աղմուկները ԺԴ դարի սկզբում,, , , էջ 412-418, 507-523, ... վերնագրով է շարունակվում Գողվածը, որտեղ հրապարակված են հոռոմեական եկեղեցու սպասավորների, դավանափոխ եղած հայերի նամակներից ու գրություններից հատվածներ: Հողվածը չի ավարտվում:
2. Մտանագիտության մեջ չի նկատված Գողվածի ամբողջությունը և բնագրերի առկայությունը:
3. Բնագրերի վերնագրերը հանված են ուսումնասիրությունից/:

301. Տեր-Միրբելյան Ա.

Վերբող եկեղեցու և բանաստեղծություն/ Գրիգորիսի կաթուղիկոսի գրչագրաց մէջ
1893, էջ 288-284

302. Տեր-Միրբելյան Ա.

Գաւկի ս. խորհուրդը Ը. 2 հատութիւնն ըստ Հայաստանեայց եկեղեցու կանոնադրութեան:
1894, էջ 233-240:

- Եան. 1. Բավականին ընդարձակ հողված է, որի սկիզբը՝ էջ 38-40, 65-71, 107-113, 141-145, 170-174, 201-207 չենք ընդգրկել, որովհետեւ բնագրեր չի պարունակում իր մեջ: .
2. Բերվում է Մոզեսս Կաղանկատացու վկայությունը Աղվանից վարագոյ իշխանի ազօրինի ամուսնության մասին, որ թույլատրել էր վրաց կաթողիկոսը:

3. Քննարկվում է հայկազան, բյուզանդական, աղվանական
եկեղեցիների կողմից զատի թույլատրության հարցը
6-14-րդ դարերում/:

303. Ցեր-Մկրտչյան Գ.

Ներսիսեան ծածկագիր:

1888, էջ 35-49:

Ծան. /Նույն հարցի մասին անս նաև Ք. Զաքարյան, Ներսիսեան ծած-
կագրի տիթով, էջ 224-228 և Միաբանի զատասխանը՝ նկատ-
ողութիւն, էջ 228-236/; /, Արարատ, -ի Մասնագիտութեան
մեջ սխալ է հասկացված, ինչպես այս երկու, այնպես էլ հե-
տագա երեք նամակները /էջ 313-318/ ոչ թե Ներսեսի կող-
մից են գրված, այլ ուղղված են Ներսեսին և գրված են Հով-
հաննես Կարեցցի վարդապետի /հետագայում կաթողիկոս/ և
Ռեթեոս եպիսկոպոսի կողմից/:

անս՝ հաշորդը

304. Ցեր-Մկրտչյան Գ.

Երեք ծածկագրեալ նոր նամակ:

1888, էջ 313-318:

Ծան. /Ներսես Աշարակեցուն ուղղված ծածկագիր նամակները Գաբ-
րիել եպ. Այվազյացի կողմից 1862 թ. վերծանվելու մա-
սին/:

անս՝ հաշորդը

305. Ցեր-Մկրտչյան Գ.

Նոր ծածկագիր նամակներ:

1892, էջ 191-199:

Ծան. /1. Երեք նամակի վերծանութիւնն՝ ծանոթագրութիւններով:
Նամակները գրված են Դավիթ-Դանիելյան վեմերի տոթիվ և
հասցեագրված Ներսես Աշարակեցուն: Հեղինակը Ռեթեոս
եպիսկոպոսն է:

2. Ծածկագրերի մասին անս նաև ,,Դիվան հայոց զատութեան,,
գիրք Գ, ,,Սիմէօն կաթողիկոսի յիշատակարանը,, , Քիճ-
լիս, 1894, էջ 842-852, № 59 ծանոթագրութիւնը: Ա.Գ.

306. Տեր-Աղբալյան Գ.

Անանիա Նարեկացի /Ժ-րդ դար/:

1892, էջ 1-18

- Ծան. /1. Ուսումնասիրություն, քննադիր՝ ,,Նրանելոյ Գալը Անանիայի Գիր խոստովանութեան յաղագս սուա կարծեացն որ վասն նորա,, :
2. Վերադրասարկություն՝ Հայագիտական ուսումնասիրություններ, գիրք Ա, Եր., 1979, էջ 219-234, Ծանոթագրություններ, էջ 499-501 :
3. Այս ֆեդինակի մասին տես՝ Հ.Քամրազյան, ,,Անանիա Նարեկացի: Կյանքը և մտածողությունը,, , Եր., 1986/:

307. Տեր-Աղբալյան Գ.

Գիրք Գերժուածոց:

1892, էջ 91-114:

- Ծան. /Ուսումնասիրություն, քննադիր՝ Հերժուածոցը երեւելիք այսչափ են եւ այսոքիկ, զոր սերմանեաց սասանայ ի մարդիկ,,/:

308. Տեր-Աղբալյան Գ.

Արմաւիրեան նոր քեւեռագիր:

1892, էջ 423-427, արձանագրության քննադիրը՝ էջ 555

- Ծան. /Վերադրասարկություն՝ Հայագիտական ուսումնասիրություններ, էջ 403-407, Ծանոթագրություններ՝ էջ 515-516/:

309. Տեր-Աղբալյան Գ.

Մարդարապատի քեւեռագրի վերծանութիւնը:

1892, էջ 663-665

- Ծան. /1. Վերծանությունը և թարգմանությունը Ա.Սեյսի:
2. Վերադրասարկություն՝ Հայագիտական ուսումնասիրություններ, էջ 408-409, Ծանոթագրություններ՝ էջ 516-517/:

310. Տեր-Մկրտչյան Գ.

Խոսրովիկ Քարգամանիչ /Ինգերորդ դար/:

1892, էջ 275-282

- Ծան. 1. Ուսումնասիրություն, բնագրեր՝ Ա. , Արասանուծիւն
Խոսրովիկ Քարգամանիչի ի մենամարտիլն Դաւթի եւ Գողիս-
դու, Բ. , Նախադուծիւն զոոցս, , Հովհաննես Արզնկացու :
2. Խոսրովիկի բնագիրը, որը պակասավոր է, զանաւում է Նը-
զընկացու զըրում՝ Անանիա Ամեհանեցու և Աարկավազ վար-
դապետի , Ընդդէմ երկաքանկների, , Յղթերի Գեա միասին :
3. Տես Գ. Հովսեփյան, Խոսրովիկ Քարգամանիչ, 1899, էջ 211-
216, 260-264, 315-320, .../:

311. Տեր-Մկրտչյան Գ.

, , Նստոց, , Ղիտողուծիւն ուսուցչապետ նիկ. Մատի մի նոր
Գրասարակութեան առթիւ : Հինգ նոր արձանագրութիւնք :

1893, էջ 765-776:

- Ծան. 1. Դիտողությունը վերաբերում է Ն. Մատի , , Новые материа-
лы по армянской эпиграфике, /Անի-Ալաման-
Մրեն-Բագարան-Սրուսնդակերտ- Վ. Քալին/ աշխատանքի Մրե-
նի մի արձանագրությունը :
2. Ի թիվս չորս անթվակիր արձանագրությունների Միաբանը
Գրասարակել է նաև Ջաքարե Ապասալարի 1200 թ. խաչքարի
արձանագրությունը և որը Գեազայում Գրասարակել է Գ.
Հովսեփյանը 1928 թ. , Խաղթակյանը կամ Գողշյանը Գե-
յոց պամություն մեջ , , զրքի առջին Գատրում /էջ 8-9,
ծանոթագր. 2-րդ/ :
3. Վերագրասարակություն արժեքավոր ծանոթագրություններով
եսն՝ Հայագիտական ուսումնասիրություններ, զիլք Ա, Նը.
1979, էջ 420-428, ծանոթագր. , էջ 521-522/:

312. Տեր-Մկրտչյան Գ.

Հայկականք Ա-Ե :

1894, էջ 22-26:

- Ծան. 1. Ուսումնասիրության Բ Գապածում սրբագրություն Մովսես
Խորենացու Գամություն ուսերեն Քարգամությունների

/Գր. Խալաթյան, Մ. Կմիտն/:

2. ,,Փախչողք ի ժողովուրդներէ,, արտահայտութեան և այդ կապակցութեամբ ժողովուրդի ինտիմութի հարցը Հայաստանում և Վրաստանում:
3. Հեղինակի՝ իր իսկ խոսքերով Հայկականք Ա-Յ, Կ, Ը, Ժ-ժԲ պատգ. է նկատել իբրև շարունակություն ,,Խորենացու պատմության ուսումնասիրության,, , որ ընդհատվել էր նրա հիվանդության պատճառով: Վերնագիրը փոխված է, որովհետև այս հետազոտությունները վերաբերում են ոչ միայն Խորենացուն, այլ մեր հին մասնագրությունը ընդհանրապես:
4. Վերահրատարակություն՝ Հայագիտական ուսումնասիրություններ, էջ 113-119/:

313. Տեր-Մկրտչյան Գ.

Հայկականք Ք: Տեղեկութիւններ Արամի մասին ժ-րդ դարի գրող: Այլ և Անանիա Մոկացու մասին
1894, էջ 128-130

Ծան. /Ընդարձակ հատվածներ Անանիա Մոկացու թղթերից՝ ,,Գամառյաղագս գ՞ոսորով նգովելոյն,, նորին Անանիայի Հայոց Գաթողիկոսի ,,Քայց արդ սակաւութ...,,/:

314. Տեր-Մկրտչյան Գ.

Ազգաբնակչոսի աղբիւրներից:

Յիշատակ դատակնքաց Գորիս եւ Եմոնի վկայից, որ վկայեցին

յՈւՆԻՎ

Ծան. /1. Վերահրատարակություն Հայագիտական ուսումնասիրություններ, էջ 298-339, ծանոթագրութ.՝ էջ 504-506:

2. Տես Հ. Քոչչյանի ,,Գուրիայի և Եմոնայի վկայաբանութիւնը,, , Գողգոթեք, Արարատ, 1900, էջ 480-484 և Ն. Մատի գրախոսությունը՝ ,,Византийск. времяниие,, 1897, № 3-4, 8 էջ, ինչպես նաև վերջինի թարգմանությունը՝ Հանդես ամսօրյա, 1898, էջ 267-271/:

316. Տեր-Մկրտչյան Գ.

Խոսրով Գանձակեցի, վկայութիւն Խոսրովու մեծ եւ փոքաւոր-
եալ [վկային] որ կոչի նոր, նահանգ որ վկայեաց յԱշխարհն Աղու-
նից ի մայրաքաղաքն որ կոչի Գանձակ: Միիթարայ վարդապետի մական-
ունն կոչեցեալ Գոշ ներքողեան ասացեալ ի նոր վկայն կոչեցեալն
Խոսրով:

1896, էջ 590-594, 1897, էջ 37-41:

Եան. 1. 12-րդ դարի վկայաբանութիւն, որի փոփոխութիւնը Միթարայի
կարծիքով միիթար Գոշն է:

2. Քննական քննարկը ասե՛ շայն նոր վկայները /1155-1843/
գիտական հրատարակութիւն, աշխատութեամբ Յ.Մանանդեանի
է Լ.Աժոռեանի, Վարդշապատ, 1903, էջ 23-32-42-45:

Ռուսերեն թարգմ. , Мученичество Хосрова Гандзакци.
Подвижничество св.Хосрова, великого и прославлен-
ного нового мученика, погибшего в стране Агванской,
в стольном городе Гандзаке, „ Памятники армян-
ской агнографии „ ժողովածուի մեջ, գրակ 1,

Եր., 1973, էջ 240-250/:

316. Տեր-Մկրտչյան Գ.

Անանիա Երեմկացի:

1896, էջ 96-104, 143-152, 199-208, 292-296, 336-344

Եան. Ուսումնասիրութիւն, քննարկ: 1. Հրատարակել է Երեմկա-
ցու /կամ համենայն դեպս նրան վերագրվող/ այն երկե-
րը ու զատակները, որոնք շին մեծ Բ.Գառնայանի
1877 թ. ,, Անանիայի Երեմկունւոյ մասցորդը բանից ,,
վերնագրով հրատարակութեան մեջ՝

ա. ,, Անանիայի Երեմկունւոյ Յողագս ամրոց և նշանաց
բ. Անանիայի վարդապետի Երեմկունւոյ /ւոյ /Յողագս/
հարցման եւ լուծման

գ. Յողագս շրջագայութեան երկնից՝ թէ որպէս իմաստ-
սիրացն թուեցաւ /Անանիայի Երեմկացւոյ ասացեալ/:

2. Հրատարակել է նաև ճեղագրի փշտակարանից հասկաննք
է գրչի ժի. հասկանք՝ ,, ի շափ երկոստանիցն պարզեալ
ոսից հոմերականն արհեստի սուղ ինչ բան ,,:

3. Վերահրատարակութիւն՝ Հայագիտական ուսումնասիրու-

թյուններ, էջ 235-297, ծանոթագրություններ՝ էջ 501-504/:

սես նաև Ա.Աբրահամյան, Անանիա Երրկացու մասնագրությունը, Եր., 1944, և Анания Ширакаци. Космография. Перевод с древнеарм. предисл. комм. К.С.Тер-Давтян и С.С.Аревшатян. Ер., 1962.

317. Տեր-Ավրազյան Գ.

Յովսէփ Նորաշէնցի [12-րդ դար]:
1897, էջ 41-48

Եան. /Ուսումնասիրություն, բնագիր՝ ,,Գամութիւն նորոգ վկային Յովսէփու վարուցն եւ նահապետութեանն վկայութիւն;,, , ,
,,Յէ որպէս վերափոխումն եղել նշխարաց նորս եւ որպէս եղեալ կայ,, :

1. Քննական բնագիրը և ներբողյան ,,Դաւթի քահանայի ի սքանչելի վկայն Քրիստոսի Յովսէփ զաստի, որ յԱյրաբառոյ նահանգէն, ներբողական զովեստի բան,, սես՝ Հայոց նոր վկա ներք, էջ 46-60, 61-66, 67-70:
2. Միտքանի կարծիքով վկայաբանության հեղինակն էլ կարող է Դավիթ քահանան լինել, այսինքն՝ ներբողյանի հեղինակը:
3. Հրատարակել է Ֆլմիանի մասնադարանի № 936/6 ձեռագիր ժողովարից:
4. Վկայաբանության բնագրով Յշավում է Մազազ գավառի տեղը/:

318. Տեր-Ավրազյան Գ.

Անանիա Մոկացի /Ուսումնասիրություն, բնագրեր/:
1897, էջ 91-96, 129-144, 275-288

Եան. /1. Աղվանից և Սյունյաց կրօնական գայքաբը Անանիա կաթողիկոսի օրոք: Հասկանների հրատարակում Սովսես Կողանկասկացու ,,Աղվանից գամություն,,-ից:

2. Մի հասկան Սիմեոն կաթողիկոսի Կիշասակարանից, որից պարզվում է, որ կաթողիկոսը վրաց Հերակլ Թագավորին էր ուղարկել մի ձեռագիր օրինակ Անանիա Մոկացու /և ոչ միայն նրա/ երկերի, նրան հայոց և աղվանից եկեղեցիների փոխադարձություններին ծանոթացնելու նպատակով:

3. Բնագրեր՝
 - ա. Տեառն Անանիայի Հայոց կաթողիկոսի յաղագս ապամամբուլթեան տանն Աղուանից որ ընդ ժամանակս լեալ իցէ ճեռնադրութիւնն արաքոյ սուրբ Լուսաւորչի Եթոռոյն /հրատարակել է երկու ճեռագրերի համեմատությամբ/:
 - բ. Տեառն Անանիայի Հայոց կաթողիկոսի Գաթառ յաղագս գԽոսրոպ նգովելոյն գԱնճեւացւոց եպիսկոպոսն
 - գ. Նորին տեառն Անանիայի Հայոց կաթողիկոսի Յաղագս որ տսեն, թէ մի պատիւ հայրազեանն եւ եպիսկոպոսին եւ վասն մի լինելոյ կոչմանն
 - դ. Նորին տեառն Անանիայի Հայոց կաթողիկոսի/:

319. Յեր-Մկրտչյան Գ.

Հայկականք ԺԳ-ԺԹ:

1899, էջ 288-302, 354-357, 451-453,

1900, էջ 28-32, 134-140, 254-264

Ծան. /Ուսումնասիրություն, բնագրեր՝

1. ,,Հայելի վարուց Ֆրանկաց,, ,,Վարք հարանց,, /Վենետիկ հ.Ա, Բ, 1855/ ճեռագրերի /7/ և ապազիր հազմաների համեմատությունն:
 - ա. Միայնակեաց շունն եւ հոգեմես վանհայր
 - բ. Միայնակեաց շունն եւ սաղմոսասաց եւ սասանայ
 - գ. Յաղագս ազգութեան
 - դ. Ուր գանձք, անդ սիրոք
 - ե. Վասն նախանձու
 - զ. Երկու նախանձախնդիր ծառայք թագաւորի
 - է. Յաղագս ծիծաղելոյ
 - ը. Յաղագս կամապշտութեան
 - թ. Յաղագս նախանձու
 - ժ. Յաղագս խշի գօրութեան
 - ի. Քահանայ եւ մսագործ
2. ,,Վասն հերձուածողաց բանք եւ զրոյցք, իբրեւ առասպելաբանութիւնք,, : Բնագիրը թոնդրակեցիներէ դեմ ուղղված գրությունն է:
3. ,,Գաթմութիւն միւս սքանչելեացն եղեալ ի սուրբ վարդապետն ի յառնէն սասուծոյ աէր Յուսկայ որդւոյն,, /ըստ երկու ճեռագիր Յայսմավուրցների, 17, 19-րդ դդ./:

4. Հավանքներ Աստվածանա ներբողից, Խաչի ներբողից, Ասե-
փանոսի ներբողից /Տեր Հուսիկ որդու /:
Վերահրատարակություն՝ Հայագիտական ուսումնասիրություններ
էջ 148-193, ծանոթագրություններ, էջ 495-496/:

Տեր-Մկրտչյան Գ.

Գրիգոր - Մանժիկի Ռաժիկ, Միրան առնից:

1901, էջ 513-515

Հրատարակել է վկայաբանության քննադիրը երկու ճեղքերի համեմատու-
թյամբ և ուսումնասիրություն /վկայաբանության պատմու-
թյուն/:

Տես Կ.Տեր-Մկրտչյանի զրախոսությունը՝ ,,Մի Կարեւանցի
Կատողութիւն,,/:

Տեր-Մկրտչյան Գ.

Ղազար Փարպեցու ճեղքները:

1901, էջ 542-549

Հրատարակել է վկայաբանության քննադիրը: Համեմատություն Խորենացու
հավանքների հետ: Վերահրատարակություն՝ Հայագիտական ու-
սումնասիրություններ, էջ 340-351, ծանոթագրություններ՝
էջ 506-507:

Տես նաև ,,Ղազարայ Փարպեցույ Գրամութիւն Հայոց եւ Յուդիա առ
Վահան Մամիկոնեան,, /աշխատութեամբ Գ.Տեր-Մկրտչյան և
Առ.Մալխոսյան, Տփլիս, 1904/ զրոյի առաջաբանը/:

Տեր-Մկրտչյան Գ.

Գեորգի Սիւնեաց եպիսկոպոս:

1902, էջ 80-98, 183-204,

Հրատարակել է վկայաբանության քննադիրը՝ Նորենցույն Գեորգի Սիւն-
եաց եպիսկոպոսի

ա. Գովեստ ի սուրբ Աստուածածինն եւ միշտ կոյսն Մարիամ
ըստ յորձորձման տորին. եւ ի սուրբ զոց լուծմունց
նոցին հոգեւոր իմաստիւք /Հրատարակած է հինգ ճեղք-

գրի համեմատութեամբ, էջ 88-98/:

- բ. Հարցմունք յաղագս մարմնաւորութեան Տեառն զանազան՝
վաշագանի Աղուանից իշխանի ընդ Պետրոսի Սիւնեաց Եպիս-
կոպոսի եւ Իմաստասիրի /ըստ երկու ձեռագրի, էջ 183-
200/:
- գ. Երանելոյն Պետրոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի Յաղագս Հաւե-
տոյ, Պետրոս Սիւնեաց եպիսկոպոս ատ. էջ 202-203, Եւ
ղարձեալ ի ծննդեան ժողին ատ. Պետրոսի Հայոց Քերթո-
ղի նորին յետ սակաւուց/:

323. Տեր-Մկրտչյան Գ.

Ստեփանոս Իմաստասէր:

1902, էջ 368-400:

- Ծան. /Բնագիր՝ Ա. վասն անապականութեան մարմնոյն, որք ասնն
թէ Որ աժէ եւ նուազէ ապականացու է. Եւ վասն զի մար-
մինն Քրիստոսի աժէր եւ զարզանայր եւ ապականացու ոչ
էր, զի Աստուծոյ մարմին էր՝ վկայութիւնք սրբոց եւ
աստուածազանից, որք անապական խոստովանին յարզանդէ եւ
յաւիտեանս յաւիտեանից: Ստեփանոսի Իմաստասիրի ասացեալ:
Բ. վկայութիւնք:
Գ. Արդ՝ ասացից է ես:
Ըստ Գ.Տեր-Մկրտչյանի հեղինակը նույն ինքը՝ Ստեփանոս
Սյուսեցին է/:

324. Տեր-Մկրտչյան Գ.

Դաւիթ Հարցացի:

1902, էջ 937-973:

- Ծան. /Բնագրեր՝ Դաւիթ Հարցացույ եւ փիլիսոփայի՝ Որ յիմաստ-
սիրական եւ յիմաստասիրելի հարցուածս: Իմաստութիւն Դաւ-
թի Քերդողի: Դաւիթ Հարցացի ատ: Դաւիթ Հերասնացույ՝
վասն իւղոյն զոր արար Մովսէս: Նկատումն Արիստոտելի/:

325. Տեր-Մկրտչյան Գ.

Յովհան Մանդակունի: Մատեն Յովհաննու Մանդակունու
1903, էջ 562-575, 662-672, 774-784:

Կան. /Բնագրեր՝ 1 Յողագս սիրոյ եւ սրբութեան որով գողաքերին արարածց: Հրոսարակել է քննական բնագիրը հինգ ձեռագրի և երեք ապագիրների Կամեմատությամբ:

2. Ծաւսը Յովաննու Մանդակունւոյ՝ Խրատ եւ զովութիւն Յզնաւորաց եւ յանդիմանութիւն ծուլից եւ արամարդողաց զպատուիրանս Աստուծոյ: Նորին ի նոյն զոց/:

326. Տեր-Մկրտչյան Կ.

Ի Մովսէսէ Քերթողաֆորն Գամուլենէ. վասն Կոստանդիանոսի Մեծի Թագաւորին /Բնագիր, ուսումնասիրություն/:

1894, էջ 148-154

Կան. /Հատվածը արագրվել է Փարիզի Ազգ.Մատենադարանի № 44 ձեռագրից, ժողովար է, գրված 1194 թ. Գրիգոր Տղա կաթողիկոսի օրով Տյուրիկ բերդի մոտ Նեղկուկ գյուղում/:

/Հնդկականի բանավեճը Կարիերի Կեա Խորենացու ժամանակի և նրա պատմության վավերականության մասին: Եես՝ № 374/:

327. Տեր-Մկրտչյան Կ.

Մի Կատուած Որոգանէսի գրուածներից եւ պատճառ լայն եւ նուրբ զոց ձեռագիրը:

1895, էջ 146-148, 149-150:

Կան. /Ուսումնասիրություն, բնագիր՝ Որոգիւնի ասացեալ ի Եսուսիւն Եզեկիէլի մարգարէի/:

328. Տեր-Մկրտչյան Կ.

Նրեմիա մարգարէ:

1895, էջ 79-82, Կավելված, № 3, էջ 1-8

Կան. /Ուսումնասիրություն, բնագիր՝

1. Յիշատակ Նրեմիայի մարգարէի ի զոցն Բարուք:

2. Ի մնացորդաց զոց զոր զտի ի զիրս Հոռոմոց:

3. Մտն Նրեմիայ մարգարէին/:

329. Յեր-Մկրտչյան Կ.

Վրաց դարձի պատմութիւնն ըստ Մ. Խորենացւոյ /Յաւելուած
, Արարտ, -ի 9/:

1895, էջ 121-123, Գովելված, № 3, էջ 12

Եան. /1. Ուսումնասիրություն, քննարկ՝ Մովսէսի Խորենացւոյ
ի Հայոց Գաւառութեւ:

2. Մտանագիտության մեջ քննարկը վերջել է կազմողի ուշա-
դրությունից/:

330. Յեր-Մկրտչյան Կ.

Գրիգոր Աքանչեւագործի անուամբ մնացած Գառութեան:

1895, էջ 111-113, Գովելված Ա, էջ 9-10

Եան. /Ուսումնասիրություն, քննարկ՝ Աքանչեւոյն Գրիգորի Աքան-
չեւագործի ի յարութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի:
Աքանչեւոյն Գրիգորի Աքանչեւագործի Խառնակութիւն Գրե-
զից թուով՝ ասացեալ Արքայն Գրիգորի Աքանչեւագործի/:

331. Յեր-Մկրտչյան Կ.

Նորին Գրիգորի Աքանչեւագործի ի սուրբ Աստուածածինն եւ
միշտ Կոյն /Բնագիր/:

1895, էջ 356-358

Եան. /Մտանագիտության մեջ՝ 1. վերջով՝ ազգարված է էջ 366-368,
և 2. նկարագրված է առանց Կեղիսակի, վերնագրով/:

332. Յեր-Մկրտչյան Կ.

Աստուածայայտութեան առի միշտ օրը ըստ պատմութեան:

1896, էջ 3-4, 49-52

Եան. /Ուսումնասիրություն, քննարկ՝ Վկայութիւնը վասն ծննդեան
Քրիստոսի եւ մկրտութեանն առնել ի միում աւուր ի յու-
նուորի վեցն:

ա. ի Կղեմայ յառաջելաստման կանոնացն

բ. Մակարիա Արուստակեայ Հայրապետին

գ. Յովնանու Արուստակեայ Հայրապետին

- դ. Ներսիսեան Հոռմայ Հայրապետին
 - ե. Գրիգորի Աստուածաբանի
 - զ. Մըրոյն Բարսղի
 - է. Հիպոլիտայ եպիսկոպոսի
 - ը. Սեբերիանոսի եպիսկոպոսի ի Ղուկասու Աւետարանին մեկ-նութենէն
 - թ. Ի Թղթին Մելիտոնի եպիսկոպոսի որ առ Նւար եպիսկոպոսին
 - ժ. Կիպրիանոսի եպիսկոպոսի
 - ժա. Մարութայի Նըփրայ եպիսկոպոսի
 - ժբ. Ի Կարցաքննութեանց Ասորոց վարդապետաց
 - ժզ. Ի Կարնոյ կանոնացն, որ եղաւ Կրամանաւ Ռուսաիանոսի
 - ժդ. Վասն Արամմոսի
 - ժե. Ի Թղթոյն Գրիգորի Արծրունեաց եպիսկոպոսի զոր զրեաց յՆրուսաղեմայ ի Հայք
 - ժզ. Յովհաննիսի Հայոց կաթողիկոսի
 - ժէ. Կոմիտաս Հայոց կաթողիկոսն սսէ
 - ժը. Ի Կաւստոյ Թղթոյն Ստեփաննոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի, զոր զրեաց պատսխանի Թղթոյն Անտիոքայ պատրիարզին
 - ժթ. Նեստոր սսէ, Կրաւնաւորն սսէ
 - ի. Անանիայի Հայոց վարդապետի
 - իա. Ի Կաւստոյ Թղթին Ներսէսի վերջնոյ Հայոց կաթողիկոսի որ առ Մանիլ Թաւաւորն Յունաց:
- Մտանագիտութեան մեջ երկրորդ մասը /ընագիրը/ նկարագրված է կրկնակի, նախ որպէս բնագիր, և ապա՝ հեղինակի ազգանունով:

395. Տեր-Մկրտչյան Կ.

Երուսաղեմի Յովհաննէս եպիսկոպոսի Թուղթը /Աղվանից Աբաս կաթողիկոսին/:

1896, էջ 214-215, 252-256:

Կան. /Ռուսումնասիրութիւն, բնագիր՝ Այս Թուղթ Յովհաննու Երուսաղեմի եպիսկոպոսի է առ Աբաս Աղուանից կաթողիկոս:

Յիշոյ եւ աստուածասիրի երանելոյ հոգեւոր եղբոր եւ պաշտօնակցի մերոյ՝ Աբասայ եպիսկոպոսի Աղուանից՝ ի Յովհաննէ եպիսկոպոսապետ Երուսաղեմի: Հրատարակել է Մայր Աթոռի Մատենադարանի № 517 ժողովրդից/:

334. Յեր-Մկրտչյան Կ. /Գրա- /

Յովհան Իմաստասեր /Օմնացի/ Յովհաննու Իմաստասիրի Հայոց
Կաթողիկոսի Խոստովանութիւն անշարժ յուսոյ մարմանակոյ ջանին
Յրիստոսի եւ ընդդէմ դաւանողաց զմի Յրիստոս յերկուս ընութիւնս :
1896, էջ 192-199

Եան. Այս բնագիրը արընթերցումներով փրատարակել է Կ.Յեր-Մը-
կըրտչյանը ,,Բնութեան ինչորի նկատմամբ մեր եւ Միքիթար-
եան Գայրերի ունեցած Գայեցքը,, և ,,Կրկին ընութեան
Ինչորը և Միքիթարեան Գայրերը,, /Արարա, 1896, էջ 155-
164, 353-364/ Գողվածների կապակցութեամբ/:

335. Յեր-Մկրտչյան Կ.

Մի Կառուած Մովսէս Խորենացու Գաճառութիւնից/:
1896, էջ 317-320

Եան. 1. Աստվածաշնչական Գաճառներ և Գաճառաւթյուն Վենետիկի
1848 թվականի փրատարակութեան Կես :
2. Մտանազիտութեան մեջ շի նկարագրված որդես տանձին
միավոր և 317-320 էջերը սխալմամբ դիտվել են որդես
Գր.Խաւթյանի Գողվածի շարունակութեամբ/:

336. Յեր-Մկրտչյան Կ.

Նշխարներ ամենաին եկեղեցական Գայրերի գրուածներից :
1896, էջ 58-61

Եան. Աստուծասիրութեամբ, բնագրեր Հիպոդիսես Բոսորացուց,
Գրիգոր Աջանչեւագործից, Գամաստս Հոռմայեցուց/:

337. Յեր-Մկրտչյան Կ.

Հայոց եկեղեցու յարաբերութիւնը Աղուանից Կես ըստ Վըր-
թանէս Տերթոզի գրութեան :

Գաճառանի ի Հայոց թղթոյն Աղուանից Վըթանիսի Տերթոզին
/Բնագիր/
1896, էջ 443-447, 477-488

Կան. Ղևսուամասիրութիւն, բնագիր: Բնագիրը հրատարակել է Երկու
ձեռագրի Կամեմասութեամբ: Տես նաև էջ 494, տողաակի ծա-
նոթագրութիւնը: Վերահրատարակութիւն՝ Գիրք թղթոց, էջ
196-211, որ վերջից գաղտնավոր էջ:

338. Տեր-Մկրտչյան Կ.

Քուղթ Կոմիտասայ Հայոց կաթուղիկոսի ի Գարսա:
1896, էջ 494-495, 531-536

Կան. Ղևսուամասիրութիւն, բնագիր՝ Քուղթ Կոմիտասայ Հայոց կա-
թուղիկոսի ի Գարսա:

Վերահրատարակութիւնը սկզբից ու վերջից գաղտնավոր է և
ուրիշ վերնագրով, սես Գիրք թղթոց, էջ 212-219, Տեսգն
Կոմիտասու Հայոց կաթուղիկոսի վասն Կաւառոյ:

339. Տեր-Մկրտչյան Կ.

Իրենէնու եւ նշխարներ նորա գրուածներից:
1897, էջ 199-203:

Կան. Ղևսուամասիրութիւն, բնագիր՝ Երանելոյ Իրենեսոսի Կեան-
ւողի առցելոցն եւ Եպիսկոպոսի եղելոյ Ղուկղունի. որ փի-
ղիսոփայից ուսմամբ զայն առցեալ մանաչէր:
Հեղինակի անունը Կ.Վ. ստորագրութեամբ՝ էջ 201, առջաբա-
նից Կեոռ/:

340. Տեր-Մկրտչյան Կ.

Տիմոթէոս Էլուրոսի նորագիւտ Երկը եւ նորա մի ցանի նոր
Կառուածները նախի Կայրերից առած:
1897, էջ 251-257:

Կան. Ղևսուամասիրութիւն, բնագրեր՝ Վկայութիւնք արքոց Կարոնցն
մերոց:—

1. Արքոյն Փիղիկոսի Եպիսկոպոսի Հոռովմ եւ մարտիրոսի ի
թղթոյն որ առ Մարսիմոս Եպիսկոպոս և առ Վիմակեալ զաշ-
տաւնեայ, և Եկեղեցւոյն Աղեքսանդրի
2. Արքոյն Գեորգոսի Աղեքսանդրացւոյ Եպիսկոպոսի և մարտի-
րոսի յորմէ յաղագս աստուածութեանն ասացեալ: Նորին
յորմէ յաղագս յարութեան բանէն:

3. Երանելոյն Գիովնեսոսի եպիսկոպոսի տղերսանդրացւոյ ի թղթոյն, որ առ Սեփանոս եպիսկոպոս Հռովմա:
4. Նորին յառաջնոյ թղթոյն, որ առ Քրիստոս եպիսկոպոսազե-
տըն Հռովմա:
5. Նորին առ նոյն յերրորդ թղթոյն/:

341. Յեր-Մկրաչյան Գ.

Քուղթ Հայոց ի Գարսա առ ուղղափառս:

1898, էջ 383-386, 471-472

Ծան. /Բնագիր, վերահրատարակութիւն՝ „Գիրք թղթոց,“ էջ 41-
47, 48-51:

Տես նաև Կեազոտութեան մասը՝ Հայոց եկեղեցւոյ առաջին
մասնակցութիւնը դաւանական վեճերի մէջ եւ Բաբգէն կաթու-
ղիկոս: Արարատ, 1898, էջ 431-436/:

342. Տեր-Մկրաչյան Կ.

Նաղաշի երկու կիսատիպ տաղեր:

1900, էջ 45-47:

Ծան. /Առաջաբան, բնագրեր՝

1. Նորին նախաշ վարդապետի սասցեալ:
2. Տաղ Կարսանեաց և ուրախութեան ամենայն մարդկան/:

343. Տեր-Մկրաչյան Կ.

Գաւրիկեանց եւ Քոնդրակեցւոց տղանդները արդի քննադատու-
թեամբ:

1900, էջ 328-334:

Ծան. /Ուսումնասիրութիւն, բնագիր՝ Ուրախ միաբանութեան Հայոց
աշխարհին ի ձեռն ներսէսի Հայոց Կաթողիկոս/ի/ եւ Մեր-
շապոյ Մամիկոնից եպիսկոպոսի եւ Գեարդոսի Սիւնիաց եպի-
սկոպոսի եւ այլոց աթոռակցաց եւ ասնուաներանց եւ ազատաց
եւ Կամարէն ժողովրդականաց:
Վերահրատարակութիւն՝ Գիրք թղթոց, էջ 72-76/:

Միիթար Գոշ, Քուղթ Միիթար վարդապետին, որ Գոշն կոչվել է:
1900, էջ 497-504, 562-568, 1901, էջ 55-61, 121-127

Ծան. Հրատարակված է երեք ձեռագրի համեմատությամբ,
առայժմ միակ հրատարակությունն է:

345. Տեր-Մկրտչյան Կ.

Անյայտ մնացած մի հայ մատենագիր ժՔ դարու:
1918, էջ 49-51:

Ծան. Ուսումնասիրություն, քննադիր՝

1. Հրատարակված է 1118 թ. գրված մի հիշատակարան, որի
հեղինակը՝ Հովհաննես կրոնավորը միաժամանակ ամբողջ ձե-
ռագրի /Մեկնութիւն Սասյեայ/ գրիչն է:
2. Վերահրատարակություն՝ Գ.Հովսեփյան, Ցիշատակարանք.,
էջ 327-330:
3. Ըստ Կ.Տեր-Մկրտչյանի և Գ.Հովսեփյանի ձեռագիրը ինքնա-
գիր է և միակ օրինակը:
4. Արտացոլված չէ ,,Արարատ,,-ի մատենագիտության մեջ:

346. Տեր-Մկրտչյան Կ.

Մահմեդական լուծը եւ նրա բռնութեան ներքոյ ծաղկող հայ
վարդապետարանները: Ուսումնասիրություն, քննադիր
1918, էջ 586-604:

- Ծան. 1. Հրատարակել է իջմիածնի մատենադարանի 66 ձեռագրի
/Դիոնիսիոսի Արիստագացւոյ՝ Աստուածաբանականք/ հիշատա-
կարանը /1464 թ./ Կ.Գոլսի և Տրապիզոնի գրազման, Դա-
րանադեպ գազառի և Վրաստանի ավերման, Երզնկայի երկրա-
շարժի մասին:
2. Վերահրատարակություն՝ ժՔ դարի հայերեն ձեռագրերի հի-
շատակարաններ, մասն Բ, Եր., 1958, էջ 206-211:

347. Տեր-Մովսիսյան Լ.

Իմ նկատողութիւնները Դիլիշանից մինչև Աղեքսանդրապոլ
1882, էջ 10-18, 64-73, 130-136, 178-183

Ծան. /Ճամփորդական նոթեր/:

348. Տեր-Մովսիսյան 2.

Իմ նկատողութիւնները Ալէքսանդրապօլից Դարս /ճանապարհորդական նոթեր/

1883, էջ 41-52, 85-84, 132-142, 177-185:

Բովանդ. Ա. Ալէքսանդրապօլ, իւր գերեզմանատունը, և շոքերն ու թողը:

- Բ. Ալէքսանդրապօլու դպրոցը թեմական դարձնելու խնդիրը:
- Գ. Իմ ճանապարհ դուրս գալը դէպի Դարս և սահմանագլխի շենքերը: Արգիւնայ: Քիցնիգներ: Ամրոց: Դափուլիի ամրոց, յասնմունք:
- Դ. Արգիւնայ և իւր հնութիւնք:
- Ե. Դարսայ շայի խորածորը: Շահաւար գիւղ: Պանդոկապետ: Երկու ճանապարհները: Պատերազմի քեղը: Փալղրուան:
- Զ. Մշակօներ: Հանգրուաններ: Մշակօներ և մշակուանք: Անմարդաբնակ տարածութիւն: Արեւելեան շիրակացոց հողի պակասութիւնը, նոցա զաղթականութիւնը և Դարսայ հողերի ամայութիւնը: Շիրակայ սահմանը:
- Ը. Դարսի աւազը հեռուից, իմ ենթադրութիւնը: Թուրք զաղթականներ: Դարսայ քարքարոտ քուչերը և մեր իշկանսելու աունը: Երուսին, նոր բնակի փողոց, Նահանգապետի աունը, քարքարոտ նեղ փողոց, Խմուղին, Մայթերը աների առաջ: Քաղաքային պարտէզ: Յ.Ա.Սրիցեանի քարերը, նեղ լուսամուանները, փողոցի վերայ քացուող դռները: Հին բերդաքաղաքը, նորադռները:
- Ը. Գարապապա հին Դարսը, Ուլու-Չամին: Աքսա թագուորի շինած կաթուղիկէն: Մանրամասնութիւններ այդ կաթուղիկէի մասին: Ուրիշ եկեղեցառեղեր:
- Թ. Այժմեան միջնաբերդը: Գահավիժութեան ժայռը: Ստորեկրեայ ուղին: Գեաը: Գետի երկու կողմը եղած սարերի վերայ մարակոցները: Խմուղի ճանապարհները: Կամուրջը և քաղմաստիման սանդուղներով կարճ ճանապարհը: Գետի ձախ ափին գտնուած աղբիւրը և դարսեցի ուխտաւոր կանայք: Ինգլիզ թաքիայի առաջից մի հայեցքը դէպի քաղաք:

ժ. Դարսի հայերը, Եկեղեցին: Դպրոցը: Սեփրագեան և իւր իւրմբը: Մասնաժողովը: Առաջնորդարանը: Առաջնորդի և ուսուցչական խմբի շանքը դպրոցների յառաջդիմութեան համար: Դարսի քահանայքը: Դարսայ շայը և իւր երկու կողմերի շէնքերը: Հրապարակ և նորա միջի այլատն և այլաաարագ մարդիկը: Իմ ուղեկիցները և Կրիւօվի ,,Քաթուլին գաւառը,,-ի Խաչօ աղբարը:

ժԱ. Դարսի գաւառը իբրեւ աւետեաց երկիր: Տեղացի մահմեդականները և նոցա ազնուական կալուածատէր լինիլը: Կալուածական գործերի համար սարքուած մասնաժողովը և մեր պատմամբ տեսակցութիւնը այդ ժողովի մի անդամի հետ:

ժԲ. Դարսը ի հնուէն: Հ.Կիւրեղի ննթաղութիւնը: Դարսագեաղ և նորա հունը ապոռած լեռների կրճերով: Դարսայ վիճակը և նորա զիւղերը: Իմ հրածեշաղ Դարսայ Առաջնորդին: Մեր Դարսից դուրս գալը: Դարսա դուզը և Սուրբ Կորսակեայ ուխտաւորները: Մեր Ալեքսանդրաբօլ ժամանելը: 1881 թուի մի աշիւսակ կարելոք տեղեկութեամբ: Իմ կարճ ու սակաւօրեայ մանապարհորդութիւնն ու երկար նկատողութիւնները:

Ծան. / Հմմտ. № 278 Ս.Կ.Արագայան, ժանապարհորդութիւն ի Կահանգն Կարուց /1878 թ., Կոկա. 19 - 1879 թ. փետրվ.8/ Արարատ, 1879, էջ 252-260, 306-313, 355-365, 380-387/:

349. Տեր-Մովսիսյան / Հ.

Ս.Յիշմիածնի արեիվ /Ա/

Յովհաննէս Ը կաթողիկոսի մահը եւ ներսէսի ընտրութիւնը 1883, էջ 340-360

Ծան. / Հրատարակել է՝ Ա. ,,Գոլոժնիա,,-ի /1836 թ./ կաթողիկոսի ընտրութիւնը վերաբերող հավանք՝ ,,Յաղագս ծայրագոյն պարիտրգին Յիշմիածնի,,

Բ. Սինոդի գրագրութիւնը

Գ. Գազաժամպորների ցուցակ

Դ. Կանոնք ի հրահանգութիւն վասն ընտրութեան ծայրագոյն պարիտրք կաթողիկոսին ամենայն Հայոց /1848 թ./

Գլ.ա.- Յաղագս անմանց, որք մասնակից են ընտրութեան ծայրագոյն Գարիտրք կաթողիկոսի

Գլ.բ.- Յաղագս նախընթաց կանոնաց, որք պարտին կատարել

նախքան զընտրութիւնն:

Գլ.գ.-Ցաղագս պարագայից որ վասն ընտրութեան շորից երիցագոյն կանդիատաց. և յաղագս քուէտրկութեամբ որոշելոյ ի նոցունց գերկուս կանդիատաս ի պշտօն ծայրագոյն Գաորիարքի:

Գլ.դ.-Ցաղագս կարգին պարագմանց ժողովոյն:

Գլ.ե.-Ցաղագս ընտրութեան երկուց կանդիատաց յնստիման ծայրագոյն Գաորիարք Կաթուղիկոսի:

Առ յօդուած 17. Օրինակ երդման:

Ընտրութեան ձեւեր. կանդիատի ընտրութիւն, կաթուղիկոսի ընտրութիւն/:

350. Ճեր-Մովսիսյան Հ.

Ս. Կլմիանի արիւ. Բ.

Ներսէս Ե. Կաթուղիկոսի մահը եւ Մաթէոսի ընտրութիւնը
1883, էջ 389-408

Ծան. Հրատարակել է Սինոդի, Կովկասի փոխարքայի սեղակալի գրագրությունը, պատգամավորների ցուցակ/:

351. Ճեր-Մովսիսյան Հ.

Ս. Կլմիանի արիւ. Գ.

Մաթէոս Ա. Կաթուղիկոսի մահը եւ Գեորգ Գ-ի ընտրութիւնը
1883, էջ 477-497

Ծան. Հրատարակել է արժեքավոր փաստաթղթեր՝ Կովկասի փոխարքայի 1865 թ. դեկտ. 29-ի հրահանգը, Սինոդի և Կ. Գոլսի պաորիարքի միջև եղած գրագրությունը, պատգամավորների ցուցակներ/:

352. Տեր-Մովսիսյան Հ.

Հայաստանեայց առաքելական ս. եկեղեցւոյ պատմութիւն
1884, 1885, 1886

Ծան. Հնդիւնակի վերոհիշյալ աշխատանքի բնագրական համալսմանը/

1. Նիկիոյ աիգեղական ս. ժողովի կանոններ, էջ 332-334

2. Վաղարշապատի Ա ժողով, էջ 334-335

3. Կանոն նրուսադէմայ Մակարիոս եպիսկոպոսի, 1884, էջ 339

4. Աշտիշատի Ա ժողով 365 թ. : Եկեղեցականների եւ աշխարհականների բարեկարգութեան համար : Վաղարշապատի Բ ժողով : Կոստանդնուպօլսոյ ս. ժողովի կանոններ : 1884, էջ 360-382
5. Վաղարշապատի Գ ժողով : Եպիսկոպոսների եւ քորեպիսկոպոսների համար : Քահանաների համար : Եփեսոսի տիեզերական ժողով 431 թ. : 1884, էջ 341-434
6. Շահապիվանու Ա ժողով 447 թ. : 1884, էջ 477-481
7. Բ ժողով Դվնայ : 1885, էջ 102-104
8. Ե ժողով Դվնայ : 1885, էջ 112-113
9. Դվնայ և ժողով զաներիցութեամբ Թովաննէս Գ իմաստասիրի 1885, էջ 153-155
10. Գարաւի Բ ժողով զաներիցութեամբ Աիօն կաթողիկոսի Հայոց : 1885, էջ 161-162
11. Քուղթ Գրիգորի կաթողիկոսի ի Միջագետս Ասորևոց : Հայաստանեայցս եկեղեցւոյ կարգը, որ զրեց ներսէս Շնորհալի առ Ալէքս Կոմնիսոս դուքս՝ փեսայ Կիո Մանուէլ կայսեր : 1885, էջ 287-289, 289-291
12. Բ ժողով Հոռմկայի 1179 թուին /վերջին երեք քաղաքական հապաճները վերցլած են ներսէս Շնորհալու, Ընդհանրական, -ի նշմիածնի 1865 թ. հրատարակությունից/ : 1885, էջ 301-302
13. Սասյ Ա ժողով : 1886, էջ 354
14. Սսոյ Բ ժողով /1243 թ./ զաներեցութեամբ Կոստանդնի Ա Բարձրբերդեցւոյ : 1885, էջ 395-396
15. Առաջին ժողով ի Սիւնիս /1294 թ./ նախագահութեամբ Սեփականոսի Օրբելեան /Համառօտութիւն թղթոյ առ Գրիգոր և Անաւարզեցի/ : 1885, էջ 396-397
16. Ա. ժողով Երուսաղէմայ /1651 թ./ : 1886, էջ 66-67
17. Մաթէոս կաթողիկոսի կոնդակը /1861 թ. սեպտեմբեր/ : 1886, էջ 265-267

Յեր-Մովսիսյան Հ.

Կարսի վիճակի հուսթիւնների մասին համառօտ տեղեկութիւններ : 1890, էջ 47-48, 102-110, 155-162, 205-217, 254-264 :

Բովանդ.՝ Ի սեղի յառաջաբանի: Անի: Ա.Տեղագրութիւն Անւոյ: Բ.
Անւոյ մասին յիշատակութիւն: Գ - Անիին սիրողները:
Անւոյ նշանաւոր հնութիւնները.

ա. Գորիսպ:

բ. Անւոյ դռները:

գ. Կամուրջներ:

դ. Ապրանք քաղաւորաց:

ե. Ապուղամրենց ս. Գրիգոր եկեղեցի:

զ. Առաքելոց եկեղեցի:

է. Միշնաշարակ:

ը. Կաթուղիկէ Անւոյ:

թ. Մատուռն ս. Հովփսիմէի:

ժ. ս. Լուսաւորիչ:

ժա. ս. Փրկիչ եկեղեցի: -

ժբ. Մզկիթ:

ժգ. Միշնաքերդ կամ Ներքին բերդ Անւոյ

II բ. Մաղաս բերդ:

գ. Ալաման /Ալէմ/:

դ. Բազմայր /Ղուզլիշա/:

ե. Ղօշականց կամ Հոռոմոսի վանք:

զ. Տայլար:

է. Կորմիր վանք կամ Ղըզըլթիլիսէ:

ը. Ուղուզլու:

թ. Շիրակաւան կամ Երազաւորս /Բաշ Եօրազեա/

ժ. Արզինա:

ժա. Կարս:

ժբ. Խնկօնից վանք կամ Բէշ-Ջիլիսա:

III ա. ս. Լուսաւորիչ

բ. ս. Սանփանոս:

գ. ս. Սարգիս:

դ. ս. Աստուածածին:

ե. ս. Կարապետ մատուռն:

ժգ. Տիկոռ

ժդ. ս. Սանփանոսի վանք Ազարակու:

ժե. Շրէն /Ղարարդ/

ժզ. Բազարան

ժե. Կարգումն:
ժը. Դարավանք:
ժթ. Վարդի Կեր:

354. Տեր-Մովսիսյան Հ.

Երեք ձեռագիր մատենաներ եւ Կայ կաթուղիկների միութեան
խնդիրը /1810-31/:

1900, էջ 209-223, 432-440:

Ծան. Միջ ձեռագրերն են՝

1. ,,Նամակագրութիւնը նախնեաց, որը, ինչպես ցանկից է
երևում, յուրաքանչյուր Գիրք թղթոց է:
2. ,,Մեկնութիւն Յայնութեան Յովանտու առաքելոյ,,
հրատարակած է ներսես Լամբրոնացու՝ ,,Գամճառ թարգ-
մանութեան մեկնութեանս,,:
3. ,,Նարեկապետութիւն կամ Կասառութիւն,, գրված Մ. Զամ-
չյանի ,,Վահան Կալատոյ ուղղափառութեան Հայաստան-
եայց եկեղեցւոյ,, գրքի դեմ:
4. Նամակներ:

355. Տեր-Մովսիսյան Հ.

Յովաննէս Ը Կարբեցի կաթուղիկոսի ազգաբանութիւն Մուսում-
նասիրութիւն, ընագիր՝ ի պատմութենէ Զարթոյնի եւ այլ մեծաբա-
լաս ձեռուներէ:

1901, էջ 47-55:

Ծան. Գլ. առաջին - Վասն մարմնոյն սրբոյ Գէորգեայ՝ որ բերեալ
ի Գամրոց աշխարհէն ի Յովաննավանք, և յետոյ տարեալ
եղև ի վրաց աուն, և վասն ասան և երկու զատանդացն,
որք ընկեցան ի Կարբի գիւղաքաղաք, և յայլ սեղիս՝
ժողովեալ ի Յովաննէս վարդապետ Կարբեցւոյ, որ էր
սերեալ և յառաջացեալ ի ցեղէ միոյ ի նոցանէ երկուս-
ասն թաւաղացն և ազնուացն զատանդաց, ի լրոյ տրժանա-
բալաս ձեռուներէ և այլոց՝ յամի տետն 1802 ի Տփլիս:
Գլ. երկրորդ - Վայնութիւնը ի քրթլիս Յիսկրէբայ պատմու-
թեանց արքայիցն եւ քաղաքականացն վրաց 1520 թուին
Փրկչ. եւ վրաց 208:

Գլ. շարքորդ - Յաղագս Կարկաւոր թղթոց մերոց՝ որք կային

Ճինչեւ ի ժամանակ Յօրայ, զոր տեսեալ էին ձերունի իշխանցն Կարբույ եւ մանաւանդ ձերունի ոմն, որոյ անունն կոչէր Դոնշոնց Նիկողայոս, զոր եւ սա տաւելալէս քաջ տեղեակ է:

Տես նաև Գիւլ-Եւքր. , Յովհաննէս Ը Կարբեցի կաթուղիկոս, Արարտ, 1919, էջ 54-54/:

356. Տեր-Մովսիսյան Հ.

Անցեալ դարերի յիշատակ:

1902, էջ 49-53

Ծան. [Հայերեն ազգանագրեր վարչավայում: Ավետիք Վարդաբեկի դասակի վրայի արձանագրութիւններ]:

357. Տեր-Մովսիսյան Հ.

Քուղթ [1638 թ.] Սիմէօնի Ասոյ կաթուղիկոսի առ Փիլիպոս հշմիածնի կաթուղիկոս: Նախաբան:

1904, էջ 285-286, 377-384, 478-488, 713-720

Ծան. [Ուսումնասիրութիւն, բնագիր:

Բովանդ. 1. Սիմէօնի կաթուղիկոսի Քուղթը

2. հշմիածնի Փիլիպոս եւ Սիմէօնի կաթուղիկոսներ

3. Մասնագիտական տեղեկութիւններ Քղթի մասին

4. Տպագրութեան ֆանդամանք

5. Քղթի զամտուր: Ծանոթութիւններ]:

358. [Տեր-Մովսիսյան Հ.] [զրաբոսութիւն]

Հովհաննիսյան Խ.Քուղտիկ

[1. Армянская надпись Карасубазара (1512)]
[Армянская надпись в Феодосии (1588)].

2. Տապանագիր Սիմեոնոզօլից

(Надгробная надпись из Симферополя).

Ծան. 1910, էջ 93-95: [Հրատարակել է արձանագրութիւնները:

Նույն ֆորցի կազակցութեամբ տես Վ. Բաբիլյան, Հայերէն

հին արձանագրութիւնը Սիմեոնոզօլում, Արարտ, 1910, էջ 1194-1195/:

359. Տեր-Մովսիսյան Հ.

Անցեալ դարի յիշատակ:

Ա. Տայլարի վանք, Բ. Հոռոմոսի վանք, Գ. Խնցկոնք -
Բէշքիլիսա, Դ. Ղուրուզ
1904, էջ 988-991

Ծան. /Հրատարակել է արձանագրութիւններ, որոնք ըստ հեղինակի
չկան Ալիշանի, Նիրակ, -ում/:

360. Տեր-Մովսիսյան Հ.

Դալի-Բաբայի սեպագիր արձանագրութիւնը:

1910, էջ 189-191

Ծան. /Արձանագրութեան բնագիրը Գ.Տեր-Մկրտչյանի վերծանութեամբ/:

361. Տեր-Մովսիսյան Հ.

Աղլի-ղաշի սեպածեւ արձանագրութիւն:

1910, էջ 576-577:

Ծան. /Հրատարակել է արձանագրութեան մի առղը, առանց վերծանու-
թյան/:

362. [Տեր-Մովսիսյան Հ.]

Բժիշկ Գաբրիէլ Յովհաննիսեանի /Վալբերունի/ ձեռագիր անե-
րակներ:

1910, էջ 188-189, 380-382, 463-475

Ծան. /Ուսումնասիրութիւն, բնագրեր՝

1. Վառվառ Կուսի վկայաբանութիւն /հրատարակել է մի հատ-
ված, որ պակասում է ,,Հայոց նոր վկաների,, մեջ/,

2. Տաղ ուրախութեան /2 տաղ/

3. Տաղ սիրոյ

4. Նոր վկաներ /հրատարակել է երեք նոր բնագրեր, որոնք
բացակայում են ,,Հայոց նոր վկաներ,, գրքում, հիշատա-
կարան /1844 թ./ գրված Մինաս Գահանա Հարութիւնյանցի
կողմից, և տաղեր/:

ա. Յաղագս նահապետութեան ԱՅԵՄՕՂԻ նուրիշան երջանիկ
վկային Քրիստոսի սասցեալ ի Հնձացի Մարտիրոս եպիս-

կողոսէ:

բ. Դարձեալ ի վերայ նոյն նահապետին, սասցեալ ի Կարապետ:

գ. Յաղագս միւս նահապետին Յակոբայ Կարնեցւոյ, որ կատարեալ ի սոյն Կարին քաղաք, ի Յակոբ քահանայէ սասցեալ:

դ. Յոյժ գեղեցիկ երեսեցաւ նախահամուքիւն Աստուածային նախարարի միում այլազգւոյ ի ձեռն դիպուածոց հրաշալեաց նախընթացից եւ հետեւողաց:

5. Տաղարուն՝ Ա. Տաղ ի վերայ Գուլպուլին

Բ. Տաղ ի վերայ գեղեցկոյ

Գ. Տաղ ի վերայ ծովուն

Դ. Տաղ հոգեւոր ի դէմս մուրեալ ոչխարին

Ե. Տաղ վասն հոգւոյ:

Մասնագիտութեան մեջ առաջին քննադիրը /Վառվառ Կուսի վկայաբանութիւնը/ արված է որպէս առանձին նկարագրութեան 2.Տեր-Մովսիսյանի հեղինակութեամբ, իսկ մնացածը՝ Քաջբերունու, մինչդեռ մեր կարծիքով ավելի միշտ է, եթէ ամբողջը նկարագրվի 2.Տեր-Մովսիսյանի ազգանունով, որովհետեւ թեպէս ձեռագիրը Քաջբերունունն է, սակայն ուսումնասիրողը և հրատարակողը իսկպէս Հուսիկ արքեպիսկոպոսն է/:

363. Տեր-Մովսիսյան Մ.

Հնութեան նշխարք

1894, էջ 18-22

Եան. /Քահանայական աղապարտ, քաջագործ, վստահ, խեցի անոթ, զբոսաշատիկ: Այժմիսին է ընդել Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Ամբաստանը: Բոլոր իբերը բացի վերջինից պատկանել են Աղվանից Գեարդոս Գ կաթողիկոսին, ինչպէս երևում է վրայի արձանագրութիւններից և թվականից/:

364. Տեր-Մովսիսյան Մ.

Ներքողեան յաղագս վարուց սրբոյն Մեսրոբայ, սասցեալ Կարապետ եպիսկոպոսի եւ վարդապետի Ասանեցւոյ

1897, էջ 380-386, 378-384, 456-463

Մ. Բնագիր՝ ներբողեան պատմագրաբար ասացեալ Սրբազան եպիսկոպոսի եւ վարդապետի Սասնեցւոյ ի ինդրոյ իմագնեայ եղբար մզնաւորի. յաղագս վարուց եւ մահուան սուրբ եւ երջանիկ վարդապետին Մեսրոբայ Թարգմանչի եւ լուսաւորչի /12-13-րդ դդ./:

35. Տեր-Մովսիսյան Մ.

Սոկրատ պատմագիր եւ Մովսէս Խորենացի:

1898, էջ 165-173:

Մ. /¹Լուսմանսիրութիւն, բնագրերի իմաստութիւն:

Մովսէս.՝ Ա. Սեղբասարոսի ընդարձակ վարքը և Խորենացու պատմութիւնը

Բ. Խորենացի եւ մեծ Սոկրատ

Գ. Խորենացի եւ փոքր Սոկրատ/:

36. Տեր-Մովսիսյան Մ.

Պատմութիւն Ե. Գեղարդեանն եւ այլ անօրինակեացն Քրիստո-

սի:

1898, էջ 227-228:

Մ. /1. Այս բնագիրը Մ. Տեր-Մովսիսյանը հրատարակել է Ն. Մառի

, „Хитон Господень в книжных легендах армян,

грузин и сирійцев - Յաղագս անկար պատմութեանի

Տեսն, իւրոց, վրաց եւ ասորոց գրական առասպելներու մ,

, աշխատանքի գրախոսութեան /էջ 223-227/ կապակցութեամբ:

2. Մատենագիտութեան մեծ Մ. Տեր-Մովսիսյանի գրախոսած երկու աշխատանքները՝ Ե. Ն. Մառ, „Քննութիւն Գ. Տեր-

Մկրտչյանի /Սիբբան/ Ազնաւզնապետի աղբիւրներից յիշատակ դատակնքաց Գորիս եւ Շմոնի վկայից, որ վկայեցին

յուրեւ, իւր. Ն. Մառ, „Хитон Господень ... և

, Պատմութիւն Ե. Գեղարդեանն...», բնագիրը նկարագրված

են որպէս երեք առանձին միավորներ, ընդ որում բնագիրը ներկայացված է որպէս „Լուսմանսիրութիւն և բնագիր»,

, իսկ նախընթաց նկատի ունենալով վերը նշված գրախոսութիւնը/:

367. Տեր-Մովսիսյան Մ.

Կոնդակ Յովհաննես Կաթուղիկոսի ուղղած Դորգասի Գլուխոս պրոֆեսորին:

1904, էջ 392-394:

Եան. /Ուսումնասիրություն, կոնդակի /1833 թ./ բնագիրը:
Պրնդակը հայերենից է զերմաներեն թարգմանել Խ.Արովյանը,
այլ ոչ թե հակառակը, ինչպես Մասենագիտություն կազմողն
է հակացել/:

368. Տեր-Մովսիսյան Մ.

Նիւթեր ս.Գրքի ուսումնասիրութեան: 1. Էջմիածնի № 153
ձեռագիրը. նախդրութիւններ եւ գլուխներ:

1904, էջ 125-137, 206-219

Եան. /Ուսումնասիրություն, բնագրեր:

Հրատարակած է ձեռագրի երկու հիշատակարան՝ մեկը արձակ,
մյուսը՝ շափածո: Նաև Գամճոտց գրքի մասին/:

369. Տեր-Մովսիսյան Մ.

Միթար Հերացու եւ Ամիրդովլաթ Սեբասացուոյ երկու նշանա-
ւոր ձեռագրերը:

1900, էջ 590-596

Եան. /Ուսումնասիրություն, բնագիր՝ Յիշատակարանք Ամիրդովլաթի:
Հրատարակել է վեց հիշատակարան, որից վերահրատարակել
են վերջին երեքը՝ ժն դարի հայերեն ձեռագրերի հիշատակա-
րաններ, Գ.Գ, Եր., 1967, էջ 35, 160, 234/:

370. Տեր-Մովսիսյան Մ.

Գազիկ թագաւորի Աւետարանը /Էրուստղեմ, Գ.2556, 1028-
1064 թթ./:

1910, էջ 332-341

Եան. /1. Հրատարակել է հիշատակարաններ և լուսանցազրույթյուն-
ներ:

2. Ձեռագրի-մանրակրկիտ նկարագրություն:

3. Նույն ձեռագրի մասին ասե մեր նկարագրության 372-րդ
հոմարը/:

371. Տեր-Մովսիսյան / Մ.

Նոր ստացնւած ձեռագրեր
1910, էջ 535-538, 623-626

- Ծան. /1. 17 ձեռագրի ակտագրութիւն, որ կաթողիկոսի շրջաբերական կոնդակի համաձայն ուղարկվում էր ԵՂՄիածին:
2. Հիշատակարանների ոչ լրիվ, մասնակի հրատարակում/:

372. Տեր-Մովսիսյան Մ.

Կարուց Գագիկ Բագաւորի մանրանկարը:
1911, էջ 683-687

- Ծան. /Գագիկ Բագավորի ընտանեկան խմբանկարն է մագաղաթա պահանակի վրա, իսկ մյուս երեսին՝ հիշատակարան/:

373. Տեր-Մովսիսյան Մ.

Արձանագրութիւններ Տաթև վանքի եւ շրջակայքի:
1918. էջ 204-225:

Բովանդ.՝ Ա. Գորիս Թաւան՝ վերին եւ ներքին:

Բ. Տաթևի վանք:

Գ. Առաքելոց եկեղեցու արձանագրութիւնները:

Դ. Գաւթի արձանագրութիւնը:

Ե. Լուսաւորիչ եկեղեցի, Սեփաննոս Օրբելեանի շինած:

- Ծան. /Հրատարակել է 46 արձանագրութիւն եւ հաղածներ Օրբելյանից: Տես Արաակ եպիսկոպոս Աբառայանի ամբողջացող աշխատութիւնը՝ ,,Համառոտ պատմութիւն Տաթևի վանքի,, 1928/:

374. Տեր-Մովսիսյան Փ.

,,Մովսէս Խորենացույ մէկ նոր աղբիւրը,, Հաղբուրների և ժամանակի հարցը : Ուսումնասիրութիւն, ընդգրեւր/:
1893, էջ 65-76:

- Ծան. 1. Սեղբեպարոս-Սուրբոս: Մտանագիտութիւն ծանոթագրութիւններ՝ ,,Հայագետ Կարիների աշխատութիւն մասին,, լիակատար չի արասցուում հողվածի ըզվածնդակութիւնը:

2. Այս կապակցութիւնը տես Սա.Մալխասյանի հողվածը,
,,Սուրբ,, ամսագրում, ,,Խորենացու նոր աղբուրը,,
1892, էջ 1852-1863/:

375. Տիգրանյան Ա., Միֆթար վրդ. /Հրատ./

Կանոնը Դունայ սուլթը ժողովոյն: Մայր Աթոռի ձեռագիր կանոնագրքերը՝ որոնք ունին Դունայ կանոնադրութիւնը:

1905, էջ 177-202:

Ծան. 1. Աւսումնասիրութիւն, քննարկ՝ Կանոնը Դունայ սուլթը ժողովոյն: Որ յամի շորրորդի Կոստանդիանոսի կայսեր բարեպաշտ Բազաւորին Հոռոմոց. այս գիր ի հաստատութիւն գրեցաւ յուղիղ կարգի եւ կանոնաց սրբոյ եկեղեցւոյ եւ առաջնորդաց եւ ժողովագրաց, հրամարաւ երանելոյ կաթողիկոսին Հայոց Կերսիսի Երնողի եւ այլոց եպիսկոպոսաց, որոց անուանքն դրոշմեալ կան գրով ի կատարման կանոնացս. գլուխ ժԲ. էջ 181-202:

2. Քննական հրատարակութիւն 24 ձեռագրերի և սպագիր օրինակների համեմատութիւնը: Վերահրատարակութիւն՝, Կանոնագիրը Հայոց,, , Կ.Ք, Եր., 1971, էջ 200-215:

3. Մասնագիտութեան մեջ նկարագրված է ,,Կերսես Գ կաթողիկոս...,, վերնագրով/:

376. Տիրայր եպիսկոպոս

Մոռացուած մի հայ երգիչ:

1918, էջ 64-88, 171-203:

Ծան. /Աւսումնասիրութիւն, քննարկ /աղեր/:

Փրիկի և նրա ստեղծագործութեան, ինչպես նաև ,,Վասն Արղուն դանին և Բուղային,, աղի մասին, որ հրատարակել է ամբողջ ությամբ/:

377. Տրապիզոնի Քեթանոզ, Կոմիլա հայ գիւղօրէից սովորութիւններ ու բարքաւը (Բանայուսութիւն):

1892, էջ 428-447:

378. Բաթի

Բաթիու նամակները /Մեկըն ժանեսցին/:

1913, էջ 198-208, 397-351, 565-585

Ծան. Հրատարակութիւնը ծանոթագրութիւններով՝ Յ.Տեր-Յակովբեանցի /Վերին Ազուլիս/:

1. Հրատարակել է 33 նամակ: նամակների մեծ մասը առջին անգամ հրատարակվել են Արարատում, իսկ այնուհետև ունեցել են մի շարք վերահրատարակություններ, այդ թվում՝ Բաթի, Երկերի ժողովածու, Գ.10, Եր., 1959, էջ 567-586, 588-594, 596, 598-600, 601-602, 604-607, 609-616, 617-620, 625-626, 627-628, 636-637/:

379. Բեկլյու և իզե

Արաքսի հովիտը եւ հայեր:

1887, էջ 405-412, 413

Ծան. /Թարգմանություն հեղինակի, Նոր ընդհանուր աշխարհագրություն, զբոյ 6-րդ հատորից: Ֆրանս. թարգմ. Գ.Տեր-Ալլըր-առլյան/:

380. Բեկլյու և իզե

Լագիսասն, Հայաստան եւ Քուրդիստան:

1892, էջ 115-138, 218-239, 324-354, 410-422, 521-530, 611-637, 710-727, 790-797

Ծան. /Թարգմանություն վերոհիշյալ աշխատանքի 6-րդ և 9-րդ հատորների՝ հայերին և հարեան ազգերին վերաբերող հավանների/:

Թարգմանություն և ծանոթագրություններ՝ Գ.Տեր-Ալլըր-առլյանի:

Բովանդ.՝ Գոնտոսի ծովափը, Վան լճի եւ վերին Սփրասի աւազանները: Ֆիզրանակերտ եւ Բաղէշ, Ուռհա, Մեքին, Քիլ-Արմէն, Աղանա-յի վիլայեթը կամ Կիլիկիա:

Փոքր Ասիայի բնակիչները, Ասորիցի եւ Պալեստինի բնակիչներն ու կրօնները:

Միջագետքի բնակիչներն ու կրօնները:

381. Փունըք ի մասնագրութեանց: Համաոտութիւն զանազանսեռ առաջարկութեանց: Յաղագս տիեզերաց: Յաղագս երկրի: Յաղագս շրոյ: Յաղագս կենդանեաց: Յաղագս մարդոյ: /Բնագրեր/:

1876, էջ 220-222, 257-261, 330-332, 380-381:

382. Քաղաքամասն Տփթիսայ: Կուր գետ, կամուրջ Հաւլաբարու, Մըց-
իքեթայ բերդ որոյ մէջն է եւ Քաջն վարդանայ դուսարը
սուրբ Եուշանկայ գերեզմանը:

1871, էջ 386

[Գծանկար]

383. Քաջբերունի տես Հովհաննիսայան Գ.

384. Քարամյան Ն.

Հին հայ երգիչներ:

1895, էջ 12-16, 55-56, 90-92, 124-131

Ծան. [Ուսումնասիրութիւն, ժողովրդի նկարագրութիւն, բնագրեր]:
Բովանդ.՝ Տաղարան Դափանցւոյ: - Առաքել Բաղիշեցի, Նաղաշ, Կարա-
պետ վրդ. Բաղիշեցի, Գրիգոր Եփրեմեան: Ցակոբ Նետտորեանց
Նաղաշ:

1. Գեորգոս Դափանցի Ալեկոծութենէ Հոգւոյս, զվարդէ իմանալ-
ւոյ, զվարդէ եւ զուսանալուոյն, զարգ բանիւ,
2. Նետտորեանց Ցակոբ վրդ.- Տաղ Սուրբ Խաչին,
3. Տաղ յԱռաքել վարդապետ Բաղիշեցւոյ,
4. Նախաշի ասացեալ
5. Ի Եփրեմեանց Գրիգոր վարդապետ՝ շինողի գանձուցս
6. Ի Տէր Կարապետ վարդապետ Բաղիշեցւոյ:

[Վերջինի ցնական բնագիրը տես՝ ,,Ուշ միջնադարի հայ
բանաստեղծութիւնը /16-17-րդ դդ./, , Կ.1, աշխատասիրու-
թյամբ Կ.Սահակյանի, Եր., 1986, էջ 84-86]

385. Քարամյան Ն.

Ս.Էջմիածինը հայ երգիչների աղերում:

1895, էջ 194-202:

Ծան. [Ուսումնասիրութիւն, բնագրեր՝

1. Այլ աղ տեսլեան սուրբ Լուսաւորչին /Տաղ ժող/
2. Տաղ եւ զգպասանց սուրբ ամօրին Էջմիածնայ յԱռաքել վար-
դապետ: Սահակ Գ Չորափորցու, Ներսես Շնորհալու, Սա-
փանոս Օրբելյանի երգերի մասին/:

386. Քաղաքային ն.

Մովսես Խորենացու մեղեդիքն ի պատիւ ս. Գրիգոր Լուսաւորչի:

1895, էջ 202-203

Գրքան. /Առաջաբան, բնագիր՝ Մեղեդի սուրբ Լուսաւորչին Մովսէս Քերթողին ոգեւել: /Տաղ ճեղք/:

387. Քաղաքային ն.

ժողովրդական գրականութիւն /առաջաբան/ *

Հուլիսիկ եւ Սամէլ Գովիկ

1895, էջ 343-351

Գրքան. /Անգիկը գրի է առել Ս. Հայկունին: Խորքերդի բարբառով/:

388. Քաղաքային ն.

ժողովրդական գրականութիւն /առաջաբան/ ** Հայ Գասպարը

1895, էջ 386-390

Գրքան. /Գրի է առնված Ս. Հայկունու կողմից, Տրապիզոնի բարբառով/:

389. Քաղաքային ն., /Դասայան ն. /

ժողովրդական գրականութիւն. Սասունցի Դաւիթ. Տղայ Դաւիթ

եւ աղջիկ Խանդուխի Կերիսթը

1895, էջ 422-431, 477-480

Գրքան. /1. Առաջաբանը գրել է Ս. Բարսամյանը, իսկ գրի է առել Խանդուխի փարդապետը, վասպուրականի և Գարակաճայրի թաղ բարբառով:

2. Մասնագիտութեան մեջ առանձնացված են Ս. Բարսամյանի առաջաբանը և բնագիրը, մինչդեռ էպոսի Կենց այդ բարբառ-

*, ** Մասնագիտութեան մեջ այս երկու իողվածները նկարագրված են յուրաքանչյուրը երկուական միավորով, այսինքն՝ Ս. Բարսամյան, ժողովրդական գրականութիւն և 2. Բնագիր /Հուլիսիկ եւ Սամէլ Գովիկ, Հայ Գասպարը/ որպէս իրարից անկախ միավորներ:
Իձերը սխալ են նշված: № 3895 և № 3896 նկարագրութեանները կրկնվում են

րակի /պատումի/ համար է գրված այն և մասնագետի
համար դժվար է կոսիել, որ դրանք նույն աշխատանքի
երկու մասերն են/:

390. /Քենարքերիի արքեպիսկոպոսի և մետրոպոլիտ հովարդի նա-
մակը Հայոց կաթողիկոսին: Կաթողիկոսական տեղագահ Մկր-
տիչ արքեպիսկոպոսի պատասխանը/:
1884, էջ 416-419

391. Քննութիւն արքազան Սիւնհոդոսիս քան /Ա/
1893, էջ 184-196

Ծան. /Բնագիր: Կանօնք վասն ընտրութեան կաթողիկոսի: Բան Բ.
Քուղթ միաբանութեան արքոյ հշմիածնի. Բան Գ. Վճռահատու-
թիւն մեծի Սիւնհոդոսիս: Բան Դ., քան Ե. Անուանք Սիւն-
հոդոսի եպիսկոպոսացն եւ վարդապետացն:

1. 1802 թ. կազմված Սինոդի շրջաբերականը, որը Դանիելին
մանչոււմ էր օրինավոր կաթողիկոս, իսկ Դավթին և նրա
ձեռնադրած հոգևորականներին՝ սպօրինի:
2. Շրջաբերականը խմբագրութեանն է հանձնել Մայր Աթոռի
միաբան Նդիա վրդ. Հասան-ձալալյանը/:

392. Օշական գիւղի ս.Մեսրոպը եկեղեցին
1895, հ.10, ներդիր
/Մ.Փափազյանի լուսանկարից/:

393. Ֆիմի

Սեմիրեչիայում գտնուած գերեզմանաքարը 1823 թուականի հա-
յերէն եւ ասորերէն արձանագրութիւնով
1895, էջ 22

Ծան. /1. Ն.Մառի հրատարակած /Ռուս.հնագիտ.ընկ. Արևելյան քաժան-
մունքի տեղեկագիր/ հոդվածի մասին, որտեղ ենթադրվում
է, որ Սեմիրեչիայում հայկական գաղթականութեանն է ե-
ղել:

2. Հրատարակած & արձանագրութեան հայերէն քննադիրը/:

112ա. Խուրով Գ.Մելքիսեղեկյան

Ողբ ի վրդովունսն Հայաստանի՝ ողբալով ոգեալ:
1868, № 8, դեկտեմբեր, էջ 115

Ծան. Մուրճովի կենսագրության, գրական-քաղաքական գործունեության մասին մանրամասնություններ տես՝

ա. Լ.Մելիքսեթ-Քեկ, Գևորգ Մելքիսեղեկյան Խուրով /Սյուրբեր և նոթեր/, Տեղեկագիր, 1950, № 2, էջ 55-84

բ. Լ.Մելիքսեթ-Քեկ, ,,Գևորգ Մելքիսեղեկյան Խուրովը /1763-1829/ և նրա ,,Գաւազնագրքի,, սկրոստիքոս-ներբողյանը,, , Բանքեր Հայաստանի արխիվների, 1963, № 2, էջ 101-110

գ. Ցու.Վարդանյան, Գևորգ Խուրովի նորահայտ երկը իբրև 18-19-րդ դարերի Հայաստանի և հայ-ռուսական հարաբերությունների պամուլթյան սկզբնաղբյուր: Բանքեր Մատենադարանի, № 13, 1980, էջ 192-202/:

266ա. Սմբատյանց Մ.

Բազմաշխատ խմբագրութեան Արարատայ: Արմաւիրեան վեցերորդ արձանագիր, գեալ ի 24 ապրիլի 1883 ամի, ի Մեսրոպե եպիսկոպոսէ Սմբատեանց:
1883, էջ 239-243

Ծան. Արձանագրության բնագիրը Ք.Գառնայանի վերծանությամբ և պատասխան նամակը/:

Ա. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐՑ

ՎԵՐՊԵՆՆԵՐ

1. 1896 թ. Վավերագրեր (Հայկական կոտորածների)

էջ 245-249, 286-290, 331-334, 420-424

Բովանդ. Ա. Աղթամարյ Գանգուցեալ Խաչատուր կաթողիկոսի վերջին

թուղթն եւ տեղեկագիրքը: Սպարակերտ զաւառի սպանութիւնք եւ կրօնափոխութիւնք, վերին Կարկառու տեղեկութիւնք, վարի Կարկառու տեղեկութիւնք, Ռշաունեսց զաւառի տեղեկութիւնք, Փեսանդաշա զաւառակէն:

Բ. Տեղեկագիր Աղեսիոյ:

Գ. Տեղեկագիր Աղջնի զաւառակին:

Դ. Մշից ուղարկուած տեղեկագրից քաղուածք: Հալեպի կուսակալութեան մէջ, Աղանայի կուսակալութեան մէջ, Բաղշոյ կուսակալութիւն, Կինժի պատկանեալք, ի Մուշ քաղաքի, Դաշի գիւղերէն: Հայոց Ձորոյ գիւղերու տեղեկութիւնք, վանօրայք, Կարճկան զաւառի գիւղերու տեղեկութիւնք:

2. 1897 թ.

1. Բողոքական եկեղեցի, էջ 10

2. Տեղեկութիւններ Տամկահայքից, էջ 11

3. Բողոքական եկեղեցի, Լեւոնուր եւ Կորա, Բրիտանեայ արեւելք, ամսագիրը, էջ 260-262

4. Բողոքական եկեղեցի, էջ 307, 346, 210, 487-488

5. Վարդուկյան Ար., Ամերիկա. Միսիոնարների գործունէութիւնը Տամկաստանում, էջ 65-66

6. 1896 թ. Հայաստանեայց ս.եկեղեցւոյ Գամար, էջ 81-83

7. Մայր Աթոռի ժամանակաւոր հիւանդանոցում ինամած զաղթական հիւանդների ցուցակը, էջ 198

8. Հայաստանեայց եկեղեցւոյ տարագիր զաւակները, էջ 226-229

9. Տամկահայք, էջ 369-373

10. Բարենորոգումներ, էջ 373-376

3. 1898 թ.

1. Բողոքական եկեղեցի, էջ 64
2. Բաղէշի վանքերը, էջ 299-300

4. 1899 թ.

1. Բողոքական եկեղեցիներ, Գերմանիա, էջ 62-63
2. Մամուլը հայկական հարցի մասին/, էջ 64

5. 1900 թ.

- Հանս Կոլցբեռը, Մեր դարու ամենախայտոակ գայթակղութիւնը
[,, Politikon ,, մայիս 25, 27, 29 և իունիս 1 կամ
№ 145, 147, 148, 149]: էջ 336-338

6. 1905 թ.

1. Ա. Ամֆիթեատրով, Մարդիկ, արդեր եւ փաստեր: Հայկական հար-
ցը: Քարգմ. ռուս. Մուրադյան Եղիշե Ժ. Վրդ.: էջ 1081-
1097, 1906 թ., էջ 45-59
2. Մուրադյան Ե. Ժ. Վրդ., Բագուի արդեր եւ հոգեւորականի
գէները, էջ 128-130, 127
3. Մայր Աթոռ Շրջահատուր խորագրի առկ` նամակներ, հեռագրեր/,
էջ 523-525

7. 1909 թ.

1. Հայաստեց եւ հակասամաաղրական շարժումներ Խորքերդի մէջ,
էջ 287-288
2. Սովը Արարկիւրի մէջ, Անասուլուի սովը, էջ 286-287
3. Տաճկահայր - Համնի կոտորածը: Կիլիկիոյ Հարդերը: Կիլիկիոյ
Սահակ կաթողիկոսի տեղեկութիւններից: Կացութիւնը գաւառ-
ներու մէջ: Հայերը եւ թուրք մամուլը: Անդրանիկ հայ գիւ-
ուորները, Երուսաղէմի խնդիրը: էջ 525-538
4. Կոտորածը Կասաբում /ականատեսի գամած/: Հարդերի հետե-
ւանքը: էջ 538-540
5. Մուշեղ եպիսկոպոս, Կոչ արասամանի եւ ամբողջ հայութեան
արիւնագանգ Կիլիկիային համար: էջ 549-551

6. Տավաբայք - Տավաբայքց թերթերում մէջ են բերուած Կիլիկեան արհաւիրքների մանրամասնութիւնները, որոնցից քաղում ենք յետագաները: Ատանա, Տարսոն, Մերսին, Իսքէնէրոն և, օգնութիւնները: էջ 663-680
7. Հաշիւ ի նպաստ Քիւրքբայասանի այ անուղիների անգանակիչ մասնաժողովի: Յուլիս Անտիոքի եւ շրջակայ գիւղորէից այ քնակչութեան: էջ 688-689

8. 1910 թ.

1. Կացութիւնը Հալէպի նահանգին մէջ, էջ 27-30

9. 1911 թ.

- Տավաբայքի այոց դրութիւնը, էջ 31-38

10. 1912 թ.

- Մ. քահանա 'ազարյան, Առասպելներ այեքի մասին / *Народное предание* փետրվ. 1, № 12892: նամակ խմբագրութեան/ : էջ 215-218

11. 1913 թ.

1. Գ. Ալթունյան, Հայ կեանք, էջ 266-272, 275-277, 509-518
2. Հողային ինչիցը Տարսոնում /Քաղուածք մի գեկուցագրից/, էջ 90-94

12. 1914 թ.

1. Միւլյուկով Գ., Փարիզի միջազգային վեհաժողովը այկական հարցի առթիւ, էջ 31-37, սես նահ. 29-30
2. Փարիզի միջազգային ժողովի /1913 թ. նոյեմբեր 17/ նախագահ գաղափար ղը Լակրուայի մտը, էջ 38-41
3. Ն. Գ. Գօղոս Նուբար փաշայի գեկուցումը, էջ 42-55
[Սան-Սանթանոյի 16-րդ և Բեռլինի 61-րդ հողվածները, վիճակագրական ավանդներ]
4. Հիվանդայան Ա., Ռուսաստան եւ Գերմանիան այկական հարցում, էջ 122-125

5. Հայաստանի բարենորոգութիւնները /Քարգմ. ,,
-ից/; Բաժանումն շրջանների, ընդհանուր վերապատկանների լի-
զորութիւնները, ընդհանուր խորհուրդներ, խորհուրդների ազ-
գային կազմը, գաւառական ժողովներ: Էջ 126-129
6. Քիւրքացայերի թիւը ըստ գանազան վիճակագրութեանց, էջ 129-
133
7. Տաճկա-Հայաստանի բարենորոգումների ծրագիրը /Քարգմ. Ֆրանս.
ընկերից/, էջ 222-226
8. Գօղոս Նուբար փաշայի նամակը ,, Times ,, -ի խմբագրին, էջ
226-229
9. Կլեմանսո Ժ., Հայկական բարենորոգումներ /Քարգմ. Ֆրանս.
,, L'homme libre ,, 1914, փետրվ. 15 թերթից/, էջ 229-
233
10. Ք.Յ. Հայկական բարենորոգումներ եւ բաժանման քաղաքականու-
թիւն /,, Genève ,, թերթից, 17 փետրվ. 1914/, էջ 233-237
11. Նամակներ, գրութիւններ /,, էջ 325-326
12. Բաբկեն վարդապետ, Տաճկահայոց Կամերաշի զործուներութիւնը
այժմ աւելի քան անհրաժեշտ է, Լէին Ի.Օ. Տաճկահայկական
հարցը /Քարգմ. Բաբկեն վրդ./, էջ 327-330, 331-340
13. Գօղոս Նուբար փաշայի նամակը Վաթողիկոսին /,, էջ 404-406.
14. Խորախանյան Ն. եպս. առաջնորդ Տարոնի, Բաղեշի առաջնորդ Սու-
րեն վրդ., Քրդական շարժումն, էջ 406-411, 415-420
15. Բ.Վ.Ա.Ղազարյանց /,, Հայկական դրամատուն Հայաստանում, էջ
421-423
16. Ազգիս Վեհափառ Հայրապետին ուղղած վսեմ. Տէր Գօղոս Նուբար
փաշայի նամակը, էջ 505-509, 510
17. Յայտարարութիւն Վսեմ. Գօղոս փաշա Նուբարի Հ.Բ.Ը.Միութեան
յտաջիկայ ծրագրին մասին, էջ 511-514-517
18. Պետութեանց պարաւարտութիւնը Հասպածը Բըքսազն եղբայրների
, ճանապարհորդութիւնն և քաղաքական կյանք Հայաստանի մեջ,,
վերնագրով գրքի վեցերորդ գլուխն է /,, էջ 605-618
19. Բ.Դոնան հրահանգները ընդհանուր Քննիչների իրաւունքների եւ
ձեռնհասութեան վերաբերեալ Ֆրանս. Քարգմ. Վ.Տեր-Հակովբեան
էջ 697-706
20. Վաթողիկոսն եւ հայերը, էջ 793-796

21. Տեր-Հակովբյան Վ.

Վիճակագրական ցուցադրումն Տաճկահայաստանի նրգերում, վան, Բիթլիս, Խարբերդ, Աղվազ եւ Դիարբեքիր վիլայեթների բնակչութեան, ներկայացրուած պարտաբարանից 1912 թ. /բաց են թողնուած այն զուտոները, ուր հայերը խոշոր թիւ չեն կազմում/:

Վիճակագրական ցուցադրումն Գոյ բնակչութեան օսմանեան կայսրութեան մէջ 1912 թ.

Հայերի բաղդը վերջին 30 տարիներում. համեմատութիւն 1882 եւ 1912 թւերի վիճակագրութեան

Հայ ժողովրդի վիճակագրական ցուցադրումը օսմանեան կայսրութեան մէջ, ներկայացրուած պարտաբարանից 1882 թ.: էջ 808-814

22. ,, Русские ведомости ,, /№ 244/ Թերթի տառչնորդող յօդուածը Հայկական հարցի մասին /Թարգմ. Բաբգեն վարդապետ/, էջ 985-989

23. Հայերը եւ նոր պատերազմը /,, Русские ведомости,,, № 243/ /Թարգմ. Ա.Քիվելեզյան/, էջ 980-992

24. Քիվելեզյան Ա., հնքնավար Հայաստանի տերիտորիան, էջ 1085 - 1090

25. Հայոց եկեղեցին /Բըքսաճն եղբայրների ,,ճանապարհորդութիւն եւ քաղաքական կյանք Հայաստանի մեջ,, գրքից հատված/, էջ 1091-1101

26. Ստեփանյան Ե.Վրդ., Տեղեկագիր Կարսի վիճակի: Գործակալութեան գիւղերը, աւանները, եկեղեցիները, դպրոցները, բնակչութիւնը: /Վիճակագրութիւն/, էջ 999-1004:

27. Տեր-Արաքչյան Գ., Մի քանի վիճակագրական տեղեկութիւններ Կարսի շրջանի մասին, էջ 638-643 [Հրատարակել է աղյուսակներ հետեյալ բովանդակութեամբ:

1. Ազգաբնակչութեան բաժանումը ըստ ազգութեանց եւ %
ամբողջ ազգաբնակչութեան վերաբերեալ

2. Բնակչութեան բաժանումը ըստ անտեսութիւնների

3. Արթութիւնը

4. Գրագիտութիւնը ըստ ազգութիւնների եւ %/:
հմտ. Հավելված Բ, էջ 150

3. 1915 թ.

1. Ա. Իվիլիեզյան, Հայ կեսնք եւ եկեղեցի: Հայկական Կարգը: Կիլիկիայի Կարգը: էջ 25-29
2. Կոչեն դը, Հայաստան [արտասպ. ,,Հորիզոն,, -ից], էջ 30-33
3. Գեորգ Ե կաթողիկոս, Կոնդակ [քաղաքականներին օգնելու հորդոր], էջ 3-5, 99-100, 101-103
4. Բարզեն վարդապետ, Հայ կեսնք եւ եկեղեցի: Հայկական Կարգ: Տաճկաստանի զարթոնականները ռուս-տաճկական պատերազմի ընթացքում: Հայերը դրուժինը: Վիճակագրական տեղեկություններ: Եկեղեցիներ: Քառասուններ: էջ 19, 138-149, 307-316
5. Արսեն քահանա Միմենոյանց, Վարդանանց յիշատակին, [քարոզ], էջ 128-131:
6. Գալաթիանյան Ա., Ինչու եւ ինչպե՞ս զարթեցինք, էջ 150-169, 573-585
7. Վեհափառ կաթողիկոսի դիմումները
 - ա. [Կովկասի] փոխարքայ կոմս Ի. Ի. Վարանցով-Դաշկովին:
 - բ. Արաքսին գործերի նախարար Ս. Գ. Սազոնովին:
 - գ. Վիկտոր կմստու էլ 3-րդ թագաւորին Խալիպայի:
 - դ. Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների սախազմի Վիլսոնին:
 - ե. Ֆրանսիական Հանրապետության նախազմի Գուսակարէին:
 - զ. Անգլիայի Գեորգ 5-րդ թագաւորին:
 - է. Գոդոս-փաշա նուկարին:
8. Սառցուած պատասխաններ: էջ 170-177
9. Կոտորածների ժայռ, էջ 177-178
10. Նրեք պետութեանց պատմական հեռագիրը հայկական կոտորածների առթիւ /Գեա. հեռ. գործակալություն/: էջ 302-304
11. Տ. Ավետիսյանց, Կոտորածների ժայռ, էջ 304-306
12. Նարնջագոյն գիրքը: Տաճկան-Հայաստանի բարենորոգութիւնների մասին /Сборник дипломатических документов. Реформы в Армении 26 ноября 1912 - 10 мая 1914 года/.
Թարգմ. Բարզեն վրդ.: էջ 317-333, 464-474, 601-606
13. Հ. Քուսմանյան, Վեցձին օրը, էջ 334-336
14. Հայ կամաւորները ս. Աշմիածնում, էջ 287-290
15. Գոդոս նուրար, Նրջարեւական [ը], էջ 355-356, 413-414

16. Գեորգ Ե կաթողիկոս, Կոնդակ/ք/, էջ 419-424
17. Նորին Վեհափառութեան անօրէնութիւններից, 6-10, 104-129, 424-434, 521-541, 680-716, 810-896
18. Բարզեն վարդապետ, Տառապնքի երկիրը, էջ 441-443
19. Ազգիս Վեհափառ կաթողիկոսին ուղղած Արամի գրուածները, էջ 453-454
20. Ամենայն Հայոց Վեհափառ կաթողիկոսի վերջերս ստացած պաշտօնական նամակից քաղուածք, էջ 455-456
21. Վանի շրջանային վարչութեան դիմումն այժմոցդրին, էջ 457-460
22. Ավետիսյան Հովհ. ցահան, Կոտորածների ժայնը, էջ 460-462
23. Մեղնյան Ն., Խնուսի այսօրեակ գիւղերու տուններու ցանկը, էջ 463
24. Վանի գրավման առթիւ եղած շնորհաւորական հեռագիրներ, էջ 415-416
25. Հաշիւ ս. հիշմամբի Սինօղում գաղթականների անունով ստացուած զուտարների, էջ 505-512, 564-567, 793-799, 925-928 1916 թ., էջ 157-160, 299-302, 442-443, 607-608, 766-767, 945-946
26. Գեորգ Ե կաթողիկոս, Կոնդակ, էջ 515-516
27. Նորին Վեհափառութեան Տ. Տ. Գեորգ Ե-րդ սրբազնագոյն կաթողիկոսի քարձր իովանաւորութեան եւ անախիւական փակողութեան ներքոյ գտնուող ս. հիշմամբի եղբայրական օգնութեան գլխաւոր կարգադիր յանձնաժողովից՝ Կոչ ամայն այլութեան, էջ 518-520
28. Բարզեն վարդապետ, Մեր ողբերը, էջ 544-546
29. Կոտորածների ժայնը: Քաղուածներ կարեւոր նամակներից, էջ 562-566
30. Նազարեթ Գ. Մարտիրոսյան, Յուշներն ու յուշերը: Եփրատի ափերէնք հիշ մը Հայաստանի հուսիսներէն, էջ 567-572
31. Վեհափառ կաթողիկոսին ուղղած 70-ամեայ շուշեցի պառու կնոջ հետաքրքրական նամակը, էջ 671, 724-726
32. Հայ կեանք եւ եկեղեցի: Մեր ազգային կեդրոնը, էջ 738-740
33. Մայր Աթոռ, էջ 841-849

34. Աղօթք Մանչեսթրի եկեղեցում: Ուելլարն եպիսկոպոսի քարոզը, էջ 857-859: [Արասապուժյուն , ,Հորիզոն, , -ից]
35. Ֆրանսիացիների կողմ. հայերին նպաստելու համար, էջ 859-860 [Արասապուժյուն , ,Արմենիա, , -ից]

14. 1916 թ.

1. Նորին վեհափառութեան անօրէնութիւններից, էջ 3-27, 170-199, 315-323, 454-467, 611-618, 620-623, 771-773, 776-786, 792-794
2. Քաղաքներ Սինօղի օրագրերից, էջ 27-33
3. Որբերի խնամակալութիւնը, էջ 43-44
4. Բընե Բինօն / René Pinon /, Հայերի բնաշնչումը: Գերմանական մեթոդ - Թիւրքական գործ: Քարգմ. Ֆրանս. Տիրայր վարդապետ: էջ 65-86, 233-260
5. Լորդ Ջեյմս Բրայս, Հայկական կոտորածներ: Քարգմ. անգլ. Ղեւոնդ վրդ. Մարդուկէսեան, էջ 87-95
6. Գևորգ Ե կաթողիկոս, Կոնդակ[ը], էջ 163-170
7. Ամերիկան եւ հայերը, էջ 231-232
8. Տրապիզոն, էջ 260-262
9. Մելիք, Հայ կեանքը Գեառկան Դումայում, էջ 263-272
10. Հաշիւ Սալմասի Եղբայրական օգնութեան Կօմիտէի, էջ 302-304
11. Գևորգ Ե կաթողիկոս, Կոնդակ[ը]: Հիմնական կանոններ Շուշի քաղաքում հիմնուելիք , ,Մարիամ Ղուկասեան, , օրիորդաց դպրոցի, էջ 307-314
12. Մայր կթող [Լոնդոնի հայ փախստականներին օգնող Լորդ-Մերի ընկերության քարոզչար Հարոլդ Բացստոնի այցը Երևան և հլմիածիկ]: էջ 338-342
13. Տիրայր Եվաբրդապետ, Հայ կեանք եւ եկեղեցի, էջ 366-389
14. Հաշիւ Ղարաբաղի , ,Եղբայրական օգնութեան, , կանանց կոմիտէի: 1915 թ. յունւարի 1-ից 1916 թ. յունւարի 1-ը: էջ 439-441
15. [Վանի, Բայազետի, Մուշի, Բիթլիսի, Սասունի և շրջակա վայրերից գաղթականության նոր խմբերի /34000 մարդ/ հլմիածին

- Գանձեր/ : էջ 549-553
16. Գյուլա արեղա, Ազգային : Անձանօթութեան Գանձակեր, էջ 560-566
 17. Գյուղ արեղա, Ավետիք Տեր-Կողոսյան, Զեկուցում Մուշ ուղարկուած յանձնաժողովի, էջ 566-584
 18. Յուզակ Մուշի ս. Կարապետ վանքից բերած եւ Մայր Տաճարի խորանում գտնուած եկեղեցական սպասների եւ իրեղենների : էջ 585-586
 19. Մայր Աթոռ, էջ 643-645, 646-647, 666
 20. Յուզակ , ս. Էջմիածնի Եղբայրական օգնութեան որբանոցի մէջ ապաստարան գտնուած ժամկետային երեխաների /մինչև 1916 թ. օգոստոսը/ : էջ 763-765
 21. Մայր Աթոռ Մատենադարաններ զաղթականների դրութեան, գործակալներ, որբանոցների, դպրոցների վիճակի մասին : էջ 807-810, 811-813, 815, 817-818

15. 1917 թ.

1. Նորին Վեհափառութեան անօրէնութիւններից, էջ 11-24, 85-94, 271-282, 409-414, 416, 418-426, 588-592, 676-680, 682, 684-689
2. Մայր Աթոռ, էջ 39-44, 106, 304, 312-313, 451-454, 448, 459-460, 613-614, 622-623 [Կաթողիկոսի կոնդակը ԱՄՆ-ի նախագահ Վ. Վիլսոնին, էջ 83-85 : Գեորգ Ե կաթողիկոսի Գեորգի-րը Անդրկովկասյան Գանձակաւոր ժողովի անդամ Միրայել Գալաշանյանին] :
3. Ազգային՝ ԱՄՆ-ի նախագահի [Վ. Վիլսոն] կողմից կողմ [Գայերին օգնելու], էջ 55-62
4. Հաշիվ - էջ 76-79, 254-255, 397-398, 848-849
5. Ազգային՝ [Գեորգ Ե կաթողիկոսի կոնդակը ԱՄՆ-ի պրեզիդենտ Վ. Վիլսոնին : Գրեզիդենտի նամակը Ամերիկայի Գայոց տաճարի Տ. Արսեն Ե. վարդապետ Վեհուհուն] : էջ 119-128
6. Յուզակ , ս. Էջմիածնի եղբ. օգն. որբանոցի, , , էջ 243-253
7. Հաշուեկշիռ Էջմիածնի եղբայրական օգնութեան յանձնաժողովի դրամադրկի [1915 թ. Գոլանկարի 1-ից մինչև 1916 թ. Գոլանկարի 5-ը], աւանդադրամների, շահմարանի [1916 թ. մարտի 4-ից

- մինչև 1917 թ. մայիսի 1-ը) և ազգային միջանկյալ Կարգա-
դատի պաշտոնավարութեան շրջան: № 4-5, Կովելյան, էջ 1-32
- Յ. Գևորգ Ն. Կաթողիկոս, Կոնստանդուպոլիս, էջ 403-408, 579-588 /Անտոն
Ֆրանսի, Լեոպոլդ Ֆավրի, Վիկտոր Բերարի անունով/:
- Զ. Աւստրալիա եւ Հայաստան, էջ 635-636
- Ը. Յայտարարութիւն Արեւմտ. Խորհուրդի կողմէ, էջ 573-576

16. Ա.Ա.

Վիճակագրական. Գորակասանի Ղարաղղ գաւառի հայաբնակ գիւղերը Ա. Դզմառ գաւառակ, Բ. Միշափարայ գաւառակ, Գ. Մրջուան գաւառակ, Դ. Քէյվան գաւառակ:

1896, էջ 185-137

17. Անդրեաս արքեպիսկոպոս

Վիճակագրութիւն թէմիւն Հայոց Ատրպասականի ի 1875 ամի:

1876, էջ 109-113

Եան. /Յեղեկութիւններ քաղաքների, գյուղերի, եկեղեցիների, ուսումնարանների, անտի, բնակչութիւնն ասորեր խավերի մասին/:

18. Բաղէշի վանքերը

1898, էջ 289-300

Եան. /Յանկ, համառոտ յեղեկութիւններ/:

Հմմտ. հակելված Ա, էջ 132

19. Եզնիկ արքեպ

Վիճակագրական յեղեկութիւններ Սեւանայ մենաստանի այցելութիւնն ըի 1914 թ. յուլիս-օգոստոս ամիսներում

1915, էջ 475-477

1. Ցուցակ ըստ տեղի եւ սեռի:

2. Ցուցակ ըստ ազգութեան:

3. Ցուցակ ըստ գրադմութի:

20. Քեմական վերասեսուչների հաշիւներից.

Անուանը ուսումնարանաց հայոց ի Վրաստանի և Լիմերէթի /ի Ցըֆ-իիս քաղաքի, յԱխալցիայ քաղաքի, յԱխալքուլաց քաղաքի, ի Ցուրթայիս քաղաքի/,

յն խառնակազմի քաղաքի եւ ի վիճակի նորին /ի Ղազարու վիճակի,
ի գաւառն Տփլեաց, ի գաւառն Ախալքալաքայ/:

Յընթացս 1877-1878 ուսումնական ամի բացեալ են Կեռեալ ձխա-
կան դպրոցք յորս առ 1-ն յունվարի 1878 ամի են. թիւ ու-
սուցչաց և ուսանողաց:

Համառօտ ցուցակ թեմական և եկեղեցական Իոզելոր դպրոցաց Կա-
յոց արական սեռի Շամախույ վիճակի Կանդերձ թուօք ուսուցչ-
աց և ուսանողաց ի նոսին վասն 1877 ամի:

Անուանք դպրոցաց: Համառօտ ցուցակ օրիորդական Իոզելոր դպրոցաց
Կայոց Շամախույ վիճակի Կանդերձ թուօք ուսուցչաց և աշա-
կերտուհեաց նոցին, վասն 1877 ամի:

Անուանք դպրոցաց: Համառօտ ցուցակ զթուոյ ձխական Իոզելոր դըպ-
րոցաց վիճակիս Կայոց Ծորոյն Նախիջևանի և Բեսասրաքիոյ և
զթուոյ ուսուցչաց և ուսանողաց ի նոսին ըստ երկուց սեռից:
վասն 1877 ամի:

Անուանք քաղաքաց եւ եկեղեցեաց առ որս զասնին դպրոցքն:
Յուցակ զթուոյ Իոզելոր դպրոցաց վիճակին Կայոց Երևանայ:
Յուցակ զթուոյ Իոզելոր դպրոցաց վիճակին Կայոց Ղարաբաղու
1878, էջ 452-458:

Հ.Ե.

1897 թ. ընթացքում տեղի ունեցած աշխարհագրական ճեռնարկու-
մաների մասին համառօտ տեղեկութիւններ

1898, էջ 146-150

Վիճակագրական տեղեկութիւններ պետութիւնների և զաղութնե-
րի բնակչութեան, տարածութեան, կենսամակարդակի մասին
1897 թ.]:

Հայ կաթոլիկ եկեղեցի Վիճակագրութիւն

1896, էջ 273-275

Հայ կաթոլիկ եկեղեցի: Տրանսիլվանիայի Կայերը Վիճակագրու-
ման]:

1910, էջ 932-933

24. Հայկական առքեւական /լուսաւորչական/ եկեղեցի Ռուսիայի մէջ
1879, էջ 350-355, 397-403
/Վիճակագրական աղյուսակ/

25. Հաշւեցուցակ ամենամասկ ծախուց շինութեան Մայր եկեղեցւոյ
հայոց Շամախոյ:
Նկարագրութիւն նորաշէն եկեղեցւոյ հայ Շամախոյ:
1881, էջ 93-95:

26. Հնդկաստանի հայեր: Հայք ի Հնդկաստան
1910, էջ 316-318:

27. Մարգարյանց Վրթ.
Սարղարազատի գաւառակը /տեղեկագիր/
1910, էջ 1196-1203

28. Մեսրոպ արեղա
Աբալքալաք
1903, էջ 434-440
/Վիճակագրական ալյաւներ/

29. Մինասյան Մ.
Տեղեկագիր Ա. Բ. Գ. Դ. 1912
(Ведомость А, Б, В, Г) - 1900).
1914, էջ 431-439, 633-637, 767-717.

Բովանդ. Ա. Երեանի թեմ, Բ. Վրաստանի եւ հմէրէթի թեմ
Գ. Շամախու թեմ, Դ. Ղարաբաղի թեմ, Ե. Ասարաթանի թեմ
Զ. Նոր Նախիջևանի եւ Բասարաթիայի թեմ

30. Միխիթար Վարդապետ
Տեղեկագիր Ա. Բ. Գ. Դ - 1900 թ.
(Ведомость А, Б, В, Г - 1900)
Ա. Երեանի թեմ, Բ. Վրաստանի եւ հմէրէթի թեմ, Գ. Ղարա-
բաղի թեմ, Դ. Շամախու թեմ, Ե. Ասարաթանի թեմ, Զ. Նոր
Նախիջևանի եւ Բասարաթիայի թեմ

1902, էջ 53-53, 142-152

ծան. /Վիճակագրական տվյալներ եկեղեցիների, ծխականների, հոգևոր ուսումնարանների, հոգևորականության, եկեղեցիների շարժական և անշարժ գույքի մասին/:

31. Մուսայելյան Հ.

Անդրկովկասի ազգաբնակչությունը

1913, էջ 279-296

ծան. /Վիճակագրական տվյալներ 1865-ից սկսած, ըստ «Кавказский календарь», -ի: Տես նաև նույն հեղինակի «Ճորասիրական մատցողների վերացումն Անդրկովկասում», հոդվածը, որին կից արվում է Երևանի և Գանձակի նահանգների զնվելիք հողերի մանրամասն ցանկը: Արարատ, 1913, էջ 469-490/:

32. Պարսկահայք: Աարպասականի թեմ /Թղթակցութիւն/

1895, էջ 173-174

ծան. /Վիճակագրական տեղեկություններ/:

Գմմա. էջ 146, № 16

33. Պարսկահայք: Սալմասի վիճակագրութիւն - 1895

1896, էջ 94

տես նախորդը

34. Սանասարեան վարժարան, Պօլսի հայ թաղական վարժարանները:

1902, էջ 255-262:

ծան. /Շեղեկություններ աշակերտների և ուսուցիչների թվի, մանրամասնություններ դպրոցների և ու մուսթի մասին/:

35. Սուլալայի հայերը

1911, էջ 911-912

36. Վեհուտի Ա. վրդ.

Աւսարիոյ հայ գաղթականութիւնը /Շեղեկագիր/

1899, էջ 22-24, 70-72

37. Վիճակագրութիւն թուաց հայոց զտանելոց յԱւստրիա ըստ աշխարհագրութեան 1869 ամի 1874, էջ 116

38. Վիճակագրական տեղեկութիւններ Ատրղարապատի գործակալութեան 1901, էջ 65, ներդիր: Կազմ. Հովհ. Բին.՝ Տեր-Հակոբյան: Վիճակագրական տեղեկութիւններ Սիսեանի /Տաթևու վիճակ/ գործակալութեան

1901, էջ 210, ներդիր: Կազմ. Հովհ. Բին. Տեր-Գրիգորյանց: Վիճակագրական տեղեկութիւններ Տփթիսու զաւտի գործակալութեան

1901, էջ 331, ներդիր:

Վիճակագրական տեղեկութիւններ Զանգեզուրու /Տաթևու վիճակ/ գործակալութեան

1901, էջ 338, ներդիր: Կազմ. Գարեգին Բին. Տեր-Մինասյանց:

39. Տեղագրութիւն թեմին Հայոց Ատրպատականի

1898, էջ 301-303, 356-358, 403-405, 449-453, 500-507

Բովանդ. Քաւրիզ քաղաք, Մարու, Խոյ, Աւլմաս, Ուրմի, Բարանդուզ, Ուրմիոյ լճի փարաւային զաւտներ, Մարաղա, Ղարաղոյ, Արղաբիլ: Ծան. Վեղեկագիրը ներկայացված է Ատրպատականի առաջնորդարանի կողմից: Հաղորդում է վիճակագրական տեղեկութիւններ՝ մարդահամարի արդյունքների աղյուսակների տեսքով:

40. Տեր-Մկրտչյան Գ.

Մի քանի վիճակագրական տեղեկութիւններ Ղարսի շրջանի մասին: 1914, էջ 628-643

Ծան. Վերաբերակել է աղյուսակներ հետեյալ բովանդակութեամբ՝

1. Ազգաբնակչութեան բաժանումը ըստ ազգութեանց եւ $\%$ ամբողջ ազգաբնակչութեան վերաբերեալ:
 2. Բնակչութեան բաժանումը ըստ տնտեսութիւնների
 3. Կրթութիւնը
 4. Գրագիտութիւնը ըստ ազգութիւնների եւ $\%$:
- Իմմա. Իվանովսկի Ա, էջ 148

41. Տնը-Մովսիսյան Մ.

Տեղեկագիր վանքապատկան Մարցոյ կալուածքի:

1901, էջ 356-361

Բովանդ. Մարց կալուածք, կալուածքի սահմանները, դիրքը, գիւղե-
քը, եկամուտ:

42. Ութուճյան Գ. Գրքեղս.

Նւրողայի հայոց առաջնորդութիւնը: Նկեղեցիք, ժամապշտու-

թիւնք, դպրոցք, բարեգործական հաստատութիւնք

1914, էջ 623-628

Ծան. /Տեղեկագիր Մանչեստր, Լոնդոն, Փարիզ, Ժնև, Մարսել, Վիեն-
նա, Սուչավա քաղաքների և Բելգիայի վերաբերյալ/:

43. Գեորգ Դ Կաթողիկոս

խամակ

1869, մարտ 11, էջ 153-155, ապրիլ 12, էջ 175-177

ծան. /Պատասխան խամակ, որով զգուշացնում էր Կ.Պոլսի Պողոս պատրիարքին վերջինիս Հոռմի Պիոս Թ-րդ պապից ժողովի ֆրավեր սասնակու կապակցութեամբ/:

44. Գեորգ Դ Կաթողիկոս

Կոնդակ

1872, էջ 35-37

ծան. /Հրահանգ ազեա քահանաներ չձեռնադրելու մասին/:

45. Գեորգ Դ Կաթողիկոս

/Կաթողիկոսի կոնդակը ուսումնասիրող թեմական առյուծներին և հոգևոր կառավարութեաններին եկեղեցական երաժշտութեան նշանակութեան մասին, ինչպես նաև ընդ որ թեմերից մեկական համապատասխան չափահաս աշակերտ հիմնադրելու ուղղորդելու՝ երաժշտութեան մեջ մասնագիտանալու նպատակով/:

1873, էջ 383-385

46. Գեորգ Դ Կաթողիկոս

Կոնդակ:- Հիմնական ծրագիր:- Հրահանգ:- Յուլյան աշակերտաց:-
Դարձեալ կոնդակ

1874, էջ 258-268

Բովանդ. Համառօտ հիմնական ծրագիր մեմորանդի ս. հիմնադրի:

Հրահանգ սակա ընտրելի աշակերտաց մեմորանդի ս. հիմնադրի
Յուլյան անդեաց յորոց պահանջեցան աշակերտաց: Միւս կոնդակն:

47. Գեորգ Դ Կաթողիկոս

Ամուսնութիւն, նշանադրութիւն և կոնդակ

1875, էջ 307-313

Քովանդ. Պաշտօն գործակալ քահանայի; Պաշտօն գանձապետի:
Կանոնք նշանադրութեան: Օրինակ վկայականի: Օրինակ
անդորրագրի գանձապետի:
Հմմտ. , Արարատ, , 1877, էջ 429-432

48. Գեորգ Դ. Կաթողիկոս

Կոնդակ վեհ. Հայրապետի
1875, էջ 461-463

Ծան. [Հայ եկեղեցու ծիսակարգը անբաժար պահելու մասին]:

49. Գեորգ Դ. Կաթողիկոս

Կոնդակը ուղղեալք Հայոց ի Մանչեսթեր
1876, էջ 114-116

50. Գեորգ Դ Կաթողիկոս

Նշանադրութիւն եւ գեղծմունք. Կոնդակ
1877, էջ 429-432

Ծան. [1. Բնութանութեան ներքին ժամանակ թույլ արվող օրինագնացութիւն-
ների և դրանց վերացման մասին:

2. Նույն ֆարցի կապակցութեամբ սես՝ Արարատ, 1875, էջ 307-
318/:

51. Գեորգ Դ Կաթողիկոս

Կոնդակ աւագ քահանայից պաշտօնի եւ պարտուց. ֆամար: Հրահանգ
վասն աւագ քահանայից եւ պարտուց պաշտաման նոցա:
1882, էջ 88-89

52. Գեորգ Ն Կաթողիկոս

Հայոց եկեղեցական ծիսական դրոցների ուսուցիչներ նշանակելու
մասին նոր կարգադրութիւն
1914, էջ 305-306
սես նաև էջ 302-305.

53. Գևորգ Ե Կաթողիկոս

Կոնդակ /ուղղված ամբողջ հայ ժողովրդին՝ օգնելու Ռուսաստանին համաշխարհային պատերազմում/:
1914, էջ 870-873

54. Գևորգ Ե Կաթողիկոս

Կոնդակ/ը/ /ուղղված առաջնորդներին և Սինոդին/
1915, էջ 803-809

55. Գևորգ Ե Կաթողիկոս

Կոնդակ - /թեմերի առաջնորդներին կառավարության փոփոխության կապակցությամբ խողաղությանը պահանջելու մասին/
1917, հավելված, № 2-3, էջ Գ-Ե

56. Իզմիրլյան Մ. Կաթողիկոս

Կոնդակ/ը/
1909, էջ 775-782

Ծան. /, Արարած, ամսագրի նոր խմբագիր, դիվանատան դիվանապետ նըշանակելու, ձեռագրերը հավաքելու և հիշմանին ուղարկելու, հայկական և ոչ հայկական ղարոցների ուսուցիչների և ավանդելիք առարկաների և դասագրքերի ցուցակները կաթողիկոսին ուղարկելու մասին/:

57. Իդի ազատութեան նոր օրինագծի հիմնական կետերը /ընդունված Գեազկան Դումայի կողմից/:
1906, էջ 490-492

58. Կաթողիկոսական ընտրութեան տարի

1. /Սինոդի շքանշանականը/ Հրաւիրագիր Սինոդի վասն ընտրութեան Կաթողիկոսի

2. Քուղթ Միաբանութեան Արքայ հիշմանի առ ման. Յ. Նեքսես սրբազան արքեպիսկոպոս Գաորիարք Կ.Պօլսոյ:
1884, էջ 46-54

Ծան. /Սուլյն հարցի կապակցությամբ ան՝ Ամփոփումն զրազրութեանց վասն կաթողիկոսական ընտրութեան, 1884, № 5, էջ Ա-Դ/:

Աիս եւ կաթողիկոսական ընտրութիւն: Պատժէն սսեցւոյ թղթոյն:
Պատժէն կաթողիկոսական յանձնաժողովոյ կողմանէ արուած
պատասխանագրոյն, 1884, էջ 185-195,
Կաթողիկոսի ընտրութիւնը, 1884, էջ 217-234:

59. Կաթողիկոսի ընտրութիւն

1885, էջ 166-180, 330-333, 365-372, 417-424

Վասազամավորների ցուցակներ, երդմագիր, ուղերձներ, Գեղա-
գներ/:

60. Վարապետյան Խ.Վրդ.

ի սոր ձուղայէ Վամակ/ 1875, էջ 313-316

Յայտարարութիւն առ ազգասէր եւ Գայրենասէր Գասարակութիւն
Գայկազանց որ ի ձուղա եւ Հնդկաստան, էջ 350-351

Հաշիւ Գանձանակութեան նպաստից յանուն առաջադրեալ Ազգային-
Գոզերոյ դպրոցին ձուղայու Գեւորքեցոց ի Գայոց Գասարակու-
թենէն ձուղայու ի 1875 ամի: էջ 351-353, 390-394:

Վամակու ուղղված է կաթողիկոսին եւ բողոքականութեան տարածման
մասին է: Նամակագրի կարծիքով պայքարի միակ Գնարավոր
միջոցը Գայկական դպրոցները Գայ ուսուցիչներով ապահովե-
լն է/:

61. Հայկունի Ա.

Պարսկաստան

/Թղթակցութիւն Արարատի/

1896, էջ 587-588

62. Մակար Կաթողիկոս

Թուղթ ընդհանրական Տ.Տ.Մակարայ սրբազնագոյն կաթողիկոսի
ամենայն Հայոց առ Գամբրէն դասս եկեղեցականաց եւ ժողովրդակա-
նաց Գայոց:

1889, էջ 65-85

Եւն. Վոնտակը արված է ի պատասխան Հոռմի Լեւոն 13-րդ պապի շրջա-
բերականի, որով Գրավիրուվ էր Գայկական եկեղեցուն Գնազնուր-
վել Հոռմի պապին: Տես նաև՝ 1889, էջ 86-92/:

63. Մկրտիչ կաթողիկոս /Երիմյան Հայրիկ/

Գամձեն շրջաբերական կոնդակի վեհափառ Հայրապետի
1900, էջ 99-100

Ծան. /Վիճակների առաջնորդներին արգելելու՝

1. Խնամիական 4-րդ սասիմանի և ազգակցական վեցերորդ սասիմանի ամուսնությունները
2. անշահափայտների և զաղանի ամուսնացողների ամուսնությունները/։ սես՝ հաշորդը

64. Մկրտիչ կաթողիկոս

Խանոսական կոնդակներ՝

- ա. Խնամիական հինգերորդ սասիմանի շահաության մասին
1899, 30 հունիսի
- բ. արյունակցական ազգականության յոթերորդ սասիմանի ամուսնության թույլատրելիության մասին - 1899, 17 դեկտեմբերի
- գ. անվավեր և անթույլատրելի ամուսնության մասին - 1902, 4 հունվարի
1902, էջ 3-7

Ծան. /Նույն հարցերի վերաբերյալ սես Գ.Ցեղ-Մկրտչյան, շահաութեան վերաբերեալ կանոնական կոնդակներ, Արարա, 1902, էջ 130-133/։ սես՝ նախորդը

65. Մկրտիչ կաթողիկոս

Ղուկասեան մրցանակի կանոնադրութիւն։ Կոնդակ։
1902, էջ 252-255

66. Մկրտիչ կաթողիկոս

Կոնդակ նոր-մուղայի Քանանեան դպրոցի աթիւ։
1902, էջ 405-410

Ծան. /Կոնդակով հաստատված դպրոցի ծրագիրը բաղկացած է 26 կետից/։

67. Մկրտիչ կաթողիկոս

Երշաբերական կոնդակ եկեղեցական կալուածները վերադարձնելու և դպրոցներ բանալու մասին
1905, էջ 773-776

68. Մկրտիչ Կաթողիկոս

Նրժաբերական կոնդակ յանուն թեմակալ ազաջնորդաց Հայոց Ռուսաստանի /բացի Բեսարաբիոյ/
1905, էջ 863-864

69. Մկրտիչ Կաթողիկոս

Կոնդակ /Մաղաքիա պատրիարք Օրմանյանին/
1906, էջ 636-637

Ծան. /Քահանաների կրկնամուսնութեան մասին/:

70. Մկրտիչ Կաթողիկոս

Կոնդակ
1906, էջ 637-638-639

Ծան. /Ազգակցութեան և խնամիութեան աստիճանները հաշվելու վերաբերյալ/: տես նաև №№ 63, 64

71. Մկրտիչ Կաթողիկոս

Կոնդակ առաջնորդաց Ռուսաստանի
1906, էջ 635-636

Ծան. /Կոնդակով հանձնարարվում էր յուրաքանչեղ մարդահամար անցկացնել և արդյունքները ներկայացնել Կաթողիկոսին/:

72. Ալեքսանդր Յ-րդ /Ռոմանով/

Բարձրագոյն հրովարտակ/ը/

Եայրագոյն պատրիարք Կաթողիկոսի ամենայն Հայոց Մակարայ հաստատութեան համար:

/Վեղարի վրա աղամանդյա խաչ կրելու և Ալեքսանդր Նեակու շքանշան տալու մասին/:

1885, էջ 417-418, 419-420

73. Ալեքսանդր Յ-րդ

Բարձրագոյն հրովարտակ առևեալ յանուն Եայրագոյն պատրիարք Կաթողիկոսին Մկրտչի:

/Նրեք հրովարտակ՝ Կաթողիկոսի հաստատման, աղամանդյա խաչ կրելու և Ալեքսանդր Նեակու շքանշան պարգևելու մասին/:

74. Նիկոլայ 2-րդ /Ռամանով/
Բարձրագույն ֆրոկտորակ
1903, էջ 291-294
75. Նիկոլայ 2-րդ
/Հրովորակ ոռու-ձագունական պատերազմի առթիվ/
1904, էջ 195-197
76. Նիկոլայ 2-րդ
Բարձրագույն ֆրոկտորակ
ծան. /Նիկոլայ 2-րդի ֆրոկտորակը Գեասկան Գոլմա ֆրակիրելու մասին/
1905, էջ 763-766
77. Նիկոլայ 2-րդ
Անուանական բարձրագույն ֆրաման կառավարիչ Զենսային
/Դավանական ազատության մասին/
1905, էջ 395-400
78. Նիկոլայ 2-րդ
Բարձրագույն ֆրաման: Հայոց եկեղեցական կալուածների եւ
դպրոցների մասին:
1905, օգոստոս, էջ
79. Նիկոլայ 2-րդ
Բարձրագույն ֆրոկտորակ:
ծան. /Ռուսաստանի ներքին խղաղությունը վերականգնելու միջոցա-
ռումների մասին/
1905, էջ 977-978
80. Նիկոլայ 2-րդ
Ընդհանուր ներուամ: Գեաքրուրգ ֆոկսեմբերի 21-ին Գաշատե-
կան Սևկազ Կառավարիչ Անեաթին:
1905, էջ 982-985

81. Նիկոլայ 2-րդ

Գեաներուրդ: Հոկտեմբերի 21-ին: Գաշտանական: Մամուլի գլխաւոր վարչութեան շրջաբերական կարգադրութիւնը՝ հաղորդած նահանգապետներին, գրաքննական վարչութիւններին եւ տանձին գրաքննիչներին հոկտեմբերի 19-ից:

Իսն. /Յաղաքացիական իրմի, խոսքի, ժողովների և ընկերակցութիւնների ազատութեան մասին/:

1905, էջ 979-981

82. Նիկոլայ 2-րդ

Բարձրագոյն հրովարտակ

1918, էջ 299-300

Իսն. /Կաթողիկոս Գեորգ Ծ Սուրենյանին Ալեքսանդր Նեւսկու շքանշանով պարգևատրելու մասին/:

83. Նիկոլայ 2-րդ

Բարձրագոյն հրովարտակ:

/Առաջին համաշխարհային պատերազմի առթիվ/:

1914, էջ 875-877

84. Նիկոլայ 2-րդ

Բարձրագոյն հրովարտակ:

/Քուրդիայի պատերազմ հայաստանի և Բուսաստանին/:

1914, էջ 867-869

Նույն տեղում՝ Բազմաբնի հեռագիրը կաթողիկոսին, էջ 869:

Կաթողիկոսի պատասխան հեռագիրը, էջ 870

85. Նիկոլայ 2-րդ

Բարձրագոյն հրովարտակներ:

/Գեական հեռագրական գործակալութիւն/:

Բարձրագոյն հրովարտակ յանուն գերագոյն գորհրամանատար

Ն.Ա.Բ.Մեծ Իշխան Նիկոլայ Նիկոլաեւիչի:

Իսն. /Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ նրան Կովկասի փոխորդ և կովկասյան քանակի գլխավոր հրամանատար նշանակելու մասին/:

1915, էջ 675-676:

Նույն սեղում՝ Բարձրագոյն հրովարտակ: Յանուն զննեալ-աղ-
կոմս Վարսնցով-Դաշկովի [նովկասի փոխարքայի և զլիսավոր
հրամանատարի պարտականութիւններէց ազատելու մասին]:

1915, էջ 677-678

86. Նիկոլայ 2-րդ

Մանիֆեստ: Քազաւոր կայսեր Նիկոլայ 2-րդի հրամարումը զահից
1917, հավելված, № 2-3, էջ Ա-Բ

87. Միխայիլ /Ռոմանով/

Մեծ իշխան Միխայիլ Ալեքսանդրովիչի հրամարումը զահից:
1917, հավելված, № 2-3, էջ Գ

88. [Սար իղդին շահի հրովարտակը Հայոց կաթողիկոս Մկրտիչ Խը-
րիմյանին, Սուրբիս արքեպիսկոպոս Գարգյանցին Ատրպատականի
տաշնորդ նշանակելու կապակցութեամբ]:
1894, էջ 162-163:

89. Նորին մեծութեան պարսից շահի Ֆերմանն առ Վեհափառ կաթողի-
կոսն Ամենայն Հայոց
1888, էջ 615-616

Ծան. [Սար իղդին շահի հրովարտակը Մակար կաթողիկոսին]:

90. Գիոս Բ. /Հոռմի պապ/

Գաածէն հրաւիրագրի:

Արեւելածէն եկեղեցիներուն ամէն եպիսկոպոսաց, որք Առաքելապետա-
կան Աթոռոյն հետ շունին հաղորդակցութիւն

1869, ապրիլ, № 12, էջ 175-177

Ծան. [Նույն հարցի կապակցութեամբ տես՝ էջ 174 - Գաածէն նամակի
Արդուինոյ եպիսկոպոսին հայ հոովմէականաց
էջ 174-175 - Գաածէն պատասխանոյ Առաջնորդին Կարուց առ
զերապայծառն Արզվնոյ]:

91. Գորեղոնոսցի Կ.Գ.

[Սամակներ Մ.Ա.Յյուռէային [1881 թ.]: Ալեքսանդր Գ-ի, նահ՝

Լորիս-Մելիքովի մասին/:
Քարգմ. ուղև. Արտակ վարդապետ:
1907, էջ 1052-1065
Գմմա. Հավելված Ե, էջ 169

92. Սալլանթյանց Մ. արքեպիսկոպոս

Գամմեն կապի նորին /1847 թ./ եւ տապանագիրք:
1873, էջ 350-356:
/Կենսագրություն, կապ/:

Բովանդ. Տապանագիր հասակայ Մովսիսեան Գասաբեանց, յօրինեալ
ի Միքայէլ արքեպիսկոպոսէ Սալլանթեանց /հայերեն և ուսե-
րեն/,

Տապանագիր գեներալ մայեօր Գօղոսի Մովսիսեան Մելիքեանց,
յօրինեալ ի Միքայէլէ արքեպիսկոպոսէ Սալլանթեանց /հայերեն
և ուսեբրեն/:

93. /Սիմեոն եպիսկոպոս/

Կ.Պօլսոյ զարիարքական տեղապահ Սիմեոն եպիսկոպոսի շրջաբե-
րականը /1888 թ. օգոստ. 26/ Հոովմայ պապի կոնդակի տոթիւ:
1888, էջ 578-580

94. Տեր-Մովսիսյան Հ.

Մագաղաթեայ երկաթագիր փղոսկրեայ կազմով Աւետարանը
1883, էջ 537-541

Եան. /Հրատարակել է Ավետարանը եջմիածին փոխդրելու մասին ման-
րամասնություններ Սինոդի հ.20 զործից՝

1. ներսես կաթողիկոսի կոնդակը Հովհաննես եպիսկոպոս Շահ-
խաթունյանին
2. ներսես կաթողիկոսի կոնդակը Սինոդի անդամ Մակար վար-
դապետին:

95. Տեր-Գեորգյան Մ.

/Կամակ/ Հօռոմ գիւղէն. Բան զրգարաւթեան լիբանանցի կարծե-

ցեալ հայր Քերովբէի առ ազնւ Հայոց եւ առ վերստեսուչն Բե-
րիա քաղաքի Սիմէօն արքեպիսկոպոսն:
Յանարժան սեռոնէ Քերովբէէ առ սիրելի եղբարս ազգին Հայոց:
ի սիրացու Գրիգոր Մեծիմաստ [Փեշմաւ Մեան] վարժապետ [պա-
ռասխան/

1869, № 8, նոյեմբեր, էջ 195-196,

1870, № 10, փետրվար, էջ 243-244, № 11, մարտ, էջ 265-267

96. Քեմական դպրոցաց կանոնադրութիւն
Կանոնադրութիւնը յաղագս թեմական դպրոցաց հայոց որ ի Ռուսաստան
- զլ. Ա. Յաղագս թեմակալ առջնորդաց եւ հոգաբարձուաց
զլ. Բ. Տեսուչք եւ պարտաւորութիւնք նոցին
զլ. Գ. Յաղագս վարժապետաց
զլ. Դ. Վասն աշակերտաց
զլ. Ե. Յաղագս ուսանելի առարկայից
1869, № 10, փետրվար, էջ 141-146
97. Քոփմյանց ն.Ց.
Սիմօէրապօլոյ Հայոց ծիսական դպրոց եւ կրթական ծրագիր
1877, էջ 275-276
98. Ժամանակաւոր նոր կառավարութիւն:- նոր մինիստրութիւն:-
նոր կառավարութեան ծրագիրը:
1917, հայելված, № 2-3, էջ Գ-Ը
99. Կանոնադրութիւն վանական դպրոցաց
Տեսչութիւն վանական դպրոցաց, Աշակերտք, Ուսանելի առարկայք,
Հոգեւոր կրթութիւնք, Կարգ կենցաղավարութեան աշակերտաց
1869, № 1, մայիս, էջ 4-9
100. Կանոնադրութիւն նպաստաւ զանձարանի ամուսնացեալ եկեղեցականաց
Ասորթանայ հայոց վիժակի, յօրինեալ ի յանձնաժողովոյ
նշանակելոյ ըստ կարգադրութեան վիժակային հոգեւոր
իշխանութեան:
1881, էջ 38-43

101. Կանոն/ք/

Յաղագս ծխական հոգեւոր դպրոցացն հայոց որ ի Ռուսաստան
Յաղագս հոգաբարձուաց
Յաղագս եկամտից դպրոցաց
Յաղագս դասաւանգ եւ ուսանելի առարկայից ծխական դպրոցաց
Ուսանելի առարկայք,
Յաղագս վարձապետաց,
Յաղագս «շակերտաց»
1868, № 6, հոկտ., էջ 70-73.

102. Կանոնք ծխական դպրոցաց

Հրահանգ դասախօսութեան կրօնագիտութեան ի ծխական դպրոցս
Հրահանգ դասախօսութեան ուսմանց ի ծխական դպրոցս - հայոց
լեզու, ռուսաց լեզու, թուաբանութիւն, աշխարհագրութիւն
պատմութիւն, սկզբունք բնական գիտութեանց
1876, էջ 381-398

103. Կանոնք եկեղեցական ծխական ուսումնարանաց հայոց
1886, էջ 309-327

Բովանդ. Ա. Հանրական կանոնք:

Բ. Յաղագս առջնորդաց

Գ. Յաղագս 'հոգաբարձուաց:

Դ. Յաղագս ուսուցչաց:

Ե. Յաղագս աշակերտաց եւ աշակերտուհեաց:

Զ. Յաղագս ուսման: թիւ դասուց յեօթնեկի յեկեղեցական
ուսումնարանս աղայոց: թիւ դասուց յեօթնեկի յեկե-
ղեցական ուսումնարանս օրիորդաց:

Հրահանգ և ծրագիր ուսման կրօնագիտութեան վասն եկեղի-
ցական-ծխական միդասեան և երկդասեան ուսումնարանաց
հայոց:

Հրահանգ և ծրագիր ուսման հայ լեզուի վասն եկեղեցական-
ծխական միդասեան և երկդասեան ուսումնարանաց հայոց:

Ծրագիր ուսման ազգային պատմութեան և աշխարհագրութեան
Հայաստանի վասն եկեղեցական-ծխական երկդասեան ու-
սումնարանաց հայոց:

104. Կոմիտաս /Սողոմոնյան Ս./

Հայոց եկեղեցական եղանակները: Ուսումնասիրութիւն,

ընագրեր:

1894, էջ 222-227, 256-260

Բովանդ. Հոգեւոր երգերի ձեւն ու բովանդակութիւնը, Տաղ յարութեան [ընագիր]:

Շարականների ձեւն ու բովանդակութիւնը, Կանոն ծննդեան և Աստուածայայտութեան մրազալուցի, Ներսես Շնորհալու Հոգեզալսեան Բ աւուր կանոնը, Նոյն եւ նման, [ընագրեր]:

Շարականների եւ հոգեւոր երգերի եղանակները: Մանրուսումն. Մանրուսման եղանակները:

Տաղագա ժայնից թէ ուստի գաւ [ընագիր]

Մանրուսման եղանակների այբբենական ցանկը [ընագիր]:

Ուրի ժայնի նրբութիւնները [ընագիր]:

Ծան. [Վերահրատարակութիւնն սես՝ Կոմիտաս, Հոգածներ և ուսումնասիրութիւններ, հավաքեց Ռ. Քերլեմեզյան, Նր., 1941, էջ 105-125]:

105. Կոմիտաս

Տասն եւ վեց ժայն երգեցողութիւն զատարագի
1897, էջ 64-65

106. Կոմիտաս

Հայոց եկեղեցական երաժշտութիւնը ժՊ դարում: Ա չրջան 1839-1874 թթ.

1897, էջ 221-225 /անավարտ/

Բովանդ. Տիրացու Բաբա Համբարձում Սարգսեան /1766-1899/:

Հայոց արդի ժայնանիշների զիւտն ու զարգացումը:

Երաժշտական ժողովներ Կ. Պոլսում:

Իննամեայ միջոց 1864-1873:

Շարականը ժայնագրելու առաջին փորձեր:

Ծան. [Վերահրատարակութիւնն սես՝ Կոմիտաս, Հոգածներ և ուսումնասիրութիւններ... էջ 126-136]:

107. Կոմիտաս [զտարուսութիւն]

Երգեցողութիւնը ս. Կատարագի Թախտաբալի ի խոյս եկեղեցւոյ մէջ

եւ ներդաշնակեալ ի ձեռն Մ.Նկմալեան. սպազրեալ արդեամբք Կ.Պր. Մեղուինեան, Լէյպցիգ-ՔրէյակովՅ եւ Հէրտել. Վիեննա - Միխիթրեան սպարան, 1896:

1898, էջ 111-117:

Ծան. /Մես Մ.Նկմալյանի նամակը Արարատի խմբագրութեան, որով իր անրավականութիւնն է. Գայանում վերոհիշյալ գրախոսութեան վերաբերյալ,

1898, էջ 324:

Վերահրատարակութիւնն անս` Կոմիտաս, Հողվածներ և ուսումնասիրութիւններ..., էջ 137-152/:

Կոմիտաս

108. Recueil des chants populaires arméniennes.

,,Հաւաքածոյ Գայոց ժողովրդական երգերի,,

1900, էջ 367-368:

Ծան. /Գրախոսութիւն Լ.Նղիազարյանի գրքի վերաբերյալ: Վերահրատարակութիւնն անս` Կոմիտաս, Հողվածներ և ուսումնասիրութիւններ..., էջ 186-189/:

109. Կոմիտաս

Մի Գամես քանազոյ

1901, էջ 228-229.

Ծան. /Վերահրատարակութիւնն անս` Կոմիտաս, Հողվածներ և ուսումնասիրութիւններ..., էջ 190-193/:

110. Կովկասի փոխարքայութեան սահմաններում Գայ-լուսավորչական եկեղեցու զոյից կառավարութեան ժամանակակից կանոններ: 1905, էջ 788-791.

Բովանդ. Ա. Եկեղեցական զոյրերի վերաբերեալ կանոններ:

Բ. Հոգեւոր դպրոցներին պատկանող զոյից կառավարութեան մասին:

Գ. Վանքապական կալուածների մասին: 1874 թ. յունւարի 19-ին բարձրագոյն Գասառուած կանոններ, որոնք նախապէս Գաւանութիւն են գտել Մեծ իշխան Կովկասեան փոխարքայի կողմից:

111. Հայաստանեայց առաքելական սուրբ եկեղեցու ծխական կանոնադրութիւն [Երազիր]
1902, էջ 209-232
112. Հայոց եկեղեցական տարրական դպրոցների ժամանակաւոր կանոնները:
1907, էջ 100-105
- Բովանդ. 1. Ընդհանուր կանոններ:
2. Դպրոցական անմիջական վարչութիւն.
ա. Ինգաքարձութիւն,
բ. մանկավարժական խորհուրդ,
գ. խառն ժողով,
դ. տեսուչ,
ե. Իւսուցիչներ
Շքեթական դասացուցակ հաստատուած Ա կենտրոնական ժողովից:
Նույն տեղում շրջաբերականը՝ էջ 99:
113. Հրահանգ վասն Բեմական վերատեսչաց [Ըրողկացած 23 կետից]
1873, էջ 459-460
114. Հրահանգ վասն ընտրութեան աշակերտաց, որք կամիցին մասնել յառաջին դասարան Ոսմարանիս: Ի 1 սեպտեմբերի 1877 տարւոյս:
1877, էջ 194-195
115. Մուրադյան Ե.
Առաքելական կանոններ
1904, էջ 500-506
- Եան. [Նույն հարցերի մասին տես՝ „Մեր կեանքի ցուերից, , Արարատ, 1904, էջ 398-402, 498-499, 593-603/];
116. Սուրենյանց Գ. արքեպս.
Եկեղեցական ծխական դպրոցների համար ժամանակաւոր հրահանգ

Հայոց եկեղեցական-հասկան հանրակրթական դպրոցների՝ համա-
ժայն Գօլժոճենիայի 1178 յօդ. եւ 1874 թ. հրատարակուած
բարձրագոյն հաստատուած, ինչպես 1905 թ. Կովկասի փոխար-
քայի հրատարակած ժամանակաւոր կանոնների:
1909, էջ 717-721

117. Վորոնցով-Դաշկով /Ի/:

Կանոններ: Քէ ինչ կարգով 1903 թուի յունիսի 12-ի օրէնքով
յարրունիս գրաւուած հայ-լուսաւորչական եկեղեցուն զտակա-
նող կալուածներն ու դրամազուիւնները պէտք է վերադարձնել
այդ եկեղեցու զառաջմաւոր հաստատութիւնների տեսչութեան
համաժայն 1905 թուի օգոստոսի 1-ի բարձրագոյն ուկագի
/բաղկացած 14 կեանք/:
1905, էջ 1045-1051

118. /Տեր-Մովսիսյան/ 2.

Գաշտօնէութիւն Հայաստանեայց առաքելական ս.եկեղեցւոյ.

Ա. կաթուղիկոսութիւն,

Բ. զատրիարքութիւն:

Քիմք եւ Բեմական հաստատութիւնք /ըստ 1836 թ. հաստատված
է 1837 թ. գործադրութիւն ստացած ,,Գոլժոճենիայի,,/:
1884, էջ 37-46

119. Օրմանյան Մ.

Եկեղրոնական վարչութեան կրօնական ժողովոյ տեսնը ելնելիք
ամուսնական իւղիրներու համար հրահանգ
1907, էջ 666-668

120. Օրմանյան Մ.

Կ.Գօլսի ս.Գատրիարքի շքշքերականը եւ որբանոցների վերա-
ծումը արհեստանոցների:

Հրահանգ կազմակերպութեան զուտական ազգային արհեստանոցնե-
րու.

Խազմութիւն, մասակարարութիւն, արհեստական կրթութիւն
1902, էջ 135-141

121. Բելոզոլով

Նեկրասով եւ Լորիս Մելիքով: /Գառկեր անցեալի/:
/Հիշողութիւններ/: Քարգմ. Արտակ վարդապետ:
1908, էջ 441-445:
հմմտ. Հավելում Գ, էջ 160-161

122. Բերթուլես Ա.

Քրիստոնէութիւն եւ ըուղղայականութիւն
Քարգմ. Երվանդ սարկավազ Տեր-Մինասյան
1902, էջ 639-658

123. Բինազաւղզիա կամ Երանելու երգը:

Քարգմ. հնդկերենից և ծանոթագրութիւնները Հ.Ամառյանի
1911, էջ 53-63, 127-136, 237-245, 334-340, 406-411,
491-497, 596-591, 688-692

124. Բոլոսով Վ.Վ.

Նկեղեցու պատմութիւնը տիեզերական ժողովների շրջանում
Քարգմ. ոռու. Արտակ վրդ.Սմբատյան
1911, 74 էջ

Ծան. /Հրատարակել է որպէս Արարտի հավելում: Քարգմանել է
միայն առաջին երեք ժողովներին վերաբերող մասը/:

125. Բրոնզով Ա.

Քրիստոնէութիւնն ու կեանքը: Քրիստոնէական 1600 ամեայ
/313-1913/ յորելեանի առիթով:
Քարգմ. ոռու. Հուսիկ արքեպիսկոպոս
1913, էջ 892-903

Ծան. /Տես նաև Քարգմանչի առաջաբանը՝ Քրիստոնէութեան 1600-
ամեայ /313-1913/ յորելեանի առիթով, էջ 890-892/:

126. Քունիաթյանց Հ.

Համառոտ տեղեկագիր Աստրախանու Հայոց թեմի վերայ:
1876, էջ 323-326

127. Գամուկո Ն.

Յովաննու յայտնութեան կանոնական արժեքի եւ եկեղեցական ըմբռնման հարցի առիթով:— Ս.Յովհ.աստուածաբան առաքեալի յայտնութեան զոքի կանոնական արժեքը 1-2-րդ դարի ե-կեղեցական աւանդութեան վկայութեամբ:

1913, էջ 117-132, 317-332, 531-551 թարգմ. ոռուս. շուսիկ արքեպ
Արասապան , , , 1912 թ. հոկտ. և 1913
թ. փետրվ.

128. Գելցեր Հ.

Համառոտութիւն քիւզնդական կայսրների պատմութեան
Քարգմ. Մեսրոպ վրդ.

1897, էջ 262-263, 309-315, 351-361, 413-422, 503-509
1898, էջ 24-46

129. Դեռլլինգեր Ի.

Դեռլլինգերի նամակները եւ յայտարարութիւնները վատիկանի
հրովարակների մասին 1869-1887 թթ. [26 նամակ]

Քարգմ. Ա. Չուբարյան, Կ. Պաշկանցյան

1892, էջ 283-323, 385-409, 573-610, 681-709, 777-789

130. Սլետնսկի

Հրեական ժողովրդի անուան նոր գիւտը եզրիտական կոթողներում
Քարգմ. Նուսիկ եպիսկոպոս

1904, էջ 907-914, 1004-1008

131. Նսայան Իմ.

Տօքթօր Մորթման եւ վանայ սեպածեւ արժանագրութիւնները:

1872, էջ 43-44, 81-85:

132. Երկու գլուխ Դամասկոսայից /, ճշմարտութեան ուղի, /
Քարգմ. Ե. Նղիզարեան:
1905, էջ 380-382
Բովանդ. 1. Խորհրդածութեան մասին
2. Ձարի մասին

133. Լանգլուս Վ.
Գենուայի հասարակածութեան յարաբերութիւնները Փոքր
Հայաստանի թագաւորութեան հետ ժԳ եւ ժԴ դարերում
Քարգմ. Յ. Գ.
1880, էջ 28-37, 68-75

134. Լօօֆս /Յր/
Հաբեշների եկեղեցին: Նորա ներկայ վիճակը: Հաբեշների իբ-
րեւ մի հին արեւելեան եկեղեցու, բնորոշ գծերը եւ ազգային ա-
ռանձնայատկութիւնը:
Քարգմ. Յ. Քոփճեանի /Կարապետ վարդապետ Տեր-Մկրտչյանի օգ-
նությամբ/:
1896, էջ 299-302, 348-353.

135. Լօօֆս Փր.
Հայ եկեղեցին
1902, էջ 627-639
Եան. /Քարգմանել է Կ. Տեր-Մկրտչյանի հեղինակի ,,Բաղդասական դա-
ւանագիտութիւն,, գրքի Ա հատորից:
Տես նաև Կ. Տեր-Մկրտչյանի ,,Քիւրիմացութիւններ հայոց ե-
կեղեցւոյ զտամական անցեալի նկատմամբ,, հոդվածը, Արա-
րատ, 1902, էջ 807-834/:

136. Կաժան Յու.
Քրիստոնէութիւնն ու փիլիսոփայութիւնը
/Քրիստոնեութեան պատմութիւն/
Քարգմ. փոխադր. ներսես արեղա Տեր-Միքայելյան
1905, էջ 159-169, 271-278

137. Կոնսիդեր ֆ.

Յովսեփոսի հին հայ թարգմանութիւնը
Թարգմ. Տիրայր վարդապետ
1908, էջ 781-791

- Ծան. 1. 1787 թ. Կ.Պոլսում հրատարակած ,,Գիրք պատմութեանց
Յովսեփոսի Երբայեցւոյ... յաղագս պատերազմի հրեից ընդ
հռովմայեցիս և աւերման Երուսաղէմի: Թարգմանեալ ի լատինացւոց
բարբառոյ ի հայոց լեզու, ի ձեռն ուրումն
հլովացւոյ Սեփանոսի...,, գրքի թարգմանչի, թարգմանու-
թյան ժամանակի մասին:
2. Բնագրական հավածների համեմատութիւնը/:

138. Հայոց ազգն եւ եկեղեցին
1875, էջ 158-160, 195-197

Արտաստութիւնն ,,Մասիս,,-ից /թ. 1653-1654/, որն էլ իր
հերթին թարգմանութիւնն է Պոլսում հրատարակող ,,Rostko
& Constantinoople,, Փրանսերեն հանդեսի խմբագ-
րի Ալֆրեդ դը Զասթոնի /Գաստոն/ հոդվածից/:

139. Հառնակ Ա.

Արեւմտեան կամ կաթոլիկ վանականութիւնը
Փոխադրութ. Հ.Քոֆշյան
1900, էջ 326-328

140. Հառնակ Ա.

Քրիստոնէութիւնն ու պատմութիւնը
Թարգմ. գերմ. Ն.Տեր-Միքայելյան
1905, էջ 38-55

141. Հիլլել

Անկախութիւնն Աստուածաշնչի դրվագներից/
Իռու. Թարգմ. Արտակ վարդապետ
1912, էջ 588-594

142. Հիլլե քրան Ա.

Հին Հնդկաստանի ուսումը

Քարգմ. Ս.Մ.

1899, էջ 194-199

143. Հոլլ Կ.

Ցունական վանականութիւնը

1899, էջ 106-109, 175-181

144. Հոմերոս

Հեկտորի եւ Աքիլլեսի կռիվը:

Քարգմ. Հ. Կեարոսյան

1908, էջ 277-287

145. Մակլեր Ֆր.

Յոռաշաբան /Ֆր.Մակլերի խմբագրութեամբ Փարիզում տպագրված
,,Հայկական մանրանկարչութիւնը,, գրքի առաջաբանը/:

Քարգմ. Ֆրանս. Մ.Վրդ.Մաքսուդյանց

1914, էջ 272-273

Եան. տես նաև գրափոսութիւնը՝ էջ 274-276

146. Մայր Աթոռ:

/Օտարերկրյա հյուրեր՝ Հիբրալթարի լորդ եպիսկոպոս Վիլյամ
Կոլլինս, Քենարքերիի արքեպիսկոպոսութեան քահանաներ
Վ.Ա.Վիգորամի, Բոլամիր Բրաունի և Գերարդուդ Բոմբերի այ-
ցը կըմիածին/:

1907, էջ 897-898

Նույն տեղում՝ Բանդալլ արքեպիսկոպոս Կենարքերիի:-

Նորին սրբութիւնը Պատրիարքին կըմիածնի և կաթողիկոսին
Ամենայն Հայոց: /Նամակ Խրիմյանին: Բնագիրը՝ անգլերեն,
հայերեն/։ էջ 897-898

147. Մառ Ն.

ճշմարտութիւնը վրաց եկեղեցու մասին:

1905, էջ 434-438

148. Մառ Ն.

Գրոթ. Ն.Մառի թուղթը Անիում հնագիտական ինստիտուտ հիմնե-
լու համար

Քարգմ. Ա/րասկ/ վրդ.

1910, էջ 428-437

149. Մառ Ն.

Հայ գրի եւ տպագրութեան մեծ յոբելեանը:

Ազատ փոխադրութ. Գևորգ վրդ. Չորեքշաբթի

1913, էջ 861-863

150. Մեյն Ա.

Լեզուների ազգակցութեան հարցը

Քարգմ. Ֆրանս. Մ.վ.Մաքսուդյանց

1914, էջ 1135-1148,

1915, էջ 81-94

151. Մորթման Ա.

Հայաստանի նախկին յիշատակարանը:

1872, էջ 152-159, 192-197, 245-248:

152. Մորթման Ա.

Հայոց հին ճիզդանակերտ մայրաքաղաքին դրից վրայ

1873, էջ 474-477

/Արտատպութիւն ,Մասիս,,-ից, թիվ 1472, դեկտ. 8/

153. Նիկոլայի Մ.

Վանի թագաւորների Ռուսաստանի սահմաններում գտնուած սեպե-
ժեւ արձանագրութիւնները: Վանի արձանագրութեանց ջովանդակութեան
վերծանութիւնը: Սեպագիր արձանագրութեանց գիւտը Ռուսաստանում:
Տեսութիւն Ուրարտուի /Արարատեան աշխարհի/ պատմութեան ըստ Ասո-
րեստանի եւ Վանի աղբիւրների:

Քարգմ. ռուս. Եղիշե արեղա Մուրադյան

1893, էջ 745-764, 852-865, 935-949, 987-996

Ժան. /Քարգմանվել է , ,

1893:

Քարգմանութիւնը օժտված է Միսքանի և Քարգմանչի ծանոթա-

գրութիւններով: Ցես նաև Մեսրոպ արքեպ. Ամբասյանի իրա-
պարակումները /ՁԵ 260-274 / և Միսքանի, Ուրարտեան քե-
ւեռագրերի լեզուն,, իողմեմը՝ Արարատ, 1893, էջ 923-
934/:

154. Նոր պեղումներ Գաղեստինում
Քարգմ. /Հ.Տեր-Մովսիսյան/
1911, էջ 257-259

155. Եուրց Կ.

Նախնական կուլտուրայի պատմութիւն:-

Արուեստ: /Համադաստութիւն/: Կրօն, Արդարադատութիւն,

Գիտութեան ծագումը:

Քարգմ. **Pessimist**:

1917, էջ 526-542, 790-805

1918, էջ 100-123

156. Գառլանյան Ք.

Հայաստանի հին պատմութեան աղբիւրները:-

Հայաստանի պատմութեան հին աւանդութիւնների քննութիւնը:

Քարգմ. ռուս. Վ.Տ.Գ.

1879, էջ 431-443, 478-490, 533-546

1880, էջ 80-92, 136-145, 245-255, 303-312, 342-354

157. Գեղումներ Միջին Ասիայում

Քարգմ. Հ.Տեր-Մովսիսյան

1911, էջ 513-515

158. Գեղումներ Գեսաումում

Քարգմ. ռուս. Հ.Տեր-Մովսիսյան

1911, էջ 792-793

159. Գղատն

Սոկրատեսի-պաշտպանողական ճառը:- Կրիտոն: Սոկրատես եւ

Կրիտոն:

Բնագրից Քարգմ. **Pessimist** ::

160. Գոռտո Վ.

Կովկասեան պատերազմ, Գ.Գ. Գարսկական պատերազմ 1826-1828, Ս.Գեանըրուրզ, 1882:

Վերածնութիւն Հայասանի, Բարզմ. ոռւս. Գ.Գոռոյան 1888, էջ 675-684, 756-784

161. Ռընան Է.

Մահմեդականութիւն և զիտութիւն:

Էրնեստ Ռընանի արասանած մտըր Փարիզի Սորբոնի համալսարանի լսարանում մարտի 29-ին 1883 ամի:

Քարզմ. Ս.Տեր-Գաբրիելյանց 1884, էջ 22-37

162. Ռոսեյկին Փ.

Փոսի շանքերը հայ եկեղեցին միացնելու Կ.Պօլսոյ կամ յուսական եկեղեցուն

Քարզմ. ոռւս. Հոսիկ արքեպ. Տեր-Մովսիսյան

1917, էջ 355-360, 499-506, 606-612:

1918, էջ 49-63

163. Սեն-Մարտեն

Հայոց լեզուի եւ գրականութեան զիտական նշանակութիւնը Քարզմ. Փրանս. Ս.Մ/անդինյան/

1872, էջ 322-325, 354-358, 401-404

Եան. /Այս հոդվածը հեղինակի ,,Յիշատակարան Հայասանի,, երկի առաջաբանն է/:

164. Սիրզիդ

Յիշատակարան ի վերայ տերութեան եւ կրօնի նախկին հայոց 1874, էջ 15-19, 49-51, 91-96, 128-131, 173-178, 206-209, 245-248

Քարզմ. Փրանս. Սոփիս Առաքելյանց

Եան. /Արարատի մասնագիտութեան մեջ աշխատանքի միայն վերջին մասն է նշված՝ 206-209 և 245-248:

Տես նաև Քարգանչի նամակը՝ ի Դավրիժոյ, Խմբագրութեան Արտ-
րատ ամսագրոյ, 1873, էջ 463-464/:

165. Սոցին պրոֆ.

Համիսլամականութիւնը եւ նորա անառչելիութիւնը քրիստոնէս-
կան ազգմանց համար:

Քարգանտություն գերմաներենից:

1896, էջ 447-451

166. Վալդմայեր Ք.

Դրուզների կրօնը:

Քարգանտություն գերմաներենից:

1898, էջ 388-390

167. Յվեակով Կ.

Այց Քէյմբրիջ /ճանապարհորդական նոթեր/
Քարգմ. Տիրայր ծ.վարդապետ

1916, էջ 393-404, .

1917, էջ 129-147

168. Փարրար

Մեծն Աթնասս ծննդից մինչև ժեռնադրութիւնը

Քարգմ. Յ.վ.

1895, էջ 459-462

169. Փարրար

Յիեզերական Գործ

Քարգմ. ռուս. Հուսիկ վրդ. Տեր-Մովսիսյան

1891, էջ 157-164, 183-195, 267-277, 305-319, 495-

506, 547-552 /անավարտ/

Բովանդ. Ա.Գրիգոր Նագիանզացի: Կրթութիւն եւ մանկութիւն Գրիգորի: Սուրբ Գրիգոր եւ Մեծն Բարսեղ: Սուրբ Գրիգոր եւ ուրացող Յուլիանոս: Գրիգորը Նագիանզում եւ Սելեւկիայում:

170. Ֆիրդուսի

ի մահ քաջին Սֆանդեարայ /Ազանդարայ/, Մենամարտ քաջին
Սամայ

1887, էջ 227-230

Եան. /Փոքրիկ առջաջան և երկու հասվածի թարգմանություն՝ Ա.
Գյուլզադյանց/:

171. Ֆրիչ Ռ.

Ասիական ժողովուրդների մեռելների թաղման սովորութիւն-
ները

Քարգմ. Ֆ.

1892, էջ 1073-1089

Եան. /Նույնի մասին մասնաթիւթություն անս՝ էջ 1004-1007/:

- Ա.Ա. - 146
 Աբաս /Թազավոր/ - 118
 Աբաս կաթողիկոս - 113
 Աբաս Միրզա - 22
 Աբգար - 10, 11
 Աբել արքեպիսկոպոս սեւ Միթարյան Ա.
 Աբեղյան Մ. - 1
 Աբովյան Խ. - 1, 41, 42, 128
 Աբրահամ Ասազասցի - 65, 75
 Աբրահամ վարդապետ /Անկյուրացի/ - 2
 Աբրահամ կաթողիկոս - 14
 Աբրահամյան Ա. - 103, 107
 Ազաթանզեղոս - 15, 72, 105, 127
 Ադոնց Ն. - 2
 Աթանաս /Աղեքսանդրացի/ - 177
 Ալամդարով /Ալամդարյան/ Հ. - 34
 Ալեքս Կոմնինոս - 121
 Ալեքսանդր - 30
 Ալեքսանդր 3-րդ Ռոմանով - 157, 160
 Ալթունյան Գ. - 138
 Ալի - 42
 Ալիշան Ղ. - 36, 125
 Աղա Մամադ Խան - 75
 Աղաթանյան Լ. 51
 Աղանյանց Գ. - 35
 Աղավելյանց Բ. - 2, 35, 139, 140, 141, 142
 Աղեքսանդր Մեծ - 43
 Աղվանեցի Խ. - 2
 Ամսոյան Հր. - 3, 4, 18, 76, 106, 169
 Ամեմյան Հ. - 4, 5, 31
 Ամեմօղլի Նուրիջան /Նահապակ/ - 125
 Ամատունի Ս. - 5, 6, 54
 Ամիրզովլաթ Ամասիացի - 128

- Ամօրիքեատրով - 137
 Այվազովսկի Գ. - 7, 102
 Անահիտ - 52
 Անանե - 73
 Անանիա - 58
 Անանիա կաթողիկոս - 16, 74
 Անանիա Մոկացի - 105, 107, 108
 Անանիա Նարեկացի - 103
 Անանիա Շիրակացի - 106
 Անանիա Սանահնեցի - 98, 104
 Անանիա վրդ. - 113
 Անասաս կաթողիկոս - 56
 Անդրեաս արքեպ. - 146
 Անթալյան Փ. - 94
 Աշոտ /Բագրատունի/ - 20, 28, 36
 Աշոտ Գառիկ - 56, 59
 Աշուղ Կազար - 25
 Առաքել - 52
 Առաքել Բաղիշեցի - 132
 Առաքել Դավրիժեցի - 7, 72, 82
 Առաքել վարդապետ - 8, 54, 132
 Առաքելյանց Ա. - 136
 Ասովածատուր վարդապետ - 18
 Ասովածաբյանց Ն. - 30
 Ավագ - 48
 Ավդալյան Հովհ. - 79
 Ավդալբեգյան Մ. - 28
 Ավետիսյան Հ. քին. - 142
 Ավետիսյանց Ց. - 141
 Ավետից վարդապետ /Նվդոկիացի / - 9, 124
 Ավշյան Հ. - 9, 85
 Առամ իշխան - 4
 Առամ երեց - 10
 Առովմյան Հ. - 51
 Ասորոմիզդ մարզպան - 4

Արա - 42

Արաբաջյան Ս. - 53

Արամ - 105

Արևշահ-Սարիբեկ - 40

Արխատաբեկ - 110

Արդության Հ. - 24, 30

Արդուն - 130

Արշարունի Հ. - 97

Արսեն ալազակ - 41

Արամկ վարդապետ - 161, 169, 172, 174

Արամվազդ - 73

Արսեն Գաբելյան - 4

Արուզ խթուն - 49

Արքեպիսկոպոսյան Ե. - 10

Աքիլլես - 173

Բաբզեն կաթողիկոս - 116

Բաբիյան Վ. - 124

Բագրատունիք - 41

Բակուրան - 57

Բաղդասար - 85

Բաղդասարյան Ս. - 5

Բասմաջյան Կ. - 10

Բասամյան Վ. - 10, 11

Բասաումյան - 59

Բարդուղիմեոս - 32

Բարթոլդ Վ. - 12

Բարխուդարյանց Մ. - 17

Բարեումա - 69

Բարսեղ /Կեսարացի/ - 113, 177

Բարսեղ կաթողիկոս - 74

Բարսեղ վարդապետ - 31

Բարսաուն Հ. - 143

Բելենկի Տ. - 12

Բելոզուով - 169

Բելք Վ. - 12
Բերար Վ. - 145
Բերթուլեա Ա. - 169
Բերշեմ Մարս Վան - 12
Բըքսազն եղբայրներ - 139, 140
Բժշկանց Մ. - 13
Բինոն Բ. - 143
Բոլո առվ Վ. - 169
Բրայս Է. - 143
Բրատն Բ. - 173
Բրոնզով Ա. - 169
Բրքիշո - 73
Բուղա ոստիկան - 74, 130
Բունիսթյանց Հ. - 170
Բո՛ւրթեւ - 49
Բուրկարդուս դե Սանտա Մոնտե - 13

Գ.Վ. - 13

Գագիկ /Բագրատունի/ - 128, 129

Գագիկ /ուսուցիչ / - 52

Գաղիշոյ - 73

Գալուստ վարդապետ - 63

Գալեմբյարյան Գ. - 13

Գամուկո ն. - 170

Գայանե - 63

Գասար - 133

Գեւցեր Հ. - 170

Գեորգ - 123

Գեորգ Դ կաթողիկոս Կոստանդնուպոլսեցի - 72, 120, 152, 153

Գեորգ կաթողիկոս - 70

Գեորգ Ե կթղ. /Սուրենյան/ - 141, 142, 143, 144, 145, 153,
154, 159

Գեորգ վրդ. Չորեքչյան - 174

Գեորգ Ծ-րդ /Բագավոր Անգլիայի/ - 141

Գյուլգաղյանց Ա. - 8, 178

- Գյուլխանդանյան Հ. - 18
 Գյուլա արեղա - 144
 Գյուլա Վահուկի - 4
 Գյուլա Վարդապետ - 14
 Գորիա - 105, 127
 Գորոյան Ն. - 14
 Գաիֆոն Սյունի - 73
 Գրիբոյեդով Ա. - 2
 Գրիգոր - 63
 Գրիգոր Է Անավարզեցի - 50, 71, 74
 Գրիգոր Ապիրաս - 57
 Գրիգոր Արծրունի - 118
 Գրիգոր Խլաթեցի /Յերեւնց/ - 27, 132
 Գրիգոր արքեպիսկոպոս - 30
 Գրիգոր Եպիսկոպոս - 32
 Գրիգոր Լուսավորիչ - 5, 14, 15, 68, 95, 100, 132, 133
 Գրիգոր Կաթողիկոս - 121
 Գրիգոր Ժ Կաթողիկոս - 30
 Գրիգոր Մագիստրոս - 7, 74, 98
 Գրիգոր Ք Մուսաբեկյանց Կթղ. - 74
 Գրիգոր Նագիանգացի /Ասովանաբան/ - 28, 113, 177
 Գրիգոր Նարեկացի - 5, 15, 54
 Գրիգոր Նյուսացի - 56
 Գրիգոր Շղթա յակիր - 58
 Գրիգոր պատրիարք - 32
 Գրիգոր Պարսիկ /Մանամիրոսժիկ/ - 109
 Գրիգոր Սքանչելագործ - 82, 112, 114
 Գրիգոր Տաթևացի - 77
 Գրիգոր Տղա - 100, 101, 111
 Գրիգոր Տուսետորդի - 100, 101
 Գրիգոր Բահանա - 52, 53, 93
 Գրիգորիս Աղթամարցի - 59
 Գրիգորիս արքեպիսկոպոս - 15
 Գրիգորիս Կաթողիկոս - 99, 101
 Գուլամիրյան Ա. - 60

- Դամասոս Հռոմայեցի - 114
 Դանիել կաթողիկոս - 71, 184
 Դանիել արքեպ. Վաթրիարք - 32
 Դավիթ կաթողիկոս - 134
 Դավիթ Բեկ - 60
 Դավիթ աբեղա - 45
 Դավիթ կաթողիկոս - 70, 74
 Դավիթ վարդապետ - 35
 Դավիթ փլիխոֆա /Հարցացի, Քերթող, Հերամանցի/ - 56, 59, 110
 Դավիթ քահանա - 107
 Դասյան Խ.վ. - 16, 17, 18, 24, 133
 Դասեան /Իշխան Մինգրելացի/ - 41
 Դաս Առավելյան - 4
 Դեմետրե - 16
 Դեռլլինգեր Ի. - 170
 Դեոսկորոս կթղ. - 70
 Դիոնիսիոս /Դիովնեսոս/ Աղեքսանդրացի - 116
 Դիոնիսիոս Արիոսազացի - 117
 Դյուբուա դը Մոնպերիո - 43
 Դյուլտրիե հղ. - 9
 Դուգորուկի Դ. - 81

 Ե. . . . եանց - 19
 Եդիգարյան Ե. - 171
 Եզեկիել մարգարե - 111
 Եզնիկ աբեղա - 146
 Եզնիկ Կողբացի - 19, 68
 Եզնիկ վարդապետ - 19
 Ելեոնսակի - 170
 Ելիկուս - 49, 50
 Եկմալյան Մ. - 166
 Եղիա - 30, 81
 Եղիա /մարգարե / - 43
 Եղիա քահանա - 3

- Եղիազար կաթողիկոս - 30
- Եղիազարյան Լ. - 166
- Եղիշե - 74, 86
- Եղիշե վարդապետ - 20
- Յսուվբ Արղար - 96
- Եպիփան եպս. /Կիպրացի/ - 85
- Եպիփան կաթողիկոս - 63
- Եսայան հմ. - 170
- Եսայի - 94, 117
- Երեմիա մարգարե - 111
- Երեմիա կաթողիկոս /Աղվանից/ - 19
- Երզնկյանց Ռ. - 20, 21
- Երիցյան Յ.Ա. - 118
- Երիցակ - 21
- Եռլթայ Եսքովլև Չոռնոյ - 21
- Կփրեմ արքեպս. - 32
- Կփրեմ կաթողիկոս - 21, 22, 33, 34, 43, 66, 91, 79, 81

- Ջանգակ երեց - 4
- Ջարգարյան Ա. - 8
- Ջաքարե Ապասալար - 104
- Ջաքարիա Ա Չազեցի - 22
- Ջաքարիա երեց - 65
- Ջաքարիա կաթողիկոս - 70
- Ջաքարիա Քանաքեռցի - 66, 128
- Ջաքարյան Ք. - 102
- Ջաքարյանց Գր. արքեպս. - 23
- Ջաքարյանց Մ. - 23
- Ջենոբ - 4
- Ջենոն - 69
- Ջեյթուհյան Կ. - 23
- Ջուլգադարով Ալլահեար բեգ - 52, 53

- Կղվարդ /Քենաքեռցիի արքեպս./ - 133
- Կմիս Մ. - 106

Քաղեոս Առաքյալ - 5, 36, 68
Քաղեոսյան Հ. - 25
Քաղիսդյան Մ. - 25
Քամբա խթուն - 49
Քամրազյան Հ. - 103
Քանդյան Ս. - 25
Քարզմանյան Ա. - 26
Քեոզորիա /Դազոն/ - 59
ս.Քեոզորոս - 35
Քեոզորոս կաթողիկոս - 74
Քեսակորոս կաթողիկոս - 74
Քերլեմեզյան Ռ. - 165
Քոնդրակեցիներ - 116
Քովմա առաքյալ - 14
Քովմա Արծրունի - 4, 11
Քովմա Մեծոփեցի - 57
Քոփմյան Հ. - 19, 105, 171
Քոփմյանց Ն. - 163
Քումա /Բաբունապետ/ - 58
Քումանյան Հ. - 141
Քումանյան-Մամիկոնյան - 66

Իզմիրլյան Մ. կաթողիկոս - 154
Իշխանյան Ռ. - 95
Իսկենսեր - 74
Իրենսոս - 115

Լալայան Ս. - 64
Լակրուս դը - 138
Լանգլուս Վ. - 171
Լանկթամուր - 41, 74
Լեզաիուս - 136
Լեին Ի. - 139
Լևոն /Մեծ, Ռուբինյան/ - 94
Լևոն 13-թղ/Հոսմի պապ/ - 155

Լեհցկի - 53

Լիպարիտ Օրբելյան - 50

Լորիս-Մելիցով - 161, 169

Լուլու - 12

Լոօֆու Ֆր. - 171

Խալաթյանց Գր. - 27, 28, 105, 114

Խաղբակյանց - 104

Խանդուբ - 16, 26, 133

Խաչատուր Կեչառեցի - 28

Խաչատուր Կաթողիկոս - 136

Խաչատուր Եպիսկոպոս - 7

Խաչիկ Կաթողիկոս - 28, 36, 70

Խաչիկ Կրոնավոր - 49

Խաչիկ վարդապետ - տես Դասյան Խ.

Խաչիկյան Լ. - 27, 62

Խաչո աղբար - 119

Խաչվանքյան Հ. - 170

Խարախանյան Ն. - 139

Խոջայանց Հ. - 29

Խոսաիկյան Մ. - 19

Խոսրով Անձևացի - 105

Խոսրով /Խոսարով/ Գանձակեցի - 106

Խոսրով /Քազավոր/ - 73

Խոսրով /Եպիսկոպոս/ - 74

Խոսրովիկ Քորզմանիչ - 55, 58, 104

Խուբով Գ.Մելքիսեդեկյան - 135

Կ. - 29

Կ.Կ. տես Կոստանյան Կ.

Կ.Վ. տես Տեր-Մկրտչյան Կ.

Կ.Վ.Ս. տես Արապյան Կ.

Կաղիմ իբր աղուլլուհ օղլի - 52

Կանայան Ս. - 63, 85

Կավալինցկի Գ. - 37

- Կասարինե Ա /Նկատերինա/ - 47
 Կարաբեգով Բեռուզ աղա - 52
 Կարապետ - 126
 Կարապետ Բաղիշեցի - 132
 Կարապետ եպս. - 126
 Կարապետ կաթողիկոս - 71
 Կարապետյան Խ. - 155
 Կարրիեր Օ. - 11, 129
 Կաժան Յու. - 171
 Կիպրիանոս - 113
 Կիրակոս Գանձակեցի - 4, 98
 Կիրակոս վարդապետ - 57
 Կիրակոսյան Գ. - 81
 Կլեմանտ Ժ. - 139
 Կղեմես - 100, 112
 Կյուժմուշխանեցի Մանուել վրդ. Շահինյան - 2, 31, 32, 97
 Կյուրիոն կաթողիկոս - 14, 69
 Կոլլինս Վ. - 173
 Կոնինյան Ա. - 95
 Կոմիաս - 164, 165, 166
 Կոմիաս կաթողիկոս - 53, 113, 115
 Կոնսիլեր Ֆր. - 172
 Կոշեն դը - 141
 Կոստանդիանոս Մեծ - 111, 130
 Կոստանդին Ա կաթողիկոս - 98, 99
 Կոստանդին Ա Բարձրբերդցի - 121
 Կոստանդին Կառուկեցի կթղ. - 74
 Կոստանյանց Կ. - 5, 29, 35, 36
 Կորգբերդ Հ. - 137
 Կրիլով - 119
 Կրիտոն - 175

 Հ.Յ. - 147
 Հազկերտ Բ - 73
 Հախումյան Ա. - 37

Հախումյան Ս. - 8
Հակոբ եպիսկոպոս - 74
Հակոբ կաթողիկոս - 18, 79
Հակոբ Կարնեցի - 126
Հակոբ Հիսուսի - 45, 46
Հակոբ Նեոսարենց նաղաշ - 132
Հակոբ Դ Ջուղայեցի կաթողիկոս - 46
Ջակոբ Բ Սսեցի կաթողիկոս - 74
Հակոբ Արժեցի - 37
Հակոբ քահանա - 126
Հակոբյան Ա. - 16
Հակոբյան Վ. - 61
Հակոբյանց Դ. - 37
Հակովբյանց Հ. քին. - 37
Համազասպ եպս. - 95
Համամ Արևելցի - 85, 36
Հաննա եպիսկոպոս - 58
Ջայկունի Ս. - 38, 39, 40, 133, 155
Հառնակ Ա. - 172
Հասան-Հալալյան Եղիա վրդ. - 11, 32, 134
ՀարուՅյունյանց Ս. - 125
Հաքիմյան - 53
Հաքաբախուզեն Օ.Բեռնկենդորժ - 40, 78
Հեթում Բ. - 24, 85, 92, 94, 98, 99
Հեկտոր - 173
Հերակլ - 84
Հերակլ /Քազավոր Վրաց/ - 56, 107
Հիպոդիա - 113
Հիպոդիաես Բոսորացի - 114
Հիլլեքրանս Ա. - 173
Հիլլեկ - 172
Հոիփսիմե - 36, 54, 63
Հոլլ. Կ. - 173
Հոմերոս - 173
Հովակիմ Պատրիկ - 34

- Հովասափ Սեբաստացի - 59
 Հովան - 112, 170
 Հովան Առաքյալ - 123
 Հովան Կ կաթողիկոս - 73
 Հովան Մայրազոմեցի /Մայրավանեցի/ - 59, 74
 Հովան Մանդակունի - 69, 110, 111
 Հովան Ոսկեբերան - 14
 Հովան Իմաստասեր Օմեցի - 95, 114, 121
 Հովան Դ Օվայեցի /կաթողիկոս/ - 70
 Հովաննես եպիսկոպոս - 45, 113
 Հովաննես Երզնկացի - 58, 104
 Հովաննես կաթողիկոս - 34, 74, 113, 128
 Հովաննես Զ կաթողիկոս - 72
 Հովաննես Կարբեցի - 14, 72, 78, 102
 Հովաննես Կոլոս - 58
 Հովաննես կրոնավոր - 117
 Հովաննես Ը Կարբեցի արքեպիսկոպոս /կաթողիկոս/ - 33, 119, 123, 124
 Հովաննես Արկավազ - 98
 Հովաննես վարդապետ - 31
 Հովաննես եպս. Կապանեցի - 50
 Հովաննես արքեպս. Գոլսեցի - 33
 Հովաննես Մկրտիչ - 37
 Հովաննես Կարնեցի - 43
 Հովաննես քահանա - 45
 Հովաննես եպս. Օրբելյան - 50
 Հովաննիսյան Ա. - 45, 46, 47
 Հովաննիսյան Գ /Քաջբերունի/ - 47, 53, 125, 126
 Հովաննիսյան Խ. Քուլակ - 124
 Հովանաթան Հովանթանյան - 56
 Հովսեփ /Լյուբոմիրի իշխան/ - 7
 Հովսեփ Նորաշենցի - 107
 Հովսեփյան Գ. - 28, 31, 36, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 62, 76, 84, 92, 104
 Հովսեփոս - 172

Հուլիսի 10 - 50
Հուլիսի 11 - 177
Հուլիսի 12 - 108
Հուլիսի 13 - 108
Հուլիսի 14 - 108
Հուլիսի 15 - 108
Հուլիսի 16 - 108
Հուլիսի 17 - 108
Հուլիսի 18 - 108
Հուլիսի 19 - 108
Հուլիսի 20 - 108
Հուլիսի 21 - 108
Հուլիսի 22 - 108
Հուլիսի 23 - 108
Հուլիսի 24 - 108
Հուլիսի 25 - 108
Հուլիսի 26 - 108
Հուլիսի 27 - 108
Հուլիսի 28 - 108
Հուլիսի 29 - 108
Հուլիսի 30 - 108
Հուլիսի 31 - 108
Հուլիսի 32 - 108
Հուլիսի 33 - 108
Հուլիսի 34 - 108
Հուլիսի 35 - 108
Հուլիսի 36 - 108
Հուլիսի 37 - 108
Հուլիսի 38 - 108
Հուլիսի 39 - 108
Հուլիսի 40 - 108
Հուլիսի 41 - 108
Հուլիսի 42 - 108
Հուլիսի 43 - 108
Հուլիսի 44 - 108
Հուլիսի 45 - 108
Հուլիսի 46 - 108
Հուլիսի 47 - 108
Հուլիսի 48 - 108
Հուլիսի 49 - 108
Հուլիսի 50 - 108
Հուլիսի 51 - 108
Հուլիսի 52 - 108
Հուլիսի 53 - 108
Հուլիսի 54 - 108
Հուլիսի 55 - 108
Հուլիսի 56 - 108
Հուլիսի 57 - 108
Հուլիսի 58 - 108
Հուլիսի 59 - 108
Հուլիսի 60 - 108
Հուլիսի 61 - 108
Հուլիսի 62 - 108
Հուլիսի 63 - 108
Հուլիսի 64 - 108
Հուլիսի 65 - 108
Հուլիսի 66 - 108
Հուլիսի 67 - 108
Հուլիսի 68 - 108
Հուլիսի 69 - 108
Հուլիսի 70 - 108
Հուլիսի 71 - 108
Հուլիսի 72 - 108
Հուլիսի 73 - 108
Հուլիսի 74 - 108
Հուլիսի 75 - 108
Հուլիսի 76 - 108
Հուլիսի 77 - 108
Հուլիսի 78 - 108
Հուլիսի 79 - 108
Հուլիսի 80 - 108
Հուլիսի 81 - 108
Հուլիսի 82 - 108
Հուլիսի 83 - 108
Հուլիսի 84 - 108
Հուլիսի 85 - 108
Հուլիսի 86 - 108
Հուլիսի 87 - 108
Հուլիսի 88 - 108
Հուլիսի 89 - 108
Հուլիսի 90 - 108
Հուլիսի 91 - 108
Հուլիսի 92 - 108
Հուլիսի 93 - 108
Հուլիսի 94 - 108
Հուլիսի 95 - 108
Հուլիսի 96 - 108
Հուլիսի 97 - 108
Հուլիսի 98 - 108
Հուլիսի 99 - 108
Հուլիսի 100 - 108
Հուլիսի 101 - 108
Հուլիսի 102 - 108
Հուլիսի 103 - 108
Հուլիսի 104 - 108
Հուլիսի 105 - 108
Հուլիսի 106 - 108
Հուլիսի 107 - 108
Հուլիսի 108 - 108
Հուլիսի 109 - 108
Հուլիսի 110 - 108
Հուլիսի 111 - 108
Հուլիսի 112 - 108
Հուլիսի 113 - 108
Հուլիսի 114 - 108
Հուլիսի 115 - 108
Հուլիսի 116 - 108
Հուլիսի 117 - 108
Հուլիսի 118 - 108
Հուլիսի 119 - 108
Հուլիսի 120 - 108
Հուլիսի 121 - 108
Հուլիսի 122 - 108
Հուլիսի 123 - 108
Հուլիսի 124 - 108
Հուլիսի 125 - 108
Հուլիսի 126 - 108
Հուլիսի 127 - 108
Հուլիսի 128 - 108
Հուլիսի 129 - 108
Հուլիսի 130 - 108
Հուլիսի 131 - 108
Հուլիսի 132 - 108
Հուլիսի 133 - 108
Հուլիսի 134 - 108
Հուլիսի 135 - 108
Հուլիսի 136 - 108
Հուլիսի 137 - 108
Հուլիսի 138 - 108
Հուլիսի 139 - 108
Հուլիսի 140 - 108
Հուլիսի 141 - 108
Հուլիսի 142 - 108
Հուլիսի 143 - 108
Հուլիսի 144 - 108
Հուլիսի 145 - 108
Հուլիսի 146 - 108
Հուլիսի 147 - 108
Հուլիսի 148 - 108
Հուլիսի 149 - 108
Հուլիսի 150 - 108
Հուլիսի 151 - 108
Հուլիսի 152 - 108
Հուլիսի 153 - 108
Հուլիսի 154 - 108
Հուլիսի 155 - 108
Հուլիսի 156 - 108
Հուլիսի 157 - 108
Հուլիսի 158 - 108
Հուլիսի 159 - 108
Հուլիսի 160 - 108
Հուլիսի 161 - 108
Հուլիսի 162 - 108
Հուլիսի 163 - 108
Հուլիսի 164 - 108
Հուլիսի 165 - 108
Հուլիսի 166 - 108
Հուլիսի 167 - 108
Հուլիսի 168 - 108
Հուլիսի 169 - 108
Հուլիսի 170 - 108
Հուլիսի 171 - 108
Հուլիսի 172 - 108
Հուլիսի 173 - 108
Հուլիսի 174 - 108
Հուլիսի 175 - 108
Հուլիսի 176 - 108
Հուլիսի 177 - 108
Հուլիսի 178 - 108
Հուլիսի 179 - 108
Հուլիսի 180 - 108
Հուլիսի 181 - 108
Հուլիսի 182 - 108
Հուլիսի 183 - 108
Հուլիսի 184 - 108
Հուլիսի 185 - 108
Հուլիսի 186 - 108
Հուլիսի 187 - 108
Հուլիսի 188 - 108
Հուլիսի 189 - 108
Հուլիսի 190 - 108
Հուլիսի 191 - 108
Հուլիսի 192 - 108
Հուլիսի 193 - 108
Հուլիսի 194 - 108
Հուլիսի 195 - 108
Հուլիսի 196 - 108
Հուլիսի 197 - 108
Հուլիսի 198 - 108
Հուլիսի 199 - 108
Հուլիսի 200 - 108

Ղ.Ս. - 60, 82

Ղազար Փարպեցի - 72, 74, 109

Ղազարյան Մ. - 138

Ղալամ օղլի - 25

Ղարիմանյանց Դ. - 82

Ղաֆաղարյան Կ. - 21

Ղլամյան Ա. - 60

Ղուկաս - 7, 113

Ղուկաս արքեպիսկոպոս - 21

Ղուկաս կաթողիկոս - 22, 32

Ղուկաս կաթողիկոս /Կարնեցի/ - 55, 56, 75, 81

Ղուկոզուն - 115

Մ. - 61

Մ.ա. - 61

Մ.վ.Մ. - 61

Մալեգյան - 62

Մալխասյան Աա. - 99, 109, 129

Մակար - 112, 161

Մակար կաթողիկոս - 155, 160

Մակար վարդապետ - 161

Մակարիոս եպ. - 120

Մակլեր Փր. - 173

Մանսուրյան Հ. - 106

Մանդինյան Ա. - 176

Մանուկենի Վ. 62

Մանուկել /Կիր Մանուկել, Կոմեննոս, Մանիլ/ - 100, 113, 121

Մանուկել վարդապետ Թեոֆիլ Կոմեննոսի Մանուկել

Մաշտոց կաթողիկոս - 14

- Մտն. - 26, 57, 63, 64, 104, 105, 127, 134, 173, 174
 Մասնիկ քահանա - 93
 Մասնետու - 98
 Մասնետու կաթողիկոս - 72, 120, 121
 Մասնետու Հովանիսեցի - 45
 Մասնետու Ուրախեցի - 4, 98
 Մատնյանց Կ. - 64
 Մարգարյանց Կ. - 64, 65
 Մարգարյանց Վրթ. - 148
 Մարդուկեսյան Դ. - 143
 Մարիամ - 109
 Մարիքա Քաղղեացի - 26
 Մարտինոս /Օպովիացի/ - 45, 46
 Մարտիրոս եպիսկոպոս - 125
 Մարտիրոսյան Ն. - 142
 Մարտիրոս եպիսկոպոս - 115
 Մարտուղյան Մ. - 65, 173, 174
 Մեղեյան Ն. - 142
 Մելիք - 143
 Մելիքսեթ-Բեկ Լ. - 135
 Մեծուղյանց Մ. - 66
 Մեղուինյան Գր. - 166
 Մեյե Ա. - 174
 Մեսրոպ արեղա - 148
 Մեսրոպ եպիսկոպոս - ճնն Տեր-Մովսիսյան Մ.
 Մեսրոպ Մաշտոց - 68, 76, 126, 127, 134
 Մեսրոբ քահանա - 52
 Մեսրոպը - 42
 Մեսրոպը եպիսկոպոս - ճնն Ամբասյանց Մ.
 Մերշապուհ Մամիկոնյան - 116
 Մերուժան Արծրունի - 73
 Միաբան - ճնն Տեր-Մկրտչյան Գ.
 Միանաթրյանց Մ. - 29
 Միլյուկով Գ. - 138
 Միխայիլ Ռոմանով - 160

- Միհրան - 109
 Մինա Խաթուն - 48, 49
 Մինաս վարդապետ - 47, 63, 89, 100
 Մինասյան Մ. - 148
 Միսկին Բուրջի - 25
 Միրաքյանց . - 66
 Միքայել Ասորի - 4
 Մխիթար - 50
 Մխիթար Գոշ - 106, 117
 Մխիթար եպիսկոպոս - 31
 Մխիթար Հերացի - 128
 Մխիթար Սասնեցի /Կերմանեցի/ Դ 55
 Մխիթար վարդապետ - 130, 148
 Մխիթարյան Ա. - 22, 66, 67, 68, 72, 73, 75, 76
 Մխիթարյան Խ. - 77
 Մխիթարյան Սա. - 77
 Մկրյան Հովհ. - 92
 Մկրտիչ արքեպիսկոպոս - 134
 Մկրտիչ կաթողիկոս /Թրիմյան/ - 156, 157, 160, 173
 Մկրտիչ Սողաշ - 18, 58, 116
 Մհեր - 85
 Մոկաց Միրզա - 4
 Մովսես - 110
 Մովսես Խորենացի - 11, 26, 28, 35, 72, 74, 104, 105, 109,
 111, 112, 114, 127, 129, 133
 Մովսես Կաղանկատվացի - 16, 72, 101, 107
 Մովսես կաթողիկոս - 79
 Մովսես վարդապետ - 35
 Մովսիսյան - 77
 Մովսիսյան Հ. - անձ Տեր-Մովսիսյան Հ.
 Մովսիսյան-Գասաբյանց - 161
 Մովսիսյան-Մելիքյանց Գ. - 161
 Մորթման Ա. - 170, 174
 Մսուր ղալիբ - 34
 Մրուան - 31

Մուշե վարդապետ - 9, 78
Մուշեղ եպիսկոպոս - 137
Մուսայելյան Հ. - 78, 148, 167
Մուրադյան Ծ. - 137, 167, 174
Մուրադյան Ս. - 28
Մուրադյան Մ. - 75
Մուրադյան Պ. - 12, 64

Յ.Գ. - 171
Յ.Վ. - 177
Յաղուբ խան - 83
Յուսուֆ ոստիկան - 74

Նազարյանց Սա. - 80
Նալբանդյանց Ն. - 80
Նահապետ Քուչակ - 25
Նաղաշ - 132
Նաղաշ Հովնաթան - 58
Նանուկյան Ռ. - 80
Նասր հղղին - 160
Նավասարդյան Տ. - 80
Նասր շահ - 38
Նեկրասով - 169
Նեստոր - 113

Ներշաղուհի Մամիկոնեից եպիսկոպոս - 60
Ներսես Ծ Աշտարակեցի - 10, 22, 43, 72, 78, 81, 82, 87,
119, 120, 161
Ներսես արքեպիսկոպոս - 33
Ներսես եպիսկոպոս - 83
Ներսես Լամբրոնացի - 84, 100, 123
Ներսես կաթողիկոս - 60, 113, 116
Ներսես Շինող - 130
Ներսես Շնորհալի - 59, 70, 74, 121, 132, 165
Ներսես Վարդապետ /Վ.Պոլսո/ - 154
Ներսես Պալիանց /Պալիանենց/ - 45, 46

Ներքին վարդապետ - 32
Ներքին - 113
Նիկոլ եպիսկոպոս - 7
Նիկոլայ 2-րդ Ռոմանով - 158, 159, 160
Նիկոլսկի Մ. - 174
Նիկողայոս /Ղոնջոնց/ - 124
Նիկողոսյան Ք. - 81

Շահաբա - 74
Շահան Արզեա - 78
Շահաթունյանց Հովհ. - 28, 30, 161
Շահազարյան Կ. - 99
Շահազարյան-Շափուրյանց Դ. - 22
Շահազարյանց Դ. - 82
Շահազարյանց Խ. - 81
Շաղուհի - 73
Շեպիլևո - 52
Շերմազանյանց Գ. - 75, 82, 83
Շիրակունի Ք. - 82
Շմոն /Շամոնա/ - 105, 127
Շմուկ - 78
Շուշանիկ - 132

Ոսկյանք - 73
Որոզինես - 111

Չամչյան Մ. - 75, 123
Չերքեզյան Հովհ. արքեպս /Սեբաստացի/ - 32
Չոպանյան Ա. - 25, 58.
Չուբարյան Ա. - 170

Պ.Ս. - 83
Պալյան Տ. - 83
Պապջանյան Ա. - 141
Պապջանյան Մ. - 144

Գասկեիչ - 34
 Գավրիկյանք - 116
 Գառկանյան Գ. - 28, 43, 75, 89
 Գառկանյան Ք. - 106
 Գարգյանց Ս. - 84, 160
 Գարրոս - 1
 Գեկզառ - 32
 Գեարոս Աղեքսանդրացի - 115
 Գեարոս Ա կաթողիկոս - 62
 Գեարոս Գ կաթողիկոս - 126
 Գեարոս Ղափանցի - 132
 Գեարոս Սյունեցի - 109, 110, 116
 Գեարոս բեզ Օրբելյան - 50
 Գեարոս դի Սարգիս Գիլանեց - 47
 Գեարոսյան Հ. - 173
 Գեարոսյան Գ. - 84
 Գեաջուղ Ա. - 78
 Գիոս Ք /Հոռմի պապ/ - 160
 Գլուզյան Մ. - 84
 Գղատոն - 175
 Գոռշյան Գ. - 176
 Գոռշյանք - 104
 Գոբեդոնոսցե Կ. - 160
 Գոլիկարպոս - 14
 Գողոս կաթողիկոս - 74
 Գողոս Գ /Հոռմի պապ/ - 45
 Գողոս պարիարք - 22
 Գողոս նուբար փաշա - 138, 139, 141
 Գոստո Վ. - 176
 Գուանկարե - 141

Հալալյանց Եղիա արքա ան Հասան-Հալալյանց Եղիա վարդապետ
 Հալալյանց Ս. - 51
 Հիվանի - 25
 Հիվեելզյան Ա. - 138, 140, 141

- Յեթեոս եպիսկոպոս - 102
 Որնան Կ. - 176
 Ռոսեյկին Ֆ. - 176
 Թոստովցի - 58
 Ռոռլլինսոն Հ. - 10
 Ռուբինյան - 79, 94

 Ս. - 85
 Ս.Մ. - 85, 173
 Ս.Ց. - 86
 Ս.Ց.Գ - 175
 Սազոնով Ս. - 141
 Սալլաթյանց Մ. - 161
 Սահակ եպիսկոպոս - 62
 Սահակ կաթողիկոս - 137
 Սահակ Գ Ձորափորեցի - 132
 Սահակ Գարթե - 68, 69
 Սահակյան Հ. - 45, 132
 Սահակյանց Ա. - 7
 Սանասար - 85
 Սանատրուկ - 73
 Սանդուխտ - 5, 6
 Սասունցի Դավիթ - 16, 26, 85, 86, 133
 Սարգիս - 74
 Սարգիս արքեպիսկոպոս /Գանձասարի կթղ./ - 37
 Սարգիս երեց - 6
 Սարգիս եպիսկոպոս - 45, 50
 Սարգիս Ջորավոր - 6
 Սարգիս կաթողիկոս - 74
 Սարգիս վարդապետ - 81
 Սարգսյան Հ. /Խիրացու Բաբա Համբարձում/ - 165
 Սարգսյան Ն. - 40
 Սաֆրազյան - 119
 Սեբեոս - 11, 72
 Սեբերիանոս - 118

- Սեդրակյան Ա. - 41, 86
 Սեղբեսարոս - 127, 129
 Սեյա Ա. - 103
 Սեն-Մարտեն - 176
 Սերովբե վարդապետ - 33, 34
 Սիմեոն արքեպ. - 162
 Սիմեոն եպ. - 161
 Սիմեոն Երևանցի /կաթողիկոս/ - 21, 30, 56, 60, 81, 87, 102, 107
 Սիմեոն կաթողիկոս /Աղվանից/ - 19
 Սիմեոն /Սսի կթղ./ - 124
 Սիմեոնյանց Ա. քհն. - 141
 Սիոն կթղ. - 121
 Սիրախ - 176
 Սմբատ Բագրատունի - 98
 Սմբատ /Քոնդրակեցի/ - 74
 Սմբատ իշխան - 49, 50
 Սմբատյան Ա. - 129, 169
 Սմբատյանց Մ. - 86, 88, 89, 90, 91, 126, 175
 Սոկրատ - 127, 129
 Սոկրատես - 175
 Սողոմոն - 54
 Սողոմոնյան Ս. - տես Եղմիսս
 Սոցին - 177
 Ստեփանյան Ե. - 91, 140
 Ստեփանոս - 76, 109,
 Ստեփանոս Ասողիկ - 72
 Ստեփանոս եպիսկոպոս - 116
 Ստեփանոս եպիսկոպոս Մեղրեցի - 50
 Ստեփանոս իմաստասեր Սյունեցի - 110, 118
 Ստեփանոս Ա կաթողիկոս - 74
 Ստեփանոս կաթողիկոս /Աղվանից/ - 100
 Ստեփանոս իլովացի /Լվովցի, Լեհացի/ - 18, 172
 Ստեփանոս Սյունեցի - 6, 7
 Ստեփանոս Օրբելյան - 50, 59, 121, 129, 182

Ստեփանոս քահանա - 24
Սրտայան Կ. - 91, 119
Սրվանձալանց Գ. - 92
Սուլեյման խան - 51
Սուլթան Շիրին - 49
Սուրեն վարդապետ - 139
Սուրենյանց Գ. - 167
Սուրմակ - 73
Սուրբիաս եպիսկոպոս - 84
Սուրբիասյանք - 29, 73

Վալդմայեր Ք. - 177
Վահան կաթողիկոս - 70
Վահան Մամիկոնյան - 73, 109
Վահրամ - 100
Վահրամ Բաբունի - 94
Վաղարշ հազարապետ - 4
Վանցյան Գր. - 94
Վաշագան - 110
Վառվառ Կոյս - 44, 45, 125, 126
Վասակ Այուկ - 73
Վարազդ - 101
Վարազվադան - 73
Վարդան - 4, 6
Վարդան Արևելցի - 94, 95
Վարդան /աշուղ/ - 38
Վարդան /աքեղա/ - 100
Վարդան Բաղիշեցի - 95
Վարդան /վարդապետ/ - 99
Վարդան Մամիկոնյան - 132
Վարդանյան Յու. - 46, 135
Վարդանյան Ար. - 136
Վեհուկ Ս. - 144, 149
Վիգորամ Վ. - 173
Վիլսոն Վ. - 141, 144

Վիկտոր Էմմանուել 3-րդ - 141

Վլասիոս - 14

Վորոնցով Դաշկով Ի. - 52, 141, 160, 168

Վրթանես Ե.Վրդ. - 145

Վրթանես Քերթող - 114

Տարոնեցի - 95

Տարսայիժ Իշխան /Օրբելյան/ - 48, 49, 50

Տեր Ավետիք - 60

Տեր-Ավետիքյան Ն. - 29

Տեր-Բարսեղյանց Օ. - 97

Տեր-Գաբրիելյանց - 176

Տեր-Գրիգորյանց Հ. - 150

Տեր-Իսաֆելյան Թ. - 97

Տեր-Հակոբյան Հ. - 80

Տեր-Հակոբյան Հ.ք.ն. - 150

Տեր-Հակոբյան Ա. - 95

Տեր-Հակոբյանց Հ. - 130

Տեր-Հակովբյան Վ. - 139, 140

Տեր-Հովհաննիսյանց Եր. - 97

Տեր-Հովհաննիսյանց Ա. - 97

Տեր-Ղևոնդյան Ա. - 63

Տեր-Մինասյան Ե. - 98, 169

Տեր-Մինասյան Վ. - 54

Տեր-Մինասյանց Գ. - 150

Տեր-Միրսայելյան Ն. - 98, 171, 172

Տեր-Մրցելյան Ա. - 98, 99, 100, 101

Տեր-Մկրտչյան Գ. - 19, 55, 102, 103, 104, 105, 106, 107,
108, 109, 110, 125, 127, 131, 140, 151, 156,
174

Տեր-Մկրտչյան Կ. - 27, 31, 35, 109, 111, 112, 113, 114,
115, 116, 117, 171

Տեր-Մովսիսյան Հ. - 14, 54, 63, 64, 91, 117, 118, 119,
120, 121, 123, 124, 125, 126, 161, 168, 169,
170, 175, 176, 177

Տեր-Սովսիսյան Մ. - 16, 26, 126, 127, 128, 129, 151, 170
Տեր-Մովսիսյան Փ. - 129
Տեր-Կեարոսյան Մ. - 161
Տեր-Պողոսյան Ա. - 144
Տիգրանյան Ա. - 130
Տիմոթեոս - 62
Տիմոթեոս հիւրոս - 115
Տիրայր եպիսկոպոս - 130
Տիրայր վարդապետ - 12, 35, 143, 172, 177
Տիրան վարդապետ - 76
Տյուաշև Մ. - 160
Տորք Անգեղ - 29
Տրդատ - 5, 58, 73

Դանդալ - 173
Դաճի - 130, 131
Դեկլյու հիլիզե - 131
Բոճեր Գ. - 173

Յվեակով Կ. - 177

Ուելարն եպս. - 143
Ութուժյան - 9
Ութուժյան Գ. արքեպս. - 151

Փանյանց Մ. - 80, 131
Փավստոս Բուզանդ - 11, 74
Փափազյան Մ. - 95, 134
Փեշամալժյան Գր. - 162
Փիլիպոս կաթողիկոս - 79, 124
Փիլոն - 86
Փոկաս - 50
Փոռ - 176

Քաջընդունի - տես Հովաննիսյան Գ.
Քասթոն /Գաստոն/ Ալֆրեդ դը - 172
Քարամյան Ն. - 16, 132, 133
Քեանյան - 25
Քեշիշ օղլի - 25
Քերովբե - 162
Քիններս Ա. - 10
Քիչիկ Նովա - 25
Քնեազ Ափսազով - 41
Քյոշկերյան Ա. - 15
Քյուրբանյան Հ. - 93
Քուլանջյան Ս. - 23
Քուլյան Աբրահամ եպս. - 32

Օգսենտիոս - 30
Օրբելի Հ. - 12, 64
Օրբելյան - 4, 11
Օրմանյան Մ. - 56, 157, 168
Օրպելյանը - 41, 43, 50

Փ. - 178
Փաթալի շահ - 50, 51, 82
Փավր Լ. - 145
Փարբար - 177
Փեասեր - 27
Փիմի - 134
Փիրդուսի - 178
Փլեյշեր - 52
Փրանս Ա. - 145
Փրիկ - 130
Փրիչ Ռ. - 178

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ր Ն Թ Յ Ո Ւ Ն

Առաջաբան	Ա-37
Մասենագիտություն	1
Լրացում	135
Հավելվածներ	136
Անձնանունների ցանկ	179

С Центр научной информации по общественным
наукам АН Армянской ССР

Տրված է արտատպության 14.08.1989թ.

Բուր. 60x84 Կր. 12,7 մմ

Ձևակ 216

Գրքի 250

Փոխ "Րոտապրիտ" Երևանի համալսարանի տպագրության
Երևան, փ. Մրավյան № 1.

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0216836

604j

A $\frac{\pi}{79653}$